

ד"ר עו"ד אליעד שרגא, ת.ז. 55928824

מרח' מוטיפיורי 48, תל אביב

ע"י ב"כ עוה"ד תומר נאור מ.ר. 66882 ו/או טלילה דביר ואח'

מרח' יפו 208, ירושלים

טל': 02-5000073 ; פקס: 02-5000076

דוא"ל: office@mqg.org.il

המבקש (הנתבע)

- נגד -

בנימין נתניהו, ת.ז. חסוי

מרח' קפלן 3, גבעת רם, ירושלים

ע"י ב"כ אוריאל ניזרי

מרח' שאול המלך 39, תל אביב - יפו

טל': 077-60-700-67 ; פקס: 077-3179734

דוא"ל: law.ocn@nizri.lawyer

המשיב (התובע)

בקשה לסילוק התביעה על הסף

ובקשה למתן ארכה להגשת כתב ההגנה עד שתוכרע הבקשה

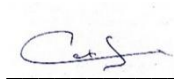
בית המשפט הנכבד מתבקש לעשות שימוש בסמכותו לפי תקנות 41-43 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: "התקנות"), ולהורות על סילוק תביעתו של המשיב על הסף. לחלופין, מתבקש בית המשפט הנכבד לעשות שימוש בסמכותו בתקנות ולהורות על מחיקת כתב התביעה במלואו, ולמצער בחלקו, והכל מהטעמים שיפורטו להלן, או להורות על העברתו לבית משפט שלום בעל סמכות מקומית.

בנוסף, מתבקש בית המשפט הנכבד ליתן למבקש ארכה להגשת כתב ההגנה (ככל שתידחה הבקשה), וזאת עד לאחר ההכרעה בבקשה זו.

לבסוף, מתבקש בית המשפט הנכבד לחייב את המשיב בהוצאות בקשה זו.

אם לא נכתב אחרת, ההדגשות במסמך זה נעשו על ידי הח"מ.

טלילה דביר, עו"ד

תומר נאור, עו"ד

באי כח המבקש (הנתבע)

הקדמה

1. בפשטות, ענייננו בתביעת השתקה, שמוטב היה אילולא הייתה באה אל אוויר העולם. זאת, על אחת כמה וכמה כשהמשיב (להלן: "התובע") הוא ראש ממשלת ישראל הנכבד, והמבקש (להלן: "הנתבע") הוא פעיל חברה אזרחית - בתנועה א-מפלגתית המגנה על שלטון החוק ונאבקת בשחיתות, שתפקידו וחובתו להשמיע את דבריו, ובפרט כאשר מדובר בדבר אמת, שמגובה בעדויות רבות מספור, נדון בפסק דין והוכרע, ולכן לא יכולה להיות עליו מחלוקת. לא זו אף זו, הפרסום נוגע לסוגיה בעלת חשיבות ציבורית ראשונה במעלה, שקרוב לעשור עודנה נמצאת בלב השיח הציבורי – פרשת הצוללות. יש להצר על כך שתביעה זו עושה שימוש לרעה בהליך השיפוטי, בניסיון להשתיק, לאיים ולצנן את חופש הביטוי והביקורת הציבורית, בסוגיה ציבורית ובנוגע לנבחר ציבור שעומד בראש המדינה.

2. בתמצית, "פרשת הצוללות" כפי שהיא מוכרת בציבור, או בשמה המלא "פרשת הצוללות וכלי השיט", עוסקת במספר אירועים, סוגיות ופרשיות חמורות, אשר נחשפו לאורך השנים בשורה ארוכה של דיווחים בכלי התקשורת, במסגרת הליכים משפטיים וחלק ממנה כיום נבדק במסגרת ועדת חקירה ממלכתית. חלק מאותם אירועים נחקרו והובילו לכתבי אישום, ואת חלקם הוחלט שלא לחקור או לא להעמיד לדין בין היתר בשל טעמים שונים ובהם חלופ הזמן והתיישנות.

3. מכל מקום, אין ספק שאחת הסוגיות החמורות ביותר שנחשפו במסגרת הפרשה היא סכומי עתק של מיליוני שקלים, שקיבל התובע והוגדרו כ-"טובת הנאה משמעותית ביותר" על ידי היועץ המשפטי לממשלה דאז, ד"ר אביחי מנדלבית, ושהתובע שהיה לו את יומו בבית המשפט העליון, לא הכחיש, לא חלק ובטח שלא הפריך את עצם קבלת טובת הנאה המשמעותית. קביעה שאף קיבלה תוקף במסגרת פסק דינו של בית המשפט בבג"ץ 3921/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח' (22.7.2021) (להלן: "בג"ץ הצוללות"), שהתובע היה צד לו, שעסק במכלול הסוגיות שחוסות תחת פרשת הצוללות, מאחר שלא נסתרה. זהו לב העניין, הא ותו לא.

העתק כתב העתירה (ללא נספחים) בבג"ץ 3921/20 מצ"ב כנספח 1 לבקשה;

העתק החלטת היועץ המשפטי לממשלה מיום 15.10.2020 מצ"ב כנספח 2 לבקשה

4. משכך, וככל שיידרש הנתבע להוכיח, הפרסום הוא דבר אמת שיש לגביו מעשה בית דין, ויתרה מכך התובע לא חלק עליו ולכן הוא מושתק מלכפור בו, והוא מצוי בתוך הגבולות המותרים בשיח החופשי, שהוא נשמת אפה של חברה דמוקרטית. מדובר בפרסום על התנהלות איש ציבור, במסגרת תפקידו הציבורי (הרם – ראש ממשלה), ועל פרשה שעומדת במרכז השיח הציבורי שנים ארוכות. למעשה, ככל שיש בו משום לשון הרע – לנתבע עומדות ההגנות המוקנות בחוק איסור לשון הרע, תשכ"ה-1965 (להלן: "החוק"), לרבות הגנת אמת הפרסום והגנת תום הלב (כאמור בסעיפים 14-15 לחוק).

5. מכל מקום, בתביעה נפלו פגמים מהותיים שמצדיקים לסלקה על הסף, כבר בשלב מקדמי זה, ועל מנת למנוע בזבוז של משאבים שיפויים יקרים ופגיעה בנתבע. הבקשה נשענת ארבעה אדנים: ראשית, יש בסוגיה זו מעשה בית דין והשתק, ולכן התובע לא יכול לשוב ולנסות מזלו ולפתוח את הסוגיה שהוכרעה בבית המשפט העליון בבג"ץ הצוללות; שנית, התביעה הוגשה באופן פסול בניגוד לכללי הסמכות העניינית וללא ששולמה בגינה מלוא האגרה כנדרש, ועל כן מוצדקת מחיקתה על הסף, ולמצער חיוב התובע בהשלמת האגרה החסרה טרם המשך בירור ההליך או תיקון כתב התביעה בהתאם; שלישית, הבקשה הוגשה לבית המשפט הנכבד בחוסר סמכות מקומית, ועל כן דינה להימחק, ולמצער להיות מועברת לבית משפט מוסמך במחוז תל-אביב-יפו; רביעית, מדובר בתביעת השתקה, העושה שימוש לרעה בהליך השיפוטי בניגוד לתקנה 4 לתקנות, ועל כן יש למחוק אותה לאלתר, תוך חיוב התובע בהוצאות משמעותיות. לבסוף, הנתבע יראה שבענייננו מתקיימים התנאים שקבעה ההלכה (רע"א 10227/06 משה בובליל נ' חיים אינדיג (5.2.2007) (להלן: "עניין בובליל")), המצדיקים להאריך את המועד להגשת כתב הגנה לאחר הכרעה בבקשה המקדמית.

א. בית המשפט הנכבד מתבקש לדחות את התביעה על הסף במלואה

1.א. התביעה נעדרת עילה שכן יש בעניינה מעשה בית דין (Res judicata) והשתק (Estoppel)

6. כידוע, דוקטרינת מעשה בית דין מושתתת על שני עקרונות מרכזיים: השתק עילה והשתק פלוגתא. בין יתר טעמיה העיקריים של הדוקטרינה, מניעת הטרדת בלי דין מלהתדיין בעניינים שכבר הוכרעו ומניעת עומס מיותר על בתי המשפט

בהכרעה בדיונים כפולים ומיותרים. הכלל בדבר השתק פלוגתא מונע מבעלי דין (וחליפיהם) להעלות לדיון שיפוטי מחודש פלוגתא שהוכרעה בהליך קודם, והוא חל לא רק כלפי בעלי הדין שהיו צד לו, כי אם גם ביחס לצדדים זרים להליך (ע"א 8765/07 **פז חברת נפט נ' אמיר שושני**, בפס' 25-23 (27.12.2010); יששכר רוזן-צבי **ההליך האזרחי** 538-539 (2015)).

7. למעלה מן הצורך, יובהר כי הלכה מושרשת שאין מניעה להחיל את הכללים בדבר מעשה בית דין והשתק פלוגתא גם ביחס לפסק דין של בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק (ע"א 9656/08 **מדינת ישראל נ' ג'מאל עמיר קאזם**, בפס' 18 (15.12.2011) והאסמכתאות המפורטות שם).

8. ומן הכלל אל הפרט: כל מהותה של התביעה נוגעת לאמירה יחידה של הנתבע בדבר כך שהתובע קיבל לכיסו מיליוני שקלים בפרשת הצוללות, ובעוד שמנגד התובע טוען כי הוא "מעולם לא קיבל ולו שקל אחד לכיס..." (בפס' 12 לכתב התביעה). דא עקא, לא רק שאין אמת בטענתו זו של התובע, כי אם יש בעניין טובות ההנאה שהתובע קיבל מעשה בית דין, שהוכרע ב**בג"ץ הצוללות**, שם כזכור התובע היה משיב להליך, ועל כן הוא מושתק מלטעון אחרת בהליך דנן.

9. כפי שנטען בעתירה, ולא נסתר, במסגרת הפרשה התובע קיבל כספים וטובות הנאה רבים: מניות בשווי 600,000 דולר; דיבידנד בשווי 700,000 דולר; תשלום עבור המס בגין הדיבידנד בסך של כ-175,000 דולר; הלוואה לרכישת דירה, שניתנה לגב' נעה רוט, בתו של התובע, של כ-200,000 דולר; ולבסוף, מכירת המניות בסכום עתק של 4.47 מיליון דולר (להרחבה נפנה לפס' 102-77 לכתב העתירה). זהו **סכום מצטבר של לכל הפחות 6.14 מיליון דולר**, שכיום שווה כ-27,000,000 ₪!

10. כאמור לעיל, ב**בג"ץ הצוללות** אומצה קביעת היועץ המשפטי לממשלה כי התובע קיבל טובת הנאה משמעותית מבן דודו (נתן מיליקובסקי) באותה עסקת מניות. יתרה מכך, התובע שהיה משיב להליך וקיבל את יומו בבית המשפט, בחר שלא להשיב לגוף הטענות או לסתור את היקף הסכומים שקיבל. וכך בפסקה 79 לפס"ד של כב' השופט (כתוארו אז) עמית:

"כאמור, נקודת המוצא היא שעסקת המניות מגלמת טובת הנאה של ממש שניתנה לראש הממשלה על ידי בן דודו מיליקובסקי. נקודת מוצא זו מעוגנת לכאורה בנתוני העסקה, הן עסקת רכישת המניות והן עסקת מכירת המניות. לא למותר לציין כי נתניהו בתגובתו לא השיב לגופן של טענות ולא סתר את הנתונים שנטענו בעתירות בנוגע לעסקה, לרבות הסכומים שקיבל והרווח שהפיק."

11. אם כן, בזאת נסתרת טענת התובע עליה עומדת תביעתו ובלעדיה אין ולא כלום – שהוא "לא קיבל לכיסו ולו שקל אחד", והרי שיש מעשה בית דין והשתק פלוגתא שהתובע קיבל לכיסו מיליוני שקלים טובות הנאה, כפי שהוכרע ב**בג"ץ הצוללות**.

2. א. צירוף הסעדים הנטענים חורג מסמכותו העניינית של בית המשפט, ולא שולמה אגרה כדין

12. הקורא את כתב התביעה ודאי יתקשה להבין מהו סכום הסעד המבוקש, שכן כבר בפתח כתב התביעה הוגדר כ- "160,000 ₪ לצורכי אגרה ועד לגבול סמכותו של בית המשפט הנכבד". כלומר, התביעה הוגשה על סכום "גמיש" שבין 160,000 ש"ח ועד 2.5 מיליון ש"ח. ודאי אין צורך להכביר מילים שניסוח הסעד כך אינו מוכר במשפטנו, ומהווה פגם מהותי.

13. ויוער כי הניסיון של התובע להוסיף סעדים על סעדים (בגנים לא שילם אגרה), שזור לכל אורכה ורוחבה של התביעה ואינו בבחינת היסח הדעת. כך למשל: בסעיף 27 לכתב התביעה מבקש כי ככל שיוכחו נזקים לשמו הטוב, יש לפסוק פיצוי "בנוסף בנפרד ובמצטבר לכל סכום אחר" (דהיינו, דרישה לפיצויים נוספים מעבר לפיצויים ללא הוכחת נזק בגינם דרש 160,000 ₪); בסעיפים 40-41 מוסיף וטוען שיש לפסוק לטובתו גם פיצויים (נוספים!) בגין עוולת הפרת חובה חקוקה, וזאת "עד לגבול סמכותו של בית המשפט הנכבד"; ולבסוף, דורש גם **פיצוי עונשי**, בנוסף ומצטבר לכל הפיצויים האחרים (בסעיפים 21 ו-38 לכתב התביעה).

14. כידוע, סמכויות הערכאות השיפוטיות האזרחיות נחלקות על פי "מבחן הסעד", כפי שהגדיר אותו התובע בתביעתו (רע"א 4962/19 **לוקי בניה ופיתוח נ' דורי דנקנר**, בפס' 25 (19.11.2019)). משכך, בענייננו, ככל שהתובע עומד על כל הפיצויים להם הוא עותר, כאשר אלו מתבקשים **בנוסף ומצטבר**, למעשה צירוף הסעדים להם עותר התובע עולים על שווי הסכום שתחת סמכותו של בית משפט נכבד זה, ועל כן התביעה בנוסחה הנוכחי הוגשה בחוסר סמכות עניינית ודינה להימחק.

15. זאת עושה התובע, בשעה שהאגרה בה הוא נשא אינה תואמת, כמתחייב על פי דין, את סכום האגרה הנדרש בעבור הסכום האמיתי לו הוא עותר – 2.5 מיליון ש"ח (גובה סמכותו של בית המשפט). יוסבר: התובע העמיד את סכום האגרה

עבור ההליך על סך 4,000 ש"ח בלבד, כשהאגרה האמיתית בה עליו לשאת עומדת על 62,500 ש"ח, פער משמעותי למדי.

16. אחת מתכליות האגרה בהליך האזרחי שיש בה "משום ראייה להיות ההליך בר עילה, שכן מטבע הדברים אין אדם מגיש תביעה חסרת בסיס שעה שהוא נדרש לשאת בתשלום אגרה בגינה", ולתמרץ את התובע "להעמיד מלכתחילה את תביעתו על סכום ריאלי" (רע"א 7602/11 מגדל חברה לביטוח נ' מיפרומאל תעשיות ירושלים, בפס' 7 (12.7.2012)). נראה שהתובע דורש פיצוי מופרז של 2.5 מיליון ש"ח בכדי להרתיע ולהשתיק את הנתבע, אך אינו נושא במלוא האגרה.

17. הדבר מעיד כאלף עדים שאף התובע עצמו לא מאמין בנכונות ובכנות תביעתו ובכך שהסעד הנדרש הוא ריאלי או הולם.

18. לפיכך, דין התביעה להימחק על הסף גם בשל אי תשלום האגרה על פי דין והשימוש לרעה בהליך השיפוטי; לחלופין, בית המשפט מתבקש לחייב את התובע לשאת בסכום האגרה המלא בגין הסעד האמיתי המבוקש - 2.5 מיליון ש"ח, ולא לאפשר את המשך בירור ההליך לפני שזו תשולם; לחלופי חלופין, להורות על תיקון כתב תביעתו בהתאם לסכום המבוקש, ובפרט למחוק ממנו את סעיפים 21, 27, 38, 40-41.

3.א. התביעה הוגשה בניגוד לכללי הסמכות המקומית

19. כאמור בתקנה 7 לתקנות, התובע רשאי להגיש את תביעתו לבית המשפט המצוי במחוז שיפוטו של מקום המגורים או מקום עסקו של הנתבע, או במקום המעשה או המחדל מושא ההליך. דא עקא, התובע הגיש את התביעה לבית המשפט הנכבד בירושלים, וזאת על אף שלא מתקיימת אף לא אחת מהזיקות הנדרשות.

20. משרד הנתבע ממוקם בתל אביב, והריאיון נשוא התביעה התקיים במשרדו של הנתבע בתל אביב ואף משרדי גוף התקשורת (שנפלאות דרכי הבורא לכך שהוא נעדר מכתב התביעה), ממוקמים בתל אביב. על אף זאת, ייחס התובע לנתבע מען שאינו רלוונטי (בתנועה לאיכות השלטון שהוא יושב הראש שלה בהתנדבות, ולכן אינה מקום עסקו), והגיש את כתב התביעה בירושלים, תוך שהמציא את כתב התביעה בפועל לכתובת של משרד הנתבע בתל אביב – דבר המלמד שהפורום נבחר שלא בתום לב, תוך ידיעה שהוא אינו בעל סמכות מקומית. ולראיה, התובע אף לא מניח תשתית לטענתו כי לבית המשפט הנכבד דכאן הסמכות המקומית (ראו: ת"א 8899-07-23 נוגה אפשטיין נ' אורן דיין (17.12.2023); ת"א 9858-02-23 מיכל קרליץ נ' חדווה ושלר (10.9.2023)).

21. נדמה שמדובר בניסיון ל-"פורום שופינג" מצד התובע, המצדיק סילוק על הסף (ת"א 43214-11-18 עמותת בני ברוך נ' גור מגידו (1.3.2023)). משכך, בית המשפט הנכבד מתבקש למחוק את התביעה, או לחלופין להורות על העברתה לבית משפט מוסמך במחוז תל-אביב-יפו (סעיף 79 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], תשמ"ד-1984), תוך חיוב התובע בהוצאות הנתבע.

4.א. התביעה היא תביעת השתקה המהווה שימוש לרעה בהליכי משפט, ולכן יש לסלקה על הסף

22. התביעה דן היא דוגמה מובהקת לדפוס מוכר ופסול של תביעות השתקה (SLAPP – Strategic Lawsuits Against Public Participation), וכל תכליתה השתקת השיח הציבורי והביקורת הלגיטימית סביב מעורבות התובע באירועים הקשורים לפרשה הצוללות. תביעות השתקה גורמות לנזק הן לחופש הביטוי ולשיח הפתוח החיוניים במשטר דמוקרטי, והן לציבור המתדיינים, שכן הן מפנות משאבים שיפוטיים יקרים למי שאינם ראויים להם (רע"א 1954/24 נתנאל וקנין נ' קיבוץ ניר דוד - אגודה שיתופית, בפס' 19-20 לפס"ד של כב' השופט סולברג (7.1.2025) (להלן: "עניין וקנין").

23. ההלכה הפסוקה הכירה זה מכבר בתביעות השתקה כמקרה של תביעות המהוות "שימוש לרעה בהליך השיפוטי", בניגוד לתקנה 4 לתקנות (עניין וקנין, בפס' 27 לפס"ד של כב' השופט סולברג; רע"א 7770/21 אימן מרעי נ' אחמד בריה, בפס' 18 (8.2.2022)), ועל כן דינה להיות מסולקת על הסף כמצוות תקנה 42 לתקנות.

24. בהלכת וקנין, בית המשפט העליון הנכבד פירט מספר קריטריונים לזיהוי תביעת השתקה. יודגש כי לא מדובר בתנאים מצטברים, אלא בצבר אינדיקציות (בבחינת רשימה לא ממצה) המצביעות על כך שמדובר בתביעת השתקה. להלן נעמוד על הקריטריונים ועל האופן בו הם מתממשים, במלוא עוצמתם, בתביעה דנן:

25.1. ברירת נתבע מגמתית: בולטת במיוחד בחירתו הסלקטיבית (והתמוהה), של התובע להגיש תביעת לשון הרע נגד

הנתבע בלבד, וזאת על אף שמדובר בראיון ששודר בתקשורת. והרי, אף שהפרסום שודר בערוץ i24news, לא נתבעו אף לא אחד מהגורמים המעורבים (הכתבת, העורך, גוף השידור), חרף אחריותם מכח סעיף 11 לחוק.

25.2. לא זו אף זו, והנה האבסורד הזועק לעין – התובע עותר לקבל גם סעד שעניינו **"צו איסור על הפצה של עותקי הפרסום המכיל לשון הרע או צו המורה על החרמתם..."** (סעיף 4(ג) לכתב התביעה), בשעה שהרי למי שיש "עותקים" מהפרסום והוא אחראי על הפצתו הוא גוף התקשורת, שאינו נכלל בכתב התביעה, ולא לנתבע (!)

25.3. התובע אף מתייחס למראיינת, הגב' דרומי, במחמאה **"העיתונאית הבכירה"** (סעיף 5 לכתב התביעה), על אף שככל שיש ממש בתביעתו – היא וכל המעורבים הפרו את חובת ה- **"עיתונאות האחראית"** (דנ"א 2121/12 פלוגי נ' אילנה דיין, סז(1) 667 (2014) (להלן: **"עניין דיין"**)). והרי, על המפרסמים (ובהם העיתונאי, העורכים וגוף התקשורת) מוטלות חובות לאמת את העובדות טרם הפרסום, לנקוט באמצעים על מנת לברר את אמינותו, ובפרט לקבל את התייחסות הנפגע הפוטנציאלי ולתת לו הזדמנות סבירה להגיב (**עניין דיין**, פס' 76 לפס"ד של כב' השופט גרוניס ופס' 7-9 לפס"ד של כב' השופט ארבל; תקנות 5 ו-9 לתקנון האתיקה של מועצת העיתונות והתקשורת בישראל).

25.4. דבר מחובות אלו לא קוים, והמחדל מתעצם נוכח העובדה שהראיון הוקלט ונערך, ולא שודר בשידור חי (השוו: סעיף 15(12) לחוק). אף על פי כן, בחר התובע, בחירה אסטרטגית שאין לה דבר וחצי דבר עם הליך משפטי כנה, לתבוע את הנתבע **לבדו**. זאת אף ללא שהתנועה למען איכות השלטון, שהוא יושב ראשה, נתבעה עימו, חרף כך שאת הראיון קיים מתוקף תפקידו. בכך ביקש התובע לבדוד את הנתבע ממשאבים ולהחלישו. ודוק, **בהלכת וקנין** נקבע שתביעת השתקה תאופיין בכך שהיא "תביעה אישית נגד אדם פרטי, חרף העובדה שהלה פרסם את פרסומו תחת גוף שבמסגרתו פעל, דוגמת כלי תקשורת, עמותה ועוד כיוצא באלה" (פס' 21 לפס"ד של כב' השופט סולברג).

25.5. **פערי כוחות מהותיים**: תביעה זו מתאפיינת גם בפערי כוחות מובהקים בין התובע לנתבע. התובע – ראש הממשלה ואילו הנתבע הוא עורך דין פרטי, המתנדב בתפקיד ציבורי ללא שכר, העומד בראש עמותה שפועלת ללא מטרות רווח מזה 35 שנה. יתרה מכך, אף אם יוכח כי לנתבע קמה אחריות על הפרסום מכח דיני לשון הרע (כמובן שהנתבע כופר בכך), הרי שלצידו אחראים גם גוף התקשורת, העיתונאית והעורכים, שהם נתבעים עם משאבים משמעותיים וכיסים עמוקים, אך אותם בחר התובע (מסיבותיו שלו שאומרות דרשני), שלא לתבוע. **ודי לחכימא ברמיזא**.

25.6. **עיסוק בליבת השיח הציבורי**: כאמור לעיל, האמירה התייחסה לפרשת הצוללות – אחת מהפרשות הציבוריות המסוקרות ביותר, שכבר למעלה מעשור עודה בכותרות. זהו נושא המצוי בלב השיח הדמוקרטי, בו מותר ואף נדרש וחיוני להשמיע ביקורת. השתקת השיח הנוגע דווקא לפרשה ציבורית זו, היא בעלת חומרה מיוחדת.

25.7. לא בכדי מבקש התובע להלך אימים על הנתבע, והעמותה שהוא עומד בראשותה, מלהשמיע ביקורת בנושא זה. שכן, מזה שנים שהתנועה פועלת למיצוי החקירה והבדיקה, הציבורית והמשפטית, של הפרשה. למשל, התנועה הייתה בין אלו שדחפו להקמת ועדת החקירה הממלכתית, ופעלה להביא לפרסומי העדויות שנשמעו בפניה (בג"ץ 2647/24 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט** (16.12.2024)). ויוזכר כי אותה ועדת חקירה ממלכתית, פרסמה הודעת אזהרה לחמישה אישים (**ובהם התובע**) לפי סעיף 15 לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968. במסגרתה עולה כי יש ממצאים המעלים חשש שהתובע: "קיבל החלטות שלהן השלכות משמעותיות על ביטחון המדינה ובניין הכח של צה"ל, ללא תהליך סדור של קבלת החלטות" (בעמ' 5). **העתק הודעת אזהרה מיום 24.6.2024 של ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט מצ"ב כנספת 3 לבקשה**

25.8. **עילת תביעה גבולית**: הפרסום שבמוקד ההליך נוגע לסכום שקיבל התובע בפרשה שכבר נדונה והוכרעה בבג"ץ **הצוללות**, ואין מחלוקת שמדובר בטובת הנאה משמעותית (וחל מעשה בית דין והשתק פלוגתא). משכך, ככל שיש הבדל בין קבלת טובת הנאה בסכום של 16 או 25 מיליון ש"ח במסגרת הפרשה, הרי שמדובר בהבדל זניח שאינו נוגע לאמירה העקרונית בדבר עצם קבלתו, וזהו "פרט לוואי שאין בו פגיעה של ממש" (סעיף 14 סיפא לחוק). לכל היותר זהו הפרש זניח שהוא "מעשה של מה בכך" כמשמעו בסעיף 4 לפקודת הנזיקין [נוסח חדש].

25.9. **פיצוי מופרז**: על בסיס אותה אמירה יחידה מתוך ראיון שלם, התובע הגיש תביעה לקבל פיצוי "... עד לגבול סמכות ביהמ"ש", קרי פיצוי בסכום עתק של 2.5 מיליון ש"ח. הסכום המופרז – שאינו הולם את מהות הפרסום, חומרתו או את נסיבותיו – מלמד על ניסיון פסול להלך אימים על הנתבע.

25.10. **מכלול ההתנהגות**: במקרה דנן, מכלול התנהגות התובע היא אינדיקציה נוספת לכך שעסקינן בתביעת השתקה:

25.11. התובע לא טרח לפנות לנתבע בטרם הוגשה התביעה. יוער כי אף שבהליכים אזרחיים נהוג לפנות במכתב התראה בטרם הגשת התביעה, במקרה של נתבע שהוא עו"ד אף יש חובה אתית כזו, המעוגנת בכלל 31 לכללי לשכת עורכי הדין (אתיקה מקצועית), תשמ"ו-1986. ודוק, אין זו הפרה אתית גרידא, כי אם מדובר בהתנהגות שיש בה טעם לפגם מהותי – לו הייתה התביעה מוגשת שלא למטרות השתקה, פניה מקדימה לנתבע הייתה מאפשרת לנתבע לתקן טעות (ככל שהתובע סבור שנפלה באמירה טעות) או לאפשר לו הזדמנות לחזור בו.

25.12. נדמה שהתובע הגיש את התביעה למטרות תקשורתיות בלבד, תוך שהוא דאג להפיץ אותה לכל עבר, עוד לפני שהמציא את כתב התביעה לנתבע, ותוך שהמציא כדין התעכבה זמן רב. למעשה, התביעה הומצאה לנתבע רק ביום 12.5.2025, בחלוף מעל חודש ימים ממועד הגשת התביעה.

25.13. בנוסף, כאמור לעיל, התביעה הוגשה בניגוד לכללי הסמכות המקומית. כבר נפסק שהגשת תביעה במיקום מרוחק ממען הנתבע היא אינדיקציה לפעילות השתקתית (עניין וקנין, בפס' 21 לפס"ד של כב' השופט סולברג).

25. **על כן, בהתאם להלכה הפסוקה ולתקנה 42 לתקנות, דין התביעה להימחק על הסף, תוך חיוב התובע בהוצאות משפט הולמות בשיעור גבוה מן הרגיל** (ראו: **הלכת וקנין**, בפס' 37 לפס"ד של כב' השופט סולברג; רע"א 1239/19 **יואל שאל נ' חברת ניידלי תקשורת בע"מ**, בפס' 55 לפס"ד של כב' השופטת ברק-ארז (8.1.2020)).

26. יובהר כי הנתבע שומר לעצמו את הזכות להרחיב את טיעוניו בעניין זה, ככל שבית משפט ימצא לנכון להורות על כך.

ב. בית המשפט הנכבד מתבקש ליתן ארכה להגשת כתב הגנה עד להכרעה בבקשה דנן

27. דרך המלך היא שעל נתבע להגיש במאוחד הן את בקשותיו והן את כתב ההגנה, ולא בנקל יאפשר בית המשפט ליתן ארכה לנתבע להגשת כתב טענותיו לגופה של תביעה. ודוק, ההלכה הפסוקה הכירה במקרים בהם ראוי שבית המשפט יתן ארכה כמבוקש, בהתקיים שני תנאים מצטברים: הראשון, "נראה על פני הדברים שיש סיכוי סביר לטענה הדיונית המקדמית"; והשני, שהנתבע יהיה חייב להשקיע משאבים רבים ולא מידתיים להתגונן לגופה של תביעה לפני שהוכרעה בקשתו המקדמית (עניין בובליל, בפס' 9). בין שני התנאים הללו מקיימים יחסי "**מקבילית כוחות**" (רע"א 4792/21 **קיבוץ הל"ה נ' מועצה אזורית שפיר**, בפס' 12 והאסמכתאות שם (10.10.2021)).

28. להלן, הנתבע יראה כי במקרה דנן שני התנאים הללו מתקיימים, ועל כן ראוי שבית המשפט הנכבד ידון תחילה בבקשה לסילוק על הסף, ורק לאחר הכרעה בה יוגש, במידת הצורך, כתב ההגנה מטעם הנתבע.

29. ראשית, ענייננו בטענות לסילוק על הסף אשר ניתן להכריע בהן בפשטות ובמהירות, ללא צורך בבירור עובדתי. המדובר בטענות משפטיות, ולא עובדתיות, שניתן להכריע בהן אף בהנחה שכל האמור בכתב התביעה יוכח.

30. שנית, מדובר בתביעת השתקה, שעצם בירורה לגופה תחייב את הנתבע בהשקעת משאבים רבים, וזו תכליתה האמיתית – להכביד על הנתבע וליצור אפקט מצנן על חופש הביטוי שלו בנושא. לא בכדי נפסק שתביעות מסוג זה ניתן **וראוי** לסלק על הסף (פרק א.4 לעיל). הפרסום מושא התביעה נוגע לסוגיה ציבורית מורכבת ומסועפת, ולא בכדי בדיקתה וחקירתה הציבורית והמשפטית מתנהלת למעלה מעשור. משכך, ברי שהגשת כתב הגנה יצריך משאבים רבים מהנתבע.

סוף דבר

31. נוכח כל האמור לעיל, בית המשפט הנכבד מתבקש, לתת את הסעדים המבוקשים בבקשה, תוך חיוב התובע בהוצאות ושכ"ט עו"ד הנתבע בגין בקשה זו.

32. הבקשה אינה נתמכת בתצהיר, לאור העובדה שכלל הטענות שנטענות בה הן משפטיות.

תוכן עניינים

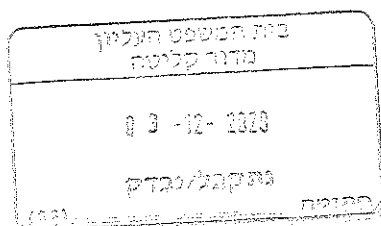
מס'	שם הנספח	עמ'
1	העתק כתב העתירה (ללא נספחיו) בבג"ץ 3921/20	8
2	העתק החלטת היועץ המשפטי לממשלה מיום 15.10.2020	80
3	העתק הודעת אזהרה מיום 24.6.2024 של ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט	92

בעניין:

התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר 580178697
ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר אליעד שרגא ו/או תומר נאור ו/או
אריאל ברזילי ו/או רחל אל שי רוזנפלד ו/או אביתר אילון
ו/או הידי נגב ו/או גילי גוטוירט ו/או חן שופן
מרח' יפו 208 ירושלים, ת.ד. 4207 ירושלים 91043
טל': 02-5000073; פקס': 02-5000076

העותרת

- נגד -

1. היועץ המשפטי לממשלה – ד"ר אביחי מנדלבליט.
2. מ"מ מפכ"ל משטרת ישראל – ניצב מוטי כהן.
3. ממשלת ישראל.
4. שר הביטחון – מר בנימין גנץ.
5. שר החוץ – מר גבי אשכנזי.
6. שר האוצר – מר ישראל כץ.
7. שר המשפטים – מר אבי ניסנקורן.
8. שר הכלכלה – מר עמיר פרץ.
9. מבקר המדינה – מר מתניהו אנגלמן.
באמצעות פרקליטות המדינה
רח' צאלח – א – דין 29 ירושלים.
טל': 073-3925590; פקס: 02-6467011
10. ראש ממשלת ישראל – מר בנימין נתניהו.
באמצעות משרד עו"ד ד"ר יוסי כהן
רח' קלישר 17, בית גי-אה, תל אביב.
טל': 03-5168484; פקס: 03-516066
11. מר נתן מילקובסקי.
12. מר דוד שימרון.
באמצעות משרד עו"ד שמרון, מולכו פרסקי ושו"ת
הגן הטכנולוגי, מנחת מלחה, בניין 1, ירושלים.
טל': 03-6853685; פקס: 03-6853853
13. מר מיכאל (מיקי) טוביה גנור.
באמצעות משרד עו"ד בועז בן צור – בן צור ושות'
מגדלי הארבעה (מגדל צפוני) רח' הארבעה 28, ת"א.
טל': 03-7155000; פקס: 03-7155001

המשיבים

עתירה מתוקנת למתן צווים על תנאי וצווים הצהרתיים ובקשה לקביעת

מועד דיון בהול

מוגשת בזאת עתירה לבית משפט נכבד זה, למתן צווים על תנאי וצווים הצהרתיים כנגד המשיבים 1-13, לשם הנוחות ועל מנת שהדברים יעמדו בצורה נהירה וברורה בפני בית המשפט הנכבד – ובבחינת דָּכָר, דָּכָר על אֶפְנֵי – יעמדו הצווים כפי סדרם בעתירה, ראשית הצווים המתייחסים לחקירה הפלילית, ולאחר מכן הצווים המתייחסים לוועדת החקירה הממלכתית, ווועדת הבדיקה הממשלתית, והכל כדלקמן:

א. צווים על תנאי וצווים הצהרתיים בדבר פתיחה בחקירה פלילית

1.א. צו על תנאי וצו הצהרתי כנגד המשיבים 1 ו- 2 לעתירה, הם היועץ המשפטי לממשלה (להלן: היועמ"ש, או ד"ר מנדלבליט), ומ"מ המפכ"ל (או המפכ"ל עצמו ככל שימונה עד שתתברר ותוכרע עתירה זו) המורה להם לבוא ולנמק מדוע לא יורו על פתיחה בחקירה פלילית כוללת של פרשת הפלדות/אחזקת המניות בחברת סידריפט על ידי ראש הממשלה בנימין נתניהו, וזאת מתוך כלל הסיבות שלהלן, בנפרד ובמצטבר:

1.א. לאור העובדה שמר נתניהו לא העביר את אחזקותיו בחברת סידריפט לנאמנות עיוורת כמצוות מבקר המדינה וזאת בכדי להשאיר בשליטתו את היכולת להחליט מתי ואיך למוכרן ובכך עבר על הכללים למניעת ניגוד עניינים של שרים וסגני שרים, דבר העשוי להתגבש לכדי עבירות פליליות של קבלת שוחד, קבלת דבר במרמה, עבירת מרמה והפרת אמונים, לחוק העונשין ועבירות נוספות, ובנסיבות מחמירות הכוללות מרמה כלפי מבקר המדינה.

1.א.ב. לאור העובדה שמר נתניהו לא דיווח על אחזקותיו ועל אחזקותיו של בן דודו מר מיליקובסקי המשיב 12, בחברות סידריפט וגראפטק, ועל כך שהן מוכרות מוצרי פלדה לחברת תיסנקרופ המייצרת כלי שיט וצוללות, וזאת בה בעת שמר נתניהו קיבל החלטות בניגוד לעמדת מערכת הביטחון, והחליט לרכוש תמורת מיליארדי שקלים צוללות וספינות מחברת תיסנקרופ, החלטות מנוגדות עניינים, ואשר עשויות להתגבש כדי ביצוען של עבירות השוחד, עבירות מתחום טוהר המידות ועבירות נוספות.

1.א.ג. לאור המידע שהתקבל במשטרה אך כלל לא נבדק, לפיו רכישת 1.7% ממניות שותפות השולטת במפעל בסידריפט, עם בן דודו מר נתן מיליקובסקי, נעשו באמצעות הלוואה בסך \$ 600,000, אשר מעולם לא הוחזרה, דבר המעלה חשש כי "הלוואה" זו ניתנה למר נתניהו בכדי שהאחרון יקבל החלטות אשר יקדמו רכישת צוללות וספינות מחברת תיסנקרופ בסכומי עתק, וכן יאפשר בניגוד לכל הגיון תוך הסתרה, שתיסנקרופ תמכור צוללות למצרים, הכל בלי שיוודע על החשש הכבד כי ההחלטותיו נעשו תוך בניגוד עניינים מובהק אשר עשוי להתגבש לכדי ביצוען של עבירות השוחד, עבירות מתחום טוהר המידות ועבירות נוספות.

1.א.ד. לאור העובדה שהמשיב 1 יודע כי נתניהו קיבל ממיליקובסקי "טובת הנאה משמעותית ביותר" כהגדרתו בהחלטה אליה תייחס העותרת, בדמות רכישת 1.7% ממניות בשותפות השולטת בסידריפט, אשר הוצגו כאילו שויין \$ 600,000, הגם ששווין האמיתי באותה תקופה - על בסיס D.D והערכת שווי שעורכת חברת גראפטק - הינו לפחות \$ 7,400,000, אך לא חקר זאת למרות החשד הכבד כי מתת נדיב זה ניתן למר נתניהו בכדי שהאחרון יקבל החלטות אשר יקדמו את עסקאות הענק עם חברת תיסנקרופ. החלטות שכל כולן לכאורה מנוגדות עניינים כאמור ומתת זה שניתן לכאורה בעבורן, ואשר עשויות להתגבש כדי ביצוען של עבירות מתחום טוהר המידות ועבירות נוספות.

1.א.ה. לאור העובדה שב- 29 לנובמבר 2010 - יום אחד בלבד לפני שגראפטק משלימה את המיזוג וסידריפט הופכת להיות ציבורית - במועד המעורר חשד כבד להסתרה, נתניהו מוכר למיליקובסקי את אחזקותיו בשותפות זו, ובתמורה הוא משלש לכל הפחות \$ 16,000,000 לביסו, קרי, \$ 4,400,000, כאשר החשד להסתרה נובע מכך שמדובר בנס הכלכלי המתרחש כאשר דוחות החברה מראים על ירידה חדה ברווחים והשווי נחתך ב- 57%. דבר המעורר חשד כבד כי מדובר במתת נדיב ניתן למר נתניהו בכדי שהאחרון יקבל החלטות אשר יקדמו רכישת צוללות וספינות מחברת תיסנקרופ. תוך שהוא מצוי לכאורה בניגוד עניינים.

א.1.1. לאור הפעולות שמבקר המדינה המשיב 9 דרש מהמשיב 1 לעשות החל מחודש יוני 2019, ולנוכח חשדות שעלו לאור הדיווחים הכוזבים למשרד המבקר במהלך השנים על עסקה זו, בין היתר לאור העובדה כי בפנייתו לוועדת ההיתרים בשנת 2009 מר נתניהו מצהיר כי מערכת יחסיו עם מר מילקובסקי המשיב 12, הינה מערכת יחסים עסקית, בעוד שב-2019 הוא מצהיר - בעת שהוא מבקש מענק למימון הגנתו המשפטית - כי מערכת יחסיו עם המשיב 12 הינה מערכת יחסים משפחתית.

א.1.2. לאור העובדה שהמתת אותו קיבל נתניהו לא פסק אף בשנת 2010, אלא נמשך משך שנים רבות, ועד היום, ובצורת דיוידנד בסך \$ 875,000 שקיבל, וכן מענקים שהועברו לנתניהו ובני משפחתו, ולרבות סיוע במימון דירה ומענקים עיתיים שמעביר מילקובסקי לילדיו של נתניהו. וכן לנוכח המתת המגולם במימון הוצאות המשפט של נתניהו, אשר ניתן לו תוך הסתרת הדבר מועדת ההיתרים בזמן אמת, וללא אישורה. כל אלו מתנות עשויות להתגבש כדי ביצוע של עבירת השוחד, עבירות מתחום טוהר המידות ועבירות נוספות

א.2. צו על תנאי כנגד המשיבים 1 ו-2 לעתירה, המורה להם לבוא ולנמק מדוע לא יורו על פתיחה בחקירה פלילית כוללת של פרשת הפלדות/אחזקת המניות בחברת סידריפט על ידי ראש הממשלה בנימין נתניהו ובמסגרת זו מדוע לא יפנו לרשות האכיפה בארה"ב, לרבות משרד המשפטים האמריקאי, לרבות לבולשת הפדראלית (F.B.I), לרבות רשות המיסים הפדראלית (I.R.S) ולרבות לרשות לניירות ערך הפדראלית (SEC), לאור העובדה שמעולם לא דווח לרשויות אלה כי נושא משרה בכירה בדמות ראש ממשלה או חזו במניות של תאגיד אמריקאי ומעולם לא דווחה ההטבה/הנחה/מתנה בשווי של פי 20 מערך המניה האמיתי של חברת סידריפט לרשויות אלה, וזאת בניגוד מוחלט להוראות ה- The Foreign Corrupt Practices Act of 1977 ובניגוד לחוק (FCPA) המחייבות לעשות זאת, בניגוד לחוק מס המתנה בארה"ב The Gift Tax ובניגוד לחוק נירות ערך האמריקאי The Securities Act of 1933.

א.3. צו על תנאי כנגד המשיבים 1 ו-2 לעתירה, היועמי"ש, ומ"מ המפכ"ל המורה להם לבוא ולנמק מדוע לא יורו על פתיחה בחקירה פלילית כוללת הן של פרשת העמלות והן של פרשת הפלדות/מניות כאשר ברור היום ששני מנועים אלה מהווים את המוטיבציה ואת המניע לקבל שלל החלטות תמהות לגבי רכישות של כלי שיט ושל צוללות השנויים במחלוקת עם הגורמים המקצועיים וזאת תוך כדי הפעלת לחצים כבדים, תוך ביטול מכרזים ותוך פגיעה קשה בכל נהלי הרכש וההתקשרות של משרד הביטחון.

א.4. צו על תנאי כנגד המשיבים 1 ו-2 לעתירה, המורה להם לבוא ולנמק מדוע לא יורו על פתיחה בחקירה פלילית כוללת של פרשת העמלות בגלל ההיקף הכספי העצום הכרוך בשלל הפרשות המגיע לכדי מיליארדי ₪ רבים שנובעים מההחלטות אשר קידמו את רכישת הצוללות, 9,8,7,6 ואת 4 ספינות המגן מחברת תיסנקרופ כמו גם את התחזוקה שלהם לאורך שנים, ובכלל כך יחקרו את הפרשות הבאות, כל אחת בנפרד, ואף במצטבר:

א.4.4. פרשת הצוללת השישית, אשר ההחלטה על רכישתה התקבלה בניגוד לממצאי עבודת המטה שנעשתה בצה"ל, ללא עבודת מטה מחייבת, בשעה שראש הממשלה בנימין נתניהו נמצא בניגוד עניינים, ותוך פגיעה חמורה בתקציב הבטחון של מדינת ישראל

א.4.4.ב. פרשת הצוללת השביעית, השמינית, והתשיעית, בעסקה אשר על פי התצהירים שנמסרו לעותרת, פעל ראש הממשלה בנימין נתניהו באופן המנוגד לעמדת צה"ל ומשרד הביטחון, וכן בניגוד לעמדת המל"ל, ללא עבודת מטה מחייבת, בשעה שראש הממשלה בנימין נתניהו

נמצא בניגוד עניינים, ותוך פגיעה חמורה בתקציב הביטחון של מדינת ישראל.

א.4.ג. **בפרשת שתי הספינות נגד צוללות**, בעסקה אשר על פי התצהירים שנמסרו לעותרת פעל ראש הממשלה בנימין נתניהו באופן המנוגד לעמדת צה"ל ומשרד הביטחון, מבלי שמתקיים הליך בחינה סדור, ובחוסר סמכות שעה הסמכות להחליט על רכישת ספינות כגון אלו, המהווה חלק מבניין הכוח של צה"ל, אינה קשורה כלל למל"ל או למשרד ראש הממשלה. הסמכות נתונה למשרד הביטחון בלבד, לדרגים המקצועיים, ולשר הביטחון, ומחויבת אישור קבינט.

א.4.ד. **בפרשת 4 ספינות המגן**, בעסקה בה לאורך כל תהליך רכש הספינות בוצעה התערבות בוטה של גורמים שונים במשרד רוה"מ ובראש המל"ל, שבאה לידי ביטוי, בין היתר, לבצע עסקה עם חברת תיסנקרופ "בכל מחיר", בקיום מגעים ישירים עם גורמים שונים בגרמניה, טרם המו"מ, ואפילו במהלכו, במסלול עוקף משרד הביטחון ותוך הסתרת מגעים אלו מגורמי המשרד, ובהפעלת לחצים ישירים על בעלי תפקידים שונים במשרד ראש הממשלה כולל ראש הממשלה עצמו.

א.4.ה. **בפרשת מספנות חיל הים**, בה נעשה ניסיון חמור "להפריט" את מספנות חיל הים, ולהעביר את האחריות לטיפול ואחזקת כלי השיט למספנות תיסנקרופ, ללא מכרז, תוך הסתרת העניין מהגורמים הרלוונטיים במשהב"ט, ותוך הסתרת ניגוד העניינים הכרוך בכך.

א.4.ו. **בפרשת מתן האישור למכור צוללות תקיפה למצרים**, וזאת במיוחד כאשר ראש הממשלה הסתיר ומסתיר את האישור שהוא נותן לגרמנים, ממפקד חיל הים, מהרמטכ"ל, משר הביטחון, מראש המוסד ומהנשיא.

א.5. צו על תנאי כנגד המשיבים 1 ו-2 לעתירה, המורה להם לבוא ולנמק מדוע לא יורו על פתיחה בחקירה פלילית כנגד מיקי גנור, **בפרשת העמלות ובפרט בפרשת מתן האישור לגרמנים למכור צוללות תקיפה למצרים**, לאור העובדה כי גנור ביקש להסיר חתנגדות של בכירים במערכת הביטחון למכירת הצוללות למצרים כשהוא אומר להם במפורש כי גישתם והתנהלותם "גורמת לו נזק עסקי", ובאופן העשוי להתגבש כדי ביצועה של עבירת השוחד הקבועה בסעיף 290 לחוק העונשין, עבירת המרמה והפרת אמונים הקבועה בסעיף 284 לחוק העונשין, וכן עבירות נוספות.

א.6. צו על תנאי כנגד המשיב 1 לעתירה, היועמ"ש שיבוא וינמק מדוע נתן הוראה למשיב 2 לעתירה, מ"מ המפכ"ל ולחוקריו שלא להמשיך ולחקור הן בפרשת העמלות והן בפרשת הפלדות ובמיוחד בפרשת מתן ההיתר לגרמנים למכירת צוללות תקיפה למצרים; וכן מדוע הורה לאנשי משרדו, לאחר פגישה סודית שנערכה במשרדו בחודש אוגוסט 2017, הנחייה להודיע ללשכת הקנצלרית הגב' אנגלה מרקל, למשרד המשפטים הגרמני, ולמשרד ההגנה הגרמני כי שלל פרשות השחיתות שהתגלה, לרבות פרשת העמלות על שלל נגזרותיה, אינה פרשת שחיתות "היורדת לשורשה של עיסקה" והאם הסיבה לכך היתה כי חשש: "שלמרקל יהיה קשה מאוד לאשר פרוייקט אם יתברר שכספים ממשלתיים גרמניים מצאו את דרכם לכיסים הפרטיים של מתווכים ערמומיים או של מקורבי נתניהו, תוך שהוא פועל בחוסר סמכות ובניגוד לכלל הפתיחה בחקירה, ולסעיף 59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982 המחייב פתיחה בחקירה פלילית מקום בו קיימת ראשית ראיה.

א.7. צו על תנאי כנגד המשיב 1 לעתירה, היועמ"ש שיבוא וינמק מדוע התעלם בהחלטתו מיום 15.10.2020 משלל עבירות נוספות אותן עבר לכאורה ראש הממשלה נתניהו, ובהן קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירות איסור הלבנת הון, ועבירת איסור עשיית פעולה ברכוש אסור ועבירת שבועת שקר, כולן כאחת קמות מתוך חומר הראיות אליו התייחס בהחלטתו.

א.8. צו על תנאי כנגד המשיב 1 לעתירה, היועמ"ש שיבוא וינמק מדוע לא הורה על פתיחה בבדיקה ו/או בחקירה פלילית מקום בו מצא תשתית ראייתית מוצקה לקיומן של טובות הנאה ממשיות בין מיליקובסקי לבין נתניהו, ולרבות מקום בו התגבשה תשתית ראייתית ראשונית המקימה "חשד ממשי" להתגבשות עבירת השוחד.

א.9. צו על תנאי כנגד המשיב 1 לעתירה, היועמ"ש שיבוא וינמק מדוע לא יחזור בו מקביעתו המוטעית כי בהליך דנן קמה עילת ההתיישנות בנוגע לעבירת השוחד ובעברת המרמה והפרת אמונים, וזאת לנוכח כך שעבירת השוחד בפרשת המניות התגבשה לכל המוקדם רק בשנת 2010 בעת שניתן המתת בעבור המניות, ובוודאי בהמשך שעה שקשרי הנתניהו של מיליקובסקי לנתניהו נמשכים עד לעצם היום הזה, בשורת תמיכות ומענקים העולים עד כדי שווי של מיליוני דולרים.

א.10. לחליפין, צו על תנאי כנגד המשיב 1 לעתירה, היועמ"ש המורה לו לבוא ולנמק מדוע זה לא יעביר את קבלת ההחלטה לאחר, וזאת לנוכח הוראות סעיף 17(א) לחוק יסוד: הממשלה, המחייב הליך קבלת החלטות דו ראשי, ולנוכח העובדה כי מזה קרוב לשנה, ובעת שקיבל את ההחלטה שלא לפתוח בחקירה בפרשת המניות, אוהז היועמ"ש גם בתפקיד פרקליט המדינה.

ב. צווים על תנאי וצו הצהרתי להקים ועדת חקירה ממלכתית

ב.1. צו על תנאי וצו הצהרתי כנגד המשיבה 3, ממשלת ישראל, המורה לה לבוא ולנמק מדוע לא תפעל כפי סמכותה בסעיף 1 לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968, ותורה על הקמת ועדת חקירה ממלכתית אשר תבחן את מכלול האירועים והכשלים בפרשיות הרכישות השונות של צוללות וכלי השיט מתברת תיסנקרופ, לרבות בהיבט הביטחוני, וכלל הפרשות המוזכרות בעתירה זו, לרבות פרשות הרכש והתחזוקה של כלי השיט, וכן אשרור מכירת הצוללות למצרים - אשר אושרו כולן במישרין על ידי ראש הממשלה בנימין נתניהו - וכן את גזירת העמלות השונות במהלך הליך הרכישה, על ידי גורמים שונים, ולרבות את הקשר לפרשת המניות - עליה דיווח מבקר המדינה עצמו ליועץ המשפטי לממשלה מקום בו סבר כי מתקיים חשד לפלילים.

ב.2. צו על תנאי וצו הצהרתי כנגד המשיב 9, מבקר המדינה, המורה לו לבוא ולנמק מדוע לא יפעל כפי סמכותו הקבועה בסעיף 14(ב)(1) לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב] וימליץ לוועדה לביקורת המדינה בכנסת על הקמת ועדת חקירה ממלכתית אשר תבחן את מכלול האירועים והכשלים בפרשיות הרכישות השונות של צוללות וכלי השיט מתברת תיסנקרופ, לרבות כלל הפרשות המוזכרות בעתירה זו, לרבות פרשות הרכש והתחזוקה של כלי השיט, וכן אשרור מכירת הצוללות למצרים - אשר אושרו כולן במישרין על ידי ראש הממשלה בנימין נתניהו - וכן את גזירת העמלות השונות במהלך הליך הרכישה, על ידי גורמים שונים, ולרבות את הקשר לפרשת המניות - עליה דיווח מבקר המדינה עצמו ליועץ המשפטי לממשלה מקום בו סבר כי מתקיים חשד לפלילים.

ב.3. צו על תנאי כנגד המשיב 4 שר הביטחון וראש הממשלה החילופי וכנגד המשיב 5 שר החוץ הנוכחי ושר הביטחון העתידי המורה להם לבוא ולנמק מדוע לא יקיימו את הבטחתם לבחור וידרשו מהמשיבה 3 בה הם חברים בצורה פרטיטית, להקים ועדת חקירה ממלכתית כפי סמכותה בסעיף 1 לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968, וזאת לנוכח הפגיעה הקשה באמון הציבור ובחובות הנאמנות של נבחרי הציבור, ולנוכח החריגה הבוטה ממצע מפלגתם טרם הבחירות, ומהעקרונות אותם הבטיחו באוניהם של בוחריה.

ב.4. לחילופין, צו על תנאי כנגד המשיב 4 שר הביטחון וראש הממשלה החילופי וכנגד המשיב 5 שר

החוץ הנוכחי ושר הבטחון העתידי המורה להם לבוא ולנמק מדוע לא יקיימו את הבטחתם לבוחר, ויפעלו להקמת ועדת חקירה כפי שמכונתם בסעיף 537 לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955, וזאת לנוכח הפגיעה הקשה באמון הציבור ובחובת הנאמנות של נבחר הציבור, ולנוכח החריגה הבוטה ממצע מפלגתם טרם הבחירות, ומהעקרונות אותם הבטיחו באוניהם של בוחריה.

ג. צווים על תנאי על וצו הצהרתי להקים ועדת בדיקה ממשלתית

- 1.ג. צו על תנאי וצו הצהרתי כנגד המשיבים 4-8, שר הביטחון, שר החוץ, שר האוצר, שר הכלכלה, ושר המשפטים בממשלת ישראל, המורה להם לבוא ולנמק כל אחד בנפרד מדוע לא יורו על הקמת ועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט בדימוס על פי סעיף 8א לחוק הממשלה, תשס"א-2001 (להלן: "חוק הממשלה"), אשר תבחן את מכלול האירועים והכשלים בפרשיות הרכישות השונות של צוללות וכלי השיט מחברת תיסנקרופ, לרבות כלל הפרשות המוזכרות בעתירה זו ובצווים לעיל, ויביאנה באמצעות שר המשפטים לממשלה שתעניק לה סמכויות ועדת חקירה.
- 2.ג. צו על תנאי כנגד המשיב 7, שר המשפטים, המורה לו לבוא ולנמק מדוע לא יעשה שימוש בסמכותו הקבועה בסעיף 8א לחוק הממשלה, ויקבע, באישור הממשלה, כי לועדת הבדיקה שהקים שר הבטחון ביום 22.11.2020 יהיו הסמכויות של ועדת חקירה.
- 3.ג. צו על תנאי כנגד המשיבה 3 לעתירה ממשלת ישראל, המורה לה לבוא ולנמק מדוע לא תורה למשיבים 4-8, שר הביטחון, שר החוץ, שר האוצר, שר הכלכלה, ושר המשפטים להקים ועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט בדימוס על פי סעיף 8א לחוק הממשלה, תשס"א-2001 (להלן: "חוק הממשלה"), אשר תבחן את מכלול האירועים והכשלים בפרשיות הרכישות השונות של צוללות וכלי השיט מחברת תיסנקרופ, לרבות כלל הפרשות המוזכרות בעתירה זו, ובצווים לעיל, וכן תעשה שימוש בסמכותה הקבועה בסעיף 8א לחוק הממשלה, ותקבע, באישור הממשלה, כי לועדת הבדיקה שהקים שר הבטחון יהיו הסמכויות של ועדת חקירה.
- 4.ג. צו על תנאי כנגד המשיב 1 לעתירה, היועמ"ש, המורה לו לבוא ולנמק מדוע לא ינחה את המשיבה 3 ממשלת ישראל ואת המשיבים 4-8, שר הביטחון, שר החוץ, שר האוצר, שר הכלכלה ושר המשפטים להקים ועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט בדימוס על פי סעיף 8א לחוק הממשלה, תשס"א-2001 (להלן: "חוק הממשלה"), אשר תבחן את מכלול האירועים והכשלים בפרשיות הרכישות השונות של צוללות וכלי השיט מחברת תיסנקרופ, לרבות כלל הפרשות המוזכרות בעתירה זו.
- 5.ג. בנוסף, תבקש העותרת מבית הנכבד ליתן כל סעד או צו שייראה לנכון, למען הצדק, ובשים לב לסעדים המפורטים ברישא לעתירה המתוקנת אשר הוגשה ביום 19.11.2020, המצורפת כנספח ע/171.

ד. בקשה לקיום דיון בהול

- 1.ד. כן, מתבקש בזאת בית המשפט הנכבד להורות על קיום דיון בהול בעתירה, על רקע הצורך לברר בהקדם האפשרי את השאלות העומדות בבסיס העתירה, ונוכח העובדה כי ברקע הדברים חל מירון ההתיישנות בנוגע לחלק מהעבירות, וכן מתוך החשש הכבד שמא ההליך הפלילי זוהם, הועלמו ראיות ותואמו עדויות וגרסאות דבר אשר יפגעו בסיכויים להגיע לחקר האמת בפרשיות השונות.

ב. מבוא

1. מעולם במשך כל שנות 72 שנות קיומה של מדינת ישראל לא נחשפה פרשת שחיתות חמורה כל כך המרעידה את כל אמות הסיפים, אשר פוגעת אנושות בביטחון הלאומי, בביטחון הכלכלי והחברתי ובלב ליבו של החוסן הערכי של מדינת ישראל כפרשה שקורותיה יסופרו במורד עתירה זו. וזאת שעה שמעורבים בשלל האירועים שיתוארו להלן לא רק תשלומי כסף נכבדים או רווחים לגורמים בכירים לרבות לראש ממשלת ישראל; אלא גם ויתור על אינטרסים לאומיים וביטחוניים.
2. לאור חומרת הדברים, נרתמו למלאכת ההוצאה לאור ולחשיפתן של פרשות אלה, טובי בניה של מדינת ישראל אשר עסקו בנושאים אלו באופן אישי, לרבות ראשי ממשלה, שרי ביטחון, רמטכ"לים, ראשי מוסד, ראשי שבי"כ, אלופים בצה"ל, מנכ"לים של משרד הביטחון, בכירים במל"ל, ראשי אגף תכנון והרכש בצה"ל, בכירים במשרד החוץ, ובכירים במשרד הביטחון, לרבות מפקדי חיל הים ובכירים אחרים בחיל הים, שהביאו לפני בית משפט זה תצהירים ועדויות רבות המחייבים לשיטתם, כמו גם לשיטת העותרת, פתיחה לאלתר בחקירה פלילית מקיפה, הקמת וועדת חקירה ממלכתית ו/או לחליפין וועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט בדימוס (להלן: **"תצהירי הבכירים"**).
3. בקציר האומר נאמר כבר בראשית הדברים, כי בעלי תפקידים משמעותיים המעורבים בפרשות אלה הונעו על ידי שני מנועי אינטרסים רבי עוצמה וכסף, האחד מנוע האינטרסים שייקרא בעתירה זו **"פרשת הפלדות/המניות"** - אשר המעורבים בו גזרו "קופון" מעצם מכירת מוצרי פלדה לתיסקרופ. ואילו מנוע האינטרסים השני אשר ייקרא בעתירה זו **"פרשת העמלות"** - אשר בו גזרו המעורבים "קופון" מהעמלות שהתקבלו בעבור מכירת כלי שייט וצוללות לישראל. שני מנועי אינטרסים כלכליים אלה, אשר הכניסו לכיס המעורבים בפרשות סכומי עתק, השפיעו ללא ספק על ההחלטות להיכנס ל"חנות" של חברת תיסקרופ ולהזמין מערכות נשק אשר מערכת הבטחון לא רק שלא רצתה בהן, אלא אף התנגדה לקבלם עקב העלות הגבוהה, כמו גם לאור העדר צורך מבצעי.
4. נדגיש כבר עתה כי המדובר בפרשה של מתן אישור מכירת צוללות מתקדמות למצרים; בפרשת רכש צוללת שישית שהובילה כפי שיתואר להלן, להחלטה על השבתת צוללת תקינה לפני הזמן על כל הבזבז המשתמע מכך; ברכש צוללות השביעית-שמינית-תשיעית במועדים מוקדמים מהנדרש כפי שיפורט; בפרשת רכש ספינות מלחמה כביכול להגן על מתקני גז, הגם שבפועל אין בהן צורך מבצעי כפי שיפורט להלן; ובניסיון לרכוש ספינות נגד צוללות; וכן בניסיון להפרטת מספנות חיל הים.
5. פרשה ראשונה זו – של מתן אישור מכירת צוללות מתקדמות למצרים – היא החמורה ביותר מבחינת הסיכון לביטחון המדינה, לאור העובדה שראש הממשלה הסתיר את עצם מתן האישור מכל הגורמים המעורבים, לרבות מפקד חיל הים, הרמטכ"ל, שר הביטחון, ראש המוסד ואחרים הזקוקים למידע דבר שלא היה לו אח ורע בתולדות מדינת ישראל. עניין זה מחייב לבדו חקירה פלילית; והקמת וועדת חקירה ממלכתית, לא כל שכן הפרשות הנוספות – אשר יובאו בהרחבה בעתירה זו.
6. במסגרת העתירה דנן, תבקש העותרת להציג לפני בית המשפט הנכבד, ארבעה "עמודי-תווך" אשר יוצרים יחדיו באופן הוליסטי, את הקשר שבין הפרשות השונות – שעל בסיסן מתבקשים הצווים. ראשית, יובא לפני בית המשפט הנכבד בסיס ראיות חדש, המסתמך, בין היתר, על שלל תצהירים החתומים בידי בכירי מערכת הביטחון בעבר וגורמים נוספים, אשר מהם עולה שרכישות ביטחוניות הנאמדות במיליארדי ש"ח בוצעו בהסתרה מכוונת ובניגוד לכל חובה מינהלית של קיום הליך תקין, תוך חשש לביצוע עבירות פליליות למכביר, וכל זאת, תחת ערפול של סיווג ביטחוני כבד; שנית, נוכח פרסומים שונים ומידעים נוספים – עתירה זו דורשת לראשונה להורות ליועץ המשפטי לממשלה על

פתיחה בחקירה בעניין **"פרשת הפלדות/מניות"**; **שלישית**, העותרת מציגה את הקשר שבין **"פרשת הפלדות/מניות"** לבין **"פרשת העמלות"** – המחייב שיקול דעת מחדש מצד היועמ"ש להורות על חקירת ראש הממשלה באזהרה בפרשת **"העמלות"** (פרשת **"3000"**); **ורביעית** ובנוסף ועל-יסוד תצהירים אלו, תבקש העותרת סעד של הקמת ועדת חקירה לחקר הליקויים והכשלים הרב-מערכתיים שנפרשים בבירור בשלל התצהירים החתומים דכאן כפי שאף צוין בהודעת המשטרה;

7. במסגרת **"פרשת הפלדות/מניות"** תציג העותרת ראיות ומסמכים שאספה ממקורות גלויים – המקימים, לכל הפחות, **"ראשית ראיה"**; המחייבת התייחסות של היועמ"ש – לפרשה תמורה זו, שבמרכזה עומד ראש הממשלה, המשלשל לכיסו סכום עתק של לפחות 16,000,000 ₪. כלל הגילויים אשר יובאו להלן, ובוודאי שילובם יחדיו יש בהם כדי לעמוד ברף של **"ראשית הראיה"** המחייבת פתיחה בחקירה פלילית – שעה שמעשים אלו עלולים לעלות לכאורה כדי עבירות של הלבנת הון או מתת אסור **"מוסתר"** במסגרת עסקת שוחד, ולמצער מעלה חשד חמור להעלמת מס; וייתכן שמדובר גם בעבירות בינלאומיות הכוללים, בין היתר, את FCPA (Foreign Corrupt Practices Act), וכן עבירות נוספות.

8. העותרת תטען כי שמשעה שלא יכולה להיות מחלוקת שלכל הפחות קיים מידע גלוי אשר מקים **"ראשית ראיה"** ברף המחייב פתיחה בחקירה, הרי שיש מקום להתערבות בית המשפט הנכבד. העותרת תטען כי החלטתו של היועץ המשפטי לממשלה מיום 15.10.2020 עומדת בסתירה לראיות המחשידות ולאינטרס הציבורי; **ובטלה** נוכח הפגיעה בשלטון החוק, בשוויון בפני החוק ובאמון הציבור; ובעיקר נגועה במשגה היורד לשורשו הענייני.

9. העותרת תטען כי קם צורך ברור בהקמת ועדת חקירה ממלכתית; למצער – ועדת בדיקה ממשלתית בעלת סמכויות חקירה – משעה שמתקיימות עלילות ההתערבות להקמת ועדת חקירה ממלכתית ולהקמת ועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט בדימוס.

10. העותרת תטען כי עתירה זו מביאה חידושים מספר אשר טרם הובאו בעתירות קודמות אשר דנו בפרשות השונות הנגזרות מתוך עלילת המקרה אשר תובא במורד עתירה זו (להלן יחדיו: **"העתירות הקודמות"**)¹, בין היתר משום שעתירה זו מביאה בפני בית המשפט – לראשונה – בסיס ראיות חדש ומעמיק. כן היא מתייחסת, לראשונה, לקשר בין **פרשת "העמלות"** (היא **פרשת הצוללות**; **"3000"**); לבין **"פרשת הפלדות"** (**"המניות"**) – ומציגה את המידע המהווה לכל הפחות **"ראשית ראיה"** אודות הקשר בין האינטרסים הכלכליים של נתניהו ובני משפחתו; ולבסוף, עתירה זו מציגה לראשונה את מערכת היחסית העסקית-מסחרית שבין נתניהו לבין מר מיליקובסקי, במסגרתה התגלו אחזקותיו של נתניהו בחברת סידריפט, ואף התברר שקיבל סכום מדהים בסך 16,000,000 ₪ באקזיט נטול כל הגיון כלכלי – כל אלו המחייבים בדיקה וחקירה של היועץ המשפטי לממשלה.

11. יצוין כי זוהי גרסא שלישית, מתוקנת ומקוצצת מאוד, של עתירה זו. לאחר שהוגשה העתירה המקורית, קיבל היועמ"ש החלטה בת 12 עמודים בה הוא מסרב לחקור את פרשת המניות, ועתירה זו מתייחסת כאמור גם לכשלים המשפטיים והעובדתיים החריפים אשר נפלו בהחלטתו של היועמ"ש, כולל להתעלמותו משפע פרשות המשנה שיתוארו להלן. כן לאחר הגשת העתירה קיבל שר הבטחון החלטה להקים ועדת בדיקה ממשלתית על פי סעיף 8א לחוק הממשלה, ואולם נמנע

¹ ראו: ההליכים שבבג"ץ 4344/16, בג"ץ 7828/16, בג"ץ 782/17, בג"ץ 9061/16, ובג"ץ 955/17 – שנמחקו בפסק דין (מאוחד) מיום 9.3.2017; בג"ץ 4267/17 התנועה למען איכות השלטון בישראל בע"מ נ' היועמ"ש, [פורסם בנבו] אשר נדחה בפסק דין מיום 24.7.2017; בג"ץ 8853/17 בן מאיר נ' היועמ"ש, [פורסם בנבו] אשר נדחה בפסק דין מיום 26.3.2018. בג"ץ 6087/17 אייבי נ' היועמ"ש [פורסם בנבו] (24.9.2017); בג"ץ 8924/18 התנועה לטוהר המידות נ' היועמ"ש [פורסם בנבו, 28.2.2019]

מלהוביל מהלך אשר ייתן בידיה את הכלים המתאימים לבדיקה.

12. העותרת תבקש מבית המשפט הנכבד ליתן את הצווים המבוקשים ברישא לעתירה, וכן לקבוע דיון בהקדם, וזאת מתוך הטעמים אשר יפורטו להלן במורד עתירה זו.

ג. הצדדים

13. **העותרת** היא עמותה רשומה כדין, תנועה עצמאית א-פוליטית ובלתי מפלגתית, המציינת בימים אלו 30 שנים של עשייה ציבורית ומשפטית לקידום טוהר המידות בשירות הציבורי, עידוד ערכי שלטון החוק, שירות נורמות בלתי ראויות במנהל הציבורי והשרשת נורמות של מנהל ציבורי תקין.
14. **המשיב 1** הוא **היועץ המשפטי לממשלה**, העומד בראש המערכת המשפטית של הרשות המבצעת מחד, ובראש המערכת המשפטית והשירות המשפטי הציבורי מאידך. הוא הגורם האחראי על חקירות ראש הממשלה ואחרים הקשורים לפרשות שיפורטו להלן, ועל הנחיית הממשלה במקרים בהם מתעורר ספק לגבי אופן פרשנות ויישום הדין.
15. **המשיב 2** הוא **מ"מ מפכ"ל משטרת ישראל**, אשר רשאי לפי סעיף 59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, לפתוח בחקירה פלילית בגין העבירות המפורטות בעתירה זו נגד כלל המעורבים, למעט ראש ממשלת ישראל.
16. **המשיב 3** היא **ממשלת ישראל**, אשר לפי סעיף 1 לחוק ועדות חקירה, תשכ"ט-1968 (להלן: "**חוק ועדות חקירה**"), מוסמכת להחליט על הקמת ועדת חקירה ממלכתית, ומוסמכת, בהתאם לחוק הממשלה, תשס"א-2001 (להלן: "**חוק הממשלה**") לאשר כי לוועדת **בדיקה ממשלתית יוענקו סמכויות של ועדת חקירה**.
17. **המשיב 4** הוא **שר הביטחון**, אשר לפי סעיף 8א(א) לחוק הממשלה, ועל פי סעיף 537 לחוק השיפוט הצבאי מוסמך למנות ועדת בדיקה ממשלתית בסוגיות אשר יפורטו בעתירה זו.
18. **המשיב 5** הוא **שר החוץ**, אשר לפי סעיף 8א(א) לחוק הממשלה, מוסמך למנות ועדת בדיקה ממשלתית בסוגיות שיפורטו שלהלן.
19. **המשיב 6** הוא **שר האוצר**, אשר לפי סעיף 8א(א) לחוק הממשלה, מוסמך למנות ועדת בדיקה ממשלתית בסוגיות הקשורות לעסקאות שיפורטו להלן.
20. **המשיב 7** הוא **שר המשפטים**, אשר לפי סעיף 8א(א) לחוק הממשלה, רשאי לבקשת השר שמינה את ועדת הבדיקה הממשלתית, ובאישור הממשלה, לקבוע כי לוועדה זו יהיו הסמכויות של ועדת חקירה, כל עוד השר הממנה העמיד בראש הוועדה שופט בדימוס.
21. **המשיב 8** הוא **שר הכלכלה**, אשר לפי סעיף 8א(א) לחוק הממשלה, מוסמך למנות ועדת בדיקה ממשלתית בסוגיות הקשורות לעסקאות שיפורטו להלן.
22. **המשיב 9** הוא **מבקר המדינה**, המוסמך לפי סעיף 14(ב)(1) לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב] (להלן: "**חוק מבקר המדינה**"), לערוך ביקורת בעניינים שיפורטו להלן, ולהעבירה אל הוועדה לענייני ביקורת המדינה שבכנסת אשר תשקול מינוי ועדת חקירה.
23. **המשיב 10** הוא **ראש הממשלה של מדינת ישראל**, מר בנימין נתניהו, אשר קידם בתפקידו כראש הממשלה, רצף של עסקאות עתק בעלות משמעויות רחבות היקף מבחינת ביטחון המדינה, עם הקונצרן הגרמני ThyssenKrupp AG (להלן: "**תיסנקרופ**"), אשר חלקן קודמו מבלי שהועלה כל

צורך לכך מגורמי הביטחון השונים וכל זאת, לכאורה, מבלי לדווח על קשרים עסקיים שיפורטו להלן, שלו ושל בני משפחתו הקרובים ביותר.

24. **המשיב 11** הוא **בן דודו של ראש ממשלת ישראל**, אשר ניהל עימו מערכת יחסים פיננסית המעלה חשדות כבדים לביצוע עבירות, לאור סכומי עתק שהעביר לו לאורך שנים, ולאור שליטתו בחברה המוכרת פלדות לחברת תיסנקרופ, אשר ביצעה רצף של עסקאות עתק עם מדינת ישראל.

25. **המשיב 12** הוא **בן דודו של ראש ממשלת ישראל ואיש סודו הקרוב**, העוסק בעריכת דין, ומייצג את ראש ממשלת ישראל ובני משפחתו בעניינים אישיים ביותר, פוליטיים ומפלגתיים. במשך שש שנים תמימות קיבל המשיב כספים מנציג תיסנקרופ, אשר נהנה מעמלות של עשרות מיליוני שקלים בשל עסקאות עם תאגיד זה כאשר הוא איננו חתום על הסכם למניעת ניגוד עניינים. בכתבי החשדות שהגישה הפרקליטות בפרשה זו, מיוחסות לו עבירות של הלבנת הון.

26. **המשיב 13** הוא **נציג חב' תיסנקרופ לשעבר**, אשר לכאורה קידם באמצעות שוחד, וכן ובאמצעות קשריו של המשיב 13 עם בן דודו ראש ממשלת ישראל, שורה של עסקאות בין תיסנקרופ למדינת ישראל. לפי הודעת הפרקליטות הוא חשוד במתן שוחד, הלבנת הון וכן בעבירות מס ועבירות נוספות.

ד. הטיעון העובדתי

ד.1. המסגרת העובדתית

ד.1.א. הרקע העובדתי להבנת הסוגיה

27. למען הסדר הטוב, תעמוד העותרת בפרק זה על הרקע העובדתי להבנת הסוגיות המובאות בעתירה זו, לרבות מספר מונחים רלוונטיים הנוגעים ליחסי ישראל-גרמניה, לצי הצוללות בישראל, להתנהלות השלטונית שהובילה לקביעת סד"כ הצוללות, ולאישיים המעורבים בפרשות שלהן.

ד.1.א.1. מערכת היחסים של ישראל עם גרמניה

28. בין מדינת ישראל לגרמניה שוררת ברבות השנים, על רקע השואה ותוצאותיה, מערכת יחסים ייחודית – והרלוונטית לסוגיות רכש מחברת תיסנקרופ – עוד מימיו של הקנצלר אדנאהואר. בסדרת הסדרים הוסכם כי על רקע השואה, מערכות נשק שעלול לסכן את בטחון ישראל לא תימכרנה למדינות באיזור, אלא מתוך הסכמה ותיאום מלא עם ממשלת ישראל. עניין זה רלוונטי כאשר מתעורר הצורך בהסכמת ממשלת ישראל כי ממשלת גרמניה תאפשר לחברת תיסנקרופ למכור צוללות למצרים, הרלוונטי לפרשה שתואר בהמשך.

29. בהתאם לכך, תציין העותרת כי בפועל כפי שמתואר בתצהירים, גרמניה מקפידה לפעול בהתאם להסכמה בין הממשלות, ובשנים האחרונות, **גרמניה פונה מיוזמתה לממשלת ישראל לקבל מראש את עמדתה והסכמתה בטרם תבצע עסקאות**, ולבקשת גורמי ביטחון אף ביטלה במהירות עסקאות משמעותיות. כל זאת, בניגוד לדברים שמסר ראש הממשלה נתניהו בכלי התקשורת לפיהם מבחינת גרמניה "לא דרוש אישור שלי"². תוסיף העותרת ותזכיר כי בשנת 1991, לאחר שהתגלה שחרף הסכמות אלו מכרו חברות גרמניות נשק ליצרניות טילי הסקאד, קיבלה גרמניה החלטה מרחיקת לכת לממן את הצוללות הראשונות שייצרה חברת תיסנקרופ.

² ראו "ראש הממשלה בנימין נתניהו בראיון בלעדי לחדשות" N12 23.9.2019 https://www.mako.co.il/news-channel2/Weekend-Newscast-q1_2019/Article-453581d8bfa961004.htm

30. יחד עם זאת, ובשים לב לעניין סבסוד עסקאות החברה ראוי להדגיש כי לא מדובר במעשה של נדיבות גרידא. זאת, לאור העובדה שהסבסוד החל לא רק לאחר מלחמת המפרץ אלא גם זמן קצר ביותר לאחר האיחוד בין מזרח ומערב גרמניה. לעותרת ידוע, כי היה מי שהזכיר אז, והזכיר גם בהמשך,³ לממשלת גרמניה המאוחדת, את הסעיף המפורש בהסכם השילומים בין המדינות משנת 1952, בו נקבע כי כאשר הדבר יתאפשר, תידרש גם מזרח גרמניה להשלים את חלקה במתן הפיצויים, **מצב שהבשיל משפטית רק עם איחוד שני חלקי המדינות**. עד היום ממשלת ישראל מעולם לא העלתה כל דרישה בעניין סעיף זה, וכאמור, הסבסוד הממשלתי לתיסנקרופ הוענק כאשר היה מי שהזכיר לגרמנים שקיים חוב שאיננו רק מוסרי, אלא גם חוב המאוזכר בחוזה חתום בין המדינות.

ד.1.א.2. צי צוללות הדולפין

31. עד תחילת שנות ה-2000 הפעיל חיל הים צוללות אשר יוצרו בבריטניה, והחל משנים אלו החלו להיקלט בישראל צוללות מדגם דולפין, **תוצרת חברת תיסנקרופ**. כאמור, הליכי הרכש החלו בשנת 1991 בעקבות מלחמת המפרץ הראשונה ואיומי המתקפות על ישראל, או אז החליטה גרמניה להעניק מימון מלא לבניית שתי צוללות, ובהמשך, לסבסד 50% ממחירה של צוללת שלישית.

32. שלוש הצוללות הראשונות נקלטו בישראל בשנים 1999-2000, כאשר הראשונה מביניהן צפויה לצאת משירות פעיל בשנת 2028, השנייה ב-2030, והשלישית ב-2032. על פי פרסומים זרים, צוללות אלו מותאמות לשיגור טילים שפותחו בישראל ומעניקות יכולת "מכה שנייה" למקרה שישראל תותקף בנשק גרעיני. כמו כן, הצוללות נבנו במספנות HDW (Howaldtswerke-Deutsche-Werft), המהוות חלק מתאגיד תיסנקרופ, וממוקמות בעיר קייל בגרמניה.

33. בין השנים 2005-2006 הזמינה ישראל שתי צוללות מדגם משופר מסדרת "דולפין AIP". ראשי התיבות של AIP הן Air Independent Propulsion, ומשמעותן היא שדגם זה מצויד במערכות הנעה ללא תלות באוויר החיצון. היינו, ההנעה מבוססת על טכנולוגיית תאי דלק ומאריכה את זמן ההשהייה מתחת למים ליממות ארוכות, באופן חשאי וללא הצורך לעלות לקו המים ולהסתכן בחשיפה. בנוסף, מותקנות בצוללות אלו מערכות נשק וסונאר מתקדמות מאוד.

34. **צוללת הדולפין הרביעית הגיעה לישראל בחודש ספטמבר 2014, והחמישית הגיעה בינואר 2016. נכון להיום יש לישראל צי של חמש צוללות.**

35. בין השנים 2009-2011 קידמה ישראל רכישת צוללת נוספת, שיטית במספר, תוך מחלוקות קשות שיתוארו בהמשך. בטקס שהתקיים במספנה בחודש מרץ 2012 נחתם חוזה לפיו צוללת זו אמורה להיקלט בישראל בתוך שבע שנים משנת החתימה, דהיינו, בשנת 2019. ואולם, וכפי שיפורט במורד העתירה, על רקע היעדר מוכנות חיל הים להרחיב את הצי הקיים לכדי שש צוללות, נותרה הצוללת במספנה בגרמניה כאשר בינתיים מבוצעות בה שיפוצים שעלותם, לפי פרסומים, 140 מיליון יורו. בשלב זה לא ברור מתי צוללת זו תיקלט בישראל.

36. בנוסף, בסוף שנת 2015 החלו דיונים על קידום רכש של שלוש צוללות נוספות (השביעית, השמינית והתשיעית), תוך מחלוקות קשות שיפורטו גם הן בהמשך. נוסח מזכר הבנות (MOU) לרכישתן שנחתם עם גרמניה אושר בקבינט ביום 26.10.2016, שבועות ספורים לפני שנחשפו האירועים שהובילו בהמשך לחקירה פלילית סביב הקשרים עם תיסנקרופ.

³ אחרון מור "פרשת הצוללות! גרמניה חייבת לנו הרבה יותר מכך" TheMarker 3.4.2019 <https://www.themarker.com/news/premium-1.7083791>

37. עוד יצוין כי המספנה בקייל מייצרת סוגים נוספים של צוללות, כולל דגם U209/1400 mod ששתי צוללות מדגם זה נמכרו למצרים ונקלטו בשנים 2016-2017. עוד הוסכם בשנת 2015 על מכירת שתי צוללות תקיפה מתקדמות נוספות, אשר לפי פרסומים רשמיים של יצרנית תאי הדלק למנועי הצוללות, ניתן לשדרגן גם אותן כך שיצוידו במערכות AIP.

3.1.א. מספר הצוללות הנדרש לחיל הים הישראלי

38. צוללת היא מערכת הנשק היקרה ביותר בצה"ל, ועל כן סוגיית גודל הצי האופטימלי שעל ישראל להחזיק כדי לתת מענה אסטרטגי ראוי וליצור הרתעה, נבדקה ביסודיות רבה. בדיקות אלו נערכו במהלך השנים בועדות מקצועיות לא רק בצה"ל ובמשרד הביטחון, אלא גם במשרד ראש הממשלה באמצעות המל"ל, סמוך לפני שנחשפו הארועים נשוא עתירה בחודש נובמבר 2016.

39. בכדי להבין עד כמה יוצאות דופן וחריגות הן ההחלטות על רכישת הצוללת השישית ושילובה בסד"כ, ובפרט ההחלטה על זמני רכישת הצוללות השביעית, השמינית והתשיעית, תציין העותרת כבר עתה כי עד לשלב בו החל נתניהו לקדם רכש זה, ולמעשה גם לאחר מכן, עמדת כלל גורמי המקצוע כולל במשרד ראש הממשלה, היתה עקבית וברורה: מספר הצוללות האופטימלי – הן מבחינה מבצעית והן מבחינה כלכלית – הנדרשות לקיום המשימות הטקטיות והאסטרטגיות של מדינת ישראל הינו חמש צוללות בלבד.

40. תשתית הנתונים בעניין זה נאספה לראשונה בועדה שהובילה החטיבה לתכנון אסטרטגי באגף תכנון בצה"ל (אג"ת), בה משרתים קצינים בעלי הכשרה מתאימה, ועל פי ההגדרות חטיבה זו "מגבשת את הערכת המצב האסטרטגית... מנתחת את השפעות המערכת הבינלאומית והמגמות האסטרטגיות... ומרכזת את עבודת המטה להכנת איומי הייחוס". תשתית נתונים זו נבדקה בהמשך פעמים רבות, והוגשו דוחות מפורטים לממונה על האמצעים המיוחדים במשרד הביטחון, לועדת השרים לענייני הצטיידות, ולכל גורם רלוונטי.

41. מהתצהירים עולה בבירור כי בעבר כל ההחלטות הנוגעות לסד"כ נעשו בדרך תקינה ומסודרת – דבר שהשתנה במהלך כהונתו של נתניהו כראש ממשלה, כפי שיפורט לקמן. כך, למשל, לפני חתימת העסקה לרכישת צוללות 4-5 התעוררה מחלוקת אל מול צה"ל בהליך שהסתיים בשנת 2006, במסגרתו ביקש מנכ"ל משרד הביטחון דאז, אלוף (במיל.) עמוס ירון, להגיש למקבלי ההחלטות חוות דעת מקצועית נוספת, שניתנה ע"י פרופ' תא"ל (במיל.) שאול חורב, שהיה עוזר למנכ"ל משרד הביטחון לאמצעים מיוחדים, ומומחה בנושאים ימיים. פרופ' חורב הגיש דו"ח עתיר נתונים, שהוביל לרכש שתי צוללות נוספות, אשר נכנסו לשירות בשנים 2016-2014.

42. עוד יצוין, כי הבדיקות שנערכו במהלך השנים עסקו בשאלה כיצד לייצר הרתעה אסטרטגית, והבהירו בין היתר את התועלת השולית בכל צוללת נוספת מהבחינה המבצעית (תוך הסתייעות במחקר שנעשה ע"י חברה חיצונית). כמו כן התבררו במסגרתן העלויות הכבדות, לפיהן תחזוקת מערך של חמש צוללות, בשכלול מחזור החיים הכולל (L.C.C), כרוכה בהוצאת סכומים שנאמדו בעשרות מיליארדי שקלים, כאשר מלבד מחיר הרכישה, האומדן חייב לשקלל בניית תשתיות עגינה ברציפים, הכשרת צוותים מתאימים כולל הכשרת אנשים מילואים, כוח אדם איכותי, וכמובן את מחיר התחזוקה לאורך שנים שנאמד, לגבי כל צוללת והמערכות שמותקנות בה, בסכום של כ-5-6 מיליארד שקלים.

43. על רקע הנ"ל, בעניין רכישת הצוללת השישית יצוין כבר עתה בתמצית, כי בעת שהוחלט על רכישתה

באפריל 2011, התקבלה החלטה נוספת לפיה עם קליטתה בצי, הדולפין הראשונה תוצא מהמים לפני הזמן, ותושבת כאשר היא תקינה (!), וזאת על כל מה שעלול להשתמע מכך מבחינת בזבוז משאבים.

44. יודגש כי עניין הסד"כ נבדק פעמיים נוספות בסוף שנת 2015, תחילה בידי הרמטכ"ל דאז, רא"ל גדי אייזנקוט, וסמוך לאחר מכן, על ידי ראש המטה לביטחון לאומי דאז, יוסי כהן ואנשיו. ממצאי בדיקות אלה והמסקנות הנובעות מהן קבעו כי **הצורך הינו סד"כ של חמש צוללות, ותו לא**. לפיכך, קביעה זו לא הייתה רק עמדת צה"ל ומשרד הביטחון, אלא אף עמדת הגורם המקצועי במשרד ראש הממשלה לגיבוש עמדה בעניין זה, הלא הוא המל"ל, אשר החוק מטיל עליו בין היתר **"לבחון מיזמים ביטחוניים בעלי חשיבות בתחום המדיני-ביטחוני ולהציג את עמדתו לפני הממשלה"**.

45. בין היתר, המשמעות היא שלכל המעורבים ברור כי צוללת הדולפין השישית - שחווה רכישתה נחתם בשנת 2012 - תחליף עם קליטתה את צוללת הדולפין הראשונה, וזאת כדי לשמור על סד"כ זה. עמדה זו קיבלה גם ביטוי פומבי (עוד בטרם נחשפו החשדות בפרשה) בפרסום באתר צה"ל באפריל 2016, בעריכת קצין אג"ת, אל"מ אלון פז :

"בכוונת צה"ל להותיר ברשותו חמש צוללות דולפין גרמניות, ולהיפרד מן הצוללת הראשונה לכשתגיע הצוללת השישית בשנים הקרובות".

העתק העמודים הרלוונטים מתוך מאמרו של קצין אג"ת, אל"מ פז, **"מוקם בזה צבא הגנה לישראל" המאמץ להקמתו מחדש של צה"ל, מצורף ומסומן כנספח ע/1**.

46. למרות זאת, כפי שיתואר בהמשך, בוצעו רכישות שהובילו להגדלת הסד"כ, ללא כל הנמקה ובניגוד לכל עמדות המטה שהיו תקפות, תוך הפצת מסרים שאינם מן האמת על ידי משרד ראש הממשלה, כולל היתלות במועצה לביטחון לאומי בהודעות לתקשורת, כאילו הרכש נעשה "בהתאם לצרכים שהגדיר משרד הביטחון".

47. למעשה, וככל העולה מהתצהירים, רק פעם אחת, ובנסיבות שראוי להתעכב עליהן, התקבלה עמדה לפיה יש אפשרות שהצי יוגדל לכדי שש צוללות. מדובר בבדיקה שנערכה בסוף שנת 2011 לצורך הכנת תר"ש, במהלכה ראש החטיבה האסטרטגית באג"ת גיבש את עמדת צה"ל, בה נכללה אפשרות להחזיק שש צוללות. ואולם, מתצהירו המצורף עולה, כי הוא גיבש את עמדתו בעקבות לחץ כבד שהפעילו עליו **שני בעלי תפקידים אשר נאשמים כיום בפלילים**. עוד יודגש כי עמדה זו שהוגשה לאישור המטכ"ל, התגבשה גם בכפוף להבטחת תוספת תקציב דרמאטית בהיקף של מיליארד דולר מדי שנה (!) ממשרד ראש הממשלה, כפי שנמסר לאג"ת. לצורך השלמת התמונה יצוין כי הקצין שניהן כראש החטיבה האסטרטגית, ושתצהירו מצורף לעתירה, כלל לא זומן למסור עדות במסגרת החקירה וטיוטת התר"ש שהכין לא נכנסה לתוקף בהמשך, מטעמים של חוסר תקציב.

1.1. מנועי האינטרסים המהווים את המניע לפרשה

48. בכדי להבין את הדחף הלאו בר כיבוש של המעורבים בפרשה להגדיל את סד"כ כלי השיט והצוללות ולרכז את שלל הרכישות במספנות תיסנקרופ, מן החובה להבין את מנועי האינטרסים שעומדים מאחורי פעולותיהם. מנוע האינטרסים הראשון הינו **"מנוע העמלות"** שהוא מטבע הדברים, מייצר למעורבים בפרשה תמריץ ראשון במעלה כדי לקדם רכש נרחב מתב' תיסנקרופ; מנוע האינטרסים השני, שיפורט לגביו בהמשך, הינו **"מנוע הפלדות/מניות"**, קרי, אותו תמריץ כלכלי העומד מאחורי החברות סידריפט וגראפטק, הרוצות להשיא את רווחיהן על-ידי הגברת מכירת מוצרי הפלדות לחברת תיסנקרופ. ברי, כי שני מנועים אלו, מהווים תמריץ להגדלת הרכישות מהחנות – תיסנקרופ.

2.2. פרשת העמלות

2.2.א. פרשת העמלות – הפרטים בקצירת האומר

49. ראשית פרשת העמלות בחודש מאי 2009, עת הוצנח המשיב 13 – **מיקי גנור** – לתפקיד סוכן תיסנקרופ בישראל, והחל להפעיל תמורת תשלום שורה של בעלי תפקידים, כולל בכירים במשרד ראש הממשלה, כדי להנות מעמלות בסכומי עתק, והכל כמפורט בכתבי החשדות שהוגשו בפרשה זו, ובהודעת פרקליטות המדינה. גנור שימש בתפקידו כסוכן תיסנקרופ בישראל עד לחשיפת הפרשה בכלי התקשורת בחודש נובמבר 2016, ובפרק זמן זה קידם מספר עסקאות אליהן תתייחס העותרת בהמשך.

הודעת פרקליטות המדינה מיום 5.12.2019, מצורפת ומסומנת כנספח ע/8.

50. בחודש יולי 2017 חתם גנור על הסכם עד מדינה, בו הודה בשורה של עבירות שחיתות שיוחסו לו, ובחודש מרץ 2019 חזר בו מההסכם ומסר גרסה חדשה, לפיה לא שיחד איש וכל התשלומים שהעביר למעורבים היו עבור שירותים מקצועיים.

51. העותרת תזכיר כי על פי הודעת הפרקליטות, ההסכם בין גנור לתיסנקרופ קבע כי יהיה הראשון זכאי לעמלה של 3.7% מכל העסקאות העתידיות לרכש כלי השיט, למעט עסקת הצוללת השישית. בתחילת שנת 2011 גייס גנור את עו"ד שמרון, המשיב 12, אשר שיפר את ההסכם כך שגנור יקבל עמלה גם בגין עסקת הצוללת השישית, ע"ס 2%.

52. מהודעת הפרקליטות מחודש דצמבר 2019 עולה כי הוחלט על הגשת כתבי אישום בכפוף לשימוע בתיק 3000, שייקרא להלן גם בשם "**פרשת העמלות**". **כתבי החשדות מייחסים עבירות חמורות ביותר** בתחום הרכש הביטחוני, לעובדי ציבור בכירים ולגורמים פרטיים, אשר עשו בקופה הציבורית כבשלהם, תוך הפרה בוטה של חובותיהם הציבוריות, מביניהם: **לאליעזר (צ'ייני) מרום**, מפקד חיל הים לשעבר, מיוחסות עבירות של קבלת שוחד, הפרת אמונים, הלבנת הון ועבירות מס; **לדוד שרון**, מנהל לשכת ראש הממשלה לשעבר, מיוחסות עבירות של קבלת שוחד, הפרת אמונים, ועבירות על חוק מימון מפלגות; **לאבריאל בר יוסף**, שהמשיב 10 החליט למנותו לראשות המטה לביטחון לאומי, מיוחסות עבירות של בקשת שוחד מנציג תיסנקרופ מיקי גנור, קבלת שוחד ומרמה והפרת אמונים; **לשי ברזש**, איש עסקים אשר השתחרר מחיל ים בדרגת תת-אלוף, מיוחסות עבירות של בקשת שוחד, לקיחת שוחד, עבירות מס והלבנת הון; לשר לשעבר ויו"ר קרן היסוד לשעבר **אליעזר (מודי) זנדברג**, מיוחסות עבירות של קבלת שוחד, מרמה והפרת אמונים, הלבנת הון ועבירות מס; **לרמי טייב**, היועץ הפוליטי של השר יובל שטייניץ, מיוחסות עבירות של תיווך לשוחד; **לעו"ד דוד שמרון**, מיוחסות עבירות של הלבנת הון; **ולמיכאל גנור**, נציג חב' תיסנקרופ מיוחסות עבירות של מתן שוחד, הלבנת הון, עבירות מס ועבירות על חוק מימון מפלגות.

53. יוזכר כי שמרון אשר ייצג את גנור במשך שש שנים תמימות, הוא פרקליטו של נתניהו, איש סודו הקרוב ביותר, ובן משפחתו. עוד יוזכר כי תשובתו המקדמית של שמרון לעתירה זו, מבהירה את החובה לחקור גם באמצעות ועדה ממלכתית את כלל האירועים במעורבותו, כולל במספנת חיל הים. ככלל ניתן לומר כי תשובתו מספקת הסבר נוסף המאפשר להבין כיצד התאפשר מצב כה מופקר במשך שנים, ודי אם תפנה העותרת לסעיף 21 בתגובתו בו מתייחס שמרון להסדר ניגוד העניינים, המחורר ככברה, שנחתם בתחילת כהונת נתניהו עם משרד שמרון מולכו. לעותרת אין ספק כי בהיותו איש עסקים הקרוב ביותר לנתניהו ולרעייתו וגם בן משפחה, מר שמרון מחוייב לפעול לפי הסכם כזה. למרות זאת, בתשובתו ציין כי "באופן אישי לא חתם עליו", ואף הבהיר כי "ההסכם לא חייב אותו". רק נזכיר בהקשר את התמיהה שעולה מתגובתו המקדמית לעתירה, היוצרת רושם כאילו סתם כך "ניסו גורמים ציניים ואינטרסנטיים לקשור אותו לפרשת הצוללות" וגם עתירה זו הינה

"חלק מציד מכשפות" נגדו. לקרוא ולא להאמין.

54. קודם לחזרתו של גנור מהסכם עד המדינה, קבעה המשטרה כי קיימת תשתית ראייתית להעמיד את שמרון לדין בתיווך לשוחד בפרשת העמלות, בגין מקרים בהם עשה שימוש בשמו של ראש הממשלה ובקרבתו אליו מול גורמים רשמיים כדי לקדם את האינטרסים של תיסנקרופ בישראל בהיקף כספי נרחב, כפי שיתואר בהמשך.⁴

55. להשלמת התמונה, ראוי לציין נחקר נוסף, עו"ד יצחק מולכו, שותף-מנהל במשרד עורכי הדין שמרון-מולכו וקרוב משפחה של נתניהו. על פי המידע שנמסר למשטרה, בעת ששימש כיועצו ושליחו המיוחד של נתניהו לעניינים מדיניים, נפגש מולכו עם גנור, לקוח המשרד, לבקשת שותפו שמרון. המשטרה לא גיבשה תשתית ראייתית ולא המליצה להעמידו לדין בפרשה.⁵

56. עוד יודגש, כי עו"ד שמרון הוא שערך את ההסכמים שנחתמו בין נתניהו למיליקובסקי, למכירת המניות בסכום עתק, ארוע אליו תתייחס העותרת בפרק נפרד בהמשך. הקשר בין שמרון לעסקי מיליקובסקי ונתניהו, מהווה נסיבה נוספת המקרבת בין פרשת הצוללות לפרשת הפלדות (ואשר גם עליה יורחב בהמשך), כמו גם העובדה כי מאז שנת 1998 משפחת מיליקובסקי מחזיקה חברה אנונימית בפנמה (Sociated Anonima),⁶ שכתובתה הרשמית היא במשרד של שמרון בישראל, שעד לאחרונה שימש דירקטור בחברה אנונימית זו, יחד עם בני משפחת מיליקובסקי.

ד.2.ב נתניהו ופרשת העמלות

57. כבר בתחילתה של חקירת "פרשת העמלות" – וקודם לבירור המסכת העובדתית – הבהירו היועמ"ש ופרקליט המדינה שנתניהו אינו חשוד בפרשה זו.⁷ הבחירה זו מעוררת קשיים ותהיות רבות על דרך התנהלותם של המשיבים 1 ו-2, וזאת לאור הממצאים שקיימים הן בידי המשטרה, והן בידי העותרת בתצהירים שצורפו לעתירה זו, המעידים על מעורבותו החריגה בפעולות שבוצעו, ואשר מבססות את דרישת העותרת לפתוח בחקירה פלילית באזהרה של פעולותיו גם בפרשת העמלות, לאחר שגודרה ע"י היועמ"ש ופרקליט המדינה דאז.

58. למיטב ידיעת העותרת, היועמ"ש כמו גם פרקליט המדינה החליטו להורות למשטרה שלא לחקור את נתניהו בין היתר בשל החשש מביטול עסקת רכש הצוללות באם תתגלה "שחיתות היורדת לשורש העסקה" (כפי שהוסכם בהמשך במוזכר ההבנות בין ישראל לגרמניה), באשר נאמר להם כי זו תהיה התוצאה במידה ותתגלה מעורבות פלילית של הצמרת המדינית-ביטחונית של מדינת ישראל. מיותר לציין, כי זוהי טענת סרק שכל ייעודה להרתיע את היועמ"ש להמשיך בחקירה, בפרט שהאינטרס הגרמני היה ועודנו לייצר צוללות ולמכור לכל דורש, ואכן, המספנה ממשיכה לבצע עסקאות ענק גם במדינות בהן נתגלתה שחיתות קשה במעורבותה. מכל מקום, עדיין מדובר בשיקול זר לחלוטין, שהרי כל עניינו ועיסוקו של המשיב 1 הינו לאכוף את החוק והסדר במדינת ישראל כמו גם לקדם את המאבק במלחמה בשחיתות, המאיימת לפורר את התשתית הערכית עליה בנויה מדינת ישראל. למיטב ידיעת העותרת, בהנחיית היועמ"ש ופרקליט המדינה לא ראו במשטרה את נתניהו כחשוד

⁴ גור מגידו "נס הפלדה של נתניהו: כך זינק שווי המניות שלו פי ארבעה" TheMarker 21.3.2019 <https://www.themarker.com/law/premium-1.7043198>; גור מגידו "הדהרה של גנור לקיר, הפספוסים של שי ניצן - ועוד הערות על תיק הצוללות" TheMarker 8.12.2019 <https://www.themarker.com/law/premium-1.8230084> שם.

⁵ גור מגידו "הדודים של נתניהו, עורך הדין ואוסף האמנות הנעלם" כאן 14.2.2017 <https://www.kan.org.il/item/?itemid=11613>.

⁷ שרון פולבר וגילי כהן "פרשת הצוללות: פרקליט המדינה הורה לפתוח בחקירה פלילית, נתניהו אינו חשוד" הארץ 27.2.2017 <https://www.haaretz.co.il/news/law/1.3887632>.

בשום שלב, ועל כן הורה היועמ"ש לאנשי משרדו בחודש אוגוסט 2017, להודיע למשרד המשפטים הגרמני כי שלל פרשות השחיתות שהתגלו, אינן מסוג השחיתות "היורדת לשורשה של עסקה".

העתק כתבת רונן ברגמן "כעומק החקירה" מיום 9.10.2017, מצורף ומסומן כנספח ע/11.

59. הטענות העיקריות שהופנו נגד ראש הממשלה בחקשר לפרשת העמלות, עסקו ביוזמות שהוביל לרכש צוללות וכלי-שיט בניגוד לעמדת מערכת הביטחון. פרשה נוספת היתה סביב הסכמתו שנעשתה בדרך חריגה מאד, כשאפשר בתחילת 2015 לחברת תיסנקרופ למכור צוללות תקיפה למצרים. מי שהוביל בשלב הראשון את הטענות למעורבות מצד נתניהו היה שר הביטחון לשעבר, משה יעלון, שעומד גם היום על כך שראש הממשלה הוביל ניסיונות לרכוש ספינות וצוללות ללא צורך מבצעי.

60. כנגד כך, טען ראש הממשלה כי יעלון מעלה נגדו טענות על רקע יריבות פוליטית. ואולם, המידע הרב המפורט בתצהירים המצורפים עליהם חתומים גורמי ביטחון שמעולם לא עסקו בפוליטיקה, מבהיר כי זה איננו המצב. בעניין זה העותרת תדגיש כי לצורך איסוף המידע המפורט בעתירה זו, פנתה גם לבעלי תפקידים שהיו מעורבים בפרשות השונות אשר השמיעו בכלי התקשורת עמדות לפיהן לא נפל כל פגם בהליכי הרכש, או עמדות המצדדות בפעולות שביצע נתניהו. הסבריהם נשמעו כמוזן על ידי העותרת, ואיפשרו להביא בפני בית המשפט הנכבד תמונה מלאה באשר לאירועים שיפורטו. יודגש כי כאשר ביקשה העותרת כי יוגש תצהיר חתום המנמק מדוע אין צורך לחקור, בקשתה זו לא נענתה, ודי לחכימא. עם זאת הנתונים המפורטים בעתירה מבטאים את כלל המידע שהתקבל, אשר נבדק והוצלב ככל שניתן.

61. לסיכום פרק זה תזכיר העותרת את הודעת המשטרה בה ציינה את המחדלים שנתגלו בחקירה "מול גורמים עסקיים ופרטיים, וזאת בכל הנוגע לרכש ביטחוני ואסטרטגי למדינת ישראל", וכי היא פנתה, ככל הנראה לשווא, אל הגורמים המוסמכים כדי שיפעלו בעניין "הליכי הרכש הביטחוני במדינת ישראל ולהגן עליהם מפני אינטרסים זרים". המשמעות היא, שהגוף הרשמי היחיד שנחשף עד כה להתנהלות האישים המעורבים, הבהיר כי אין להשלים עם המצב שהטיפול בפרשות ייעשה רק בכלים פליליים. ויודגש – כמו גם יורחב בהמשך – כי כאשר מדובר באחת הפרשות הביטחוניות החמורות ביותר בתולדות המדינה, יש מקום להורות על הקמת ועדת חקירה ממלכתית.

העתק הודעת המשטרה מיום 8.11.2018 מצורף ומסומן כנספח ע/10.

3.ד. פרשת הפלדות/המניות⁸

62. לאחר סיום החקירה בפרשת העמלות נודעו פרטים נוספים אודות אינטרסים כלכליים של נתניהו דרך בן-דודו נתן מיליקובסקי, החוברים בתורם אל אינטרסים עסקיים של מפעל הפלדות ותיסנקרופ. להלן תעמוד העותרת על אותם גילויים המצביעים על אינטרסים כלכליים נוספים של נתניהו בפרשות אלו.

63. ראשון, מדובר במנוע אינטרסים אחר המתקיים במקביל – והוא גזירת הקופון מצבר הזמנות חומרי גלם שתיסנקרופ מזמינה מספקיה השונים, ובפרט מספקית הפלדה של תיסנקרופ – הלא היא גראפטק. כפי שיוסבר להלן, גראפטק היא חברה שבה פועל מיליקובסקי, פטרונו הכלכלי של נתניהו, ואשר בתקופה הרלוונטית לפרשות מושא העתירה, הופכים מיליקובסקי ומשפחתו תלויים בגורלה של חברה זו כאשר בישראל מבוצע רכש בטחוני נרחב – תוך הסתרה ומידור ממערכת הביטחון –

⁸ הערה חשובה: כל המידע המופיע בפרק זה מבוסס על פרסומים גלויים – תקשורתיים ואחרים, מידעים שודאי חשופים גם לגורמי חקירה; והם נכונים למיטב ידיעת העותרת. ברור אפוא שיש מקום לברר את המידעים האמורים, ויש בהם לבדוק כדי להקים לכל הפחות את נטל הראיה המנהלית כדי להורות על פתיחה בחקירה פלילית.

מחברת תיסנקרופ, שהיא קריטית לחייה של הספקית גראפטק וחברת הבת סידריפט.

64. עוד ייאמר בתמצית כי מדובר בשנים בהן גראפטק נפגעת קשה בשל אובדן לקוחות גדולים עקב תחרות עזה בשוק, במהלכן כפי שיתואר, מיליקובסקי ובני משפחתו פועלים באופן חריג ביותר כבעלי מניות, ומנסים למנוע הפסדים כבדים בהון המשפחתי, תוך עימותים חריפים עם מועצת המנהלים של גראפטק, שלא מצליחה לשווק ולמכור את מוצרי החברה. לעניין זה, מדובר בתועלת כלכלית ולמעשה בתלות קיומית של גראפטק בכל הקשור לרכישות התאגיד הגרמני על מוצריו השונים, בנוסף להכנסה ישירה הנובעת בשל ייצור כלי השיט הנרכשים.

65. בפרק זה תובהר הזיקה של משפחת מיליקובסקי לעסקי הפלדה – כולל ענייני הצוללות – וכיצד הדברים קשורים זה בזה בקשר הדדי: ככל שתיסנקרופ תקבל הזמנות רבות יותר לבניית כלי שיט, כך – באופן טבעי ובהתאמה, היא תדרש להגדיל את צבר ההזמנות מהחברות המספקות עבודה את חומרי הגלם. יודגש, כי בנסיבות שיתוארו, החשד המחייב חקירה נובע גם בשל הרכש הנרחב מגראפטק וסידריפט בשלל תחומי פעילות התאגיד, ולא רק בשל הכנסה הנובעת ישירות מייצור הפלדות עבור כלי שיט, אלו שרכישתן מקודמת באופן חריג ביותר כפי שיתואר בהמשך, ובהן התאגיד הגרמני פונה אל החברות בהן פועל מיליקובסקי. זוהי, בתמצית, "ההקפה הראשונה" בעניינה של פרשת הפלדות, שעליה נרחיב כעת.

ד.3.א. השתלשלות האירועים

66. כאמור לעיל, מיליקובסקי הינו איש עסקים, יזם, בן דודו של נתניהו וכפי שיפורט להלן- פטרונו הכלכלי. להזכיר, משפחת מיליקובסקי עוסקת במסחר בפלדה מקדמת דנא, לאחר שאביו של נתן מיליקובסקי, מתיתיהו (מותי), ואחיו פעלו ברחבי העולם במשותף בהצלחה בעסקי הפלדה. חריג בנוף המשפחתי היה בנציון מיליקובסקי, לימים נתניהו, אביו של ראש הממשלה, אשר בחר בקריירה אקדמית כהיסטוריון וקיבל לעתים סיוע כלכלי מאחיו אנשי העסקים. מיליקובסקי, אשר התגורר יחד עם אחיו דניאל ובני משפחותיהם בארה"ב, המשיך, לפי הפרסומים השונים, במסורת התמיכה הכלכלית במשפחת נתניהו בכלל, ובמר נתניהו בפרט. להלן בתמצית, שלוש דוגמאות:

67. ראשית, סיוע במשך עשרות שנים של "דמי כיס" במזומן שניתנו לנתניהו: בעדויות שמסר נתניהו לחוקריו בפרשת 1000 ("תיק המתנות"), הודה נתניהו כי מיליקובסקי נוהג זה שנים רבות לתמוך בו כספית, במזומן, באמצעות קצבה של כמה אלפי דולרים שנמסרת לראש הממשלה בפגישות בין השניים מספר פעמים בשנה. בדווח אודות חקירותיו בתיק המתנות,⁹ מובא ציטוט גם מעדותו של מיליקובסקי, בה אישר כי העביר לראש הממשלה כספים, בין היתר דרך רעייתו שרה ובנו יאיר, ופירט: "אני שואל אותו אם הוא צריך עזרה כלשהי, והוא אומר 'אני צריך משהו קטן'... הוא אומר שהוא צריך מזומן, ואני אומר 'בסדר'... '3,000 דולר יספיקו'? הוא אומר 'כן, תודה רבה'". נתניהו כמו גם מיליקובסקי, הסבירו בחקירה שהתמיכה הכספית היא חלק מאותה מסורת משפחתית בת שני דורות, שתחילתה כאמור, כאשר אביו של מיליקובסקי תמך באביו של נתניהו. יצוין כבר עתה, כי במסגרת אותה חקירה בחודש אפריל 2017, הסתירו נתניהו ומיליקובסקי את קשריהם העסקיים והחזקותיהם המשותפות,¹⁰ עליהם תעמוד העותרת בהמשך.

העתק כתבתו של גור מגידו, "דמי כיס, הלוואות ומימון הוצאות במיליונים: האם מיליקובסקי הוא הארנק של נתניהו? מיום 19.3.2019, מצורף ומסומן כנספח ע/12.

⁹ ראו נספח ע/25 מיום 11.6.2020 – חני: היכן הוא?

¹⁰ יהושע (גוש) בריינר "מיליקובסקי הסתיר בעדותו את קשריו העסקיים עם נתניהו" הארץ 19.4.2019 <https://www.haaretz.co.il/news/law/premium-1.7140785>

68. **שנית, סיוע לבתו של נתניהו בדמות הלוואה של 200 אלף דולר:** בחקירה זו ציין מיליקובסקי, כי הוא העניק, לפי בקשת נתניהו,¹¹ נעה רות, בתו של נתניהו, הלוואה לרכישת דירה בירושלים, ע"ס 200 אלף דולר. לא ידוע מהם תנאי ההלוואה, והאם הוחזרה.

69. **שלישית, סיוע במימון הוצאות משפטיות של נתניהו:** ביום 2.7.2018 ביקש נתניהו היתר לקבל מימון עד לגובה שני מיליון דולר, לצורך הוצאותיו המשפטיות בתיקים הפליליים, ממיליקובסקי ומבעל ההון ספנסר פרטרידג'. בבקשה דיווח נתניהו כי מיליקובסקי כבר העביר בפועל לעורכי דינו 300 אלף דולר, ללא היתר.¹² נציין כי בפועל הציע מיליקובסקי למר נתניהו "מענק" למימון הוצאותיו המשפטיות בסך קרוב ל\$1,450,000, אך הוועדה דחתה מספר פעמים את הבקשה, ובהחלטה מיום 24.06.2019 ציינה את **סירובו של נתניהו ובאי כוחו לספק פרטים נוספים ולענות על שאלות הוועדה בקשר לטיב יחסיו עם מיליקובסקי**^{13,14} ובעל ההון הנוסף. בהחלטת הוועדה מיום 20.2.2019, נקבע כי על נתניהו להחזיר את הכסף למיליקובסקי, ונאסר עליו בשנית לקבל ממנו כספים.¹⁵

העתק החלטת ועדת ההיתרים מספר 3/2018 (מיום 29.11.2018) מצורף ומסומן כנספח ע/16.

ד.3.ב. חברות הפלדה של משפחת מיליקובסקי: הקשרים העסקיים עם נתניהו

93. בשלהי שנות ה-40 של המאה ה-20 החל אביו של מיליקובסקי לייצג את תאגיד British Steel בארצות הברית, והקים את חברת המסחר בפלדה Jordan International. בנו נתן ודניאל אשר ירשו את החברה מחזיקים בה גם היום, ומיליקובסקי הוגדר בה כמנהל שותף (בפסק דין בו הורשע דניאל בתיאום מחירים בשוק הפלדה).

העתק פסק-דין בו מוגדר מיליקובסקי כשותף מנהל מצורף ומסומן כנספח ע/17.

70. בשנת 2003, קנה מיליקובסקי שליטה בחברת C/G Electrodes, העוסקת בייצור אלקטרודות גרפיט לתעשיית הפלדה, ועד 30.11.2010 כיהן כיו"ר החברה. בשנת 2012 הטילה ממשלת ארה"ב קנס של \$ 250,000 על החברה עקב אספקת חומרי גלם ללוב שבשליטת קדאפי.

העתק הודעת ממשלת ארה"ב וכתבתו של איתי ורדי, "Exclusive: Israel's PM Netanyahu Deals With Libya Benefited From Cousin's Unauthorized" מיום 4.3.2019 מצורפים ומסומנים כנספח ע/18.

71. למעשה, ספקית חומרי הגלם העיקרית של C/G Electrodes הייתה חברת Seadrift Coke (להלן: "סידריפט"). מפעל סידריפט הממוקם בטקסס, ארה"ב, מייצר petroleum coke לתעשיית הפלדה, ונכון לשנת 2017, עבדו במפעל זה כ-100 עובדים.

העתק הצהרת ייפוי כוח של בעלי המניות בגראפטק מצורף ומסומן כנספח ע/19, והעתק כתבתה של Kathryn Cargo, "Seadrift Coke lays off 10 employees", מאתר VictoriaAdvocate, מיום 10.6.2017, מצורף ומסומן כנספח ע/20.

72. בחודש אפריל 2005 מכרה חברת Unocal (Union Oil Company of California) שהחזיקה אז בסידריפט, את החברה לקבוצת משקיעים שבראשה עמד מיליקובסקי. בעקבות המכירה הוקמה ישות חדשה, שותפות בשם Seadrift Coke LP. מבנה ההחזקות בשותפות הוא כדלקמן: NMDM (ר"ת: נתן מיליקובסקי, דניאל מיליקובסקי) האוחזת בשותפות בחברת אס, באמצעות שותף מוגבל

¹¹ אורי בלאו, שלי אפלברג, חיים לוינסון וגור מגידו "הסיוע של מיליקובסקי לבתו של נתניהו: הלוואה של 200 אלף דולר" TheMarker 31.3.2019 <https://www.themarker.com/law/premium-1.7067161>

¹² ראו החלטת ועדת ההיתרים מס' 1/2019 מיום 20.2.2019, זמין להלן: <https://tinyurl.com/y5bgw95w>

¹³ שם, בעמ' 4.

¹⁴ החלטת ועדת ההיתרים מס' 2/2019 מיום 24.6.2019, בעמ' 1, זמין להלן: <https://tinyurl.com/yyplrbmd>

¹⁵ החלטת ועדת ההיתרים מס' 1/2019, ראו לעיל ה"ש 12, שם.

שהיא חברת בת בשם NMSD LLC (ר"ת: נתן מיליקובסקי סידריפט). במקביל, שותף מוגבל נוסף בקרן היא חברת Seadrift Coke LLC, שגם בה מחזיק מיליקובסקי בבעלות מלאה, לאחר הרכישה מחברת Unocal. לצורך רכישת סידריפט השיג מיליקובסקי מימון בין היתר מקרן ההשקעות Falcon investments (להלן: "פלקון").

73. בתמורה, קיבלה פלקון 18.9% מיחידות ההשתתפות בסידריפט, וכן אג"ח על שמה, שנפרע והוחזר באפריל 2007 (כיוון שתחת מיליקובסקי אוגדה סידריפט כשותפות, לבעליה הונפקו "יחידות השתתפות" ולא מניות).

העתק מסמך UNOCAL על כניסת מיליקובסקי לסידריפט, דו"ח של Unocal לרשות לניירות ערך האמריקאית מצורפים ומסומנים כנספחים ע/21 וע/22. העתק מסמך פלקון הנוגע לרכישת אג"ח ופירעונו מצורף כנספח ע/23.

ד.3.ג. עסקת גראפטק-סידריפט: שלב א'

74. Graftech International Ltd (להלן: "גראפטק") היא קונצרן בינלאומי העוסק, בין היתר, בייצור מוטות גרפיט לתעשיית הפלדה. גראפטק, אשר הוקמה בשנת 1886, היא אחת מיצרניות מוטות ומוצרי הגרפיט הגדולות בעולם. מטה החברה המרכזי ממוקם בטקסס, אך לחברה משרדים בכל העולם.

75. יודגש כבר עתה, כי **תיסנקרופ, יצרנית הצוללות והספינות שבמרכז תיק 3000, היא אחד מרשימת לקוחותיה הגדולים ביותר של גראפטק**. המשמעות הכלכלית של עובדה זו נדמית ברורה מאליה: יש זיקה כלכלית ישירה בין השתיים, כך שכל שצבר ההזמנות מצד תיסנקרופ מתגבר (נוכח הזמנות שהיא מקבלת) – כך מתגברת פעילותה של גראפטק (נוכח ההזמנות שהיא בתורה מקבלת מתיסנקרופ); כך רווחיה של גראפטק עולים – ועל כן, ערכה הפיננסי עולה בהתאמה. ועד כמה אכן תיסנקרופ משמעותית עבור גראפטק? ובכן, היא איננה "רק" משמעותית, אלא היא **קריטית על רקע נטישת לקוחות אחרים בתקופה זו**. גראפטק מדווחת לנאסד"ק **שתיסנקרופ היא בין הלקוחות הגדולים ביותר שלה** (כאשר בתקופה מסוימת היא נכללת בין 4 הלקוחות המשמעותיים ביותר של גראפטק).

76. **ובמספרים? כפי שמציין היועמ"ש בהחלטתו, תיסנקרופ מדווחת שסך הרכישות שלה מגראפטק הוא "זניח" כהגדרתה, במובהק פחות מאחוז**. אלא שאחוז אחד מהמחזור של תיסנקרופ הוא 390,000,000 אירו, משמע כחצי מיליארד דולר (בעת המיזוג עם סידריפט), ולכן אפילו על דרך של אמדן זהיר כאשר מדובר אך ורק בחצי אחוז (250,000,000 דולר), **המשמעות היא שתיסנקרופ עשויה להיות עבור גראפטק עד כרבע (!) ממחזור עסקיה, שבשנים הרלוונטיות עומד במוצע על 1.06 מיליארד דולר**. מדובר בלקוח-עוגן משמעותי ביותר בתקופה של משבר חריף כפי שמתאר מיליקובסקי עצמו, ובסכומים קריטיים עבור גראפטק – על רקע הקשיים מול לקוחות אחרים – כפי שעולה מתיאוריו של מיליקובסקי, שיפורטו במורד עתירה זו.

העתק כתבתו של גור מגידו "חשיפת 'כאן': בן דודו של נתניהו היה מבעלי ספקית של טיסנקרופ", מיום 09.03.2017 מצורף כנספח ע/24.

ד.3.ד. נתניהו רוכש מניות בסידריפט; והופך לשותף עסקי של מיליקובסקי

77. ב-26.8.2007 רכש נתניהו 1.7% ממניות מפעל סידריפט, בהחזקות השותפות NMSD.¹⁶ ראוי לציין

¹⁶גור מגידו "יכולת טכנולוגית אדירה"למפעל של נתניהו השקיע בו לא היה אפילו פטנט" TheMarker 26.3.2019 <https://www.themarket.com/law/premium-1.7059399>

כי נתניהו מסר גרסאות שונות באשר למועד הרכישה ומהות העסקה.¹⁷ גירסתו הראשונה הייתה כי אין לו כל קשר לעסקיו של מיליקובסקי, גירסתו השנייה, לאחר שוועדת ההיתרים חשפה כי החזיק במניות סידריפט יחד עם מיליקובסקי, הייתה כי אמנם היה לו קשר שכזה, אך הוא נוצר "כשהיה אזרח פרטי", כלומר לפני 2002. לאחר שפורסם כי עמדה זו לא מתיישבת עם העובדות ומועדי הקמת השותפות, מסר את גירסתו השלישית לפיה רכש את המניות עת היה ראש האופוזיציה בשנת 2007. **העתק כתבתו של גידי וייץ, "ישראל ביקשה מידע על מניות נתניהו, הרשויות בארה"ב גוררות רגליים", מעיתון הארץ, מיום 11.6.2020, מצורף ומסומן כנספח ע/25; העתק הציוץ של אביעד גליקמן, מ-Twitter, מיום 19.3.2019, מצורף ומסומן כנספח ע/26; והעתק כתבתו של גור מגידו, "מועד רכישת מניות הפלדה של נתניהו מוכיח: ראש הממשלה זכה ל-95% הנחה" The Marker, מיום 26.3.2019, מצורף ומסומן כנספח ע/27; העתק כתבתו של גור מגידו, "נתניהו, בן הדוד והגרסאות הסותרות: כל מה שצריך לדעת על פרשת מניות הפלדה" TheMarker, מיום 20.3.2019, מצורף ומסומן כנספח ע/28.**

ד.3.ה. תהליך הגילוי הנאות שעורכת גראפטק לסידריפט

78. על פי גרסת נתניהו, רכישת המניות נעשתה תמורת סכום של 600 אלף דולר (כ-2.2 מיליון שקל).¹⁸ משמע, העסקה מגלמת לשותפות השולטת בסידריפט, שווי של כ-35 מיליון דולר. חודשיים לאחר הרכישה, בחודש נובמבר שנת 2007, התקיימו מגעים בין סידריפט לחברת גראפטק לבדיקת אפשרות שגראפטק תרכוש את החזקות פלקון בסידריפט (18.9%). לפי מסמכי העסקה (background of acquisition), בדיקת Due Diligence (להלן: "D.D.") הציפה ערך ושווי לחברת סידריפט, בסך של 715 מיליון דולר (!!!). משמע, בתקופה זו, הן בשלב המוקדם והן בשלב ה-D.D., היה לצדדים **מידע ודאי** בדבר שווי החברה ועסקיה. הווה אומר, שוויה האמיתי של השותפות היה **יותר מפי עשר (!)** מהשווי בו קיבל נתניהו את מניותיו.

העתק מסמך הנוגע להחזקותיה של גראפטק מצורף ומסומן כנספח ע/29.

79. בחודש יוני 2008, בהמשך לאותו משא-ומתן ולעריכת ה-D.D., הושלמה עסקת המכירה לגראפטק, בה הועברו 18.9% ממניות סידריפט, תמורת 135 מיליון דולר.²⁰ כאמור – ואין די מילים על מנת להדגיש עניין זה – **העסקה גילמה שווי חברה של 715 מיליון דולר.**²¹

העתק מסמך השלמת המכירה מצורף ומסומן כנספח ע/30, והעתק העמודים הרלוונטיים מתוך מסמכי המיזוג החלקי של גראפטק וסידריפט מצורף ומסומן כנספח ע/31. העתק מסמך של סידריפט המציין את המיזוג מצורף ומסומן כנספח ע/32.

80. מן האמור לעיל עולה כי שווי מפעל סידריפט, **באותה תקופה ממש**, הוערך בידי מיטב המומחים האובייקטיביים, וכך אף דווח לנאסד"ק, פי כ-20 מהשווי אותו קיבל נתניהו בחלקו בשותפות (כ-35 מיליון דולר לעומת 715 מיליון דולר). **משמע, בחישוב פשוט – נתניהו ששילם 600,000 דולר, וקיבל תמורה ששוויה לפחות 7.4 מיליון דולר.**

81. יש להדגיש כי פעולה זו שהיתה עדיין בבחינת "רווח רעיוני" בלבד, דווחה לאחר מכן למבקר המדינה בישראל במספר הזדמנויות, והוצגה בפניו כאילו היתה עסקה רגילה ולגיטימית, ובהתאם למחיר השוק. על משמעות הדווחים למבקר בעניין עסקה זו תעמוד העותרת בהמשך, כמו גם על החשדות העולים ממנה לביצוע עבירות והפרות חוק בארצות הברית.

¹⁷ גור מגידו "נתניהו, בן הדוד והגרסאות הסותרות: כל מה שצריך לדעת על פרשת מניות הפלדה" TheMarker 20.3.2019 <https://www.themarker.com/law/premium-1.7041374>

¹⁸ הודעת נתניהו עצמו- רכש את המניות בכ-4 מיליון שקלים. חיים ריבלין בחדשות 12: בזמן אמת הדיווח למבקר המדינה על העסקה ציין מחיר של 600 אלף דולר, כלומר 2.5 מיליון שקלים.

¹⁹ אריה יואלי "נתניהו: לא הרווחתי שקל על עסקת הצוללות" סרוגים 23.3.2019 <https://tinyurl.com/y44p813n>

²⁰ דיווח ל SEC על המיזוג בין החברות <https://sec.report/Document/0001193125-10-137204/ds4.htm>

²¹ <https://www.themarker.com/law/premium-1.7059399>

82. לא למיותר להזכיר, כי בחודש מאי 2009 התחיל נתניהו לכהן כראש הממשלה. חרף זאת, לא מצא נתניהו לנכון לדווח לגורם כלשהו על החשש לניגוד עניינים החריף בו הוא מצוי עקב החזקותיו בסינדיקט, ועל הקשר בינה לבין חברת גראפטק, המספקת פלדות לתיסנקרופ. בה בשעה, שעל הפרק כבר עומדת עסקת "הצוללת השישית", אשר אותה הוא מוביל תוך מתן הנחייה להסתירה ומידור מערכת הביטחון, כפי שמפורט בתצהירים.

83. העותרת תזכיר עוד כי היוזמות לבצוע עסקאות גדולות החלו במחצית השנייה של שנת 2009, לאחר פניית הגרמנים (ודיווחיהם על אבטלה במספנת תינסקורפ), ופעולות הרכש קודמו בביקור שערך נתניהו בגרמניה ב-27 לאוגוסט 2009. בתקופה זו החל מיליקובסקי לפעול במשותף עם גראפטק, לאחר שזו רכשה 18.9% ממניות סידריפט שבבעלותו. למעשה, מנכ"ל גראפטק כיהן במועצת המנהלים של סידריפט, ובמחצית שנת 2009 לנוכח קשיים כספיים בסינדיקט, החברה נזקקה להלוואות, ומשכך פנה מיליקובסקי לגראפטק, שנענית לבקשתו ומעניקה הלוואה כספית משמעותית.

84. יצוין כי למרות קשיים אלו בסינדיקט (או שמא בגללם), בשנה זו גורף נתניהו באדיבותו של מיליקובסקי דיבידנד כה גבוה, בסכום שאיננו מתקבל על הדעת גם אילו היה מדובר בחברה מצליחה ומשגשגת. מפנייתו של נתניהו לוועדת ההיתרים, עולה כי שנתיים בלבד לאחר שהשקיע 600,000 דולר, הוא מקבל דיבידנד בסך 700,000 דולר (!), כאשר בנוסף, מיליקובסקי אף משלם עבורו את שיעור המס - 175,000 דולר על הרווח (25% מס רווחי הון). ועדת ההיתרים, שעל פי דיווחים שמעביר עו"ד שמרון מתרשמת שמדובר מעסקה רגילה, מאשרת כי מיליקובסקי ישלם את המס, כהלוואה. העתק החלטת ועדת ההיתרים 1/2019 (מיום 20.2.2019) מצורף ומסומן כנספח ע/14.

ד.3.1. מיזוג מלא – השלמת רכישת סידריפט בידי גראפטק: שלב ב' בעסקה

85. כעולה ממסמכים שנמסרו לנאסד"ק, בתאריך 11.01.2010 הוחלט לראשונה לדון במיזוג בין גראפטק לבין החברות בשליטת מיליקובסקי, ובאותו חודש התקיימו דיונים נוספים. בחודש אפריל 2010 כבר הבשיל סיכום מפורט על מיזוג החברות, במגעים בין הנהלת גראפטק לבין מיליקובסקי, כולל מחיר המניות ואף סוכמה הצטרפות מיליקובסקי לדיסקטוריון גראפטק, עם השלמת המיזוג ועדכון הנאסד"ק.

86. להערכת העותרת, כבר בשלב זה היה על מי מהחברות לדווח בהתאם לדין האמריקאי כי ראש מדינה זרה הוא בעל עניין בחברות אלה. דיווח זה לא נערך, וכפי שיתואר בהמשך ננקטו פעולות להסתרתן מהרשויות האמריקאיות הרלוונטיות.

87. העותרת תפרט בהמשך פעולות תמוהות ביותר שנקט נתניהו בישראל במהלך השנים לקידום עסקאות שונות, ואילו כאן רק תציין העותרת בקצרה את חודש ינואר 2010, במהלכו פעל נתניהו תוך עימותים קשים בעניין עסקת הצוללת השישית, כולל ישיבה שזימן בשעת לילה בלשכתו בתאריך 17.1.2010. לעותרת נמסר כי בישיבה זו, שתועדה בכתב וכן באמצעות מכשיר הקלטה, הפתיע נתניהו את שר הביטחון דאז אהוד ברק, והתעמת עמו ועם הרמטכ"ל דאז גבי אשכנזי אשר הגיב בחריפות כאשר נודע לו מפי נתניהו שבביקורו בגרמניה למחרת היום, בכוונתו להודיע באופן רשמי על כוונת ישראל לרכוש צוללת נוספת. ככל הידוע לעותרת שני האישים הופתעו מאד בישיבה לילית זו, והרמטכ"ל הטיח במר נתניהו מילים קשות ביותר על הפגיעה שתיגרם לחיילי צה"ל כולל אבדות בנפש כדבריו אז, ועל רקע זה דרש בתוקף, ללא הצלחה, שגורמי המקצוע יבצעו בדיקות מסודרות של הצורך המבצעי כפי שמקובל, בטרם תמסר לגרמניה עמדת ישראל בנושא עסקה זו.

88. כך או אחרת, לבסוף הושלמו פעולות המיזוג בסוף חודש נובמבר שנת 2010, אז נמכר חלק הארי

בסידריפט (81.1%) מאחזקותיו של מיליקובסקי לחברת גראפטק (להלן: "עסקת המיזוג"). במסגרת המיזוג, רכשה גראפטק גם את חברת C/G Electrodes בבעלות מיליקובסקי, תמורת סכום כולל של 692 מיליון דולר. הערכת השווי של סידריפט בעסקה עמדה על 308 מיליון דולר.²² רציונל העסקאות כפי שהוצג בידי בכירי גראפטק היה רצון להקים מערך "ייצור אנכי", כלומר שרכישת חומרי הגלם למוצרים, תעשה מתברה בבעלותה המלאה של גראפטק.

העתק מסמכי המיזוג המלא בין גראפטק לסידריפט מצורף ומסומן כנספח ע/33; העתק כתבתו של גור מגידו "הכי קרוב לאקדח מעשן בפרשת מניות הפלדה של נתניהו" מיום 23.3.2019 באתר דה-מרקר מצורפת ומסומנת כנספח ע/34; העתק נייר העמדה על הרכישה ב-Businesswire, מיום 29.4.2010 מצורף ומסומן כנספח ע/35; העתק הדיווח על המחיר ב-Festmarkets, מיום 2.7.2008, מצורף ומסומן כנספח ע/36.

ד.3.ז. "האקזיט": נתניהו מוכר את מניותיו בסידריפט למיליקובסקי – יום אחד לפני המיזוג

89. בנובמבר 2010, החזקותיו של נתניהו נמכרו בחזרה, על פי גרסתו, תמורת 16 מיליון שקלים לשותפות NMDM, (כלומר, בחזרה למיליקובסקי), אשר בתורו מכר אותן מיד לגראפטק במסגרת עסקת המיזוג.²³

90. ראוי לציין שמועד המכירה הינו יום אחד בלבד טרם המיזוג בין סידריפט לגראפטק והפיכתה לחברה ציבורית.²⁴ בהקשר זה עולה החשד כי תזמון זה איננו מקרי, והוא נועד למעשה להסתיר את חלקו של נתניהו מהדיווחים לנאסד"ק. יודגש כי על פי דוחים שמיליקובסקי נדרש להעביר בהמשך לנאסד"ק על אחזקות בני משפחתו, סביר שהמיזוג היה הופך את החזקותיו של נתניהו לנחלת כלל הציבור בשל כללי הדיווח החלים על חברות ציבוריות כגון גראפטק, ובניגוד לסידריפט (הפרטית).

91. כפי שיבואר בהרחבה להלן, מכר נתניהו את מניותיו בסידריפט בתמורה ל-4.47 מיליון דולר (כ-16 מיליון שקלים) – בעסקה שהניבה לו לכל הפחות, תשואה חלומית של יותר מ-800%.

92. יודגש שוב כי סידריפט היא חברת "לואו-טק" לכל דבר, המספקת חומרי גלם לתעשיית הפלדה. כמבואר להלן, אין כל אמת בדברי נתניהו לתקשורת, כאילו מדובר בחברת היי-טק. לסידריפט שאת מניותיה מכר נתניהו אין כל פוטנציאל רשומים, להבדיל מגראפטק בה פעל בהמשך מיליקובסקי כאמור, לאחר שרכש בה מניות והצטרף אליה כדירקטור, ובעלותה אכן נכסים רוחניים ופוטנציאלים.

ד.3.ח. משמעות עסקת המיזוג בעבור מיליקובסקי

93. עסקת המיזוג הפכה את מיליקובסקי לבעל המניות הגדול ביותר בגראפטק, כאשר גורל ההון שלו ושל בני משפחתו, תלוי למעשה בביצועה, זאת בשל היותו גם בעל האג"ח הגדול ביותר של החברה, כאשר החוב שלה כלפיו מגיע לכ-127 מיליון דולר. מיליקובסקי שהחזיק למעלה מ-11% מהמניות החל לכהן כדירקטור בין השנים 2010-2015 (באופן לא רצוי), בחברה שכאמור בין לקוחות המפתח שלה תאגיד תיסנקרופ.

העתק כתבתו של יגאל לביב, "עסקי משפחת נתניהו", מאתר האנרגיה, מיום 1.3.2019, מצורף ומסומן כנספח ע/37.

94. יודגש שבמשך אותה תקופה בשל מצב השוק ובשל נטישת לקוחות נקלעו החברות לקשיים, ועל רקע זה פעלו מיליקובסקי ובני משפחתו באופן חריג ביותר. מיליקובסקי, אחיו דניאל ובני ביתם הקרובים ניהלו קרבות עקשים ביותר כדי למנוע הפסדים בהון המשפחתי, כאשר מיליקובסקי התעמת עם המנהלים בדירקטוריון של גראפטק על שלא הצליחו לשווק ולמכור את "מוצרי

²² גור מגידו "הכי קרוב לאקדח מעשן בפרשת מניות הפלדה של נתניהו" TheMarker 23.3.2019 <https://tinyurl.com/y2evlw7d>.

²³ ראו אביעד גליקמן בטוויטר, להלן: <https://twitter.com/aviadglickman/status/1108069867889020928>.

²⁴ שם; להלן: <https://twitter.com/aviadglickman/status/1108069128466763779>.

החברה". בשל חשש מהפסדים כבדים שיגרמו לו, החל מיליקובסקי לנהל מאבק חריף שגם נתניהו היה מודע לו.

95. לבסוף, בתאריך 17.8.2015 מכר מיליקובסקי את החזקותיו בגראפטק שהייתה מצויה אז בקשיים כלכליים ופיננסיים.²⁵ מדובר היה בחלק מעסקה בה רכשה קרן Brookfield את גראפטק תמורת - 1.25 מיליארד דולר, כאשר בבעלותו של מיליקובסקי למעלה מ-11% מהמניות – ולפיכך ניתן להעריך שקיבל 137.5 מיליון דולר. המשמעות היא שעד ליום 17.8.2015 היה למיליקובסקי אינטרס כלכלי מובהק בתאגיד הפלדות – וכנגזרת מכך כפי שיובהר להלן, נתניהו היה חייב לדווח על חשש לפעולה תוך ניגוד עניינים.

העתק דווח של קרן Brookfield מצורף ומסומן כנספח ע/38. והעתק דווח ב-Businesswire, "Brookfield Completes Acquisition of GrafTech", מיום 17.8.2015, מצורף ומסומן כנספח ע/39.

ד.3.ט. הנס הכספי של נתניהו: נתונים חסרי הגיון כלכלי

96. לעניין האחזקות של נתניהו עצמו בסינדיקט, יודגש כי לאחר שרכש את מניותיו החלה התדרדרות קשה בביצועי המפעל, ולמרות זאת בתום התקופה בעת מימוש העסקה נתניהו גרף לחשבון הבנק שלו 4.47 מיליון דולר, כלומר שווי מניותיו זינק לפחות ב-800% (!) תוך שלוש שנים. זהו רק הרווח "הנקי" (ההפרש בין הסכום שקיבל למחיר הרכישה), כאשר תוך כדי האחזקה קיבל נתניהו מבן דודו גם דיבידנד ע"ס 700,000 דולר שכמו כל נתוני העסקה גם הוא מופרך לחלוטין, במובן זה שלא ניתן למצוא בו ולו מעט הגיון כלכלי.

97. כאמור שוב, מדובר במפעל תעשייתי, חברת לואוטוק לכל דבר (להבדיל מגראפטק) ולכן לזינוק של כ-800% בערך המניות לא יכול הסבר כלכלי, ולו מקל וחומר, לנוכח המשבר הפיננסי והתדרדרות בביצועי החברה:²⁶ בשנת 2007, עת רכש נתניהו את המניות, הרווח הנקי בחברה היה 60 מיליון דולר, והוא הלך והצטמק בשנים העוקבות. ב-2008 ירד הרווח ל-45 מיליון דולר, ובשנה לאחריה המפעל עבר מרווחיות להפסד. ב-2009 המפעל סבל מירידה דרסטית בהזמנות, ורשם הפסד של מיליון דולר. מהדוחים החלקיים על שנת 2010 הסתמנה רווחיות נמוכה, אבל מהנתונים הרשמיים שפורסמו בסוף 2010 בעת המיזוג היה ברור שבמהלך התקופה ערכו של מפעל סינדיקט צנח ב-57%.

98. במילים פשוטות, לפי חוקי הכלכלה והחשבונאות המוכרים, צניחת ערך של כ-57% בחברה שמניותיה נרכשו בסכום של 600,000 דולר, תעמיד את ערכן על 260,000 דולר בלבד. אבל במקרה דנן התהפכו היוצרות. בפועל, נתניהו גרף 4.47 מיליון דולר (!) כרווח שאין לו שום הסבר כלכלי ובטח לא ההסבר הכוזב, לכאורה, שסיפק למבקר המדינה עו"ד דוד שמרון, כאשר דווח על מהות העסקה כדלקמן: "מר נתניהו השקיע בחודש אוגוסט 2007 סך של 600,000 דולרים בשותפות מוגבלת בשם NMSD והוא מחזיק בגוף זה 1.7 אחוז. אין לו בגוף זה זכויות הצבעה או ניהול כלשהן, SeaDrift... הנה חברה רווחית ביותר".

99. נראה שבפעולות אלו נודעת חומרה יתרה, וזאת גם לנוכח פניית מבקר המדינה אל היועץ המשפטי לממשלה, והתייחסותו להוראה שנתניהו קיבל בשנת 2009, לפיה עליו להעביר את המניות לנאמנות עיוורת. מדווחים על פנייה זו, עולה כי נתניהו לא נהג בהתאם להוראה, וזו תמצית הדברים, במכתב שקיבל היועץ מ"ש:²⁷ "יש לציין כי היה על ראש הממשלה להעביר את ניירות הערך לנאמנות עיוורת, אך הוא לא עשה כן... חלף זאת, הוא מכר את ניירות הערך לאחר כשלוש שנים ברווח רב". במכתב

²⁵ להלן: <https://www.brookfield.com/our-businesses/strategic-refocus-accelerates-growth-market-leader>

²⁶ גור מגידו, לעיל ה"ש 4, שם.

²⁷ גדי וייץ "ישראל ביקשה מידע על מניות נתניהו, הרשויות בארה"ב גוררות רגליים" הארץ 11.6.2020 <https://www.haaretz.co.il/news/law/premium.HIGHLIGHT-1.8912262>

זה שנשלח ליועמ"ש על-ידי יועמ"ש מבקר המדינה, נרשם כי "לכאורה, איההעברה לנאמנות עיוורת כאמור לעיל נעשתה כדי להותיר את השליטה בעיתוי המכירה ובבחירת הגורם הרוכש בידי ראש הממשלה".

ד.3.י. חשדות ונסיבות המקימים חשד לפלילים – מחייבים פתיחה בחקירה

100. הנתונים שתוארו לעיל אינם אלא פלא כלכלי, ומשעה שהמרוויח מכהן כראש ממשלת ישראל, הדבר מחייב לדעת העותרת חקירה מקיפה. יצוין כי נסיונות ההסתרה והגרסאות "המתגלגלות" של מיליקובסקי ונתניהו, מתדדים את סימני השאלה הרבים ממילא. לפיכך, נדרשת חקירה בחשד שמדובר בפיקציה כלכלית שנועדה להסתיר העברת מיליוני דולרים לראש הממשלה, לא רק לנוכח האינטרסים הכלכליים של נתניהו ופטרונו הכלכלי בחברה שעוסקת בפלדות ואשר תיסנקרופ היא לקוח-עוגן שלה. כאשר אין מחלוקת שחברה זו נהנית מהחלטות שקיבל נתניהו בדרך חריגה ביותר, כשהוא מוביל עסקאות ענק במקרה הטוב תוך ויכוחים נוקבים עם מערכת הביטחון, ובמקרה הפחות טוב, תוך הסתרה ושימוש בשקרים מול הגורמים המוסמכים במערכת הביטחון.

101. יצוין עוד, כי פתיחה בחקירה מתחייבת גם בעניין **מימון הרכש**, אם אכן הגיע המידע לרשויות על כך כפי שפורסם בתקשורת, וטרם הוכחש. בתאריך 16.4.2019 פורסם בתקשורת כי מידע בעניין זה נמסר ללהב 433, כאשר נמסרה לחוקרים עדות לפיה נתניהו **כלל לא שילם על המניות** את הסכום בו נקב (600 אלף דולר), וכן הקלטות שנטען כי תומכות בכך. בתגובה מפורטת של משטרת ישראל נמסר כי זו לא פתחה בבדיקה או בחקירה, בהודעה בזו הלשון: "במקרה רגיש זה ובשל משמעויותיו הציבוריות בחרנו להודיע לציבור כי משטרת ישראל לא פתחה בבדיקה או חקירת הנושא. **הגעת פלוני למסור עדות אינה מעידה בהכרח על פתיחה בבדיקה או חקירה**".²⁸

102. גם משרד המשפטים מסר הודעה במענה לפרסום: "במענה לפניות הרינו להבהיר - איננו מגיבים למהלכים לא פומביים של רשויות האכיפה, לרבות פעולות מודיעיניות או קבלת מידע מגורמים כאלה ואחרים". העותרת סוברת כי מידע כזה אם אכן נמסר מחייב פתיחה בחקירה, שכן אם פלוני מימן את רכישת המניות עבור ראש ממשלת ישראל, מדובר בתוספת על החשד הכבד ממילא שמדובר במתנה אסורה, וייתכן שאף בשוחד. בנסיבות אלו, ההודעה על-אודות אי-חקירה היא תמוהה ביותר.

103. אם כן, ובנסיבות המתוארות לעיל, עולה חשד כבד לביצוע שורת עבירות כלדקמן:

א. **חשד לעבירות מתחום טוהר המידות של שוחד, מרמה והפרת אמונים, וכן קבלת דבר**

במרמה: יודגש כי נתניהו החזיק במניות בעודו מכהן כראש ממשלה, ומימש את רווחיו מספקית הפלדה של תיסנקרופ כשנה ושבעה חודשים **לתוך כהונתו**, בעודו מכהן כראש ממשלה. כמו נציין כי האינטרסים העסקיים של מר מיליקובסקי בחברה זו, נמשכו עד לתאריך 17.8.2015 – עמוק לתוך כהונתו של נתניהו.

ב. **חשד לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות**: עסקת המניות דווחה מספר פעמים למבקר המדינה על-ידי מר נתניהו ועל-ידי עו"ד שמרון, כולל בקשת הבהרות בשנת 2011, ולמיטב ידיעת העותרת, תוך הצגתה באופן שאינו משקף את טיבה האמיתי. נזכיר בעניין זה את שנקבע בפרשת אולמרט בפס' 132 לפסיקתו של כב' השופט גובראן, לפיהן **הנסיבות המחמירות בגין קבלת הדבר במרמה** בסיסן בסכומי הכסף הגבוהים, ו"**הימשכות הדיווחים הכוזבים על פני מספר שנים למבקר המדינה; ותפקידו הרם של אולמרט**".²⁹

ג. חשד שהעסקה מגלמת העברת כספים בלתי חוקית בין מיליקובסקי לנתניהו, כאשר

²⁸ אלי סניור "חשיפה: המשטרה פתחה בבדיקה הקשורה לפרשת המניות של נתניהו" Ynet 16.4.2019

²⁹ ע"פ 8080/12 מדינת ישראל נ' אולמרט (פורסם בנבו, 28.09.2016). <https://www.ynet.co.il/articles/0,7340,L-5495257,00.html>

שעלולה להוות הלבנת הון, או מתת אסור "מוסתר" במסגרת עסקת שוחד, ולמצער מעלה חשד להעלמת מס: אילו נתניהו ומיליקובסקי היו חושפים את מערכת היחסים העסקית ביניהם, לרבות עניין העברת המזומנים, אזי ניתן היה לראות בה העברת מזומן בין שותפים עסקיים ובהקשר זה עבירת מס. עוד נוסף כי מיליקובסקי מסר בראיון עיתונאי גרסה לפיה מי שמכר לנתניהו את המניות היה צד שלישי. כלומר ייתכן שיש "גורם אחר" בעל אינטרסים כלכליים, והרי שבשים לב לכך התמונה עלולה להיות שונה ואף חמורה יותר, כי הרי גם המניע התמוה מאד (אליו תתייחס העותרת בהמשך), על העברת כספים ב"מסורת משפחתית", נשמט לפי גרסה זו, ובמקומה עולה שאלה מיהו הגורם השלישי, ואיזה אינטרס יש לו להעביר כספים לראש ממשלת ישראל.

104. בנוסף לאמור, ישנן חשדות לעבירות על חוקי ארצות הברית, אותן יש לברר באמצעות רשויות החקירה שם. נפרטם בתמצית להלן:

א. **FCPA (Foreign Corrupt Practices Act)**, 15 U.S.C. §§ 78dd-1(a), 78dd-1(g), 78dd-2(a), 78dd(2)(i), 78dd-3. חוק שעניינו מניעת שוחד לפקיד ציבור ממדינה אחרת, הנושא שני היבטים: שוחד; ורישום כוזב במסמכי תאגיד.

ב. **18 U.S.C. § 1956 (Section 1956) and 18 – Money Laundering Control Act**, U.S.C. § 1957 (Section 1957). חוק שעניינו עבירות של הלבנת-הון. קרי, חשד שהעברת כספים ממיליקובסקי נעשתה במסגרת "פעילות אסורה" ובמקרים מסוימים אף שמקור הכספים חוקי – העברתם הלאה נעשתה למטרה אסורה.

ג. **26 U.S.C. § 2501(a)(1); - The United States imposes a tax (the "Gift Tax")**, Treas. Reg. § 25.2511-1(g)(1). עבירה פלילית שאכיפתה מוטלת על רשות המיסים האמריקאית IRS משפחה מחויבת במס.

ד. **Foreign Agents Registration Act – FARA**, 22 U.S.C. §§ 611 *et seq.* מחייב רישום אדם הנמצא בקשר מתמשך עם "נציג מדינה זרה" (קרי, נתניהו). מיליקובסקי פעל בארה"ב איסוף כספים או הלוואות או תרומות עבור נתניהו, ופעולותיו מחייבות רישום ב-DOJ, המפר צפוי לקנס ולמאסר (*Id.* § 618(a)).

3.3.יא. סיכום ביניים – מארג הפרשות הפליליות: העמלות והפלדות

105. כאמור עד כה, פרשת הפלדות ("מניות") מאירה באור חדש את האירועים בפרשת העמלות ("תיק 3000"). היא כורכת יחדיו את האינטרסים המשותפים של הגורמים שעסקו בהגדלת עמלות בישראל ובגרמניה יחד עם האינטרסים הכלכליים שהתקיימו באותה-עת במפעל הפלדות שבארצות הברית. זאת, כאשר למשוואת הרכישות נכנס גם מיליקובסקי, פטרונו הכלכלי של נתניהו, עצמו. לדעת העותרת יש להתייחס בכובד ראש למידת ההלימה בין האינטרסים הכלכליים של נתניהו לאלו של מיליקובסקי. אותו מיליקובסקי המחזיק במניות ספקית הפלדה של תיסנקרופ – אשר לא היתה "סתם" לקוח של גראפטק אלא היתה מנויה על לקוחותיה הבולטים על כל המשתמע מכך – ולרבות ההשפעה ישירה על בעליה מניותיה, ובפרט על בעל המניות הגדול ביותר, מיליקובסקי; מודעות של נתניהו לעובדות אלה, מחייבת באסקפלריא זו חקירת נוספת, גם של מעורבותו בתיק העמלות.

106. תשובות נוספות למארג הקשרים המשפחתיים-כלכליים הללו ניתן למצוא באותו משרד עורכי דין שביד אחת עסק בענייני המדינה הרגישים, ובידו השניה ייצג אינטרסים עסקיים הקשורים לעסקות אלו. בעניין זה ראוי להדגיש, גם את התשובה המקדמית של עו"ד שמרון, לעתירה בטרם תוקנה. שמרון אשר פעל במשך שש שנים בעסקאות הענק, מודה כי הוא כלל לא חתום על הסכם ניגוד

עניינים (!), ואף מציין כי הסכם ניגוד העניינים של המשרד איננו מחייב אותו (!). שמרון ושותפו ומולכו, אנשי סודו של נתניהו, היו בכל צומת בשתי הפרשות: בעסקת המניות בין מיליקובסקי לנתניהו, מול מבקר המדינה כמייצגיו של נתניהו, והם ייצגו את סוכן תיסנקרופ גנור שגרף מיליונים, בזכות החוזים בהם טיפל שמרון, והכל כאשר המשרד פעל מול ממשלות גרמניה ומצרים בנושאים הקשורים לצוללות.

107. נזכיר בהקשר זה, שהמשטרה קבעה (קודם לחזרתו של גנור מהסכם עד המדינה) כי קיימת תשתית ראיית להעמיד את שמרון לדין בתיווך לשוחד בפרשת הצוללות. העובדה ששמרון טיפל אישית בהסכם המניות שמיליקובסקי מכר לנתניהו ולהיפך, בעת עסקת המיזוג בין גראפטק לסידריפט, היא עוד נסיבה משמעותית המקרבת בין שתי הפרשות.

108. המסקנה הברורה מהתמונה העגומה שתפרוש העותרת להלן, כולל לעניין פעולות רכש בלתי סבירות באופן קיצוני לפי תצהירי בכירי מערכת הביטחון, היא כי על-יסוד נתונים אלו מתגבשת "ראשית ראייה" המחייב פתיחה בחקירה. משמע, יש להורות על חקירת פרשת הפלדות-מניות; ובמקביל להסיר לראשונה, את חסימת חקירתו של נתניהו גם בפרשת העמלות – לנוכח הזיקה בין שתי הפרשות כאשר הסתכלות צרה מחמיצה את הנקודה. במילים אחרות, המדובר באותו מקרה שבו רואים את העצים – ומפספסים את היער. העותרת סבורה שעניין זה הוא אחת הסוגיות שנעלמה מעיני היועמ"ש, בהחלטתו להמנע מחקירת פרשת המניות. לעניין זה תעבור העותרת כעת.

ד. החלטת היועמ"ש בפרשת המניות

109. ביום 15.10.2020 פרסם היועמ"ש את "עיקרי הנימוקים שלא לפתוח בחקירה פלילית בפרשת המניות" (להלן: "ההחלטה"). העוסקת בשאלה "האם קיימת תשתית ראייתית המצדיקה פתיחה בחקירה פלילית נגד נתניהו בפרשת המניות". ובכן? האם קיימת תשתית ראייתית המצדיקה חקירה? 110. אחת התשובות לשאלה זו מופיעה בסעיף 24 להחלטה, בו מנתח היועץ את מסד הראיות, ומתייחס למידע המופיע בעתירה זו, אשר נפרש גם בעתירה בטרם תוקנה, ובעניין המתת הכספי ממר מיליקובסקי, קובע במפורש כי נתניהו "קיבל טובת הנאה משמעותית ביותר". 111. הנה כי כן – נראה כי כבר בעניין זה אין כל מחלוקת עובדתית ומדובר בקביעה דרמטית של היועמ"ש, הגם שהוא איננו מפרט מהו הסכום של אותה "טובת הנאה משמעותית". לשם כך נדרש לעשות חשבון פשוט: נתניהו מקבל 4,470,000 דולר, להם יש להוסיף את הדיבידנד בסך \$ 700,000, והנה מתברר כי הכנסתו הכוללת של נתניהו בגין "עסקת המניות" עומדת על סכום של 5,170,000 דולר, סכום העולה על 19,000,000 שקלים (!). מטורף!!

112. זוהי אותה "טובת הנאה משמעותית" שקיבל נתניהו באופן ישיר, ואשר הגיעה לחשבון הבנק שלו בזמן כהונתו כראש ממשלה, בתאריך 30.11.2010 או במועד מאוחר יותר (ומבלי לכלול סכומים שונים שבהם נשא מיליקובסקי עבור נתניהו משך כל השנים, שאינן מוכחות בהחלטה ומפורטות לעיל). זוהי נקודת המוצא הנכונה, הראויה והיחידה האפשרית לכל המשך הדיון אודות המתת מבן דודו ושותפו העסקי מיליקובסקי. ונציין, בחוזה מכירה בין השניים, אותו ערך עו"ד שמרון, שאוזכר בפרשת העמלות כנציגו של גנור.

113. כבר על רקע נתון מדהים זה, היה על היועץ המשפטי להטיל ספק כבד בגרסה שהושמעה בפניו, לפיה העברת הכספים ממיליקובסקי לנתניהו הינה חלק מ"מסורת משפחתית". על היועץ היה לברר האם יש בדל הוכחה כלשהו, או רמז דק, להעברות כספים שבוצעו בעבר בהיקפים כה נרחבים? האם נדרש מיליקובסקי בעדותו באפריל 2017, או לאחריה, להציג בפני רשויות החקירה אסמכתא כלשהי להוכחת הטענה הבלתי סבירה בעליל, לפיה אביו של נתניהו נתמך בעבר בהיקפים דומים על ידי

אביו? נבחר שכאשר מדובר בסכומים כה גבוהים, גם תיעוד בכתב עשוי להימצא למרות חלוף הזמן. העותרת משוכנעת שאם מר מיליקובסקי או נתניהו לא נדרשו להשיב לשאלות, או להציג הוכחות, אזי כבר בעניין זה מדובר בשגיאה הראשונה שנפלה בהחלטת היועץ, וכפי שיתואר להלן לא האחרונה.

114. ומה באשר למר מיליקובסקי ולמערכת-היחסים הממושכת שלו עם נתניהו? ובכן, בעניין זה מסכים היועץ כי **"לאורך השנים מיליקובסקי נתן לנתניהו כספים, וכן סייע לו כלכלית בדרכים נוספות, למשל מימון טיסות וביגוד"** (סעיף 4 להחלטה); ואנחנו נוסיף את המידע שאיננו במחלוקת על 200,000 הדולרים שהעניק מיליקובסקי לבקשתו המפורשת של נתניהו לבתו לרכישת דירה, את מימון עורכי דין, ואת 270,000 דולר לרעייתו של ראש הממשלה.

115. החלטת היועץ שלא לחקור ולא להציג שאלות בעניין זה איננה סבירה, בין היתר לנוכח העובדה שמדובר בכספים בהיקף נרחב, המועברים כאשר מיליקובסקי מקפיד להסתיר את קשריו העסקיים עם נתניהו. כפי שציין היועץ "ש" בהחלטתו אודות שתי ההודעות שנגבו ממיליקובסקי על ידי משטרת ישראל, ו"בהודעות אלה מיליקובסקי נמנע מלתאר את חלקו של נתניהו בעניין, דהיינו את אחזקותיו של נתניהו בשותפות NMSD עד שלהי 2010".

116. היועץ לא השיב לשאלה מדוע מסתיר מיליקובסקי מידע, מהסיבה שאין בפיו תשובות, לאחר שהחליט כלל לא לחקור. העותרת תדגיש כי הסתרה זו מאפיינת גם את דפוס הפעולה של נתניהו בפניותיו לוועדת ההיתרים כאשר דווח על המניות, היום ובעבר. כך, כאשר ועדה זו דנה לאחרונה בבקשותיו של נתניהו למימון, ציינה בהחלטתה מיום 20.2.2019, בהקשר לכספים שהעביר מיליקובסקי, כי **"המבקש עצמו ובאי כוחו מילאו פיהם מים ולא הביאו עובדה משמעותית זו לידיעת הגורמים המוסמכים הדנים בעניין"**. עוד תיארה הועדה את מה שהסתיר ממנה נתניהו, והתגלה באקראי כאשר נבדקה בקשתו, ולכן הבחירה כי "נמצא כי בין השניים יש או לפחות היו גם יחסים עסקיים, מעבר לקרבה משפחתית גרידא", וכי מהמסמכים ברור שנתניהו קיים שותפות עם "מר מיליקובסקי ובני משפחתו המיידיים וכי שותפות זו החזיקה בחלקים ניכרים מתאגיד תעשייתי העוסק בתוספי פלדה".

117. העותרת משוכנעת כי ההסתרה והיקף הכספים מהוות "ראשית ראייה" המחייבת פתיחת חקירה בחשד לעבירת שוחד, גם לנוכח עסקאות הענק הבלתי סבירות שהוביל נתניהו אשר יתוארו בהמשך עתירה זו, בתצהירים לגביהם כבר קבע היועץ בהחלטתו כי יש **"שאלות כבדות משקל שעולות מהעדויות והתצהירים, ואשר נותרו לעת הזו ללא מענה"**. בעניין עבירת השוחד, יובהר בהמשך מדוע שגה היועץ עובדתית, בקביעתו לפיה אין אינדיקציה ש"עסקיו של מיליקובסקי נתמכו או עשויים היו להיתרס באופן ממש"י" בשל עסקאות אלו. אבל בשלב זה תזכיר העותרת כי ביסודה של עבירת השוחד – היא אינה דורשת תמורה, אלא יכולה להיות בבחינת "שלח לחמך על פני המים" ועל כן ממילא אין חובה להוכיח במדויק מהו הגידול ברווחיו של מיליקובסקי כתוצאה מהעסקאות שיפורטו.

118. לסוגיות הקשורות לעבירת השוחד בהמשך תתייחס העותרת בהרחבה, בשל חומרתה היתרה. אולם בפתח פרק זה העוסק בשגיאות היועץ, תתייחס לעובדה שאיננה שנויה במחלוקת לנוכח קביעתו בהחלטה כי בעסקת המניות נתניהו קיבל **"טובת הנאה משמעותית ביותר"**. העותרת תסביר מדוע די בקביעה זו כדי להורות על פתיחה בחקירה פלילית, ללא קשר לקביעת היועץ השגויה גם היא, בעניין המועד בו קיבל נתניהו את טובת ההנאה.

119. שגיאה אליה תתייחס העותרת בנפרד, היא הקביעה לפיה מועד קבלת טובת ההנאה הוא 26.8.2007, למרות שמדובר במתן תיאורטי, רעיוני ועל הנייר בלבד, המועד הנכון הוא אחרי תאריך 29.10.2010

שכן רק אז הפך המתת להנאה אמיתית. העותרת תזכיר כי רק בשלב זה כאשר נתניהו מכהן כראש ממשלה, הוא גורף לחשבון הבנק שלו, בזכות מיליקובסקי, סכום עתק של יותר מ-19,000,000 שקלים(!).

120. מה שמביא אותנו לשגיאה בוטה נוספת, לפיה חלה התיישנות על העבירות הרלוונטיות שאינן שוחד. בעניין זה תדגיש העותרת כי עסקה זו דווחה למבקר המדינה מספר פעמים במהלך השנים, ע"י עו"ד שמרון ואחרים, והוצגה תמיד, גם כאשר נתבקשו הבהרות ב-2011, כאילו היתה עסקה סטנדרטית, באופן שאיננו משקף את טיבה האמיתי. מהדיווחים שהועברו לא יכל המבקר להעלות בדעתו, שמדובר למעשה ב"טובת הנאה משמעותית ביותר", ומכאן החשד הכבד למצג כוזב בפני משרד המבקר, על כל המשמעות המשפטית הנובעת מכך. דהיינו חשד לקבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, עבירה שההתיישנות עליה היא 10 שנים. בעניין זה תזכיר העותרת את שנקבע בפרשת אולמרט בפס' 132 לפסיקת כב' השופט ג'ובראן, לפיה הנסיבות המחמירות בגין קבלת הדבר במרמה בסיסן בסכומי הכסף הגבוהים, ו"הימשכות הדיווחים הכוזבים על פני מספר שנים למבקר המדינה; ותפקידו הרם של אולמרט".

121. כעת תעבור העותרת להציג החשד החמור ביותר אותו נדרש היועמ"ש לחקור, לפיו בוצעה עבירת שוחד, לנוכח האפשרות שיש זיקה בין פעולות נתניהו בתפקידו כראש ממשלה לבין המתת שהעניק מיליקובסקי במסגרת עסקיו. החלטת היועץ שלא לפתוח בחקירה עוסקת בהרחבה בעניין זה, והעותרת משוכנעת שנפלו בה שגיאות קשות, הן בסעיפים המתייחסים למיליקובסקי ולעסקיו, הן באלו המתייחסים לנתניהו, והן בסעיפים המתייחסים באופן כללי לשניהם.

122. מיליקובסקי הוא היחיד שמסר עדות, והיועץ מציין כי במסגרתה "שלל ידיעה כלשהי בנושא, וטען כי לא עסק בזהות לקוחות החברה במסגרת פעילותו כדירקטור". עוד ציין בהחלטתו שאין אינדיקציה לפיה "עסקיו של מיליקובסקי נתרמו, או עשויים היו להיתרם באופן ממשי, בעקבות פעולות נתניהו בקשר לרכישת כלי שייט מטיסנקרופ".

123. ראשית, תזכיר העותרת את הכלל הידוע כי ללא חקירה, טבעי ומובן שאין אינדיקציה ראייתית. עם זאת בנסיבות בהן מדובר, יש אינדיקציות גם בשלב זה, המבהירות כי שגה היועץ בעניינים אלו. כך למשל, יש ראיות ברורות לפיהן מיליקובסקי היה עשוי להיתרם, ובסבירות גבוהה אף נתרם רבות, בשל פעולות רכש שהוביל נתניהו. כמו כן קיימות הוכחות המבהירות כי מיליקובסקי היה מעודכן היטב וכמובן ידע פרטים אודות לקוחותיה של גראפטק. העותרת תציין תחילה את אופי פעולתו העסקית של מיליקובסקי העולה ממסמכים שהנפיק, לפיהם החל להציג להנהלה "שאלות קשות" כדבריו, על ביצועי החברה כבר בשנת 2011, נוכח הירידה במכירות, ואת החשש להון המשפחתי שהביא אותו לפעול בהמשך בדרכים חריגות, אשר בשיאן הוא ומשפחתו ייסדו קבוצה ששמה "הצילו את גראפטק".³⁰ במסגרת קבוצה זו בוצעה פעילות מתוקשרת תוך שמיליקובסקי מתייחס ללקוחות החברה ולפגיעה בהם, למחיר אותו הם דורשים ועוד. העותרת תפנה למשל למכתבים שהנפיק בתאריכים 16.4.2014 ו-23.1.2015, שתכנם עומד בסתירה לגרסה שקיבל היועץ לפיה איננו עוסק בזהות לקוחות החברה. מתוכן המכתבים ברור כי מיליקובסקי מעודכן ויודע לא רק על שחיקה באמון הלקוחות, אלא גם על המחיר אותו הם דורשים ועוד, ומציין כי תפקידו "להחזיר את אמון הלקוחות" וכן להחזיר את המוצר ואף את המחיר שהלקוחות דורשים.

124. העותרת תזכיר כי אפילו אם מיליקובסקי לא היה עוסק בלקוחות כפי שטען, תיסנקרופ היא עניין אחר. היועץ מסכים ש"טיסנקרופ הוותה לקוח בולט" אבל ראוי להבהיר עד כמה בולט, ובעניין זה התחשב שהציגה העותרת המופיע גם בהחלטה, נסמך על מידע שמסרה תיסנקרופ בניסיון להדוף

³⁰ <http://media.mofo.com/files/uploads/Images/UV-GrafTech-Milikowsky.pdf>

את הטענות נגדה בעניין זה, וציינה כי הרכש מגראפטק "זינח", פחות מאחוז מהמחזור. אלא שאחוז מהמחזור הוא חצי מיליארד דולר, ולכן אפילו על דרך של אמדן זהיר כאשר מדובר רק בחצי אחוז, המשמעות היא שתיסנקרופ עשויה להוות עד כרבע (!) ממחזור עסקיה של גראפטק, שבשנים הרלוונטיות עמד במוצע על 1.06 מיליארד דולר. על כן, מדובר בלקוח משמעותי בתקופה של משבר חריף, אותו תיאר מיליקובסקי, ובסכומים קריטיים על רקע קשיים מול לקוחות אחרים.

125. בהקשר זה תציין העותרת כי להבדיל מהרושם שעולה מהחלטת היועץ, מיליקובסקי איננו רק "אחד מבעלי המניות", אלא בעל המניות הגדול ביותר וגם מי שמחזיק עם משפחתו אג"ח בהיקף חובות של 127 מיליון דולר (!) זהו הרקע למצב הייחודי אליו נקלע יחד עם משפחתו, אשר הוביל אותם לפעול באופן חריג ביותר וכפי האמור לעיל.

126. שגגה דומה בהחלטת היועץ נפלה בעניין מודעותו של נתניהו לנעשה בגראפטק. בעניין זה קבע היועץ כי אין אינדיקציה ראייתית לעובדה שנתניהו ידע שמיליקובסקי מכהן כדירקטור בגראפטק או כי הוא מחזיק במניות החברה, אחרי שנת 2010. בהקשר זה, די בלהזכיר כי נתניהו התייחס בדיוק רב לפעולותיו של מיליקובסקי, עת התראיין לכלי החדשות וטען כי מדובר ב"חברה עם יכולת טכנולוגית אדירה, אבל היא נוהלה בצורה כושלת. בן דודי זיהה את זה".³¹ גם אלקטרוטודות הענק המופיעות בסעיף 14 להחלטת היועץ, שהן המוצר המרכזי, אוזכרו במדויק על ידי נתניהו בראיון זה.

127. עוד הוסיף היועץ שגגה על שגגתו כאשר קיבל מראש הנחות בסיס לגבי מודעות השניים בסוגיות מרכזיות. כך למשל, קיבל את ההנחה שמיליקובסקי שמע במעורפל שתיסנקרופ, הלקוחה הגדולה, קשורה "איכשהו" לפלדה, אולם "כלל לא ידע שהיא עוסקת בייצור צוללות". וכן לגבי ראש הממשלה ציין היועץ כי "אין ראיות שנתניהו היה מודע בפועל לאפשרות שינבעו למיליקובסקי רווחים בעקבות עסקאות כלי שיט". אמנם אין ראיות מפני שלא נערכה חקירה, אך בכדי לקבל גרסאות אלו כפשוטן, היה על היועץ להניח מראש שהשניים לא שמעו מעולם על התחומים בהם עוסקת משפחתם במשך שני דורות.

128. כאן מן הראוי להזכיר כי דודם המשותף, עזרא, שעסק אף הוא באותם תחומים, סייע להתחמשות ישראל בצוללות הראשונות שנקנו בתכנון גרמני. לאחר מותו הקים בנו אתר אינטרנט אשר תיאר את המפעל העסקי של מיליקובסקי הכולל ייצוג תאגידי ענק ואת תיסנקרופ "ייצוג חברה גרמנית במכירת צוללות לישראל". וכפי שהוסיף וציין באותו פרסום: "אבא הראשון שפתח את הדלת לצוללות שמדברים עליהן כל כך היום מהמספנה בגרמניה".³²

129. לפיכך נשאלת השאלה: על רקע נתונים גלויים אלו כיצד זה הסיק היועץ שלא קיימת תשתית אפילו לפתיחה בחקירה? על כך, רק ליועץ המשפטי לממשלה הפתרונים.

130. דווקא, הרי כבר בשלב זה ברור מהתשתית הראייתית המובאת בהחלטת היועץ³³, כי נתניהו קיבל לכיסו "טובת הנאה משמעותית ביותר", הנאמדת בכעשרים מיליון שקלים בעת שהיה ראש הממשלה, מידי בן-דודו ושותפו העסקי, שקיבל בעצמו תמורה כספית משמעותית, וכי היו לו אינטרסים כבעל מניות וכדירקטור בחברה שמבחינתה תיסנקרופ "היוותה לקוח בולט". מדובר באותה תיסנקרופ שאיתה קודמו עסקאות רכש אדירות, בעת כהונתו של נתניהו. כל זאת כאשר נתניהו אינו נמנע מקבלת החלטות הרכש, ואף מוביל אותן בדרכים בלתי סבירות באופן קיצוני, שיתוארו להלן, תוך הסתרה ושימוש בשקרים. זאת בעוד שמיליקובסקי מצידו דואג להסתיר מידע בקשר לאחזקותיו של נתניהו.

³¹ ראו לעיל ה"ש 2, שם.

³² גור מגידו "צוללות, ספינות ונציגות של תיסנקרופ: העסקים החשאיים של שושלת נתניהו" TheMarker 1.3.2019; בנוסף להרחבה על עסקיו הרבים של עזרא, בין היתר קשרים לתעשייה הבטחונית בישראל, ראו להלן: <https://www.themarker.com/law/premium-MAGAZINE-1.6980461>; <http://www.ruthmileikowsky.org/ezras-bio>.

131. בהחלטה נטען שלשם פתיחה בחקירה נדרש "חשד סביר שיצדיק חקירה", שלא נמצא "בעיקר משום שלא נמצאה אינדיקציה לקיומו של אינטרס רלוונטי של מיליקובסקי" בשנת 2007, אלא לכל המוקדם – בשנת 2010. זאת כשהיועמ"ש הכריז עוד בשלב מקדמי ביותר בבדיקה כי נתניהו אינו חשוד בפרשה. קביעה זו בשלב כה מוקדם, בעת שההליך נמצא רק ב"בדיקה מקדמית", אינה עומדת כ"מסקנה חקירתית" ואינה יכולה לעמוד.

5.ד. "החנות" של תיסנקרופ

132. משתוארו קשריו המשפחתיים והעסקיים של נתניהו עם בעלי אינטרסים כלכליים לקידום עסקאות עם תיסנקרופ, תביא כעת העותרת את התנהלותו במהלך תקופה זו, המבהירה היטב כי היתה לו מוטיבציה לפעול בדרך המסייעת לטיסנקרופ. פרק זה יתייחס לרכישות שבוצעו בעשור האחרון, בהיקף נרחב, שעל פי תצהירים שנמסרו לעותרת, כללו פעולות שלא יכול להן הסבר. בעלי תפקידים שעסקו ברכש זה, תיארו פעולות שנראו בלתי סבירות בזמן אמת, אשר שירתו את האינטרסים של החברה, והביאו להוצאת מיליארדי שקלים תוך פגיעה בתקציבי הצטיידות אחרים של צה"ל ועל כן פגעו בביטחון המדינה.

5.ד.א. פרשת ההיתר למכירת צוללות למצרים בשנת 2014

133. הפרשייה החמורה מכל האירועים מושא עתירה זו, הינה מתן ההיתרים למכירת צוללות תקיפה מתקדמות למצרים. הן משום הדרך חסרת התקדים בה ניתן היתר זה תוך הסתרתו, הן משום העובדה שצוללות תקיפה מהוות איום בטחוני, ובפרט לאור העובדה שגם בעניין זה, כפי שמתברר, היו אינטרסים מסחריים לגורמים ישראלים.

134. העותרת תחזור על דבריה בפתח החלק העובדתי לעתירה דנן ותטען כי בניגוד למידע שמסר נתניהו בתקשורת, המציאות היא שבין ישראל וגרמניה שוררים יחסים מיוחדים, ובעניינים אסטרטגיים הנוגעים לביטחון המדינה, ממשלת גרמניה אינה נוקטת פעולות מבלי לתאם אותן מראש עם בעלי תפקידים במערכת הביטחון הישראלית. למרות שהחוק הגרמני אינו מחייב זאת במפורש, כפי שעולה מתצהירים שנמסרו לעותרת, בפועל פונה גרמניה מיוזמתה למערכת הביטחון בישראל (באמצעות השגרירות) על מנת לקבל את הסכמתה בכל הנוגע למכירות נשק למדינות האיזור, בכללן מצרים. כמו כן, כאשר ישראל מדווחת לממשלת גרמניה על סכנה הנשקפת לה מעסקת נשק מסוימת, גרמניה נמנעת ממכירתו. בהקשר זה תפנה העותרת לסעיפים 1.9-1.9. בתצהיר המצורף כנספח ע/125, בו מתאר בעל תפקיד כיצד פנה בעניין מכירת נשק למדינה סמוכה שעלול להוות סכנה, וכיצד תוך זמן קצר נמסר לו על ביטול העסקה.

135. צבאה של מצרים, הגם שאינה מסווגת כמדינת אויב, מוגדר על ידי מערכת הביטחון הישראלית כ"איום ייחוס", בשל האפשרות שבעתיד עלול להיווצר ממנו איום ממשי. לנוכח אי-היציבות המובנית באזור בכלל, צה"ל וחיל הים מקפידים לקיים עליונות טכנולוגית מבצעית גם מול צבאות הנתפסים כידידותיים. על רקע מצב גיאופוליטי נזיל, כבר בשנת 2007 השיבה ישראל לגרמניה בשלילה, כאשר נתבקשה להסכים למכירת צוללות למצרים. בעניין פוטנציאל הסכנה, אין מחלוקת פוליטית כפי שניתן להיווכח מדברים שאמר בשנת 2008 יו"ר ועדת החוץ והביטחון לשעבר מהליכוד, השר יובל שטייניץ, בנוגע לאיומים שיווצרו במידה ומצרים תקבל מגרמניה צוללות מתקדמות.

5.ד.א.1. ההליך המקצועי למתן אישור למכירת צוללות למצרים בשנת 2009

136. בחודש אפריל 2009 ביקר בישראל מר כריסטוף הויזגן, היועץ המדיני-בטחוני של ממשלת גרמניה, ומסר לגורם ביטחוני במשרד ראש הממשלה, כי יש בעיית אבטלה חמורה במספנות תיסנקרופ וכי הקנצלרית מודאגת ממנה מאוד. בשיחה זו עדכן הויזגן כי תיסנקרופ קיבלה הצעת עבודה

- משמעותית מממשלת מצרים, אשר ביקשה לרכוש שתי צוללות עבור חיל הים שלה, וכי לגרמניה יש בכך עניין רב. הוויזגן ביקש לברר האם ישראל תתנגד לכך, תוך שהדגיש כי גרמניה תמיד הקפידה לא למכור נשק מתקדם למדינה ערבית, מתוך מחויבותה ההיסטורית לעתיד ישראל.
137. גם במקרה זה, ביקשה הקנצלרית לקבל את ברכת הדרך מישראל הגם שבאותה עת המשטר במצרים נתפס בעולם כיציב ביותר, ולא הייתה כל הערכה כי הוא עלול להתמוטט ולקרוס.
138. בתום השיחה סוכם כי הגורמים הביטחוניים בשתי המדינות יקיימו בדיקות, לקראת העלאת הנושא בביקור שצפוי לנתניהו בגרמניה תוך זמן קצר. בשיחה זו, הועלתה גם האפשרות שישראל תרכוש מתיסנקרופ צוללת שישית בתנאים מועדפים, לאחר שהוויזגן איזכר את האבטלה במספנה.
139. לאחר מכן, החלה להתבצע במערכות הביטחון עבודת מטה מסודרת, בשאלת המוכנות לכך ששתי צוללות גרמניות יסופקו למצרים. חרף התנגדות ביטחונית המתוארת בתצהירים, לבסוף סוכם תנאים קפדניים (שלא ניתן לפרט) ונקבע שאם ייושמו, תינתן הסכמת ישראל.
140. זמן קצר לאחר מכן, נועד רוה"מ עם הקנצלרית בגרמניה בפגישה בהרכב מצומצם מאוד, כשמהצד הישראלי נכח האלוף (במיל') מאיר כליפי, המזכיר הצבאי של ראש הממשלה, אשר הוטס על מנת להגיש את התנאים במסמך מפורט, כאשר הוא לובש מדים, כדי שבצד הגרמני יבינו את הן את החשיבות שצה"ל מייחס לנושא, והן כי מדובר בעמדה מקצועית מובהקת.
141. בינואר 2010, התקיים ביקור נוסף של רוה"מ בגרמניה, כאשר הפעם לצידו שר הביטחון דאז אהוד ברק, בביקור זה הוחלט להקים צוותי עבודה משותפים, כאשר אחד מהם יעסוק בסוגיית התנאים שהוצבו למספנה בהקשר למכירה למצרים.
142. בתהליך שהוביל לגיבוש עמדת ישראל אז, שותפו גורמים מקצועיים במערכת הביטחון ובחיל הים, בנוהל מסודר ותקני, הנדרש לעסקאות מסוג זה. יצוין כי נתניהו מכיר היטב את ההליך בעל החשיבות הביטחונית, שאיפשר לבצע מראש תיאום טכנולוגי עם המספנה על מנת לצמצם את הסיכונים ואת האיום העתידי.
143. יודגש כי טרם קבלת ההחלטה, היו גורמים במשרד הביטחון אשר התנגדו נחרצות לעסקה כלקח מהשינויים מרחיקי הלכת שאפיינו בעשורים האחרונים את המזרח התיכון, ומהניסיון שהצטבר לפיו אופיין וכוונותיהן של מדינות האזור עלול להשתנות בהליך הדרגתי, כפי שקרה בטורקיה, או בהליך מהיר, כפי שקרה באיראן (בהקשר זה, נפנה לסעיף 9.ב. בתצהיר המצורף ומסומן כנספח 128/ע).
144. בשנת 2011, לאחר עליית האחים המוסלמים לשלטון, הפצירה ממשלת ישראל בגרמניה לבטל את העסקה אך מכיוון שכבר נחתמה – הובהר לישראל כי חרף האיום, לא ניתן לבטלה.
- ד.א.5.2 פניית גרמניה בעניין מכירה נוספת למצרים בשנת 2014**
145. האפשרות שיימכרו בהמשך למצרים צוללות נוספות מדגם מתקדם, עוררה התנגדות חריפה של כל הגורמים בישראל, שנמשכה גם לאחר חילופי השלטון מצרים, בתאריך 3.7.2013 ולאחר הדחת הנשיא מוחמד מורסי. כך למשל, בחודש מרץ 2014, נכתב בלשכתו של שר הביטחון מסמך המדבר בעד עצמו: "ישראל העבירה בשם כל הגורמים בקשה רשמית לגרמניה להימנע ממכירת הצוללות למצרים... כל פניה לממשלת גרמניה תתואם על ידי כל הגורמים".
146. ההתנגדות נמשכה גם לאחר שהחלה כהונת נשיא מצרים הנוכחי, עבד אל פתאח א-סיסי והנושא נדון מספר פעמים לאור פנייה נוספת של גרמניה בבקשה להסכמת ישראל, בין היתר בפגישה בהשתתפות נתניהו בנובמבר 2014, עם שר החוץ הגרמני דאז וולטר שטיינמאיר, כל זאת כשנה וחצי לאחר הדחת נציג האחים המוסלמים. נתניהו עצמו ביטא התנגדות נחרצת למכירת צוללות נוספות, ובעניין זה השגריר דאז, יעקב הדס, כתב כך: "סוגיית מכירת הצוללות למצרים עלתה בפגישה של

ראש הממשלה נתניהו עם שר החוץ הגרמני שטיינמאיר. ראש הממשלה הביע התנגדות נחרצת למכירת הצוללות למצרים".

ד.א.3. הגילוי על מתן אישור למכירת הצוללות למצרים בשנת 2015

147. על רקע ההתנגדות הברורה של מערכת הביטחון וההבנה כי גרמניה לא תפעל בניגוד לעמדת ישראל, בכיר ישראלי שביקר בברלין בחודש מרץ 2015 הופתע ונדהם, וזאת בלשון המעטה, כאשר גילה שהפעם בחרה גרמניה להתעלם מעמדת ישראל וכי מתבצעת עסקה נוספת למכירת צוללות למצרים.
148. כאשר אותו בכיר ביקש לברר את פשר העניין, מסרו לו הגרמנים כי העסקה יוצאת לפועל, לאחר שנתניהו נתן את הסכמתו בשם ישראל. בבירור שביצע הבכיר, החל להבין שככל הנראה נתניהו מידר את מערכת הביטחון, ולא עדכן איש. והנה, לפי מידע שנמסר לעותרת ונתמך בתצהירים המצורפים לעתירה זו, אין ספק כי לסוכן חברת תיסנקרופ בישראל, מר מיקי גנור וכן לאנשיו, היה אינטרס כלכלי מובהק במכירה זו למצרים. וכן, כי הסוכן ואנשיו דנו בנושא במשך כשנה וחצי, ופעלו בעניין זה מול גורמים רשמיים.³³ עדויות נוספות על עיסוק גנור ואנשיו בנושא עוד בשנת 2012 מצויות בתכתובת דוא"ל על עסקיו, בהן נכתב כי העסקה עם מצרים צריכה להיות "חלק מכל החבילה", וכי צריך "לדאוג שזה יהיה על סדר היום במפגש הממשלות הקרוב בין ישראל לגרמניה".³⁴
149. הבכיר לעיל, דיווח בדחיפות לשר הביטחון דאז יעלון, אשר פנה לראש הממשלה, פעמיים (!) בניסיון לברר האם ייתכן שניתן אישור, האם ידוע לו על שינוי בעמדת מדינת ישראל, והאם הוא, נתניהו קשור במישרין או בעקיפין למצב החדש שנוצר. בשתי הפעמים השיב נתניהו בשלילה לשר הביטחון, ובכך הסתיר את פעולתו, ואף הסתיר את העובדה שהגרמנים כבר החליטו לקדם עסקת צוללות נוספת. בנסיבות אלו, נדרש שר הביטחון לפעול בדרך חריגה ביותר, ונאלץ לפנות אל כבי נשיא המדינה ראובן ריבלין, כדי להסתייע בו על מנת 'לאסוף מודיעין' אודות עסקת הצוללות עם מצרים.
150. בתחילת חודש מאי 2015 פנה השר אל הנשיא ריבלין, וביקש כי בנסיעתו הקרובה לגרמניה המתוכננת ליום 12.5.2015, יבדוק עם הקנצלרית מרקל האם אכן ניתן אישור שכזה, ואם כן, על ידי מי. מהתצהירים וממידע נוסף שנמסר לעותרת, אין ספק כי הנשיא נעתר לבקשת השר, וכאשר חזר תיאר את המבוכה שחש בעת פגישתו עם הקנצלרית, שתהתה האם הנשיא "לא יודע מה מתרחש בארצו" (ר' בהקשר זה סעיף 13.יד. בתצהיר המצורף כנספת ע/127).
151. עם חזרתו ארצה, עדכן הנשיא את שר הביטחון, כי הבין שאכן נמסר לגרמניה על שינוי בעמדת ישראל בעניין רגיש זה, על ידי ראש הממשלה, תוך הסתרתו והכחשתו. החלטה לא סבירה בצורה קיצונית זו, לטעמו של יעלון, היוותה שלב ראשון בהליך שבסיומו היחסים עם נתניהו עלו על שרטון כך שלאחר מספר חודשים ולאור אירועים נוספים שהתרחשו, הודח מתפקידו.
152. מהמידע שנמסר לעותרת, אין ספק כי במקרה זה, ראש הממשלה פעל מאחורי גבם של מפקד חיל הים, הרמטכ"ל, שר הביטחון, ראש המוסד, ונשיא המדינה, וכן הפר את הסיכום המקצועי עם הגרמנים מבלי לידע אף גורם. בכך מידר את הגורמים המעורבים, באופן בלתי סביר בצורה קיצונית. על בסיס המידע שהיה במערכת הביטחון באותה העת, עלו רק שאלות קשות אודות תקינות ההליך. באותה עת, אף אחד מהמעורבים לא העלה בדעתו כי קיימת אפשרות כלשהי, ולו הקלושה ביותר, לפיה ראש הממשלה פעל בניגוד עניינים, היות וקרובי משפחתו מצויים, בישראל וגם בארה"ב, בקשרים עסקיים עם תיסנקרופ.
153. יודגש כי מהתשתית העובדתית שנפרשה בפני העותרת, אין ספק שנתניהו קיבל החלטה בעניין, תוך

³³ ראו סעיפים 9.יב-9.יז. בתצהיר המצורף כנספת ע/128; וכן סעיף 18.יד. בתצהיר המצורף כנספת ע/119.

³⁴ רביב זרוקר "חשיפה: האינטרס הכלכלי של צייני וגנור במכירת צוללות למצרים" חדשות 13 3.4.2019 <https://13news.co.il/item/news/domestic/crime-law/crime/submarine-33866/>

- הסתרתה, באופן שמיטיב לא רק עם מצרים על כל המשתמע מכך, אלא מיטיב מאד גם עם תאגיד תיסנקרופ.
154. על רקע זה, לאחר חשיפת האירוע בכלי התקשורת, ריחפו סימני שאלה כבדים, במשך כשנתיים, הכללו את השאלה – מי נתן את האישור? מי הוא שפעל ללא ידיעתם של מפקד חיל הים, הרמטכ"ל, שר הבטחון, ראש המוסד ואחרים? אך תשובה לא היתה.
155. רק ביום 23.3.2019 השיב נתניהו לראשונה לשאלות שונות שהציגה לו העיתונאית קרן מרציאנו, בראיון אשר הכה גלים, והודה בפה מלא כי מידר את מערכת הביטחון, "עקב סוד", כך כדבריו. עם זאת, טען כי מסר את ה"סוד" למספר מצומצם של בעלי תפקידים, ביניהם שני ראשי המל"ל (שסותרו את דבריו) וכן למשיב 1, אשר בתשובה לשאלתה שהופנתה אליו מטעם העותרת **הכחיש גם הוא** את גרסת נתניהו שנועדה להצדיק את ההסתרה ממערכת הביטחון (ראו נספח ע/90). בעניין זה יש להדגיש כי המל"ל אינו גוף המופקד על תחום זה, וכלל אינו עוסק בהגנות הרלוונטיות לאיומים.
156. התצהירים המצורפים מבהירים היטב את הנזק הבטחוני שנגרם בשל התנהלות זו, ועד כמה פעולת נתניהו איננה סבירה בצורה קיצונית, חסרת תקדים, ואף מוסיפה חשד המחייב את חקירתו באזהרה, **אשר עד כה לא התקיימה**, כמסתבר מהודעת היועמ"ש. זאת בייחוד לאור העובדה כי **נתניהו מכיר אישית את ההליך התקין, ואת חשיבותו הביטחונית**.
157. בעניין זה תפנה העותרת לסעיף ו' בתצהיר המצ"ב ומסומן ע/137, ולסעיף 9 בתצהיר המצ"ב ומסומן ע/128, עליו חתום בכיר המכיר היטב את אותו "סוד", ומבהיר כי לא רק שאין בכך הצדקה להסתרה, אלא להיפך. כדבריו: "מידע זה, בוודאי ובוודאי, מחייב להכניס את מערכת הבטחון לסוד העניינים, מפני שחיל הים הישראלי יהיה זה שיצטרך בעתיד להתמודד עם האיום הזה".
158. בנושאים הקשורים לצוללות, עומדות לראש הממשלה סמכויות נוספות, אולם אין בהן בכדי לבטל את הנוהל שהתגבש במשך עשרות שנים, בעניין "סודות מועדפים" (או "ס.מ."), שהיה לחם חוקם של כל ראשי הממשלה ושרי הביטחון, ותכליתו הינה עבודה של צוות מצומצם למניעת מצב בו החלטות בתחומים רגישים אלה יתקבלו על ידי אדם יחיד. בהתאם לכך נתקיימה כל השנים הקפדה יתירה לעדכן וליידע, עד כדי כך שכאשר ראש הממשלה נטל לעצמו גם את תפקיד שר הביטחון, מונה שר נוסף להיות חבר שני בצוות מיוחד זה.
159. בהקשר זה, מסר גורם ביטחוני בכיר לשעבר בתצהירו כדלקמן: **"השתתפתי בעשרות, אולי מאות דיוני ממשלה, קבינט, 'מטבחון', פגישות אחד על אחד עם ראש הממשלה, וכן בפגישות מסוגות ביותר שעסקו בהחלטות בנושאים שאינם יכולים לעלות על שולחן הממשלה או הקבינט הביטחוני עקב רגישות מבצעית, מודיעינית או מדינית... לכל דיון מסוג זה הייתה קצרנית ונרשם פרוטוקול מלא, גם בנושאים הרגישים ביותר.. אינני מכיר, בזמן אמת או בדעיבד, שום מקרה בו המערכת הבטחונית כולה מודרה... מדובר בהחלטה מכוונת (!) לפעול בניגוד לנוהלי הממשלה, בניגוד להיגיון האסטרטגי בטחוני בנושא רגיש מבצעית, מודיעינית ובטחונית"** (ראו סעיפים 5-10 בתצהיר המצורף כנספח ע/134).
160. למרות כל האמור לעיל, לא נחקר החשד כי הסכמת ישראל למכירת הצוללות למצרים, נעשתה על רקע אינטרסים כלכליים המסייעים לתיסנקרופ, בעודה מצויה בקשרים ראש הממשלה, שבחר להסתיר מגורמי הביטחון את מתן הסכמתו לעסקה.
161. בעניין זה די אם נצטט את דבריו של השופט בדימוס אליקים רובינשטיין, שכיהן כיועץ משפטי לממשלה וכמזכיר הממשלה, ומודע לנוהג הנ"ל המחייב עדכון:³⁵

³⁵ אטילה שומפלבי, "לאן נעלמו הצוללות?" Ynet 15.12.19 <https://www.ynet.co.il/articles/0,734,5643131,00.html>

"... נושא הצוללות, אני קורא על זה.. ואני קורא שאומר ראש הממשלה שזה היה כל כך סודי, מכירת הצוללות מגרמניה למצרים, שלא יכולתי לעדכן לא את שר הביטחון ולא את הרמטכ"ל. עכשיו, אני יושבתי באופן אישי ליד שולחן הממשלה כמעט 15 שנה. כי הייתי כמעט שמונה שנים מזכיר הממשלה, ושבע שנים היועמ"ש. ואין חיה כזו. אין יצור כזה, שיהיה נושא ביטחוני ממדרגה ראשונה, שלא יעודכן.. אם יש סיבה לא לחקור את זה ולא לבדוק את זה, שיגידו מהי... אני אומר כמי שהיה במטבח, ישב שם כל השנים סביב שולחן הממשלה, ועדת שרים לביטחון, קבינט, כל הפורומים הכי.. אין דבר כזה ששר הביטחון והרמטכ"ל לא ידעו! אני לא מעלה על הדעת דבר כזה".

162. ככלל, העותרת משוכנעת שהקשר העסקי העולה בבירור מהתצהירים מהווה רעידת אדמה מוסרית, וערכית. מי האמין שבמדינת ישראל יהיו אנשים – קצינים בכירים בדימוס! – המוכנים לסחור בביטחון הלאומי בעבור נזיד עדשים. הלכונה שאיפשרה זאת מחייבת לא רק חקירה פלילית יסודית ואינטנסיבית אלא אף הקמת ועדת חקירה ממלכתית.

ד.5.ב. פרשת הצוללת השישית ושילובה בסד"כ

ד.5.ב.1. רקע קצר: סד"כ הצוללות, וההחלטות על שילובן בחיל הים

163. עד חודש ספטמבר 2014, עמד הסד"כ של מדינת ישראל על שלוש צוללות אשר התקבלו בסיוע ממשלות גרמניה. צוללת נוספת, רביעית במספר, נקלטה בספטמבר 2014, וצוללת חמישית נקלטה בתחילת 2016. ממשלות ישראל הקימו את צי הצוללות תוך הצבת יעדים שאת חלקם לא ניתן לפרט, ובמהלך השנים בוצעו מספר בדיקות במערכת הביטחון וגם במל"ל, כדי לקבוע מהו הסד"כ שיש לתחזק על מנת ליישם את כלל היעדים. מסקנות הבדיקות, כולל זו שנערכה במשרד ראש הממשלה בסוף שנת 2015, אשר נסמכות בין היתר על בסיס נתונים שנאספו בעבודת מטה שאוזכרו בפרק הרקע לעתירה זו, הן שלנוכח שיקולים של תועלת מול עלות, הסד"כ שיש לתחזק הוא של **חמש צוללות**.

164. נדגיש כי סוגייה זו נבדקה שוב ושוב, קיבלה תוקף מספר פעמים, ועל העובדות בעניין זה אין מחלוקת. כלומר גם מי שסבורים שהרכש מתיסנקרופ התנהל ללא פגם, מסכימים כי בעניין הסד"כ נעשתה במערכת הביטחון עבודת מטה יסודית, וזו העמדה שנתגבשה והיא מושתתת על בסיס נתונים רחב. כך למשל, לגבי בדיקות שנערכו בצה"ל ציין נגל כי **"שלושה רמטכ"לים אחד אחרי השני, עושים ועדות ואומרים שצריך חמש ולא שש"** (פרופ' נגל, כנס התנועה למען איכות השלטון, 25.2.2020).

165. המשמעות, בין היתר, היא כי רכש הצוללת השישית נשוא פרק זה לא יביא להגדלת הסד"כ, שכן עם קליטתה תושבת צוללת אחרת לפני הזמן, על המשמעות התקציבית הנובעת מכך. בפרק הרקע ציינו כי עמדה זו קבלה גם ביטוי פומבי באתר צה"ל בחודש אפריל 2016. נתוני הבדיקות מסווגים ועל כן העותרת לא קיבלה פירוט שלהם, אולם למיטב הידיעה חוקרי משטרת ישראל, בסיווג מתאים, היו יכולים להיחשף להם. הנתונים הוגשו לדרג המדיני במהלך השנים כפי שמתואר בתצהירים, ורק לאחר בדיקת כלל המידע ומשמעותו, התקבלו החלטות. לעותרת ידוע כי **עד 2016 לא נערכה כל בדיקה אשר מסקנותיה שונות**.

166. נזכיר כי צוללת היא כלי המלחמה היקר ביותר בצה"ל ועלות רכישת הצוללת השישית, הגיע ל-700 מיליון יורו. מלבד מחיר הרכש עלותה חייבת לגלם גם תחזוקה, הסדרי עגינה במתקנים שיותאמו בחוף, הכשרה מקצועית ממושכת של צוותים כולל אנשי קבע ועוד. מדובר בהוצאה שעלותה הכוללת היא מיליארדי שקלים, ולכן ברור לכל גורמי הביטחון שזו מומחיותם, שכל החלטה בעניין סד"כ הצוללות יש לקבל בדרך תקינה, המבוססת על מסד הנתונים.

167. טרם נתאר את העסקות שבוצעו וההתרחשויות סביבן, העותרת תציין כי על פי המידע שנמסר לה,

כבר בשנת 2010 הוזהר נתניהו כי החלטתו להפעיל בנושאים רגישים אלו, את המשרד בו פועלים שני קרובי משפחתו, עו"ד דוד שמרון ועו"ד יצחק מולכו פוגעת בתקינות ההליכים (ר' סעיפים 37-38 בתצהיר המצורף כנספח ע/127). בעניין זה נדגיש שוב, כי שמרון מסר בתשובתו המקדמית לעתירה, כי הוא איננו חתום כלל על הסדר ניגוד עניינים, ולטענו איננו מחוייב להסכם כזה. העותרת תפנה גם להסכם עם המשרד לפיו נדרש לפעול מולכו, וניתן לראות בבירור כי הוא אינו מכסה כלל עניינים הקשורים לרכש מחברה זו, בהם עסקו השניים במישרין ובעקיפין, כולל לעניין הקשרים עם גרמניה ומצרים.

ד.2.ב.5. רכישת הצוללת השישית

168. באפריל החל נתניהו לכהן כראש ממשלת ישראל ה-32. זמן קצר לאחר מכן החלה היוזמה לרכש צוללת נוספת, תוך יישום אופציה להנחה במחיר שניתנה בעבר. יצוין כבר עתה שבעסקה זו תמכו גם גורמים נוספים במערכת, שהיום משוכנעים כי יש לחקור ההתרחשות לנוכח מידע שנחשף אודות ההליך ובהתייחס למחלוקות הקשות שנתגלו אז, כאשר איש מהמעורבים איננו מודע לחשש שנתניהו פועל כאשר הוא מצוי בניגוד עניינים. כפי שיוסבר להלן, הרכש בוצע תוך הפעלת לחצים מצד נתניהו, כולל על שר הביטחון והרמטכ"ל דאז, בהליך שונה לחלוטין מכפי שנעשה בעבר, אשר הביא להוצאה כספית גבוהה באופן דרמטי מכפי שאושר בעת קבלת ההחלטה.
169. קידום הרכש מול גרמניה במחצית השניה של 2009, תוך מידור מערכת הביטחון על פי הוראת נתניהו החל כבר בתאריך 27.8.2009. הוראת המידור יושמה לאחר מכן תקופה ממושכת, ולפיה הגורם היחידי במשרדו אשר ריכוז את קידום הרכש, הוא מר אבריאל בר יוסף, כאשר גורמים בגרמניה נדרשים להעביר את המידע אך ורק אל בר יוסף (ראה תצהיר ע/125). נציין כי למשרד הביטחון יש משלחת בגרמניה שתפקידה לעסוק ברכש, ומהתצהירים שהוגשו עולה כי ראש המשלחת העביר מחאה כתובה לישראל בעניין המידור הנ"ל.
170. יצוין, כי רה"מ טען אז כי הנחיתו זו למידור מוצדקת, מפני שיש הדלפות לתקשורת אשר מסכנות את העסקה. עם זאת מידע שקיבלה העותרת מפי בעלי תפקידים שעסקו ברכש הצוללות באותן שנים, מבהיר כי יש לחפש הסבר אחר. לאיש מבין העוסקים ברכש צוללות לא ידוע דבר על הדלפות, בוודאי לא כאלו שהסבו נזק כלשהו, ולמעשה בדיקת פרסומים מבהירה כי ההדלפות החלו זמן קצר לאחר הוראת המידור, כולל הדלפה לסוכנות רויטרס הבינלאומית מתאריך 14.1.2010 בה מצוטט בכיר שמכיר היטב את עמדת נתניהו, וכבר אז טען כי ישראל זקוקה לתשע צוללות.
171. המעמד הרשמי בו הוחלט לקדם את העסקה התקיים בתאריך 18.1.2010 בברלין, בישיבה הבין-ממשלתית שקיים נתניהו עם קנצלרית גרמניה ואחרים. מהצד הישראלי השתתפו גם שר הביטחון ומספר יועצים. בישיבה זו סוכם רשמית ולפרוטוקול, כי יש לקדם את רכש הצוללת השישית.
172. גורם בטחוני שפנה לעותרת, מסר פרטים אודות דיון שנערך לילה קודם במשרד ראש הממשלה בתאריך 17.1.2010 בהשתתפות נתניהו, ברק והרמטכ"ל אשכנזי. לפי המידע שנמסר לעותרת, מדובר בישיבה מוקלטת ומתומללת, ומתכן התייעוד ניתן להיווכח כיצד הפעיל נתניהו לחץ על שר הביטחון, ועל הרמטכ"ל בעניין רכש זה (ר' פרטים נוספים בתצהיר ע/165). נציין כי מפקד חיל הים, ראש אג"ת, והרמטכ"ל התנגדו נחרצות לרכש, ועל כן הסיכום שהושג בהמשך בטרם התקבלה החלטה סופית, היא כי הרכש לא יביא להגדלת הצי, מפני שעם הגעת הצוללת השישית תושבת הצוללת הראשונה כאשר היא עדיין תקינה, כך שסד"כ חיל הים יעמוד על 5 צוללות בלבד. סיכום זה הושג אז בין הרמטכ"ל למנכ"ל המשרד אלוף (במיל). אודי שני, בתיאום עם שר הביטחון. בהקשר זה תדגיש העותרת כי על פי התצהירים החלטת הרכש התקבלה בהליך שונה מאוד מזה שנעשה בעבר. לא רק שלא נעשתה עבודת מטה לבדיקת הנתונים ומשמעותם, אלא שההחלטה התקבלה בניגוד

לממצאי עבודת המטה שהיתה תקפה אז, והיותה את הבסיס לעמדת מערכת הביטחון כולל בדיונים שנערכו בשנים שלאחר מכן, ועסקו באופן קליטת צוללת זו בחיל הים.

173. נציין כי הדיונים בעניין קליטת צוללת זו ושילובה בסד"כ החלו בשנת 2011, ונמשכו בסוף שנת 2015 ובשנים לאחר מכן. כפי שתואר לעיל, במהלך כל התקופה היה שלב אחד בלבד בו התגבשה המלצה שניתן לתחזק סד"כ של שש צוללות, והנסיבות מדברות בעד עצמן, כאשר ההחלטה מתגבשת בלחץ כבד שהפעילו בעלי תפקידים שבימים אלו נאשמים בפלילים, ועל רקע הבטחה ממושרד ראש הממשלה לתוספת תקציב של מיליארד דולר בשנה (סעיפים 6-7 בתצהיר המצורף **כנספח ע/120**). כפי שיתואר בפרק הבא, קליטת צוללת זו נבדקה גם ע"י הרמטכ"ל אייזנקוט ואחרים, ובכל שלב בו נדונה הסוגיה, הובהר שעם הגעתה תושבת צוללת תקינה לפני הזמן, ולעותרת נמסר שזוהי סיבה מרכזית להשאתה עד היום בגרמניה, תוך שצה"ל שאיננו מעוניין בה מזרים בינתיים תשלומים גבוהים לתיסנקרופ לצורך שיפוצים, המגיעים לפי דווחים עד ל-600 מיליון ₪ (140 מיליון אירו).
174. לסיכום פרק זה נזכיר כי מערכת הביטחון בדקה היטב את התועלת השולית המבצעית, את המחירים, ועל רקע זה יש לבחון את כלל ההחלטות שהתקבלו בהמשך בעניין צוללות נוספות. בהקשר זה נפנה לתצהירו של מי שבדק ואף הוביל את רכש צוללות 4,5 המצורף **כנספח ע/129**:

"ידוע לי כי התועלת השולית של צוללת שישית לא יכולה להצדיק באופן סביר את ההוצאה העצומה, על חשבון תקציבים לצרכים ביטחוניים אחרים וכאשר קיימות חלופות רלוונטיות אחרות בעלות נמוכה משמעותית... עלות ההשקעה בצוללת השישית (5-6 מיליארד ₪) היא לא הגיונית בעליל, מבחינת בטחון מדינת ישראל".

ד.5.ג. פרשת הצוללת השביעית, השמינית והתשיעית

175. החל משנת 2014, החל נתניהו לקדם, במועדים שונים, רכש צוללות נוספות מחברת תיסנקרופ. ההנחיה והפעולות בוצעו בשני שלבים, תחילה במחצית השנייה של 2015, ובהמשך בתחילת 2016. בעקבות פעולותיו נוצרו עימותים קשים בין נתניהו לדרגים שונים במשרד הביטחון, ועל כן חלק מהרכש נמנע. כפי שיתואר להלן, נתניהו פעל – **לרכישת שלוש צוללות** באופן לא סביר בצורה קיצונית המנוגד לא רק לעמדת צה"ל ומשרד הביטחון, אלא גם **בניגוד לעמדת המל"ל, שהיא הגורם המקצועי במשרד ראש הממשלה**.
176. נזכיר כי מערכת הביטחון הפועלת בכפוף לאילוצים תקציביים, התמודדה אז עם **קשיים כספיים חריפים ביותר, שהביאו לפגיעה קשה בפעילות כפי שהובהר גם בדוח מבקר המדינה**. זו אחת הסיבות להתנגדות ליוזמות הרכש של ראש הממשלה, וכך למשל, גם בשנת 2014 בישיבה שנערכה במועד שאינו ידוע במדויק, העלה נתניהו דרישה לרכוש צוללת נוספת, שביעית במספר, תוך שהוא דופק על השולחן. דרישה זו גרמה לתגובה חריגה ביותר של מנכ"ל המשרד הראל.
177. כאמור, לצד היתרונות הביטחוניים שמקנה כל צוללת, רכישתה מהווה נטל כלכלי משמעותי על תקציב הביטחון, ועל כן נשקלות בזהירות החלופות כולל בדיקה תועלת שולית מבצעית לכל צוללת, ונשקלים היטב מועדי הרכישה, מחירי התחזוקה, וחישובים נוספים. על פי התצהירים שנמסרו לעותרת, בחודש אוגוסט 2015, במסגרת דיון מכין לקבינט בתכנית הרב שנתית (תר"ש), בהשתתפות שר הביטחון, הרמטכ"ל, ראש אג"ת, רמ"ט שר הביטחון, ועוד, הניח ראש המל"ל נייר "הנחיות ראש הממשלה לתר"ש". **הנחיה מספר אחת של ראש הממשלה הייתה לבצע רכש שיעלה את מספר הצוללות בצי לתשע**.
178. כיון שמדובר בהנחייה חסרת תקדים נוצר עימות קשה מול השר יעלון, שלאחריה גם הרמטכ"ל דאז רא"ל גדי אייזנקוט כינס בלשכתו ישיבה בסיומה הוציא מסמך המבהיר את עמדת צה"ל בעניין

- סד"כ הצוללות. במסמך הרמטכ"ל הובהר כי לצה"ל אין צורך ביותר מחמש צוללות. מסמך זה הופץ באמצע חודש אוגוסט 2015 לכל המעורבים, כולל ללשכת ראש הממשלה. על פי המידע שנמסר לעותרת – מסמך הרמטכ"ל עורר תגובה קשה בלשכת ראש הממשלה.
179. יודגש, כי ראש הממשלה עצמו קיבל אז החלטות שהובילו לקיצוצי תקציב הביטחון, שלפי דוח מבקר המדינה פגעו בכשירות צה"ל. כאמור, עמדת מערכת הביטחון לגבי סד"כ הצוללות שחיל הים יכול לתחזק, התבססה על בדיקות שנערכו מספר פעמים והוגשו לדרג המדיני. **במערכת לא היה אף נתון, אשר סותר עמדת מערכת הביטחון בעניין גודל הסד"כ, לכן לאחר הצגת המסמך בו התייחס נתניהו לתשע צוללות, התגלע הויכוח האמור.**
180. לאור המחלוקת, הנחה נתניהו את ראש המל"ל דאז, יוסי כהן, לקיים בדיקות ולגבש את עמדת המועצה לביטחון לאומי בנושא, עד ליום 07.10.2015. בתחילת אוקטובר השלים ראש המל"ל את עבודת המטה, אשר בסיומה הסכים עם עמדת משרד הביטחון לפיה, בנסיבות הקיימות והאילוצים התקציביים, אין כל הצדקה להגדיל את הסד"כ, וכי **הסד"כ הרצוי הוא חמש צוללות.**
181. למרות זאת, לקראת נסיעת ראש הממשלה לגרמניה בתחילת חודש פברואר 2016, העביר משרד ראש הממשלה למשרד הביטחון נוסח של מזכר הבנות (M.O.U) לרכישת צוללות חדשות, שאינו מבטא את העמדה שגובשה בעניין הסד"כ. על פי התצהירים שנמסרו לעותרת, מסמך זה אשר נשלח ע"י תא"ל (במיל.) יעקב נגל (שנכנס באותם ימים לתפקיד מ"מ ראש המל"ל), התקבל בתדהמה במשרד הביטחון, לאחר שנמסר כי הוא אמור להיחתם תוך ימים ספורים בלבד בין הממשלות ועלול להביא לרכש ביטחוני נרחב אשר כל כולו ממספנה ספציפית אחת (תיסנקרופ). כפי שיתואר בהמשך, מסמך זה גובש לאחר שנתניהו מיאן להשלים עם עמדת כלל הגורמים המקצועיים, כולל המל"ל, ועל כן פנה לקבל ייעוץ חיצוני, מיעקב עמידרור שהיה בעבר ראש המל"ל. עמידרור כפי שעולה מדבריו, כלל לא ידע את נסיבות פניית נתניהו אליו.
182. מזכר ההבנות שנשלח למשרד הביטחון, העלה מיד חשד כי נוסח על ידי גורם מסחרי, ועל כן בכיר במשרד הביטחון העוסק בחוזים, פנה אל מקבילו במל"ל, לברר האם הוא מעורב בניסוח המסמך - ונענה בשלילה.
183. מהמידע שמסר נגל, היה ברור כי כבר התקיימו מגעים לרכש בהיקף מיליארדי יורו מתיסנקרופ, ע"י גורמים שרכש ביטחוני אינו בתחום סמכותם, ואשר פעלו ללא כל תיאום או עדכון של הגורמים הרלוונטיים במשרד הביטחון. גורמים אלו נחשפו לעסקאות רק זמן קצר לפני שנדרשה חתימתם, ולקראת נסיעת נתניהו לגרמניה על מנת לסכם את הדברים מול גרמניה.
184. לאחר קבלת המסמך, הובהרה התנגדות משרד הביטחון לרכש צוללות עתידי בטווח השנים המדובר, ועל כן נדרש להכניס שינויים יסודיים בנוסח שעלול היה לחייב את ישראל, ולשנות את אופי ההתקשרות המוצעת. על פי המידע שנמסר לעותרת, חלק מדרישות המשרד לא התקבלו. **בין היתר לא התקבלה דרישה לשנות את מועד החתימה, ולא התקבלה הדרישה שהרכש לא יביא להגדלת הסד"כ מעבר לחמש צוללות.** עמדת המשרד הייתה כי המסמך עלול לחייב את ישראל לבצע רכש עתידי רחוק של צוללות שאין בהן צורך. בהקשר זה נפנה לסעיף 11.ג. לתצהיר המצורף **כנספח ע/121:**
- "המסמך כולו התייחס לציוד לחימה בהיקף נרחב ובעלות אדירה... התרשמתי כי מאחורי יוזמת רכש זו יש אינטרס שטיבו איננו ברור לי, להרחיב את היקף ההתקשרות עם תיסנקרופ ולהגדיל את התמורה לחברה זו באופן שאין לו הצדקה".**
185. יודגש כי בדיקת מועדי הרכש במסמך אשר הובילו לחתימת הסכם עם ממשלת גרמניה, מבהירה כי הוא יביא להגדלת הסד"כ, בניגוד לעמדת כלל הגורמים, ובלי שיש נתונים הסותרים את המידע שבמערכת. אם ימומש ההסכם, יידרש צה"ל להשבית את הצוללת הרביעית שנקלטה בחודש

ספטמבר 2014 שנים רבות לפני המועד, כאשר היא תקינה וכשירה. נזכיר כי במועד ניסוח המזכר היה ברור לכל שגם צוללת הדולפין השישית נרכשה באופן בעייתי ביותר, ועם קליטתה יש להשבית את הדולפין הראשונה כאשר היא עדיין כשירה, תוך בזבז סכומי עתק. מעבר למסמך אג"ת מ-2016 שאוזכר בפרק המבוא, ולהסכמה מ-2011 המתוארת בתצהירו של אודי שני, נציין כי גם בשנת 2019, הרמטכ"ל איזנקוט חזר והבהיר למפקד חיל הים דאז האלוף שרביט, שעם הגעת הצוללת השישית עליו להשבית את הדולפין הראשונה למרות שהיא תקינה, תוך שהוא מציין כי מבחינתו האלוף יכול "להציב אותה (את הדולפין הראשונה) כקישוט באנדרטה של חיל הים".

186. מהמידע שנמסר לעותרת עולה כי האופן בו נחתם מזכר הבנות זה, שהוביל כאמור לחתימת הסכם עם ממשלת גרמניה בחודש אוקטובר 2016, מעלה חשד שבקרב מקבלי ההחלטות היו שיקולים זרים. בעניין זה מסר גורם בטחוני בכיר לשעבר כי הוא "לא מכיר שום רכישה דומה שמתבצעת 14-15 שנה מראש, אין לזה אח ורע במערכת הביטחון" (ר' סעיף 8.ב. בתצהיר המצ"ב כנספח ע/129). העותרת תדגיש כי הדולפין השלישית נועדה לצאת ב-2032, ולכן מדובר ב-17 שנים מראש.

187. במסגרת העימותים הקשים, אחת החלופות שהעלה משרד הביטחון, הייתה שבמקום למסור מסמך שעלול ליצור מחויבות לרכש בהיקפים כה גדולים מתיסנקרופ, נתניהו יבקש ובוודאי גם יקבל מגבי מרקל, מכתב הצהרתי (LOI), בדומה לזה שנתן בעבר הקנצלר הלמוט קוהל, שיש בו התחייבות של ממשלת גרמניה, לספק בעתיד את צרכי הביטחון של ישראל בהקשר אסטרטגי זה, ובאותם תנאים כמו בעבר.

188. בעניין זה תציין העותרת את הודעת משרד ראש הממשלה באמצעות המל"ל מתאריך 17.11.2016, המנסה ליצור רושם כאילו הליך הרכש נעשה ללא פגם והיה "תקין לחלוטין" כלשון ההודעה. בין היתר, נרשם בהודעה זו כי בתאריך 12.10.2015 העביר נציג משרד הביטחון לראש המל"ל מסמך "ובו מפורטת דרישת צה"ל לרכש 3 צוללות (שיחליפו צוללות קיימות)". אין ספק כי משרד ראש הממשלה עשה שימוש פסול במל"ל, כדי למסור מידע שגוי ומטעה לציבור וכן לועדות כנסת ישראל שעסקו בסוגיות הרכש, כפי שמפורט בסעיפים 28-22 בתצהיר המצורף ומסומן ע/165.

189. לאחר שהתגבשה עמדת המל"ל המצדדת במשרד הביטחון בסוגיית הסד"כ, נתניהו ביקש בנסיבות לקבל חוות דעת נוספת, מגורם חיצוני. לצורך זה, פנה נתניהו כאמור לעמידרור שהיה באותה עת אזרח פרטי. בשיחה שקיים מר עמידרור עם מר שחר גינוסר המועסק אצל העותרת, ציין עמידרור כי הוא לא ידע את נסיבות הפניה אליו, וסבר בשוגג, שכלל לא נערך בנושאים אלו דיון מסודר. עמדתו של עמידרור כפי שנמסרה לנתניהו, הייתה שאין כל צורך לקבל החלטה בשאלת גודל הסד"כ. ובכל זאת יש לקדם כבר עכשיו עסקת משמעותית לרכישת צוללות נוספות, זאת בטענה שהקנצלרית מרקל תתמודד בבחירות עוד שנתיים (!), וייתכן שלאחריהן תמנע עסקת רכש נוספת.

190. לא ידוע האם מר נתניהו בדק עם עמידרור על מה מבוססת הנחה זו, המנסה לנבא את תוצאות בחירות שנערכו בסוף שנת 2017. מכל מקום, לאחר הייעוץ החיצוני שקיבל הוביל נתניהו את ההחלטות שבהן מחד לא נקבע גודל הסד"כ, ומאידך קודם הסכם שתוצאתו תביא להגדלת הסד"כ או לחילופין כדי להימנע מכך - יושבתו צוללות תקינות וכשירות.

191. להשלמת התמונה, תדגיש העותרת שוב כי המגעים בנושא זה רוכזו בהנחיית מר נתניהו ע"י מר אבריאל בר יוסף בלבד, החשוד היום בפלילים תוך שהוא ממדר לבקשת נתניהו גורמים אחרים, וכך המידע מוסתר מצה"ל, מאנשי משרד הביטחון, ואף מראש משלחת הרכש הישראלית בגרמניה. מצב זה כשלעצמו איננו סביר בצורה קיצונית, קל וחומר כאשר הדרגים המקצועיים ממודרים ממגעים שבחלקם מעורבים שני עורכי דין קרובי משפחתו ממשרד שמרון מולכו, האחד מהם חתום על הסכם ניגוד עניינים שנערך לכל הפחות באופן רשלני, והשני, כך מסתבר, איננו חתום כלל על הסדר כלשהו.

ד.5.ד. פרשת ספינות המגן

192. פרשת ספינות המגן מקפלת בתוכה את שלל רכיבי ניגוד העניינים והפעילות העבריינית של המעורבים בפרשות מושא עתירה זו, באופן הברור ביותר. העותרת תזכיר כי שדות הגז הטבעי בישראל התגלו בשנים 2009-2012, ומחודש נובמבר 2010 החלה להתבצע עבודת מטה בהובלת משרד הביטחון והמל"ל שנועדה לקבוע כיצד למנוע פגיעה באסדות, בהנחה שהשדה המרוחק ביותר וגם הגדול ביותר, אשר חייב הערכות מיוחדות, הוא לווייתן. שדה זה ממוקם כ-125 ק"מ מהחוף, וההנחה הייתה שהאסדה תמוקם הרחק בעומק המים הכלכליים של ישראל.
193. בשלב הראשון, עמדת משרד הביטחון היתה כי על החברות הקודחות לשכור שירותי אבטחה, בין היתר לנוכח הקושי המשפטי, בו צה"ל נדרש לפעול הרחק מגבולות ישראל. במודל שנדון נקבע כי צה"ל יושלב בהגנה רק במידת הצורך בנסיבות בהן תתקבל התראה ביטחונית.
194. לאחר מכן המכשול המשפטי הוסר, ונערכו בדיקות ממושכות בחיל הים כפי שנדרש. בסיומן, נקבע המודל המתאים ביותר להגנה וכן, בוצע אפיון מפורט ואף ננקטו פעולות לצורך פרסום מכרז בינלאומי, הכל כפי שיתואר להלן.

ד.5.ד.1. עבודת המטה לאיפיון הספינות המתאימות להגנה של מתקני הגז

195. בפתח הדברים, תדגיש העותרת כי הסמכות להחליט על רכישות כגון אלו, נתונה למשרד הביטחון בלבד ולדרגים המקצועיים לפי הנוהל הקיים ועל פי חוק יסוד: הצבא. לצורך הבנת הנהלים שהופרו, נעמוד על ההליכים הנדרשים ברכש מסוג זה כפי שנמסרו לעותרת במספר תצהירים:
196. **שלב ראשון – הגדרת הצורך המבצעי ומגבלות התקציב:** לאחר שחיל הים מקבל נתונים אודות המשימה מהגורם הרלוונטי, נערכת בדיקה מקצועית להגדרת הצורך המבצעי, תקציב הרכש והמענה הטכנולוגי; **שלב שני – אפיון כלי השיט התואם במגבלות התקציב:** רמצי"ד (ראש מספן ציוד) ומפקד חיל הים מגדירים את אפיון הספינות שיש לרכוש בהתאם למשימה; **שלב שלישי – הגשת מפרט טכני:** מפקדת חיל הים מגישה למנהל הרכש, מפרט טכני לדגם הספינה הנדרש; **שלב רביעי – ניהול דיונים תקציביים במנהל הרכש וחיל הים:** אגף התכנון מגלם את עלות רכש הספינה ללא ציוד, ולאחר מכן, מגלם את מחיר חיי הספינה וכלל המערכות שיותקנו בה, כולל תחזוקה ותיקונים (L.C.C.). האומדן המקובל לחישוב מחיר חיי רכש מערכות מסוג זה, הינו לפי מכפיל חמש (למשל, העלות לאורך זמן של ספינה שעלותה מאה מיליון דולר, הינה 500 מיליון דולר); **שלב חמישי – אישור סגן הרמטכ"ל, ופתיחת הליכי מכרז:** לאחר שהתקבל אישור מסגן הרמטכ"ל, מנה"ר פותח בהליכי המכרז לדגם הספינות המבוקש בהתאם למפרט. **שלב שישי ואחרון – בדיקת ההצעות שהוגשו, התמחרות בין הספקים אם יש צורך, עד לקביעת הזוכה.**
197. במקרה זה הוגדרה מסגרת תקציבית של 400 מיליון דולר, ובהתאם לנהלי העבודה המוכרים היטב במערכות הביטחון, נערכה עבודת מטה, אשר במסגרתה התקיימו עשרות דיונים לבחון כיצד יש להגן על המתקנים. בתום הבדיקות שנערכו בחיל הים ובמשרד הביטחון ע"י מנהל הרכש (מנה"ר), אופיינו כלי השיט, ונקבע כי המודל המתאים הוא "קורבטות" בדחי של 1,200 טון. בעוד שמדובר ברכש גדול ומשמעותי, וכן לאחר שהתברר כי מספנות רבות מעוניינות למכור לישראל דגמים אלו, הבהיר מנה"ר כי יש לבצע את הרכש באמצעות פרסום מכרז בינלאומי.
198. להשלמת התמונה העותרת תציין כי בשלב מסויים, נדונה יוזמה לבצע את הרכש ממספנה בדרום קוריאה, ללא מכרז. בשלב זה נדרשו מפקדי חיל הים להסביר למנה"ר, כיצד ייתכן לרכוש ללא מכרז, ומדוע לא יפנו בעניין הרכש גם אל חברת תיסנקרופ, שעימה התקיים קשר לרכישת צוללות. מפקד חיל הים השיב לראש המנה"ר, כי אין אפשרות כזו, מאחר שחברת תיסנקרופ כלל אינה מייצרת ספינות בעלות איפיונים מהסוג שנדרש.

199. העותרת תציין, כי לפי הודעת משרד ראש הממשלה באמצעות המל"ל מתאריך 29.1.2017, מפקד חיל הים, אלוף רם רוטברג, ביקש בחודש אפריל 2013 לבצע את הרכש מגרמניה. העותרת תדגיש בהקשר זה, כי על פי המידע המפורט שנמסר לה, גם במקרה זה עשה משרד ראש הממשלה שימוש בעייתי במל"ל, על מנת למסור מידע שגוי ומטעה כאילו לא נפל רבב בפעולות הרכש, ותפנה לתצהירים שהוגשו כולל ע/121, ע/128 לעניין סמכות ההחלטות.
200. העותרת תדגיש כי מספר בעלי תפקידים שטיפלו בעסקה ביטחונית זו ובעסקות גדולות יותר, הבהירו כי בדרך של שגרה, למפקדי זרועות בצה"ל יש עניין להרחיב את היקף הרכישות עבור החיל עליו הם מופקדים, ולנוכח שכיחות תופעה זו, התגבשו נהלים ברורים בנושא. העותרת תפנה בעניין זה גם לתצהיר מאת חבר מטכ"ל אשר שוחח עם רוטברג בנושא זה בזמן התרחשות האירועים, המצורף כנספח ע/120.
201. עוד תציין העותרת, כי ככלל, החלטות על רכש מערכות גדולות, אשר להן השפעה רוחבית ארוכת שנים, מתקבלות לאחר בירורים מקצועיים ודיונים בדרגים שונים. לעניין זה נפנה למשל לסעיף 8(ו) בתצהיר המצורף כנספח ע/122, המבהיר בידי מי נתונה הסמכות בהחלטות מסוג זה. לקראת סיום עבודת המטה הנ"ל הוחלט שניתן לקדם את הרכש, לאחר שתתקבל החלטת ממשלה, המאפשרת פעולה קבועה של צה"ל מחוץ לגבולות כאמור.
- ד.5.ד.2. החלטת קבינט לרכש בשני מסלולים: מכרז הבינלאומי ועסקה בין ממשלות**
202. בחודש אוגוסט 2013 מונה דן הראל לכהן כמנכ"ל משרד הביטחון. עם כניסתו לתפקיד, התברר שעל המשרד לבצע רכש דחוף של חימוש קריטי בהיקף של כמאה מיליון אירו, מחברה אחרת מגרמניה. בנסיבות אלו ביקש הראל לבדוק בנוסף אפשרות לעסקה בין שתי הממשלות (GTG), אשר לא תחרוג מהתקציב, ובמסגרתה תתקבל הנחה משמעותית של שליש מהמחיר. לכן, הוצע לשר הביטחון ולמל"ל לבחון גם מסלול זה, במקביל למסלול של מכרז בינלאומי. כך הוחלט בקבינט שניתן לבצע את הרכש בשני מסלולים אפשריים: הראשון הוא מכרז בינלאומי, והשני הוא עסקת GTG בין ממשלות ישראל וגרמניה.
203. הסכום שהוקצה לרכש ארבע ספינות מגן (ספינות "ירוקות", שאין עליהן ציוד לוחמה והגנה) עמד על סך של 400 מיליון דולר, והובהר כי רכש במסלול השני יוכל להתבצע אך ורק בתנאי שלא תהיה חריגה מתקציב זה.
204. כאמור, עוד בטרם התקבלה החלטת הממשלה, הבהיר חיל הים כי חברת תיסנקרופ כלל איננה מייצרת ספינות בדגם המתאים, והרכש שניתן לבצע ממנה הוא של ספינות בדגמים גדולים יותר, שמחירן גבוה בהרבה. על כן היה ברור שרכש מחברה זו יתאפשר רק אם יוענק למספנה סבסוד ממשלתי בדומה לרכש צוללות. כלומר, ללא הסכם שכזה, הרכש יבוצע במכרז בינלאומי, כדי לקלוט בהקדם את הדגם שנקבע על ידי חיל הים כמתאים ביותר.
205. עמדת משרד הביטחון הייתה כי יש לפעול בהקדם תוך עמידה בלוח הזמנים שנקבע בהחלטה באשר למוכנות מבצעית, זאת כדי לצמצם את החשש מפגיעה במתקנים, כאשר ממילא חלו עיכובים ביישום. העיכובים האמורים, צוינו אף בדו"ח מבקר המדינה 64 ב"ההגנה על מתקנים ותשתיות להפקת גז ונפט בים", שם הזכיר המבקר את החשיבות האסטרטגית והכלכלית, וקבע בין היתר כי "חלק ממתקנים אלו כבר החלו לפעול והם משמשים יעד לפגיעה".
- העתק העמ' הרלוונטיים מדו"ח שנת 64 ב"ההגנה על מתקנים ותשתיות להפקת גז ונפט בים", התשע"ד-2014, מצורפים ומסומנים כנספח ע/46.
206. עד סוף שנת 2013, וגם בחודשים הראשונים של שנת 2014, לא חלה כל התקדמות במסלול GTG שיאפשר רכש זה, וכאמור הובהר כי חברת תיסנקרופ לא מייצרת ספינות מתאימות. למרות זאת

הועברו להנהלת משרד הביטחון הנחיות ברורות ממשרד ראש הממשלה, הדורשות למנוע תחילתו של הליך מכרזי.

207. בחודש מאי 2014, לאחר שחלפו כ-7 חודשים (!) ולאחר סירוב נוסף מצד ממשלת גרמניה להעניק הנחה במסלול GTG, ביום 25.5.2014 התקיים במשרד הביטחון "דיון סטטוס", בו הובהר כי לא צפויה כל התקדמות בקרוב. לאחר הדיון פנה המנכ"ל למשרד ראש הממשלה, והודיע למל"ל, בהוראת שר הביטחון, שלנוכח הצורך המבצעי וחשיבות לוח הזמנים, בכוונתו לפעול לקידום הרכש במסלול השני כפי שהוחלט בקבינט, ולצאת למכרז בינלאומי.

208. **יודגש כי עמדת המשרד הביטחון כפי שהובהרה למשרד ראש הממשלה, הייתה כי גם אם יש אינטרס שהרכש יבוצע מטעמים מדיניים מחברת מתיסנקרופ, פרסום המכרז הינו אמצעי יעיל מאוד להפעלת לחץ על חברה זו להורדת המחיר, ולהצגת המפרטים הטכניים. זאת לנוכח הידיעה שגם לתיסנקרופ יש עניין מובהק לבצע עסקה כה גדולה.**

209. בשלב זה הופעל על משרד הביטחון **מכבש לחצים כבד** ממשרד ראש הממשלה, שנועד למנוע את פרסום המכרז, ולגרום לכך שהרכש יבוצע מתיסנקרופ ללא כל תחרות. בהקשר זה, ניתנו, בין היתר הנחיות בכתב מהמזכיר הצבאי של ראש הממשלה האוסרות יציאה למכרז הבינלאומי, וכן פניות רבות בע"פ מראש המל"ל יוסי כהן, וכן מסגנו אבריאל בר יוסף, אשר פנה לגורמים שונים ביניהם מנה"ר וליועמ"ש המשרד.

210. למרות הפניות, משרד הביטחון הבהיר בכתב ובעל פה, שלא ניתן לאפשר מצב שבו מתקני הגז עלולים להיות חשופים, ובנסיבות שנוצרו אין דרך להימנע ממכרז. בנוסף, הציג המשרד פעם אחר פעם שאלות לתיסנקרופ כדי להבין את פרטי העסקה (דגם ומפרט טכני של הספינות המוצעות, המחיר ממנו יש לחשב הנחה אם יינתן סבסוד), אולם שאלות אלו לא נענו, מה שהבהיר את הצורך לקדם מכרז בינלאומי.

211. על רקע הלחצים שהופעלו ממשרד ראש הממשלה, במשרד הביטחון הוחלט להוסיף לנוסח המכרז הבינלאומי סעיף, שיאפשר ליצרנים המתמודדים לקבל סבסוד ממשלתי, במטרה לאפשר לתיסנקרופ להתחרות לצד אחרים.

212. לקראת סוף חודש יולי 2014, לאחר דחיות ועיכובים בשל דרישות משרד רוה"מ ולאחר שתקופה ממושכת לא התקבל כל מענה מחברת תיסנקרופ, הורה מנכ"ל משרד הביטחון למנה"ר, בהוראת השר, לפרסם את השלב הראשון במכרז ללא יידוע מראש או תיאום מוקדם עם המל"ל או עם משרד רוה"מ, כך שפעולה זו תהיה עובדה מוגמרת שאיננה נתונה לדיון. זאת, בניסיון להדוף את הלחצים שיתוארו להלן, ולנוכח העמדה כי **לפרסום המכרז יתרונות של ממש בכל מקרה: כלומר, גם אם יש כוונה לגורמים במשרד ראש הממשלה, שבהמשך הרכש יבוצע בכל זאת במסלול GTG מתיסנקרופ, פרסום המכרז יהווה מכשיר לחץ יעיל על חברה זו להורדת המחיר המבוקש.**

ד.5.3. לחצי ראש הממשלה לביטול המכרז הבינלאומי

213. לאחר פרסום המכרז ביום 21.7.2014, גברו מאוד הלחצים על משרד הביטחון, בדרישה להביא לביטולו המידי של המכרז. כך למשל, תוך זמן קצר פנה ראש המל"ל, יוסי כהן, למנכ"ל הראל, בשל דרישת נתניהו לבטל את המכרז. הראל השיב שלא ניתן להתייחס להוראה כה תמוהה, אשר ניתנה בעל פה, וביקש שנתניהו יעביר הוראה זו בכתב. לתדהמתו, זמן קצר לאחר מכן, כהן העביר מסמך בו נרשם כי ראש הממשלה מנחה לבטל את המכרז. הראל הבהיר בתשובה, שכדי לנקוט פעולה משוללת היגיון ולבטל את המכרז, הוא מבקש לקבל את ההוראה ישירות מנתניהו, וכמו כן שנתניהו יסביר לו את הוראתו. דרישה זו לא נענתה.

214. אם לא די בכך, באותו יום קיבל יועמ"ש משרד הביטחון, עו"ד בן ארי, פנייה דומה בעניין זה ממש מעו"ד דוד שמרון, אשר ביקש לדעת מדוע המכרז מתפרסם חרף בקשת נתניהו לעכבו. יודגש כי חלק מהגורמים במשרד לא היה מודעים לכך שעו"ד שמרון פועל בשם חברת תיסנקרופ, והנחתם הייתה כי הוא פנייתו היא מטעם ראש הממשלה (ר' סעיף 9.יד. לתצהיר המצורף בנספח ע/121; וכן סעיף 16.יא. לתצהיר המצורף בנספח ע/119).
215. במקביל, נתניהו פנה בעל פה אל שר הביטחון יעלון, ודרש לבטל את המכרז. חרף הלחצים הוחלט במשרד הביטחון שלא לבטל את המכרז, וכך נמסר גם לראש המל"ל במכתב שנשלח בתאריך 24.7.2014.
216. העותרת תציין כבר עתה, כי אמנם כפי שהיה צפוי, רק לאחר פרסום המכרז ניתן היה להבחין בהתגמשות של ממש בעמדת הגרמנים ובהצעותיהם, שהתרחשה בהליך איטי שנמשך קרוב לשלושה חודשים, והביא לבסוף לצניחה במחיר, לאחר שהובהר כי מספנות רבות מבקשות להתחרות על העסקה. עוד תדגיש העותרת, את שיפורט בהמשך: כי גם לאחר ההנחה, מדובר ברכש שבוצע **ללא קשר לצורך המבצעי להגנה על מתקני הגז**, ולנוכח עלויות התפעול הצפויות, ברור כי סיבסוד זה הינו "מתנה יקרה" שתקשה שנים רבות לתקצב את חיל הים.
217. כחודש לאחר פרסום המכרז, שר האוצר דאז יאיר לפיד מסר שסיכם עם מקבילו הגרמני על הענקת סבסוד למספנה על סך 27.5% ממחיר העסקה, אולם, במשרד הביטחון הבהירו למל"ל, לאחר בדיקה, כי מידע זה לא מאפשר לבטל את המכרז. הסיבה לכך היא שעל אף, בקשות חוזרות ונשנות, **לא נמסר מהו המחיר ממנו תינתן הנחה**, ואף לא נמסרו הפרטים הבסיסיים על דגם הספינה. על כן, ביום 22.8.2014 נערכה ישיבה עם יועמ"ש משרד הביטחון, בה נקבע שלא לבטל את המכרז בזו העת, אך במידה ויתקבל המידע הנדרש, ניתן יהיה לבטלו בעתיד.
218. יש לציין כי בעקבות פרסום המכרז התקבלו במנה"ר פניות רבות ממספנות ברחבי העולם, בעודן התאימו לדרישות המבצעיות של חיל הים, ולמסגרת התקציב שנקבעה, נבדקו במטרה להתקדם לשלב הבא, ולקיים בישראל כנס ספקים.
219. עם זאת, לנוכח הלחצים בכתב ובע"פ ממשרד ראש הממשלה, עמדת יועמ"ש משרד הביטחון הייתה כי זימון ספקים לישראל יהווה שלב מתקדם בהליך, ואם לאחריו יבוטל המכרז - משרד הביטחון יהיה חשוף לתביעות נזיקיות.
220. ביום 31.8.2014 העביר משרד הביטחון מכתב נוסף לראש המל"ל ולכלל המעורבים, בו הובהר כי בשלב זה הוחלט שלא לבטל את המכרז ולהמשיך לקיימו ולתכנן את כנס הספקים האמור, לאור העובדה שתיסנקרופ עדיין לא מסרה את המידע.

ד.4.5. המשא והמתן עם תיסנקרופ, והתגמשות המספנה

221. ביום 8.9.2014, הובהר בכתב פעם נוספת לראש המל"ל כי נותרו שבועיים לקבלת הנתונים מגרמניה, וכי בתום הזמן האמור, יאבד משרד הביטחון את האפשרות לעצור את המכרז. באותו יום התקבלה במשרד הביטחון פניה בכתב ממנכ"ל תיסנקרופ, בה הפציר מנהל המספנה לעצור את המכרז הבינלאומי, והבהיר לראשונה כי הוא מבקש לקיים, בהקדם האפשרי, פגישות על מנת לספק את המידע שהתבקש במשרד הביטחון.
222. מספר ימים לאחר מכן, החליט משרד הביטחון לדחות את כנס הספקים, תוך הבהרה למשרד ראש הממשלה כי המכרז עדיין תקף כמסלול חלופי, וכך יהיה עד שיתקבלו תשובות ראויות מגרמניה. עוד הודגש כי **יש לסכם במהירות את הפרטים מול הגרמנים**, כדי להימנע מבעיה משפטית עם ספקים אחרים.
223. רק במחצית ספטמבר 2014 מסרה תיסנקרופ את המחיר המבוקש על ידה, שהגיע לסכום של 550

מיליון אירו, לפני ההשתתפות של ממשלת גרמניה. כמקובל, נערכה בדיקה באגף התקציבים של משרד הביטחון, והסתבר שגם לאחר הסבסוד גרמני של 27.5%, **מדובר בחריגה משמעותית ביותר מהתקציב** (בין היתר, בשל פערי המטבעות).

224. אגף התקציבים במשרד הביטחון, התנגד לעיסקה מול גרמניה, אלא אם יועבר תקציב נוסף מהאוצר. מנה"ר התנגד הן בשל המחיר, והן **לנוכח הפער בין הדרישות המבצעיות שהגדירו אנשי חיל הים בעבר, והעלות הגבוהה מהעסקה לאורך שנים, בשל גודל הספינות**. סוכם לא לפנות למשרד האוצר לתוספת תקציב, אלא לשמור על ערוץ המכרז, וגם להמשיך במו"מ מול הגרמנים כדי לבחון רידוד טכני, ולדרוש הפחתת מחיר.

225. שימור המכרז הבינלאומי נועד להפעיל לחץ על הגרמנים על מנת למנוע חריגה בוטה ממסגרת התקציב, ולאפשר חלופת רכש במידה ותידרש. במסגרת המגעים הסתבר לאנשי משרד הביטחון כי משרד רוה"מ ממשיך לקיים מגעים עם תיסנקרופ במקביל מאחורי גבו של משרד הביטחון. לאחר מספר פניות בע"פ, פנה מנכ"ל משרד הביטחון ביום 5.10.2014, במכתב חריף לראש המל"ל בעניין.

226. ביום 14.10.2014, התקבל במשרד הביטחון מכתב מחברת תיסנקרופ, הכולל מפרט מדויק של הספינה, ואף מבהיר את מוכנות החברה להתגמש גם בסוגיית המחיר. העותרת תדגיש כי עד להגעת מכתב זה, ולמרות פניות מרובות בכתב ובעל פה, **למערכת הביטחון לא היה מידע המבהיר באיזו ספינה מדובר**. המפרט הועבר לבחינת חיל הים וצה"ל, ולאחר שהתקבלה הסכמתם, כולל מוכנותם לרידוד הדרישות ע"מ להתכנס למסגרת התקציב, ולאור ההתקדמות במסלול ה-GTG, המתחרים השונים במכרז הבינלאומי עודכנו כי הוא מושהה למשך 3 חודשים. בתקופה זו, לאור ההתקדמות נחתם מזכר הבנות בסוף שנת 2014.

227. בשלב זה, היה ברור להנהלת המשרד, שההתעקשות על פרסום המכרז חרף הלחצים הייתה נדרשת והניבה תוצאות משמעותיות, כולל חיסכון כלכלי גדול: נרכשו ארבע ספינות מדגם סער 6 (בדחי של 2000 טון), ואילו **התשלום שקיבלה חברת תיסנקרופ היה 366 מיליון דולר** (שהם כ-300 מיליון אירו) שבתוספת לעלויות המימון, התכנסו למסגרת התקציב.

228. חרף ההקפדה שלא לפרוץ את מסגרת התקציב, מהתצהירים עולה כי בשנת 2017, לאחר חילופי אישים במשרד הביטחון, הועברו לתיסנקרופ עוד עשרות מיליוני אירו לצורך השלמת רכש זה.

ד.5.6. היעדר צורך בספינות, לנוכח סמכות מערכת הביטחון לקבוע את מיקום האסדות

229. מעבר להתנהלות שתוארה עד כה, מרחפים מעל עסקה זו סימני שאלה כבדים, נוכח השינויים מרחיקי הלכת בהסדרי ההגנה על המתקנים, עליהם נודע כבר בחודש אפריל 2016. מדובר בשינוי המיקום של אסדת שדה הגז הגדול ביותר, לווייתן, שאת האסדה שלו הוחלט למקם **כעשרה ק"מ בלבד מהחוף**, בתחום המים הטריטוריאליים, **בשטח עליו צה"ל מגן ממילא** באופן מיטבי ללא כל רכש, וללא שום צורך בספינות מיוחדות.

230. שינוי זה, שבוצע רק לאחר שסוכמו פרטי העסקה והעברת התשלומים, תואם היטב עמדה ביטחונית מעודכנת אותה צה"ל גיבש, ומבהיר עד כמה עסקה זו **בזבזנית ומיותרת**.

231. יודגש כי רוב מתקני ההפקה אינם נמצאים בעומק הים (כולל בשדות תמר, ים תטיס), ולפי פרסומים שלא הוכחו, עמדת חיל הים הנוכחית היא **שעדיף ביטחונית למקם בסמוך לחוף גם את אסדת ההפקה של השדות כריש ותנין**. מדובר בשדות קטנים בהרבה מלווייתן, ואין כל היגיון שדווקא אסדת ההפקה שלו תמוקם בלב ים בייחוד לנוכח מיקום בקו הגבול הצפוני ביותר, סמוך מאד לגבול לבנון.³⁶

³⁶ העתק כתבתה של אילנה קוריאלי "עמדת צה"ל לגבי האסדה בחוף דור: "לאור האיומים, האסדה צריכה להיות קרובה לחוף" מיום 25.7.2018, מצורפת ומסומנת כנספח 48/ע, העתק כתבתו של עמוס הראל "הצבא ממליץ להקים אסדה נוספת בקרבת החוף" מיום 31.7.2018, מצורפת ומסומנת כנספח 49/ע.

232. בעניין זה תפנה העותרת לתצהירו של מי שכיהן כמנכ"ל משרד הביטחון, אלוף (מיל) עמוס ירון, שמכיר היטב גם את תחום הקידוחים הימיים, בהיותו דירקטור בחברת דלק קידוחים. האלוף ירון מציין כי שינוי מיקום לווייתן הינו "ההוכחה הניצחת לכך שמדובר בהוצאה מיותרת", ולגבי אסדת כריש תנין, מדגיש כי משרד הביטחון וצה"ל המשמשים כרגולטור ביטחוני, יכלו בקלות לקבוע בזמן אמת כי האסדה תמוקם קרוב לחוף, כפי שעשו בהמשך בנוגע ללווייתן.
233. להשלמת התמונה תציין העותרת, כי עולה חשד נוסף להעדפה שלא כדין את חברת תיסנקרופ, לאור העובדה שבניגוד מוחלט לנהלים החברה לא חויבה, במשך זמן רב, לבצע רכש גומלין בישראל, בהסדרים שיש לכלול בחוזה.³⁷

ד.5.7. סיכום: התנהלות חריגה בעסקה שאין בה צורך

234. מהעובדות המתוארות לעיל, אין ספק שנעשו פעולות לקדם עסקה עם תיסנקרופ כמעט "בכל מחיר", וזאת במעורבות פעילה של גורמים הנאשמים היום בפלילים. גם במידה שקיימת העדפה מטעמים מדיניים לבצע את הרכש מחברה גרמנית, ואף לרכוש לצורך זה כלים גדולים שאינם דרושים כלל לצורך המבצעי, אין כל סיבה לאפשר לתיסנקרופ לנקוב במחירים מופקעים. מטעם זה קשה למצוא הסבר לדרישת נתניהו לבטל את המכרז, וזאת ניסיון לסייע כספית לתיסנקרופ.
235. סימני השאלה סביב עסקה זו כבדים גם לנוכח השינוי מרחיק הלכת בגודל הספינות מ-1200 טון ל-2000 טון, שבוצע בזריזות ללא הליך איפיון המתבקש בכל עסקת רכש, וחרף העובדה שגורמי המקצוע במנה"ר חזרו והבהירו את הצורך לשקול היטב, מעבר למחיר הרכש, גם את המסגרת התקציבית ואת העלויות הנוספות לאורך השנים, הנובעות מה-L.C.C. לאור אלו, ונוכח קביעת מיקום האסדות, נראה שפעולות אלו נועדו להעביר כספים לתיסנקרופ בתמורה לספינות שאין בהן צורך מבצעי להשגת היעדים שהוגדרו לחיל הים.

ד.5.ה. פרשת הספינות נגד צוללות

236. בפרק שעניינו רכש הצוללות 7-8-9 תואר כיצד ימים ספורים לפני יציאת נתניהו לגרמניה, התקבלה במשרד הביטחון טיוטת מזכר הבנות (M. O. U) שעסקה ברכש בטחוני שעלותו מיליארדי שקלים. מסמך זה התקבל בתאריך 7.2.2016 ובמשרד הביטחון התעורר כעס עצום בשל תכנון, בשל הסתרת הנתונים שהופיעו בו ולאור הדרישה שהוצבה לאשר את המסמך תוך זמן קצר ביותר. במסמך זה הופיע גם הצורך להצטייד בשתי ספינות נגד צוללות (נצ"ל), שגם הן, כמו שלוש הצוללות שאישורן נדרש במהירות, כלל לא נדרשו ע"י צה"ל או משרד הביטחון, ואף לא עלו בסדר העדיפויות בעת הדיונים על התכנית הרב שנתית גדעון.
237. יצוין תחילה שכמו כל מערכת נשק אחרת המהווה חלק מבניין הכוח של צה"ל, אין אפשרות להצניח אותה באמצעות יוזמה חיצונית, והופעת הנצ"ל במסמך לצד הצוללות, חיזקה מאד את החשד הכבד שיש "יד נעלמה" (כפי שהגדיר זאת אז גם הרמטכ"ל איזנקוט), יד המבקשת להיטיב עם האינטרסים הכלכליים של תיסנקרופ. כלומר הופעתו במסמך סייעה להבהיר כי מאחורי יוזמות הרכש המגיעות ממשרד ראש הממשלה, יש מניעים שאינם קשורים כלל לצרכים המבצעיים של צה"ל.
238. ספינות נגד צוללות מעולם לא נדרשו על ידי הגורמים המקצועיים בחיל הים, לא בצה"ל ולא במשרד הביטחון, ומעולם לא היו בחיל הים הישראלי כספינות יחודיות. לכן כאשר השר יעלון נדהם

³⁷ אדראין פילוט "פרשת הצוללות: משרד הכלכלה ערך שימוע לנציגי טיסנקרופ" כלכליסט 24.7.17 <https://www.calcalist.co.il/articles/0.7340.L-3717818.00.html>; ר' גם סעיפים 7.7-יא. בתצהיר המצורף כנספח 117/ע.

מהמסמך והתעמת עם ראש הממשלה, המנכ"ל הראל פנה במקביל אל הרמטכ"ל אייזקוט, לברר עניין זה. כאמור, גם הרמטכ"ל הופתע מאד ושיגר מכתב ללשכת ראש הממשלה, המבהיר שאין צורך בהגדלת סד"כ הצוללות, ובעניין ספינות הנצ"ל, איזקוט ערך מיד ברור עם מפקד חיל הים האלוף רם רוטברג, ודרש לדעת האם ייתכן שהוא קיים בעניין זה קשר עם משרד ראש הממשלה, במסלול עוקף צה"ל. תשובתו של מפקד חיל הים היו נחרצות, רוטברג הכחיש בכל תוקף שיצאה דרישה מבצעית שכזו מחיל הים, וגם הבהיר שלא קיים קשר בעניין זה עם המל"ל.

239. דווקא דרישה ביזארית לרכש ספינות אלו, ממחישה שאין קשר בין מסע הרכישות הנרחב מתיסנקרופ, לבין הצרכים האמיתיים של חיל הים. רכישה שיש בצידה עמלה ניכרת למתווכי העסקה, וזה ההסבר היחידי שיכול שיינתן לעצם הופעת שתי הספינות ברשימת הקניות של המל"ל. הסבר אפשרי נוסף, חמור לא פחות הוא שמוכרי הצוללות למצרים ראו את הנולד וצפו את הסכנה העתידית, ולפיכך ניסו לרכוש "פתרון" לבעייה שייצרו.

240. מלבד דרישות לתיקון ושינוי המסמך שנדרשו ע"י משרד הביטחון, שרק חלקן התקבלו כפי שתואר בפרק שעניינו רכש צוללות 8,7 ו-9, המשרד הוציא מכתב למ"מ ראש המל"ל נגל, בדרישה למחוק את הנצ"ל מהמסמך, ובעקבותיו, הספינות אכן נמחקו.

241. יצוין כי בחוק יסוד: הצבא, ראש הממשלה כלל אינו מאוזכר כבעל סמכות. על כן, התערבות משרד ראש הממשלה ונתיחו, מעלה חשד לפעולה תוך חריגה מסמכות. זאת כיון שקביעת הצורך המבצעי וכלל הסמכויות בעניין נשק שאיננו אסטרטגי נתונה למשרד הביטחון בלבד ולדרגים המקצועיים בצה"ל, ולכן **דרישות מבצעיות כאלו מגיעות רק בדרך המקובלת מתוך חיל הים**, כמו כל רכש המוגדר כ"בניין הכוח". במקרה זו בוצע ניסיון לבצע עסקה בהיקף מאות מיליוני ₪, הגם שאף גורם בצה"ל או במשרד הביטחון לא הכיר כל צורך מבצעי.

ד.5.1. פרשת המספנות ותחזוקת כלי השיט של חיל הים

242. פרשת הפרטת מספנות חיל הים חמורה הן לאור העובדה שתחזוקת כלי שיט וצוללות נאמדת במיליארדי שקלים, והן לאור העובדה כי במסגרת איסוף המידע המוגש בעתירה זו, נחשפה יוזמה במעורבות מספר מהמשיבים, ליצירת סכסוך עבודה פיקטיבי במספנה שנועד להשיא את רווחי תיסנקרופ, ולפגוע בתעסוקתם של אלפי עובדים המחויבים לחיל הים העושים ימים כלילות לשמור על כשירות כלי השיט, כולל בזמן מלחמה.

243. העותרת תציין כבר עתה בעניין זה, כי לתשובתו המקדמית של עו"ד שמרון, צורף מסמך (נספח 7) המוכיח את אמיתות הטענות שהוטחו בעניין ניסיון ההפרטה, ומלמד כי אכן פעולה מרחיקת לכת של השבתת המספנה, ביוזמת מספר קצינים בחיל הים, שאף נעזרו בעו"ד פרטי, לא נבעה מבעיות בתפקוד העובדים, אלא מיוזמה פרטית שננקטה כבר בחודש ינואר 2016, במעורבות שמרון וגנור. מסמך זה מוכיח בין היתר, שכאשר שמרון וגנור הגיעו לפגישה שתתואר להלן, הם העלו טענות בעניין העובדים כנימוק להפרטה, ואף השמיעו איומים, שמרון וגנור הם היחידים שנכחו וידעו היטב, כי יוזמת ההפרטה איננה תוצאה של סכסוך עבודה חריג, אלא להפך - ההפרטה במעורבותם היא הסיבה להשבתת החריגה.

244. מבחינת משרד הביטחון, בתחילת חודש מרץ בשנת 2016, הגיעו לראשונה דווחים על שינויים תמוהים באופן הפעולה של מספר קצינים המופקדים על ניהול המספנה. ממסמכים בזמן אמת, ברור כי הנהלת המספנה ניסתה לדרדר את יחסי העבודה, כאשר בהמשך, ההנהלה (!) אף השביתה מיוזמתה את המספנה, והתנכלה לעובדים באופן שנראה כמו ניסיון יזום לשבור את הכלים, שיגרום לארגון עובדי צה"ל להגיב (נפנה לסעיף 6 בתצהיר המצורף כנספח ע/126).

245. במחצית שנת 2016 נערכה בדיקה של מבקר צה"ל, שהצביע על פעולות בלתי סבירות שביצעו מנהלי המספנה ואף קבע שהיה ניתן לפעול אחרת, על מנת להימנע מפגיעה במוכנות המספנה. באותה עת לא היה ידוע לאיש, כי עוד קודם החלו שמרון וגנור, לקיים קשר עם מספר קצינים בחיל הים, ולבדוק כיצד להפריט את המספנה ולהעבירה לידי תיסנקרופ.
246. רק בחודש אוגוסט 2016 החלו להתברר הדברים בחלקם, לאחר שיזם שמרון פגישה בעניין תיסנקרופ, בהשתתפות יו"ר ההסתדרות דאז אבי ניסנקורן, ויו"ר ארגון עובדי צה"ל משה פרידמן. רק אז, כפי שמתואר בתצהירים, הדחים שמרון יחד עם גנור את הנוכחים בפגישה שזימן, כאשר דווח להם על כוונה מסודרת כביכול, להפריט את מספנות חיל הים, ולהעביר את האחריות לתיסנקרופ, **והשניים אף טענו כי הנושא כבר נדון במשרד הביטחון, וכי אין צורך במכרז.**
247. הטענה המרכזית שהעלו שמרון וגנור, הייתה כי במספנה מתקיימות שביתות, שאינה עומדת בל"ז תוכניות העבודה, ושהעובדים אינם מבצעים את המוטל עליהם, בעוד שלעומתה, תיסנקרופ זולה, מדויקת ויעילה יותר. תצהיר ע/126, מתאר כיצד שמרון השמיע איומים מרומזים כדי להבהיר שהפרטה תבוצע בכל מקרה, וכי נציגי תיסנקרופ מעדיפים רק מטעמים של אדיבות וטוב לב כביכול, לבצע את הפעולות בדרך של משא ומתן. שמרון הבהיר לנוכחים שכדאי להם לשתף פעולה עם ההפרטה "כדי לא לקבל תכתיב כתוצאה מהחלטה שתתקבל ממשרד הביטחון".
248. כאמור, היום ברור כי כבר בחודש ינואר 2016, שמרון וגנור היו מתואמים עם מספר קצינים שיזמו את סכסוך העבודה, תוך שהם מסתייעים בעו"ד פרטי, עד שנבלמו ע"י יועמ"ש משרד הביטחון, במקביל לפעולות שנקטו שמרון וגנור להפרטה, כולל קבלת אומדן עלות לשכירת שטחים למספנה המופרטת המתוכננת בחיפה.
249. כל זאת, כשפעולותיהם נסתרות מעיני כלל הגורמים במשרד הביטחון שנושא זה בסמכותם, והפרטה כזו אמורה, לכל הפחות, להיות מדווחת להם. לכן כאשר בתום הפגישה פנה פרידמן לברר את נכונות המידע מול כל הגורמים הרלוונטיים, **וכולם הגיבו בהפתעה גמורה.** החל ממנכ"ל משרד הביטחון אודי אדם, הרמטכ"ל אייזנקוט, היועץ הכספי לרמטכ"ל ואחרים. בהקשר זה תפנה העותרת למכתבו של פרידמן מיום 20.11.2016 המצורף ומסומן כנספח ע/50, בו עדכן את העובדים כי **"פניתי לקברניטי מערכת הביטחון, אשר לא הכידו כל החלטה הנוגעת להפרטת התחזוקה של כלי השיט".**
250. התנהגותם היהירה והבוטחת של עו"ד שמרון ומר גנור מעידה כאלף עדים על כך שהם חשו מגובים על ידי גורמים מחוץ למערכת הביטחון, ובפרט במשרד ראש הממשלה, לאור הצלחותיהם עד כה בכל הקשור לעסקי תיסנקרופ, ולאור הרוח הגבית שקיבלו ביצירת עסקאות שלא נדרשו על ידי צה"ל, וכפייתן. יודגש, כי הפרטת המספנה היא פעולה שתוצאותיה מרחיקות לכת מבחינת משמעותה הכלכלית והרווחים שגלומים בה, ובהיקפי פעילות המוערכת במיליארדי שקלים. צעד זה מחייב לכל הפחות דיוני מטה בסוגיות ביטחוניות, כגון שמירת הידע הצבור תחת מדינת ישראל, בדרגים הבכירים ביותר, הן בצה"ל, הן במערכת הביטחון, והן בממשלה. בהקשר זה תפנה העותרת לדבריו של בכיר לשעבר במערכת הביטחון, בסעיף 20.ה. לתצהיר המצורף כנספח ע/118, המציין כי **"לצה"ל ולחיל הים יש אינטרס מובהק כי תחזוקת צי הצוללות וכלי השיט של חיל הים יישאר באחריות גורם ישראלי, מסווג כסודי ביותר, ובטח ובטח לא ייצא לידיים של גורמים זרים".**
251. מבחינה כלכלית, אירוע כזה עלול היה להיות 'הפשע המושלם' המעביר מיליארדי שקלים מיד ליד, אלמלא יו"ר ארגון עובדי צה"ל, מר משה פרידמן, חשף את התנהלותם של גנור ושמרון מול מערכת הביטחון, וגולל את הלחצים שהפעילו כדי שההסתדרות לא תערים קשיים על ההפרטה, במטרה להעביר את אחזקת כלי השיט לתיסנקרופ.

ה. מיצוי ההליכים

252. במידת הקיצור המתחייב והמתבקש, תבקש העותרת לפרוש בקצרה ובנקודות בלבד את מיצוי ההליכים שקיימה אל מול המשיבים בהליך. היות והמדובר בתשתית עובדתית עניפה במיוחד, קיימה העותרת מיצוי הליכים ארוך ומתמשך הנפרש על פני למעלה משנתיים, ובהן פניות על פי חוק חופש מידע על מנת לעבות את התשתית העובדתית האמורה, וכן פניות ישירות למשיבים עצמם על מנת שיפתחו בחקירה ועל מנת שישירו על הקמת הוועדה כמבוקש בצווים דלעיל.

ה.1. הליכי חופש מידע

253. בין החודשים דצמבר 2018 ועד לימים אלו, מנהלת העותרת מספר הליכי חופש מידע במטרה לסייע לה בהליך בניית התשתית העובדתית. אלו יוצגו להלן ובקצרה.

254. ראשון הליכי חופש מידע קיימה העותרת אל מול משרד הבטחון, משרד החוץ ומשרד ראש הממשלה בעניין קבלת העתק מסמך האישור הישראלי לקיום עסקת הצוללות בין תיסנקרופ לבין המצרים. לאחר ניהול תכתובות ממושכות אל מול הגורמים הרלוונטיים במשרד, אף הוגשו שתי עתירות בנושא, בעת"מ 45848-07-19 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משרד הבטחון**, ובעת"מ 4974-05-19 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משרד ראש הממשלה**.

255. על מנת שמלוא הדברים יוצגו בפני בית המשפט הנכבד יצויין כי סופם של דברים נסתיימו הליכים אלו בכך שמשרד ראש הממשלה דיווח בפני בית המשפט כי המסמך אינו נמצא ברשותו, בעוד משרד הבטחון נימק את סירובו בכך שלאחר שנעשו מאמצים סבירים לא ניתן היה לאתר את המסמך (פסק הדין בעת"מ 4974-05-19 מצורף כנספח ע/60; פסק הדין בעת"מ 45848-07-19 מצורף כנספח ע/66). אף ממשרד הבטחון נמסר כי המסמך אינו נמצא ברשותם.

256. במקביל, ניהלה העותרת הליך חופש מידע לקבלת כלל פניותיו של ראש הממשלה נתניהו לוועדת ההיתרים במהלך שני העשורים האחרונים, ובפרט בקשותיו להיתרים משנים 2003, 2006 ו-2009. בנוגע לאלו, נמסר לעותרת כי משום שבקשות אלו וההחלטות בהן חוסות תחת סודיות, אין למסור אותן ולכן משרד מבקר המדינה לא יוכל להעביר מידע זה לעיונה של העותרת אלמלא יסכים לכך מר נתניהו. (ראו לעניין זה מכתבו של עו"ד דודי נהיר המצורף בנספח ע/58). יצוין כמובן כי לגוף חוקר אשר ידרוש את המסמכים האמורים, ואף לוועדה הדנה בכך, תהיינה הסמכות לקבלם.

257. הליך חופש מידע נוסף קיימה העותרת החל מחודש ינואר 2020 מול משרד ראש הממשלה, משרד הביטחון, משרד הכלכלה ולמשרד האוצר, בבקשה לקבלת מידע בכל הנוגע להסכם רכש הגומלין בסך 700 מיליון ש"ח שמדינת ישראל ערכה עם חברת תיסנקרופ (לאחר קניית ארבע ספינות המגן), ולגבי המידע הנוגע לפעולות הננקטות לצורך מילוי ההתחייבות החוזית של תיסנקרופ בגין הסכם זה.

258. ביום 5.8.2020, משרד הביטחון נענה חלקית לבקשת חופש המידע מהעותרת, וצירף התכתבויות של משרד הביטחון הנוגעות לאי הכנסתה של תיסנקרופ ל"רשימה השחורה" של החברות המוגבלות ביכולתן להשתתף במכרזים במדינת ישראל (וראו בנספח ע/77).

259. רק לאחר הגשת עתירה מנהלית בעת"מ 63782-07-20 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' משרד האוצר**, הועברו תכתובות נוספות לידי העותרת בעניין זה.

כלל המסמכים, התכתובות ופסקי הדין הנוגעים למיצוי ההליכים במישור חופש המידע, מצורפים לעתירה זו ומסומנים כנספחים ע/ 51-78

ה.2. דרישות לפתוח בחקירה פלילית

260. במקביל, פנתה העותרת מספר רב של פעמים אל היועץ המשפטי לממשלה, לפרקליט המדינה, ולמפכ"ל משטרת ישראל בדרישה להורות על השלמת חקירה בעניין נסיבות אישור עסקת מכירת הצוללות מגרמניה למצרים. פניות אלו נעשו בתאריכים 22.11.2018; 28.01.2019; 27.02.2019; 17.03.2019;

כלל פניות העותרת ותשובות הגורמים השונים מצורפות לעתירה בנספחים ע/88-79

261. על אף קוצר היריעה, תייחד העותרת פסקה נפרדת לפנייתה מיום 24.3.19, לאחר הריאיון שהעניק מר נתניהו לעיתונאית קרן מרציאנו ביום 23.3.2019, ליועץ המשפטי לממשלה, וביקשה ממנו להבהיר כי הוא הכיר את החלטת ראש הממשלה למכור צוללות למצרים שבבסיסה נמצא אותו "סוד" אשר ציין מר נתניהו במסגרת הריאיון.

פניית העותרת ליועץ המשפטי לממשלה מיום 24.3.2019 מצורפת ומסומנת כנספח ע/89.

262. זאת משום, שבו ביום, השיב ד"ר גיל לימון, עוזר בכיר ליועץ המשפטי לממשלה כי היועץ המשפטי לא נחשף לנתון סודי כלשהו. ד"ר לימון הבהיר כי במסגרת עדותו של נתניהו במשטרה, אשר נגבתה שלא תחת אזהרה, השיב הוא גם לשאלות בנושא מכירת הצוללות למצרים, והסביר כי קיימת סיבה רגישה בגינה הוא לא התנגד למכירת הצוללות. נתניהו הסביר כי מפאת סודיות הסיבה הוא לא יכול לפרטה בפני החוקרים אך הוסיף כי הוא מוכן להשלים את עדותו בנושא בעדות מיוחדת שימסור ליועץ המשפטי לממשלה ולפרקליט המדינה.

תשובתו של ד"ר גיל לימון מיום 24.3.2019, מצורפת ומסומנת כנספח ע/90.

263. העותרת פנתה במכתבים נוספים מיום 15.5.2019, ומיום 1.7.2019. בחודש יולי 2019 נודע כי מבקר המדינה פנה ליועמ"ש והעלה בפניו טענות לפיהן קיים חשד ממשי לפלילים במה שיכונה בהמשך **פרשת המניות**, ולפיהן קיבל ראש הממשלה נתניהו מתת אסור ממיליקובסקי. ולכן, כבר ביום 21.7.2019 פנתה העותרת ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה דחופה לקיום חקירה פלילית בפרשת המניות, וזאת לאור מידע שהועבר ממבקר המדינה. זאת בנוסף לפניותיה בדבר יתר החקירות המבוקשות.

כלל פניות העותרת ותשובות הגורמים השונים מצורפות לעתירה בנספחים ע/97-91

264. ביום 17.3.2020, לאחר שנודע מידע נוסף פנתה העותרת ליועץ המשפטי לממשלה, לפרקליט המדינה ולמ"מ מפכ"ל המשטרה בדרישה לפתוח בחקירה פלילית נגד בנימין נתניהו, **בגין התצהירים הסותרים שהוגשו למבקר המדינה, בגין פרשת המניות, בגין פרשות כלי השיט ובגין האישור שניתן למכירת צוללות מתקדמות למצרים**. פנייה דומה נעשתה גם ביום 11.05.2020 וביום 2.6.2020. יצוין, כי בפניות אלו עמדה העותרת על כך שיש בידיה מידע חדש ומעמיק והיא תבקש לקיים פגישות עם היועץ המשפטי לממשלה על מנת להציגו בפניו. פניות אלו לא נענו.

כלל פניות העותרת ותשובות הגורמים השונים מצורפות לעתירה בנספחים ע/100-98

ה.3. בקשות להקמת ועדת חקירה ממלכתית ו/או ועדת בדיקה ממשלתית

265. נוסף על אלו, פנתה העותרת החל מיום 17.3.2020 לחברי הממשלה בבקשה להקים ועדת חקירה ממלכתית בהתאם לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1969 (להלן: "**חוק ועדות חקירה**") בעניין הפרשה המוכרת כ"פרשת תיק 3000".

פניית העותרת בדרישה להקים ועדת חקירה ממלכתית מיום 17.3.2020, מצורפת ומסומנת כנספח

ע/101.

266. באותו יום, העותרת אף פנתה למבקר המדינה בדרישה לערוך ביקורת ולהמליץ על הקמת ועדת חקירה ממלכתית באותו נושא, בהתאם לסמכויותיו שבחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 (להלן: "חוק מבקר המדינה").

פניית העותרת למבקר המדינה מיום 17.3.2020, מצורפת ומסומנת כנספח ע/102.

267. כמו כן, פנתה העותרת גם לחברי הממשלה, בדרישה כי שר הביטחון יורה על הקמת ועדת בדיקה ממשלתית אשר תחקור את העניינים המתוארים לעיל, בהתאם לחוק הממשלה, התשס"א-2001 (להלן: "חוק הממשלה"), כי שר המשפטים יקבע כי לוועדת בדיקה זו יהיו הסמכויות של ועדת חקירה ממלכתית כמשמעותה בחוק ועדות חקירה, וכי ממשלת ישראל תאשר קביעה זו.

פניית העותרת בבקשה להקים ועדת בדיקה ממשלתית מיום 17.3.2020, מצורפת ומסומנת כנספח ע/103.

268. העותרת שבה ופנתה בתזכורות ביום 11.5.2020 וביום 2.6.2020. אך לא אחת מפניותיה אלו קיבלה מענה ענייני.

כלל פניות העותרת ותשובות הגורמים השונים מצורפות לעתירה בנספחים ע/111-104

269. כעת, משהונחה התשתית העובדתית, ומשברור למעלה מכל ספק כי אכן נעשה מיצוי הליכים מקיף ומעמיק ככל שהשיגו ידיה של העותרת – שהיא עמותה ציבורית – נתפנה להניח, גם כן בקיצור הנדרש, את התשתית המשפטית להתערבות של בית המשפט הנכבד.

ו. הטיעון המשפטי

270. סדר הילוכה של העותרת בטיעון המשפטי יהא כלדקמן: ראשית תעמוד העותרת על נושא הפתיחה בחקירה פלילית, ובתוכו תפרוש את התשתית הנורמטיבית בדבר כלל הפתיחה בחקירה פלילית מקום בו קיימת ראשית ראיה. לאחר מכן תפרט העותרת את עילות ההתערבות הנוגעות לצווים המבקשים פתיחה בחקירה פלילית, ובהם פעולתו של היועמ"ש בחוסר סמכות, והחובה החלה עליו להורות על פתיחה בחקירה מקום בו קיימת ראשית ראיה מוצקה וחזקה כפי שהוצגה לעיל. בשולי הדברים תתייחס העותרת למתחם ההתערבות השיפוטי בשיקול דעתו של היועמ"ש, ותניח על שולחנו של בית המשפט הנכבד את המפתחות לקיום הביקורת השיפוטית והתערבות בשיקול דעת זה.

271. בחלק זה אף תתייחס העותרת לכשלים המשפטיים שנפלו בהחלטתו של היועמ"ש שלא לפתוח בחקירה בפרשת המניות.

272. בחלקו השני של הטיעון המשפטי תתייחס העותרת לסוגיית הקמת וועדת החקירה הממלכתית וכן לוועדת הבדיקה הממשלתית. העותרת תניח אף פה את התשתית הנורמטיבית הרלוונטית, ותתייחס לחובה החלה על הממשלה, השרים, מבקר המדינה והכנסת – כל אחד בתורו – להורות על הקמת וועדת חקירה ממלכתית ולמצער וועדת בדיקה בראשות שופט, ולאור הממצאים העובדתיים אשר פורטו לעיל.

ז. חקירה פלילית**ז.1. התשתית הנורמטיבית - כלל הפתיחה בחקירה פלילית מקום בו יש ראשית**

ראיה ועניין לציבור

273. כידוע, הנורמות של הדין הפלילי נועדו ליצור מסגרת ראויה של חיי חברה תקינים, הגנה על הסדר הציבורי, וכיבודם של ערכי מידות ומוסר שבלעדיהם חברה מתוקנת לא תיכון. הגשמת הנורמה הפלילית נעשית באמצעות ההליך הפלילי, שבו המדינה היא המאשימה, היועמ"ש הוא נציגה של המדינה, ובידיו נתונה, מכוח החוק, השליטה על הדיון הפלילי לתכלית ההגנה על האינטרס הציבורי. (ראו: בג"צ 156/56 שור נ' היועמ"ש, יא(1) 285, 301 (1957)); וכן בג"צ 5699/07 פלונית (א') נ' היועמ"ש, סב(3) 550 (2008) בפסקה 9 לפסק דינה של השי' פרוקצ'יה).
274. תחילתו של ההליך הפלילי הוא בתלונה או בחשדות המובאים לידיעת משטרת ישראל. סמכותה וחובתה של המשטרה לבצע חקירות פליליות מעוגנת בס' 59 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: החסד"פ):
275. בהתאם לסעיף זה, משנודע למשטרה על ביצוע עבירה, זו תפתח בחקירה. בפסיקה נקבעה דרישת סף ראייתית לפתיחה בחקירה, לפיה על התשתית הראשונית לבסס "חשד סביר לביצוע עבירה" (ראו: בג"צ 6410/14 התנועה למען איכות השלטון נ' היועמ"ש). בהקשר זה, בית המשפט קבע כי תלונה המוגשת בגין עבירה מסוג פשע צריכה לבסס "ידיעה" בלבד אצל המשטרה לביצועו של פשע, על מנת שזו תניע חקירה (בג"צ 1113/07 ניסים צדוק נ' ראש אח"מ ואח' (לא פורסם, 1.9.08), פסקאות 24-26 (להלן: "פרשת צדוק")).
276. בנוסף למבחן הראיית, המחוקק מעניק משקל לאינטרסים ולשיקולים נוספים הנוגעים ל"עניין לציבור", ומורה לרשויות החקירה להפעיל את שיקול דעתן בהתאם לתועלת הציבורית הגלומה בקיומה של חקירה, למול הנזק שהחקירה עשויה לשאת עימה לאינטרסים הציבוריים. שכן, הנחת המוצא היא כי ישנו אינטרס ציבורי במיצוי הדין עם עבריינים, בכדי להרתיע מפני עבירות עתידיות ולהגן על הערכים שבהם פגעו (ראו: בג"צ 5023/16 רוזנטל נ' היועמ"ש בעמ' 12-13 (פורסם בנבו, 12.3.2020) (להלן: "עניין רוזנטל").
277. לסיכומו של עניין, על פי הנחיית היועמ"ש והפסיקה – בכדי לפתוח בחקירה נדרשת תשתית ראייתית ראשונית המבססת חשד סביר לביצוע עבירה – וכשהיא עולה בקנה אחד עם האינטרס הציבורי הכולל (עניין רוזנטל, בעמ' 13). בהקשר זה ראו גם את עמדת ד"ר גלבוע ועו"ד גלבוע לפיהם הרף של החשד הסביר אינו גבוה, ויכול להיות מבוסס על ראיות שאמינותן ומהימנותן ושל מקורותיהם נמוכה ("יואת פתח לו – על החובה לפתוח בחקירה" הסיניגור 188, בעמ' 4-5 (2012)).
- 1.1.א. פתיחה בחקירה פלילית נגד ראש הממשלה:**
278. ליועץ המשפטי לממשלה הוענקה סמכות ייחודית להורות (באמצעות מסירת הסכמתו, כאמור לעיל) על פתיחה בחקירה מקום בו עולים חשדות כלפי ראש הממשלה, ואף להורות על הגשת כתב אישום כנגדו. הדברים קבועים בחוק יסוד: הממשלה בסעיף 17, בזו הלשון: "א) לא תיפתח חקירה פלילית נגד ראש הממשלה אלא בהסכמת היועמ"ש."
279. יסודו של הסדר זה בכך שכאשר מדובר בממלאי תפקידים ציבוריים אזי ישנן השלכות לניהולה של החקירה לא רק על הפרט עצמו אלא גם על המערכת הציבורית עליהם הם נמנים. ואולם חשוב להדגיש שכלל זה חוסה "בצד הזהירות המתחייבת בהחלטה על פתיחת חקירה, מוטלת אחריות להימנע מגניזת תלונות שעשוי להיות בהם ממש, מקום שהן משקפות סטייה של איש משטרה מנורמות התנהגות המתחייבות במסגרת מילוי תפקידו". בג"צ 1689/02 יעקב נימרודי נ' היועמ"ש (טרם פורסם 05.08.03) (להלן: "פרשת נימרודי"), פסקה 20 לפסק דינה של השופטת פרוקצ'יה. לכך יש להוסיף את ההלכות הפסוקות לפיהם מאנשי ציבור בכירים מצופה מהתנהגות מוסרית גבוהה.

(ראו: ע"פ 3575/99 דרעי נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 721 (2000). כנגזרת מכך, די אפוא בחשש להתנהגות אסורה מצדו של איש ציבור בכיר כדי להוות עילה מפסקת לפתיחה בחקירה.

280. כלומר, הכלל הוא כי מקום בו יש "חשד סביר" לביצוע עבירה ויש עניין לציבור – יש לפתוח בחקירה. זאת בפרט כאשר מדובר בחשדות לעבירה על ידי ממלאי תפקיד ציבורי. במקרה זה, בוודאי שאין להעלות את הרף הראייתי הנדרש לפתיחה בחקירה פלילית, ויתכן שלטובת שמירה על האינטרס הציבורי ניתן להצדיק העמדה לדיון של איש ציבור במצבים שבהם התשתית הראייתית נתפסת כרעועה מדי ביחס לאדם אחר (בג"צ 5699/07 פלונית נ' היועמ"ש, פס' 42 לפסק דינו של כב' השופט לוי (26.2.2008)).

1.א.1. הנחיית היועמ"ש "בדיקה מקדימה":

281. בשנים האחרונות התפתח שלב נוסף – שלב הבדיקה המקדימה. לפיו, במקרים חריגים, ניתן להורות על ביצוע בדיקה כפעולה מקדימה אשר על פי תוצאותיה יוחלט האם יש לפתוח בחקירה (הנחיית היועמ"ש "בדיקה מקדימה" מס' 4.2204 מיום 31.12.2015 (להלן: "הנחיית היועמ"ש"); ראו גם, דנג"צ 1396/02 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועמ"ש ואח' (לא פורסם, 24.4.03), פסקה 6; עניין רוזנטל). בכלי זה היועמ"ש משתמש יותר ויותר, בעיקר בסוגיות הנוגעות לאישי ציבור, נוכח ההשלכות בפתיחה בחקירה על המערכת התפקודית עליהם הם אמונים.

282. בהנחיה זו, קובע היוע"ץ המשפט לממשלה שני שיקולים מרכזיים שלפיהם יקבע האם נדרש לנקוט בהליך של בדיקה מקדימה: הראשון, הוא עוצמת התשתית הראייתית ההתחלתית ביחס לחשד נושא המקרה, אל מול החשיבות הציבורית במיצוי הברור העובדתי. השני, הוא ההשלכות הציבוריות-תפקודיות הכרוכות בהחלטה על פתיחה בחקירה (ס' 8 להנחיה).

283. במסגרת הליך הבדיקה המקדימה רשויות האכיפה מוסמכות לנקוט במגוון פעולות לצורך איסוף התשתית העובדתית, המוגדרות בס' 14 להנחיית היועמ"ש. עם זאת, ישנן סמכויות הניתנות לשימוש רק במסגרת החקירה הפלילית, וביניהן, חקירה באזהרה, (ס' 15 להנחיית היועמ"ש).

284. אשר לרף הראייתי – על פי ההנחיה, "מקום בו על פי תוצאותיה של הבדיקה מתגבשת תשתית ראייתית לחשד סביר, המצדיקה חקירה פלילית, תיפתח חקירה" (ס' 4 להנחיית היועמ"ש). בהקשר זה מובהר – כי אין מדובר בישום סטנדרט ראייתי שונה מאשר במקרה "רגיל", אלא בביצוע פעולות בדיקה נוספות בשלב המקדמי, בנסיבות בהן נדרשת מידת זהירות והקפדה מוגברת לנוכח ההשלכות של הפתיחה בחקירה (ס' 12 להנחיית היועמ"ש).

285. הבהרה זו אף עולה בקנה אחד עם ההדגשה החשובה בעניין רוזנטל, שם קובע כב' השופט הנדל כי לאורם של עקרון השוויון, עקרון שלטון החוק ועקרון השוויון בפני החוק, הנמנים על עקרונות היסוד של שיטת המשפט הישראלית, אין להציב רף ראייתי גבוה יותר לנקיטת הליכים עבור נושאי משרה בכירים (וראו לעניין זה פסקה 11-15 לפסק הדין בעניין רוזנטל).

286. אשר על כן, השימוש בבדיקה מקדימה בעניינם של אנשי ציבור, ככל שיישום נכונה, אכן עשוי להגשים את תכליותיו. עם זאת, יישום שגוי של ההנחיה ככלל ובפרט של חובת הקפדנות, עשוי ליצור שוני בפועל של הרף הראייתי הנדרש לפתיחה בחקירה בין ממלאי תפקידים ציבוריים לבין הכלל – ובכך לפגוע בעקרונות השוויון ושלטון החוק. על קשיים אלו אף עמד כב' השופט קרא, אשר ביקש להתרעע על קשיים שעלולים להיווצר ביישומה של הנחיית הבדיקה המקדימה בפרקטיקה. בפרט, נדרש כב' השופט קרא לקושי לאבחן "קו גבול" ו"נקודת מעבר" בין בדיקה מקדימה לבין חקירה (עניין רוזנטל, פס' 4-5 לפסק דינו של כב' השופט קרא).

287. לעמדת העותרת, החלטת היועמ"ש מיום 15.10.2020, המפרטת את תוצאותיה של הבדיקה המקדימה, וקובעת כי לא נמצאה תשתית ראייתית מספקת המצדיקה פתיחה בחקירה פלילית נגד

ראש הממשלה בפרשת המניות – מממשות הלכה למעשה את הכשלים האמורים שנחזו ביישומה של הנחית הבדיקה המקדימה. על כן, החלטתו של היועמ"ש פוגעת בעיקרון השוויון וחורגת ממתחם הסבירות, ומשכך, דינה בטלות. והכל, כפי שיפורט להלן.

2.2 החלטת היועמ"ש בפרשות הפלדות – הכשלים המשפטיים

288. החלטת היועמ"ש בעניין "עיקרי הנימוקים שלא לפתוח בחקירה פלילית בפרשת המניות" (מיום 15.10.2020; להלן: "ההחלטה") מעוררת קשיים במישור העובדתי – עליהם עמדנו לעיל; וקשיים לא מבוטלים – במישור המשפטי.

289. בין קשיים אלו ניתן למנות: ראשית, העובדה שההחלטה התקבלה ללא הפעלת המנגנון "הדו-ראשי" הקבוע בחוק יסוד: הממשלה, בדבר קבלת החלטה בעניין פתיחה בחקירת ראש הממשלה, בהסכמת היועמ"ש; שנית, הרף הראייתי שמאומץ במסגרת ההחלטה – באופן כזה שיוצר בפועל רף גבוה יותר עבור נבחרי ציבור, המביא מניה וביה לפגיעה בעקרון השוויון ובאינטרס הציבורי; שלישית, הטענות השגויות (ובכנות – העגומות) המתמקדות בסוגיית התיישנות העבירות (שנבחנו במסגרת ההחלטה); רביעית, בחינת יסודות עבירת השוחד, שנבחנה בהחלטה ונדחתה באופן שגוי, תוך התעלמות מהיות עבירת השוחד גם מספיקה במקרים של "שלח לחמך על פני המים", בהיותה עבירה "נמשכת" שניתנת לביצוע גם ב"עצימת עיניים" – וכל אלו יורדים לשורש השגיאות שבהחלטה; ו**לבסוף**, ההתעלמות הבלתי מוצדקת והבלתי סבירה מקיומן האפשרי של עבירות אחרות ונוספות העולות מהתשתית הראייתית – המוסכמת על היועמ"ש, ובראשן עבירות קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות ועבירות הלבנת-הון. נדון בשגיאות משפטיות אלו המופיעות בהחלטה, כפי סדרן.

2.2.1 א. הוראת סעיף 17 לחוק יסוד: הממשלה – הדרישה ל"הסכמת" היועמ"ש לפתיחה בחקירה

היא דרישה מהותית

290. חוק יסוד: הממשלה קובע בסעיף 17(א) את המנגנון החוקתי לפתיחה בחקירה של ראש ממשלה מכהן. כך, קובעת לשון החוק כי "לא תיפתח חקירה פלילית נגד ראש הממשלה אלא בהסכמת היועמ"ש". (הדגשות הוספו ע"י הח"מ).

291. והנה, לשון החוק הברורה מתייחסת ל"הסכמה" של היועמ"ש לפתיחתה של חקירה פלילית, וזאת בשונה מלשון "החלטה". והנה – הגורם אשר קיבל בפועל את ההחלטה בדבר אי-פתיחה בחקירה, הינו היועמ"ש, הוא המשיב 1 לעתירה. לדברים אלו חשיבות מכרעת בענייננו דנן, ונסביר.

292. פרקליט המדינה מהווה את אחד משומרי הסף וגורמי אכיפת החוק החשובים ביותר במדינת ישראל, מתפקידיו השונים, אשר עיקרם הוא הנחית יחידות הפרקליטות השונות בעניינים משפטיים פרטניים (כגון בתיקים בעלי חשיבות מיוחדת או כאלה שעל פי דין נדרש בעניינם אישור פרקליט המדינה) ובעניינים עקרוניים (כגון גיבוש הנחיות וקביעת מדיניות התביעה בתחומים שונים), וכן בנושאים ניהוליים (כגון הקמת יחידות חדשות, שינויים ארגוניים וכיו"ב). מתוך כך, ברי כי עצמאות תפקידו היא ראשונה במעלה. לעניין זה, התייחס היועמ"ש עצמו כאשר ביום 17.12.2019, במכתבו לשך המשפטים לשעבר, מר אמיר אוחנה.

העתק מכתב היועמ"ש לגבי מינוי מילואי מקום פרקליט המדינה, מיום 17.12.2019, מצורף ומסומן כנספח ע/112.

293. כזכור, החל מיום 3.5.2020 ממלא היועמ"ש לממשלה, עוה"ד ד"ר מנלדלבלית כי הוא ממנה את עצמו גם את תפקיד ממלא מקום פרקליט המדינה. היועמ"ש הבהיר אז כי מדובר בפתרון ביניים, ואולם, "פתרון ביניים" זה נמשך כבר למעלה מחצי שנה.

294. בהקשר זה חשוב להדגיש שבשעה שהעותרת הגישה את העתירה (15.6.2020) היא לא יכולה הייתה לצפות שעד למועד קבלת ההחלטה, עדיין לא ימונה פרקליט מדינה קבוע (ואף לא ממלא מקום אחר שאינו היועמ"ש עצמו). למעשה, העותרת כלל לא הייתה מודעת לכוונתו של היועמ"ש לקבל את ההחלטה (לבדו ובעצמו), אשר התקבלה רק ימים-מספר לפני המועד שנדחה לבקשתו להגשת התגובות לעתירה שבכותרת. מטעם זה, העותרת לא התייחסה לאפשרות זו כשהגישה את העתירה – וסוגיה זו התעוררה רק עם פרסום ההחלטה.
295. נשוב כעת ללשון החוק הקובע כי "לא תיפתח חקירה פלילית נגד ראש הממשלה אלא בהסכמת היועמ"ש". מן הידועות היא כי המחוקק בחר מילותיו בקפידה רבה, ואינו משחית מילותיו לשווא. חזקה כי דברים אלו נכונים שבעתיים מקום בו המחוקק חובש את כובע המכונן, והמדובר בחוק יסוד, ובוודאי מקום בו המדובר בסעיף בחוק היסוד המתייחס לפתיחה בחקירה של ראש ממשלה מכהן. ומתוך כך, ברי כי בדרך בה נוסח החוק נקבע כי לא יחא זה היועץ המשפטי אשר יקבל את ההחלטה, אלא הדבר יעשה תוך שימוש במנגנון התייעצות אשר בסופו נותן היועץ המשפטי את הסכמתו, ולנוכח הדברים אשר הביא בפניו ראש התביעה – הוא פרקליט המדינה.
296. סעיף זה הוכנס לחוק יסוד: הממשלה עת חוקק מחדש בשנת 2001. בהצעת החוק המקורית הוא נעדר, ועל כן לא מופיעים דברי הסבר המבארים את דרך ניסוחו. ואולם, ניתן ללמוד על כוונת המחוקק מתוך הדיון אשר התקיים בוועדת חוקה, חוק ומשפט ביום 26.02.2001. שם, נתגלע פולמוס בין חברי הוועדה בנוגע לניסוחו של סעיף 17(ב) לחוק, המתייחס לאישור היועמ"ש לפתיחה בחקירה גם של ראש ממשלה אשר סיים את כהונתו. במהלך הדיון התבטא חה"כ שלמה שהם באמרו את הדברים הבאים (עמוד 11 לפרוטוקול):
- "מדובר פה על הגשת כתב אישום נגד ראש ממשלה לשעבר. מוסכם על כולם שנגד ראש ממשלה מכהן צריך כתב האישום להיות בהסכמת היועמ"ש. נאמר פה, בדיון בוועדת חוקה, שאחרי שהוא סיים לכהן, עדיין צריך אישור של היועמ"ש שנה אחת על כל עבירה, ואחר כך על כל עבירה שנעברה בזמן היותו ראש ממשלה צריך אישור היועמ"ש כל חייו" [הדגשות הוספו ע"י הח"מ]
297. הנה, מתייחסים חברי הכנסת ללשון החוק ככזו הדורשת את "אישורו" של היועמ"ש, ואת "הסכמתו", ודוק – בשונה מאת החלטתו. עניין זה מקבל חיזוק נוסף בדבריו, במורד הפרוטוקול, של יו"ר הוועדה חה"כ אמנון רובינשטיין המתייחס לחקירה אשר נפתחה כנגד ראש הממשלה לשעבר (דאז) בנימין נתניהו, מבלי שהיועמ"ש נתן לכך את הסכמתו: "זה נולד מהעניין של ביבי, שנפתחה חקירה בלי הסכמת היועמ"ש." (עמוד 13 לפרוטוקול).
- העתק עמודים רלוונטיים מתוך פרוטוקול הדיון בוועדת החוקה, חוק ומשפט, מיום 26.02.2001, מצורף ומסומן כנספח ע/113.
298. הנה כי כן, דומה כי דרך ניסוחו של סעיף קטן זה, מקבלת לפתע משמעות ניכרת בענייננו אנו, וזאת שעה שנכון לעת קבלת ההחלטה, ומזה למעלה מחצי שנה אווה המשיב 1 בשני הכובעים – היועמ"ש ופרקליט המדינה. במצב עניינים בלתי טבעי ובלתי רצוי זה, אשר אמור היה – כזכור – להיות מצב עניינים זמני בלבד, נוצר עיוות חוקתי של ממש, לפיו היד המחליטה היא גם היד המאשרת. למעשה, במציאות החריגה המתקיימת מאז נטל על עצמו המשיב 1 את תפקיד פרקליט המדינה, נשבר למעשה המנגנון החוקתי הדו ראשי אשר נקבע לעניין קבלת החלטה בדבר פתיחה בחקירה של ראש ממשלה מכהן (ואף של ראש ממשלה לשעבר).
299. העותרת תטען כי לא בכדי נוצר מנגנון דו-ראשי זה, ולא בכדי נוסח סעיף החוק כפי שנוסח. מנגנון דו ראשי זה אמור למנוע מצב בו ירוכז כל כח ההחלטה על כתפיו של אדם אחד – לטוב או לרע – ולאפשר מצב בו שני הגורמים הבכירים בתביעה מקבלים החלטתם יחדיו, זה מחליט וזה נותן

הסכמתו ואישורו לביצוע.

300. יצוין, כי לנוכח חריגותם של הדברים, עניין דומה מעולם לא הובא בפני בית משפט נכבד זה, ובוודאי מחייב את התייחסותו, ובנסיבות העניין האמורות בעתירה מתוקנת זו. עניין זה הוא בעל השלכות רחבות מאוד, גם מבחינה חוקתית – ובאופן היורד עד כדי שורשי השיטה המסמיקה את היועמ"ש בנושאים אלו, וכמובן מבחינת נראות הדברים ואמון הציבור בהליך קבלת ההחלטות, מקום בו החלטה זו ראשית מתקבלת דה פקטו על ידי אדם אחד האוחז בשני כובעים שונים באותה העת.
301. אשר על כן, ולנוכח האמור לעיל, סבורה העותרת כי במצב העניינים חריג זה, בו אוחז היועמ"ש אף בכובעו של פרקליט המדינה, התקבלה החלטתו שלא בדרך אותה ביקש לעגן המחוקק בחוק היסוד, ועל כן התקבלה בחוסר סמכות ודינה פסלות מיסודה. משעמדה העותרת על נקודת מוצא זו, תוכל היא להכנס בשערי ניתוח השגיאות המשפטיות אף בהחלטה לגופא.

2.2.3. פגיעה בעיקרון השוויון:

302. לעמדת העותרת, במקרה הנדון התגבשה תשתית ראייתית ל"חשד סביר" ברף הנמוך המצדיקה חקירה פלילית. זאת עולה הן בבחינת הראיות הקיימות, שפורטו בחלקה העובדתי של עתירה זו והן בבחינת החלטת היועמ"ש, שפורטה בפרק בעובדתי לעיל.
303. בהחלטה זו, קובע היועמ"ש כי ראש הממשלה "קיבל טובת הנאה משמעותית ממיליקובסקי" [סעיף 24 להחלטה]. לעמדת העותרת, **זי בקביעה זו כדי לבסס "חשד סביר" המצדיק מעבר לשלב החקירה הפלילית. המדובר בקביעה דרמטית, אשר בבסיסה "חשד סביר" לביצוען של עבירות פליליות.** כפי שתפרט העותרת בהמשך – "החשד הסביר" לא אמור להיבחן רק בראי עבירת השוחד, אלא אף בראי עבירות נוספות אשר עולה לגביהן החשד לביצוען; הגישה המצמצמת שבה נוקט היועמ"ש בבחינת העבירות היא מוקשית; ונדמית כמעט כ"ציור המטרה לאחר ירי החץ". כמו כן, נשוב ונזכיר כי יסוד ה"חשד הסביר" הוא הרף **הראיתי הנמוך** שנקבע לפתיחתו של הליך פלילי. אמנם, העותרת תטען כי אכן יש ליישמו במשנה זהירות – ולהימנע מחקירת תלונות סרק – אך אין תפקידו של רף ראיתי זה להוות חסם מגילו האמת, ככל שמתגלה "חשד סביר" לקיומה של עבירה.
304. העותרת תוסיף כי אופן יישומה של ההנחיה במקרה הנדון מכתוב בפועל רף ראיתי גבוה יותר מן "החשד הסביר" – הפוגע בעיקרון השוויון ומחייבת התערבותו של בית המשפט הנכבד. העותרת תבקש לטעון כי היועמ"ש בהחלטתו חורג מההנחיה ומהדין, ואינו מחיל את הרף הראיתי של "החשד הסביר" באופן שוויוני, אלא נוכח הבדיקה המקדימה והבירור שערך, **נקבע רף ראיתי גבוהה יותר מהנדרש**, ומעלה שיקולים שמקומם לאחר שלב הפתיחה בחקירה.
305. שכן, די בבחינת מועד קבלת התמורה, בחודש נובמבר 2010, כדי לגבש "חשד סביר" ברף הנמוך ביותר לביצוע עבירות פליליות. מהתשתית הראייתית עולה **שנתניהו קיבל טובת הנאה משמעותית בעשרות מיליוני שקלים מבן דודו ושותפו העסקי – מיליקובסקי, כאשר הוא מכהן בתפקיד ציבורי – תוך הסתרה של מעשה זה.** ויודגש: טובת הנאה זו התקבלה בשנת 2010 – שאז "המתת הרעיוני" של קבלת המניות בהנחה (בשנת 2007) מתממש בפועל, ונתניהו זוכה בפועל לאותה "טובת הנאה משמעותית ביותר", כפי שהגדירה היועץ. העותרת תדגיש כי עד למועד זה לא היה ניתן להעריך את הרווח הכספי שבפועל יפיק ראש הממשלה מהרכישה, ולכן **רק בראי מועד זה התגבשה אותה "טובת ההנאה המשמעותית."**
306. לעמדת העותרת, **רק קבלת טובת הנאה משמעותית זו, כשלעצמה, מקימה "חשד סביר" המחייב פתיחה בחקירה.** היועמ"ש בחורגו ממבחן ה"חשד הסביר" בוחן גיבושן של ראיות בהתאם לרף ראיתי הנדרש בשלבים יותר מתקדמים בהליך הפלילי, ולא בהתאם לסטנדרט הנדרש בשלב הראשוני בהליך הפלילי – הפתיחה בחקירה. יתרה מכך, **כפי שפורט לעיל, טיב קשריו של ראש**

הממשלה עם מר מיליקובסקי, ועיקר הזיקה בין השניים, דווח באופן שונה ומשתנה, פעם אחר פעם, כפי שעלה מדיווחיו של ראש הממשלה לוועדת ההיתרים במשרד מבקר המדינה, אשר הובאו לעיל בחלקה העובדתי של עתירה זו, מה שמעיד על כך כי לראש הממשלה אין גרסה הגיונית וקוהרנטית, דבר המחייב להעלות תמיהות רבות אצל היועמ"ש לגבי התנהלותו של ראש הממשלה – המקימות בעצמן "חשד סביר" ומחייבות פתיחה בחקירה לבירור האמת.

307. לאור האמור, עולה כי היועמ"ש משתמש בכלי הבדיקה המקדימה כך שזה מעלה בפועל את הרף הראיתי הנדרש לפתיחה בחקירה כנגד ראש הממשלה. מהלך זה פוגע בעיקרון השוויון בפני החוק, המהווה עיקרון ליבה בשיטת המשפט הישראלית, המחייב בטלות החלטתו.

2.2.ג השמירה על האינטרס הציבורי

308. כאמור, אין העותרת מתיימרת להיכנס בנעליו של היועמ"ש, אולם סבורה היא כי קיומם של הפרסומים עד כה, כמו גם תצהירי הבכירים שהוגשו במסגרת עתירה זו מהווים לכל הפחות "חשד סביר" המקימים את החובה לפתוח בחקירה פלילית, ולכל היותר פריסה סדורה וברורה של מסכת ראיות המכוונות בברור על הצורך בחקירת ראש הממשלה באזהרה על עבירות מתחום טוהר המידות, מתחום המיסוי, הלבנת הון ואף מתחום הפגיעה בביטחון המדינה.

309. לעניין זה, תציין העותרת כי נדבך מרכזי בחובתה של מערכת החוק לחקור, היא החובה לבחון האם קיימת תשתית ראייתית אשר תוביל בסופו של יום לחשיפת האמת ולנקיטת הליכים משפטיים פלילים נגד החשודים המעורבים. נציין כי האינטרס הציבורי המגולם בחובה זו הוא כפול – מחד גיסא, מיצוי הדין הפלילי במידת הצורך; ומאידך גיסא, וחשוב לא פחות, במצב הדברים הנוכחי בו מכהן בנימין נתניהו כראש ממשלת ישראל האינטרס הציבורי מחייב את האפשרות לניקיון שמו והסרת עננת החשדות מעל ראשו של ראש ממשלה ישראל, הדמות הבכירה ביותר במערך השלטון הישראלי. דברים ברוח זו נכתבו בע"פ 721/80 תורג'מן נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (2) 466, עמ' 474-475 (1981): "מטרת החקירה המשטרית אינה מציאת ראיות להרשעתו של חשוד, אלא מציאת ראיות לחשיפת האמת, בין אם אמת זו עשויה להוביל לזיכויו של חשוד, ובין אם היא עשויה להוביל להרשעתו." [הדגשה הוספה ע"י הח"מ].

310. הנה כי כן, היועמ"ש אינו ראש התביעה ותו לא. היועמ"ש הוא שומר שלטון החוק. ובמקרה דנן אף שומר הסף העומד בפתח חדר החקירות הייחודי בו נחקרים ונשאלים אודות תפקודם ראשי הממשלה. בהתקיים החשד כי הופר החוק בידי נושא התפקיד הבכיר ביותר ברשות השלטונית, חייב החשד להיבחן לעומק, ובאמצעות כל הכלים הנתונים לרשות החוקרת ולמערכות האכיפה (וראו לעניין לחובה זאת כב' הנשיא מאיר שמגר בבג"ץ 428/86, יצחק ברזילי, עו"ד נ' ממשלת ישראל, פ"ד מ(3) 505, 555 (1986)).

311. נוסף על כך נדבך נוסף, והוא הידיעה כי מבקר המדינה העביר ליועץ המשפטי לממשלה פנייה ובה הוא מביע את חששו שמא חלקו של ראש הממשלה נתניהו בפרשת המניות עולה ביצוע עבירות פליליות וכי הוא מבקש מהיועמ"ש לבדוק חשדות אלה. אכן, החלטותיהם של מבקרי המדינה להעביר את החשדות לפלילים ליועץ המשפטי לממשלה אמנם איננה "מחייבת" את היועמ"ש להורות על פתיחת חקירה, אבל היא לכל הפחות יוצרת "חזקת פליליות" בהקשר לממצאי המבקר.

312. מובן כי חזקה זו יכול היועמ"ש לסתור, אולם נטל השכנוע שאין באירועים אלה נשוא תלונת המבקר דבר, מוטל על כתפיו וגם זאת לאחר שבדק וחקר את הדברים לעמקם. החלטתו של היועמ"ש לא לפתוח בחקירה פלילית לחקירת מכלול החשדות והחשודים אינה מרימה נטל זה, ומהווה למעשה חוסר סבירות קיצוני. בהתעלמותו מהחובה החלה עליו על פי דין פועל למעשה היועמ"ש בחוסר סבירות קיצוני. אשר על כן, נוכח קיומה של מסכת שלמה של ראיות סדורות, נוכח הפגיעה בשוויון,

נוכח העניין לציבור, לאור רום תפקידו של ראש הממשלה והחובה הציבורית בניקיון שמו או לחילופין בהרשעתו במידה ואכן ביצע עבירה, וכן נוכח חובתו של היועמ"ש לברר את האמת לאור קיומם של כל חשדות אלו, מבקשת העותרת כי היועמ"ש יורה על פתיחה בחקירה נגד ראש הממשלה, כפי המבוקש בצווים המופיעים ברישא לעתירה זו.

2.2. ד. היחס בין התשתית הראייתית לעניין לציבור:

313. בבג"ץ 5699/07 פלונית (א') נ' היועמ"ש, פ"ד סב(3) 550 (2008), שעסק בעתירות כנגד החלטתו של היועמ"ש לערוך הסדר טיעון עם משה קצב, דן בית המשפט הנכבד בהתגבשות היסודות להגשת כתב אישום - דיות הראיות והעניין לציבור.
314. במסגרת זאת, קבע כב' השופט לוי (בדעת יחיד) כי במצבים בהם התשתית הראייתית היא גבולית, נכון יהיה לבחון בד בבד את התשתית הראייתית ואת האינטרס הציבורי שבהעמדה לדין. לפי אותה גישה, באותם מצבים, ישמשו המבחנים השונים כמעין 'מקבילית כוחות', באופן שבו אינטרס ציבורי משמעותי, יוכל להשלים את החסר הראייתי ולהצדיק הגשת כתב אישום.
315. מהאמור עולה כי בנסיבות חריגות, בהן התשתית הראייתית שנמצאה גבולית, ישמשו המבחנים השונים כמעין 'מקבילית כוחות', באופן שבו אינטרס ציבורי משמעותי, יוכל להשלים את החסר הראייתי ולהצדיק הגשת כתב אישום – לא כל שכן, פתיחה בחקירה(!).
316. לעמדת העותרת, ככל שמצב זה מתממש בעת הגשת כתב אישום – דברים אלו על אחת כמה וכמה רלוונטיים בעת הבחינה האם לפתוח בחקירה. שכן, בשלב הפתיחה בחקירה, האינטרס הציבורי לגילוי האמת הוא רב, ואילו הפגיעה בנילון היא משמעותית יותר קטנה (ונדגיש: בהשוואה לפגיעה בהגשת כתב אישום). ולכן, במקרה דנן, עמדה זו מחזקת את הצורך בפתיחה בחקירה פלילית. שהרי, נוכח העובדה כי ראש הממשלה מכהן בתפקיד הרם ביותר בערכת הציבורית, ועולה חשד היא זה ביצע עבירות חמורות ביותר, העניין הציבורי בבירור החשדות הוא רב מאד. ולכן, ככל שהיועמ"ש סבור כי הראיות אינן מבססות תוצאה חד משמעית ל"חשד סביר" (והעותרת תשוב ותדגיש שקביעה זו בפני עצמה תמוהה בעיניה) הרי שלכל הפחות הינן "גבוליות", ויש לאזנם למול העניין לציבור. באיזון זה במקרה דנן, העניין לציבור הוא כה רב, והרי שקמה חובה חד משמעית לפתוח בחקירה.
317. בהחלטתו היועץ המשפטי בחר (מסיבות שלא פורטו בהחלטה) לבחון התקיימותן של שתי עבירות – עבירת השוחד ועבירת מרמה והפרת אמונים. הוא קבע, כאמור ש"אין בנמצא תשתית ראייתית המצדיקה פתיחה בחקירה בפרשת המניות או שינוי העמדה ביחס לנתניהו בפרשת כלי השייט...[ו]גם אם האינדיקציות הראייתיות הקיימות היו איתנות יותר, נוכח הזמן הרב שחלף מהמעשים הנדונים ועד המועד שבו הדברים הובאו לפתחה של מערכת אכיפת החוק, אין תוחלת בהעמקת חקר בנושא בכלים של חקירה פלילית" (סעיף 23 בהחלטה).
318. אם כן – מבחינת התשתית הראייתית, לשיטת העותרת די בעובדה שגם הוכחה בהחלטה לפיה נתניהו קיבל "טובת הנאה משמעותית", הנאמדת בעשרות מיליוני שקלים, בעת שהיה ראש הממשלה; מידי בן-דודו ושותפו העסקי, שקיבל בעצמו תמורה כספית משמעותית, והיו לו אינטרסים כבעל מניות וכדירקטור בחברה שמבחינתה תיסנקרופ "היוותה לקוח בולט"; אותה תיסנקרופ שממנה נעשו עסקאות רכש אדירות, בעת כהונתו של נתניהו; וזאת כאשר נתניהו אינו נמנע מקבלת החלטות הרכש, והוא אף מוביל אותן; ומיליקובסקי מצידו דואג להסתיר מידע בקשר עם אחזקותיו של נתניהו. מדובר ב"תשתית ראייתית" מספקת לצורך פתיחה בחקירה.
319. מכאן שנתורה אפוא טענת "ההתיישנות" ("הזמן הרב שחלף" כלשון ההחלטה) של עבירות השוחד ומרמה והפרת אמונים – ואשר גם ביחס אליה, ובמלוא הכבוד, שוגה היועמ"ש.

2.2.ג טענות לעניין התיישנות העבירות

320. כאמור, במסגרת החלטתו, קבע המשיב 1 כי חלה התיישנות על עבירת השוחד על פי סעיף 290 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**") ועברת מרמה והפרת אמונים לפי סעיף 284 לחוק העונשין במקרה דנן. לשיטת העותרת גם בכך שגה המשיב 1, ולא חלה התיישנות ביחס לשתי העבירות הללו. מעבר לכך, כפי שיורחב בהמשך להלן, ממילא קיימות עבירות רלוונטיות נוספות לפרשת המניות, אשר גם עליהן לא חלה התיישנות, ואשר ביחס אליהן כלל לא התייחס היועמ"ש בהחלטה.

2.2.ג.1 עבירת השוחד

321. הערכים המוגנים ביסוד עבירת השוחד הם מניעת שיבוש הפעולה התקינה של הרשות השלטונית, מניעת שימוש לרעה של עובד ציבור בסמכות שהופקדה בידו כנאמן, וכן, הגנה על אמון הציבור במוסדות השלטון אשר משמש כערך המוגן הדומיננטי מבין השניים (ראו, ע"פ 8573/96 **מרקדו נ' מדינת ישראל**, נא(5) 481 (1997)).

322. סעיף 290(א) לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 מגדיר עבירה של לקיחת שוחד כהאי לישנא: "עובד הציבור הלוקח שוחד בעד פעולה הקשורה בתפקידו, דינו – מאסר עשר שנים..." סעיף זה מופרד מסעיף 291 שעניינו הגדרת עבירת מתן שוחד, כהאי לישנא: "נותן שוחד לעובד הציבור כהגדרתו בסעיף 290(ב) בעד פעולה הקשורה בתפקידו, דינו – מאסר שבע שנים או קנס כאמור בסעיף 290(א)".

323. חשוב להדגיש כבר בשלב זה, שהבחנה זו הקבועה בהפרדה שבסעיפי החוק עצמו – קרי, בין "לוקח" השוחד לבין "נותן" השוחד – מעיד על היעדר דרישה לסימולטניות ובו זמניות, עניין אשר תעלה אותן העותרת שוב בהמשך, במורד העתירה.

324. כידוע, עבירת השוחד היא מקרה פרטני המבטאת כלל רחב יותר במשפט הציבורי – הוא הכלל האוסר על הימצאות בניגוד אינטרסים.³⁸ חשיבותה הציבורית של עבירת השוחד היא בהקפדה על טוהר המידות של המנהל הציבורי ושמירה על אמון הציבור. (עיינו, ע"פ 355/88 **לוי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 4.9.1989)). הנה כי כן, עבירת השוחד נועדה למנוע מצב שבו טובת הנאה שקיבל עובד ציבור וציפייה להדדיות ישפיעו על שיקול דעתו. כמו כן, עצם ההימצאות במצב של ניגוד עניינים פוגעת באמון הציבור במוסדות השלטון.

325. לאור האמור לעיל, ומתוך חומרתה של עבירת השוחד הנעברת על ידי נבחר ציבור, תציג העותרת את יסודות עבירת השוחד ותראה כי קיים, לכל הפחות, **חשד סביר** שיסודות אלו התקיימו במעשיהם של נתניהו ומיליקובסקי.

יסוד עובדתי

326. היסוד העובדתי בעבירת השוחד מורכב מארבעה רכיבים כלליים: (1) עובד ציבור; (2) מתת; (3) קשר סיבתי בין המתת לבין פעולת עובד הציבור – "הבעד"; (4) פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור.

327. **עובד ציבור** משמעו במובן הרחב – כל נושא משרה ציבורית, הנהנה מאמון הציבור. אמנם קיימת אבחנה בין "עובד ציבור" ובין "נבחר ציבור", במספר היבטים, ואולם, כל נבחר וכל נושא משרה הוא משרתו של הכלל (בג"ץ 142/70 **שפירא נ' הוועד המחוזי של לשכת עורכי-הדין, ירושלים**, כה(1) 325 (1971)). כך, בהתנגשות שבין שני ההיבטים אין לומר כי הנורמה שבמינהל הציבורי, החלה על עובד ציבור, לא תחול כלל אך ורק משום שנושא המשרה הוא שר או סגן שר (בג"ץ 3094/93 **התנועה**

³⁸ אהרן ברק "ניגוד אינטרסים במילוי תפקיד" **מבחר כתבים** א 621, 624 (חיים ה' כהן ויצחק זמיר עורכים, 2000).

- למען איכות השלטון בישראל נ' ממשלת ישראל, מז(5) 404 (1993) (להלן: "פרשת דרעי").
328. **מתת:** בפסק הדין בע"פ 355/88 לוי נ' מדינת ישראל, נקבע כי מתת היא טובת הנאה לה זוכה עובד הציבור, לרבות כסף, שווה כסף או שירות; ואין זה משנה אם המתת נועדה עבור עובד הציבור או עבור מי שהוא חפץ ביקרו. כמו כן, העובדה כי מתן מתת מסוג מסוים הפך לעניין שבשגרה אינה מורידה מאופייה הפלילי. לעתים, יש במתן השוחד כדי לעודד את איש הציבור בביצוע תפקידו הציבורי. כלומר, יש שמתן המתת מגביר את פעילותו של עובד הציבור למען מילוי תפקידו – אולם, מתת היא שוחד גם אם בעקבותיה צמחה תועלת לציבור. יתרה מכך, מתת היא שוחד גם אם עובד הציבור עשה דבר שראוי היה שיעשהו במסגרת תפקידו ולפיכך לכאורה פעל כשורה במסגרת תפקידו (ע"פ 5046/93 מדינת ישראל נ' הוכמן, נ(1) 002 (1996)).
329. הווה אומר, כי עובד ציבור, שקיבל מתת ושנתקיימו לגביו גם הרכיבים האחרים, כמפורט לעיל ולהלן, **ייחשב כמקבל שוחד**, בין אם עשה דבר שראוי היה שיעשהו במסגרת תפקידו, ולפיכך לכאורה פעל כשורה במסגרת תפקידו, ובין אם סטה מהשורה במילוי תפקידו בכל דרך. **בין כך ובין כך, המתת, טובת הנאה, שהפיק עובד הציבור בשל כך, ייתפסו ברשת עבירת השוחד** (ע"פ 355/88 לוי נ' מדינת ישראל).
330. כך, תטען העותרת כי השתרעותו הרחבה של רכיב ה"מתת" בוודאי כולל תחת אמתחתו את כלל האירועים המפורטים לעיל, לרבות: רכישת המניות בהנחה כה משמעותית אשר אינה משקפת את ערכן הריאלי; אי-החזרת החלואה בגין רכישת המניות (ואשר לא הוחזרה עד ליום זה למעשה); קבלת הדיבידנד והנשיאה בתבות-המס בגין דיבידנד זה בידי מיליקובסקי (במקום הנחה, נתניהו); סכום התמורה האסטרונומי בגין מכירת מניותיו של נתניהו לאור מצבה הפיננסי הירוד של החברה באותה עת, כמו גם הזרמת הכספים ממיליקובסקי לנתניהו בשנים 2010-2015, מהווים כולם מסכת אחת מתמשכת של הענקת טובות הנאה ממיליקובסקי לנתניהו.
331. **בעד – "שלח לחמך על פני המים":** בפסיקה הוגדר רכיב ה"בעד" כקשר סיבתי שבין המתת לבין פעולת עובד הציבור (ע"פ 355/88 לוי נ' מדינת ישראל). כמו כן, נקבע כי אין זה משנה אם המתת ניתנה בעד פעולה מוגדרת וברורה או כדי להטות למשוא פנים בדרך כלל, ואין זה משנה מתי עלתה בדעתו של עובד הציבור המחשבה לבקש ולקבל מתת. בעניין דגן יפים דבריו של השופט ד' לוי בע"פ 355/88 לוי נ' מדינת ישראל.
332. כך, משוא פנים בדרך כל יכול שיהא גם בבחינת "שלח לחמך", ואין כלל צורך להצמיד את המתת לעיסקה מוגדרת וברורה. כך שאין זה חשוב מתי עולה בדעתו של עובד הציבור לבקש ולקבל את 'התמורה' עבור מעשה (ע"פ 584/72 פישר נ' מדינת ישראל כז(2) 836 (1973)). יתרה מזאת, די בהטיה למשוא פנים בדרך כלל, כדי שקבלת המתת תמלא אחר יסוד הבעד שברכיבי העבירה. עוד הוסיף השופט לוי בע"פ 355/88 לוי נ' מדינת ישראל, כי: **"אמור מעתה, כי כמעט כל מתת לעובד ציבור וכל זכייה בטובת הנאה על-ידי עובד הציבור בעד פעולה הקשורה בתפקידו הופכות למעשה שוחד"**.
333. דברים חריפים וחד משמעיים אלו, לא מותירים ספק שמערכת היחסים בין נתניהו למיליקובסקי שבמסגרתה הועברו מתנות רבות – כספים ממש ושווי-כסף – בפרק זמן ארוך ומתמשך עד לימינו אלו, עולים כדי יסוד ה"בעד". העובדה שרכיב ה"בעד" אשר מטבעו יכול להתקיים רק בחלוף זמן ניכר – אינו דורש להצביע בהכרח על עסקה ברורה בין השניים אלא די לבחון את כלל מערכת היחסים ביניהם לאורך השנים – המתמשכת עדיין – אשר בעדה ביום מן הימים "תתקבל" תמורה כדי לומר בפה מלא כי אנו מצויים בזירת עבירת השוחד, על רכיביה. ויוזכר, **שלפי ההחלטה למיליקובסקי יש עסקים בישראל החל משנת 2010**.
334. מערכת היחסים הארוכה, הרחבה, והמורכבת שבין נתניהו למיליקובסקי ואשר את מורכבותה

סקרה העותרת לעיל, עולה בקנה אחד הן עם אופייה המתמשך של עבירת השוחד, עם הטיית למשוא פנים בדרך כלל, והן עם עובדת קבלת תמורה עבורה באופן לכאורי, עתידי, הגם שעוד לא נעשה בפועל.

335. **פעולה הקשורה בתפקידו:** פעולה הקשורה בתפקידו של עובד הציבור מוגדרת ככל פעולה שיש לה זיקה לתפקיד הציבורי; אין המדובר רק במערכת התפקידים הפורמליים או המוגדרים של עובד הציבור, אלא גם בפעולות אחרות שנעשות בקשר עם תפקידו, ואף בחוסר סמכות; פעולה יכולה שתהא במעשה, במחדל, בהחשה, האטה, העדפה או הפליה לרעה; אין משמעות לשאלה האם הפעולה מהווה סטייה מן השורה, ודי בכך שהיא נעשתה בעד המתת (בע"פ 355/88 לוי נ' מדינת ישראל) עוד נקבע שם כי: "יטעה לפעמים עובד הציבור לחשוב, כי ימצא נכשל בעבירת השוחד, רק אם יתברר שלקח מתת בעד פעולה הקשורה-ישירות-לתפקיד הפורמאלי שהוא ממלא. השקפה כזו היא מוטעית מיסודה, ויש להזהיר מפניה. כל שמתקשר עם תפקידו של עובד הציבור ושנתקיימו לגביו הרכיבים האחרים, מביא את המעשה או את המחדל או את הסטייה מהשורה אל דר עבירת השוחד".

336. בהקשר של עבירת שוחד, התנהגות משוללת היגיון כלכלי כגון לקיחת הלוואה גדולה ללא צורך או הימנעות מהחזר הלוואה שצוברת ריבית כאשר קיימים מקורות כספיים להחזרתה, יכולה לשמש כראיה נסיבתית לחובת אדם המתנהג באופן זה, לדוגמא, שהמתת שלקח לא נועד להחזרה לנותן, אלא מהווה שוחד (ע"פ 4506/15 בר נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 11.12.2016) אין בעובדה שעובד הציבור לא פועל בכל הזדמנויות בהתאם לדרישותיו של נותן טבת ההנאה או לטובתו כדי לשלול את המסקנה שטובת הנאה ניתנה כשוחד.

337. הנה כי כן, ולאור האמור לעיל עד כה, תתכבד העותרת לטעון כי גם אם יתברר כי מתת השוחד בעד הפעולה אינה קשורה ישירות לתפקידו הפורמאלי של נתניהו, הרי שבהתקיימות יתר הרכיבים, כמו גם העובדה שהיא נעשתה בזיקה לתפקידו, ובשים לב לאופיים של היחסים – הלוואות רבות משוללות היגיון כלכלי – כמו גם משך הזמן – פרק זמן ארוך שטרם פסק, ואשר לא ניתן עוד לדעת באופן מוחלט את נפקותו – הרי שהתמלאו רכיביה העובדתיים של עבירת השוחד.

338. לסיכום, הקביעה המופיעה בהחלטה לפיה "פתיחה בחקירה פלילית בנסיבות העניין מוצדקת אך בהתקיים אינדיקציה ראייתית מספקת...שעסקיו של מיליקובסקי נתרמו או עשויים היו להיתרם באופן ממשי, בעקבות פעולות נתניהו בקשר לרכישת כלי שייט מטיסנקרופ" (סעיף 29 להחלטה) – פשוט אינה נכונה (!) וסותרת את הדין, תוך שהיא מוסיפה דרישות שאינן מהוות דרישות ברכיבי יסודות עבירת השוחד. מכאן, להתייחסות הנוספת בהחלטה שלפיה פתיחה בחקירה פלילית בנסיבות העניין מוצדקת אך בהתקיים אינדיקציה ראייתית מספקת...שנתניהו היה מודע בפועל לאפשרות שינבעו למיליקובסקי רווחים בעקבות עסקאות כלי שייט של מדינת ישראל" (סעיף 29 להחלטה)

יסוד נפשי

339. עבירת השוחד תתגבש ותתקיים, אם נתכוון מבקש טובת ההנאה לגמול לנותנה בפעולה שהוא מבצע במסגרת תפקידו כעובד ציבור (ע"פ 205/84 צדיק נ' מדינת ישראל, מ(3) 85 (1986)). היסוד הנפשי הדרוש אפוא לשם הרשעה בעבירת השוחד היא מחשבה הפלילית מסוג מודעות לטיב המעשה ולנסיבות. בהקשר זה קיימות חשיבות רבה לחזקת המודעות המניחה כי אדם מודע, בדרך כלל, לרכיבים העובדתיים של העבירה. דהיינו, למשמעות התנהגותו, מבחינת טיבה הפיזי, לקיום נסיבותיה, ולאפשרות גרימת התוצאות הטבעיות שעשויות לצמוח מהתנהגותו (ע"פ 8027/04 אלגריסי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 23.2.2006)).

340. **חזקת המודעות** רלוונטית בעבירות התנהגותיות, לרבות בעבירת השוחד. כך, ובדרך כלל, יש להניח שעובד הציבור מודע לכך שהנוקמים לשירותיו אינם מעניקים לו את חסדיהם, אלא על מנת שיטה להם חסד במסגרת מילוי תפקידו. לגבי מערכת היחסים בין הצדדים לשוחד, הכלל הוא כי עובד ציבור אינו רשאי לקבל טובת הנאה, אף מידיד, כל עוד קיים ביניהם מגע הקשור לתפקיד השלטוני; חזקה שבעובדה היא, כי עובד ציבור יודע שהנוקמים לשירותיו אינם נותנים לו מתנות, אלא כדי שיטה להם חסד במילוי תפקידו.
341. עוד קבעה הפסיקה כי יחסי חברות בין הנותן למקבל אינם סותרים בהכרח חזקה זו, וכי המבחן הוא **מבחן המטרה** של הנתינה או הלקיחה. בהקשר זה יש לתת את הדעת למכלול הנסיבות, ובהן טיב החברות וגודל המתת. היינו, קבלת טובת הנאה סבירה ומקובלת בין ידידים תיראה לכאורה כמעשה תמים, אלא אם הוכח מן הנסיבות היפוכו של דבר. למשל, אם הוכח שהטעם למתן טובת ההנאה אינו נעוץ בידידות לשמה (ע"פ 4148/96 מדינת ישראל נ' גנות).
342. למעשה, **עבירת לקיחת שוחד אינה דורשת כוונה של לוקח השוחד להיטיב עם הנותן**. בהקשר זה הובהר, כי תכלית עבירת השוחד היא לשמור על הגיונות המינהל הציבורי ועל אמינותו בעיני הציבור. אמנם פגיעה קשה במיוחד בתכלית זו נגרמת כאשר לוקח השוחד מתכוון להיטיב עם הנותן והוא אף עושה כך בפועל. אולם, גם במקרה שבו לוקח השוחד אינו מתכוון להיטיב עם נותן השוחד מתערער אמונו הציבור בשלטון. בכך, נפגעת בצורה אנושה אחת מהתכליות הברורות והחשובות שבבסיס קביעת השוחד כעבירה פלילית האסורה על עובד ציבור. עוד, ולמעלה מכך, תוסיף העותרת כי יחסי ידידות וחברות בין הנותן למקבל אינם מהווים חיסיון מפני הרשעה בעבירת שוחד (ע"פ 6916/06 אטיאס נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 29.10.2007)), ואין בהם גם כדי לסתור את נקודת המוצא כי העובדה שמעשה פסול הוא בבחינת נוהג מקובל, ולמצער, בין הצדדים למעשה – אין בה כדי להכשירו.
343. מעבר לכך, בעבירת השוחד, **מספיק חשד הנוגע לטיב המעשה ולנסיבות האופפות אותו, כמו גם הימנעות מלברר אודותיהם, בכדי להיות שקול לדרישת המודעות**. במילים אחרות, ניתן לעבור את עבירת השוחד גם **ביסוד נפשי של עצמת עיניים** אשר מהווה תחליף מספיק למודעות (ראו, ע"פ 5046/93 מדינת ישראל נ' הוכמן (ניתן ביום 25.2.1996); ע"פ 4148/96 מדינת ישראל נ' גנות (ניתן ביום 29.12.1996)).
344. כך, **תטען העותרת כי גם אם לא ניתן להצביע על מודעות בפועל של נתניהו, הרי שהימנעותו מלברר את נסיבות המקרה, את מקורות המתת אשר קיבל בתוספת קשריו המורכבים עם מיליקובסקי מראים כי לכל הפחות מדובר בעצמת עיניים** – אשר כפי שעמדנו לעיל, מספיקים הם לשם מילואו של היסוד הנפשי המבוקש.
345. הנה כי כן, אף מתנות במסגרת יחסים חברית עלולה ליפול כדי שוחד, כל שכן במסגרת היחסים שבין נתניהו למיליקובסקי אשר לפרקים הוגדרה על ידם כמערכת יחסים חברית-משפחתית ולעיתים כמערכת יחסים עסקית; יחד עם נסיונות ההסתרה של מערכת-יחסים זו; שינויי גרסאות של נתניהו ביחס למועד רכישת המניות; הסכומים האסטרונומיים העומדים על הפרק (יותר מ-20,000,000 ₪) – כל אלו מעלים את החשד הסביר לפיו מבחן המטרה בהקשר שלנו מקיים את היסוד הנפשי הדרוש לשם ביצועה של עבירת השוחד. כל עמדה אחרת העולה מההחלטה – איננה סבירה בצורה קיצונית.
346. מעבר לכך שהתגבשו יסודות עבירת השוחד – גם במסגרת "הבדיקה המקדימה" שערך היועמ"ש, נפל כשל נוסף בהחלטתו בהתייחסו לטענת ההתיישנות. לעניין זה נעבור כעת.
- 2.2.2. התייחסות לטענת התיישנות עבירות השוחד**
347. המשיב 1 שגה כאשר קבע כי מועד התגבשות עבירת השוחד בפרשת המניות לעניין בחינת מועד

תחילת תקופת ההתיישנות הוא בשנת 2007, כאשר למעשה עבירת השוחד בפרשת המניות התגבשה רק בשנת 2010, לכל המוקדם.

348. בסעיף 25 להחלטתו, מצוין כי עבירת השוחד מתגבשת ככלל "במועד לקיחת טובת ההנאה שהיא בבחינת מתת מושחתת שקיבל עובד ציבור". לפיכך, נקבע בהחלטה כי "נקודת הזמן הרלוונטית שאותה יש לבחון היא מחצית שנת 2007; שם, כאמור, על פי ההנחה, המקור ממנו צמח לנתניהו רווח". קביעה זו בהחלטה כי מועד התגבשות עבירת השוחד בפרשה הינו מועד רכישת המניות בשנת 2007 הינה פשטנית ושגויה, היות והיא מתעלמת כליל ממועד מכירת המניות בשנת 2010, ואף מהעברות הכספים הרבות שנעשו שנים לאחר מכן, ועליהן עמדה העותרת בהרחבה בחלקה העובדתי של עתירה זו. היא מתעלמת מעובדת ההנחה בעת רכישת המניות בשנת 2007 בבחינת "מתת רעיוני"; ואילו המימוש בפועל של "טובת ההנאה המשמעותית" (כלשון ההחלטה) – נעשה בשנת 2010, שאז קיבל בפועל נתניהו את טובת ההנאה, קרי – לא היום התשלום, אלא ביום המימוש – הוא "המועד הקובע" לעניין ההתיישנות, בנסיבות ענייננו.

349. כאמור גם בהחלטה, אין מחלוקת שמועד התגבשות עבירת לקיחת השוחד, הינו במועד מתת טובת ההנאה (ר' לעניין זה ע"פ 355/88 רפאל לוי נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 4.9.1989); ע"פ 4148/96 מדינת ישראל נ' גנות (ניתן ביום 29.12.1996); ע"פ 8027/04 אלגריסי נ' מדינת ישראל (ניתן ביום 23.2.2006)). ברם, המתת המהווה את טובת ההנאה העיקרית בפרשת המניות אינו בהכרח רכישת המניות בשנת 2007 (וזאת בהנחה שנרכשו כלל. כאמור, לטענת העותרת, לאור העובדה שההלוואה מעולם לא הוחזרה, הרי מדובר כאן בהעברה ללא תמורה). ודוק, רכישת המניות בהנחה משמעותית בשנת 2007 בהלוואה שמעולם לא הוחזרה למילקובסקי אמנם מהווה גם היא כשלעצמה טובת הנאה לנתניהו, אולם היא מתת "רעיוני" באותו שלב, שכן רכישת המניות מהווה למעשה רכישת זכויות "על הנייר" בלבד.

350. לעומת זאת, בסוף נובמבר 2010 צמחה לנתניהו למעשה ובפועל טובת ההנאה האמיתית בפרשה, אשר ללא ספק מהווה את ה"מתת הממשית" לעבירת השוחד, והיא מכירת המניות ברווח עצום של 800%, וזאת חרף הירידה החדה בשווי החברה באותה עת. אז, שלשל נתניהו לכיסו את הרווחים העצומים בגין מכירת המניות על סך כ-16,000,000 ש"ח וקיבל כביכול את טובת ההנאה הריאלית, ולא זו על הנייר בלבד.

351. למעשה, עסקת המניות בכללותה מהווה "רצף אירועים נמשך" ביחס ליסוד המתת. ניסיון לחתוך על רצף הזמנים את אירוע "קבלת" המניות (בשנת 2007) ואת אירוע "מכירת" המניות (בשנת 2010) – לשני אירועים נפרדים, שרק ביחס לאחד מהם ניתן לזהות כאירוע "המתת" השוחדי – הוא שגוי מיסודו, וחלקי, בכך שהוא מתעלם מהעובדה שבעצם מדובר באירוע אחד שיש בו פשוט שני טקטים שונים – שהרי לא יכולה להתבצע מכירה ללא רכישה. במילים אחרות – המניות הן-הן עומן בבחינת המתת, המניות הן "האירוע השוחדי". לא "הרכישה" שלהן; או "המכירה" שלהן – אלא התפיסה ההוליסטית של "המניות" עצמן. המניות הן השוחד גופו.

352. הנה כי כן, מועד התגבשות עבירת השוחד בפרשת המניות הינו בשנת 2010 לכל המוקדם, המועד בו צמחה לנתניהו טובת הנאה בפועל. לפיכך, ונוכח היותה של עבירת השוחד עבירת פשע אשר תקופת ההתיישנות בגינה הינה 10 שנים, הרי כי העבירה עלולה להתיישן (ככל שלא ננקטו פעולות שיש בהן להאריך את מועדי ההתיישנות) רק בסוף נובמבר 2020.

353. יוער כי כאמור בהמשך, מועד זה הינו המוקדם ביותר, אולם קיימים מועדים נוספים ומאוחרים יותר, בהם ניתן המתת במערכת יחסים שוחדית מתמשכת שנמשכה למעשה עד שנת 2020, ואשר המתת שניתן בגין המניות הינו רק חלק מאותו מתת מתמשך שניתן כאמור בצורה שיטתית לאורך העשור וחצי האחרונים. לשיטת העותרת, מירוף ההתיישנות צריך לחול מניסיון הענקת המתת

האחרון, שהיה בסך של \$ 1,450,000 וזאת בפברואר 2019.

3.2.2. הקפאת מירוץ ההתיישנות בשל הבדיקה המקדמית

354. אף אם ייקבע כי מתת טובת ההנאה התרחש בשנת 2007, הרי שנוכח הליכי הבדיקה והחקירה שהתרחשו באותן השנים, יש כדי לקטוע את מרוץ ההתיישנות במקרה דנן. וזאת נוכח זהות הרציונלים המונחים ביסוד הליך הבדיקה המקדמית והחקירה. לפי פרסומים, חלקים מהמידע והראיות בעניין המניות היו מצויים בידי רשויות האכיפה עוד בטרם תחילת חקירת פרשת הצוללות אשר החלה ככל הידוע לעותרת בנובמבר 2016, שבמסגרתה ניתנו עדויות וראיות הנוגעות בחלקן גם לפרשת המניות. לעניין זה, רלוונטיים הדברים האמורים בסעיף 17 להנחיה מספר 4.2204 להנחיות היועמ"ש בעניין 'בדיקה מקדימה' מיום 31.12.2015 (עודכן בתאריך 2.10.2018). אף במסגרת בג"ץ **רוזנטל** הביע היועמ"ש עמדתו לפיה בדומה לחקירה, אף בדיקה מקדימה עוצרת את מרוץ ההתיישנות.

355. לאור האמור, ניתן לקבוע כי מאחר שננקטו הליכי חקירה ובדיקה שונים הנוגעים לפרשת המניות **לכל המאוחר בשנת 2016**, אשר יש בהם על מנת לנתק את מרוץ ההתיישנות העבירה, ומכאן שאף אם ייקבע כי זו התגבשה במועד רכישת המניות בשנת 2007 – הרי שטרם התגבשה ההתיישנות. יוער, כי קביעת היועמ"ש בהחלטתו לעניין התגבשות עבירת השוחד במועד רכישת המניות, ולא במועד מכירתן, צוינה כלאחר יד, ללא כל הסבר, טיעון או חלופה אחרת. לא זו אף זו, האפשרות כי מועד התגבשות העבירה חל רק בשנת 2010 כלל לא צוינה במסגרת ההחלטה. ברי, כי בהתחשב בקיומן של טענות חלופיות בעלות משקל משמעותי הקיימות לעניין מועד התגבשות העבירה, כפי שפורטו לעיל ויפורטו עוד להלן, היה ראוי ואף הכרחי לכל הפחות לבדוק את כלל הטענות המשפטיות בדבר מועד תחילת תקופת ההתיישנות. בהתאם לזאת, קביעה לאקונית ופשטנית כגון זו בהחלטה לעניין ההתיישנות העבירות, יש בה טעם לפגם בלשון המעטה וראוי כי תיבחן מחדש, ואף תבוטל.

356. יתרה מזו, נדמה שטענה מעין זו צריכה הייתה – אילו נמצאה עזות-המצח הנדרשת לשם כך – להיטען מפי נתניהו ובאי-כוחו. העובדה שהיועמ"ש, העומד בראש מערכת שלטון החוק במדינת ישראל, מרהיב עוז להעלות טענה זו בעצמו – מעבר להיותה שגויה ובלתי סבירה באופן קיצוני, היא מביכה ומביישת.

357. כן שגה המשיב 1 כאשר נמנע בהחלטתו מקביעה כי יש לבחון האם התשלומים אשר שילם מילקובסקי לנתניהו לאחר שנת 2010 מהווים המשך מתן טובות הנאה כחלק בלתי נפרד ממסכת האירועים של פרשת המניות. ככל והדבר אכן כך, הרי כי העבירות שבנדון, לרבות עבירת השוחד, הינן עבירות מתמשכות, דבר אשר ישפיע באופן ישיר על ההתיישנות העבירה.

358. כמפורט לעיל בעתירה דנן, מילקובסקי המשיך להעביר כספים לנתניהו שנים לאחר מכירת המניות בשנת 2010. לפיכך, עולה חשד כי מדובר בפרשה המתפרשת על פני תקופה ארוכה, ואינה תחומה לשנים בהן החזיק נתניהו במניות האמורות, קרי 2007-2010, אלא גם שנים אחרי. בנסיבות אלה, עולה חשד ממשי כי כלל האירועים, לרבות: רכישת המניות בהנחה כה משמעותית אשר אינה משקפת את ערכן הריאלי; אי-החזרת ההלוואה בגין רכישת המניות (ואשר לא הוחזרה עד ליום זה למעשה); קבלת הדיבידנד והנשיאה בחבות-המס בגין דיבידנד זה בידי מילקובסקי (במקום הנהנה, נתניהו); סכום התמורה האסטרונומי בגין מכירת מניותיו של נתניהו לאור מצבה הפיננסי הירוד של החברה באותה עת, כמו גם הזרמת הכספים ממילקובסקי לנתניהו בשנים 2010-2015, מהווים כולם מסכת אחת מתמשכת של הענקת טובות הנאה ממילקובסקי לנתניהו, בתמורה לקידום האינטרסים של מילקובסקי.

359. למעשה אנו רואים פה שני צירים מקבילים. **הראשון** הוא ציר השוחד לכאורה, ובו מעניק

מיליקובסקי לנתניהו מיליוני דולרים החל מעסקת רכישת המניות בשנת 2007, דרך הענקת הדיווידנד, מכירת המניות ועד הסיוע בהגנה – כאשר לאורך כל הדרך מעניק הוא לנתניהו ולמשפחתו מענקים עתיים בסך מאות אלפי דולרים. הציר השני הוא ציר המתת, בו ניתנת תמורה מתמשכת על פני שנים רבות, החל מעסקת הצוללת השישית, דרך רכישת הצוללות הנוספות, רכישת כלי השיט, ספינות הנצ"ל, ארבע ספינות המגן, חוזה המספנות וכמובן אישור מכירת הצוללות למצרים.

360. יצוין את שנקבע בהחלטה שלפיה "כאן המקום לציין כי לנתניהו הייתה מעורבות מסוימת בעסקיו האמורים של מיליקובסקי עד שנת 2010" [בסעיף 15 להחלטה]; ובמקום אחר ש"בשנים 2011-2010 החלה פעילות עסקית מסוימת של מיליקובסקי בישראל" (בפסקה השלישית שבסעיף 25 להחלטה). יוזכר – שבאותן שנים נתניהו מכהן כראש הממשלה; עובדות אלו, מחזקות אף את הצורך בהצבת שנת 2010, לכל הפחות, כשנה הרלוונטית לבחינת ההתיישנות. מעבר לכך, יוזכר בהקשר זה כי עד לשנת 2015 היה נתן מילקובסקי בעל מניות בחברה ומשכך גם בעל אינטרס, וכי אותן שנים בדיוק רלוונטיות גם לפרשת הצוללות ורכישת כלי השיט מתיסקרופ. לא זו בלבד, אלא כי החל מהשנים 2010-2011 החלה פעילות עסקית של מילקובסקי בישראל (כפי שצוין גם בהחלטה, ר' סעיף 25 להחלטה). כל זאת כאמור, במקביל להמשך העברת כספים ממילקובסקי לנתניהו (ראש הממשלה) בדיוק באותן שנים.

361. לאור הנסיבות והקורולציה הברורה בין מועדי התרחשות האירועים, עולה חשד ממשי כי הענקת טובות ההנאה וניגוד העניינים של נתניהו אינם מסתיימים בשנת 2010 כפי שצוין בהחלטה, אלא ממשיכות הרבה מעבר לכך, עד לשנת 2015 לכל הפחות, אז פסקה כהונתו של מילקובסקי כחבר דירקטוריון בחברה.

362. אי לכך, תטען העותרת כי מרוץ ההתיישנות בפרשת המניות החל למעשה רק בשנת 2015, אז הפסיק מילקובסקי להיות בעל מניות ודירקטור בחברה, ובהתאם לזאת, פסק ניגוד העניינים בו היה מצוי נתניהו, בשל פרשת המניות ופרשת הצוללות. לפיכך, והיות ועבירת השוחד הינה עבירת פשע אשר ההתיישנות עליה הינה 10 שנים, טרם התיישנה העבירה. יוער כי טענה זו הינה נוספת לטענה לעיל כי המועד המוקדם ביותר לתחילת תקופת ההתיישנות הינו 2010, ואינה סותרת אותה.

2.2. התייחסות לטענת התיישנות עבירת מרמה והפרת אמונים

363. כאמור לעיל, בסעיף 27 להחלטתו, טוען היועמ"ש כי עבירות רלוונטיות נוספות לעניין קבלת טובות הנאה מלבד עבירת השוחד, הינן עבירות מרמה והפרת אמונים. אולם לטענתו, היות וחלפו 13 שנים מיום רכישת המניות, עבירות אלו שהינן עברות עוון, התיישנו למעשה. עוד מציין היועמ"ש כי העבירות הללו התיישנו עוד בטרם הובאו ראיות וטענות בעניין לבחינת מערכת אכיפת החוק. העותרת תטען כי אין לקבל את עמדת היועמ"ש בהחלטתו כי חלה התיישנות על עבירת המרמה והפרת אמונים, מכמה סיבות.

364. ראשית, כפי שצוין לעיל בנוגע לעבירת השוחד, האירועים שבנדון, לרבות רכישת המניות, מכירת המניות וקבלת הכספים בשנים שלאחר מכן, הם אירועים קשורים המהווים יחדיו את "פרשת המניות". אי לכך, ולאור קבלת הכספים על ידי נתניהו ממילקובסקי גם בשנים שלאחר 2010, עבירת מרמה והפרת אמונים במקרה הנדון הינה עבירה מתמשכת, עד לשנת 2019 שם ועדת ההיתרים מנעה ממנו לקבל תשלום של \$ 1,450,000 ממיליקובסקי.

365. שנית, כאמור, לאורך השנים התרחשו מספר הליכי בדיקה וחקירה אשר עצרו את מרוץ ההתיישנות כגון קבלת חומרים ראייתיים בידי גורמי האכיפה, כמו גם ביצוע בדיקות וחקירות בעניין פרשות קשורות אשר במסגרתן עלו טענות, עדויות וראיות נוספות לעניין פרשת המניות בסביבות השנים 2015-2016. כל אלה, יש בהם על מנת לנתק את מרוץ התיישנות העבירה.

366. לסיכום הטענות בדבר ההתיישנות, ייאמר כי לא חלה ההתיישנות בעבירות השוחד ועבירות המרמה והפרת האמונים, ואף לא בעבירות נוספות אשר מסיבה שאיננה מובנת, נמנע המשיב 1 מלציין בהחלטתו. כך, מועד התגבשות העבירות הוא לכל המוקדם בשנת 2010, אם לא אף מאוחר יותר נוכח העברות הכספיים שנעשו לאחר שנת 2010, ולזאת מתווספים הליכי חקירה אשר עצרו את מרוץ ההתיישנות ואף האפשרות להאריך את תקופת ההתיישנות על פי החלטת גורמי אכיפת החוק, כאמור. ההחלטה ביחס להתיישנות העבירות השונות בפרשת המניות הינה שגויה, ואף אינה מוסברת או מפורטת דיה, על מנת לעמוד על קנקנה. לפיכך, אין אלא לקבוע כי יש לבטל את החלטת היועמ"ש גם לעניין ההתיישנות העבירות.

2.2.ה. התעלמות החלטת היועמ"ש מעבירות נוספות אשר לא חלה לגביהן ההתיישנות

367. נזכיר כבר עתה כי העבירה לגביה אין מחלוקת עובדתית, ולגביה אין התיישנות, היא קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות: הדווחים במהלך השנים למבקר המדינה אודות אחזקת ורכישת המניות של ראש הממשלה, כאילו היו עסקה רגילה ולא מתן "טובת הנאה משמעותית ביותר" מגבשים את היסוד לעבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין"), כלשונו: "המקבל דבר במרמה, דינו – מאסר שלוש שנים, ואם נעברה העבירה בנסיבות מחמירות, דינו מאסר חמש שנים. ובענין זה נדגיש את שנקבע בפרשת אולמרט בפס' 132 לפסיקתו של כב' השופט ג'ובראן, לפיהן הנסיבות המחמירות בגין קבלת הדבר במרמה בסיסן בסכומי הכסף הגבוהים, ו"הימשכות הדיווחים הכוזבים על פני מספר שנים למבקר המדינה; ותפקידו הרם של אולמרט".

368. לעניין הפרת האמונים, ס' 27 להחלטה נקבע כי "בחינת החשד לביצוע עבירה שוחד אינה ממצה את בדיקת ההיבטים הפילליים שעשויים לנבוע מעצם קבלת טובת הנאה. בנסיבות מסוימות קבלת טובת הנאה משמעותית, בפני עצמה, עשויה לגבש עבירת עוון מסוג הפרת אמונים של עובד ציבור".

369. יש לתהות מדוע קובע היועמ"ש בהחלטתו כי אך עבירת הפרת אמונים רלוונטית במקרים של קבלת טובת הנאה מלבד עבירת השוחד, בעוד ישנן כאמור עבירות נוספות שרלוונטיות במקרים של קבלת טובת הנאה, ואשר לא חלה לגביהן התיישנות במקרה דנן. כך לדוגמא, יכולה להיות רלוונטית לענייננו עבירת קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות על פי סעיף 415 בחוק העונשין, אשר מהווה עבירת פשע וההתיישנות עליה הינה 10 שנים, בהתאם לסעיף 9(א)(2) לחסד"פ. לפיכך, עבירה זו טרם התיישנה בענייננו.

370. עבירה נוספת העשויה להיות רלוונטית לענייננו, הינה עבירה לפי חוק איסור הלבנת הון, תש"ס-2000 (להלן: "חוק איסור הלבנת הון"), אשר מהווה עבירת פשע גם כן. במקרה זה, עבירות המקור עליהן תישען עבירת הלבנת ההון יכולה להיות עבירת שוחד או עבירה קבלת דבר במרמה. גם בגין עברה זו, ההתיישנות הינה 10 שנים, ובשל כך טרם התיישנה. לא זו בלבד, כי ישנם מקרים מסויימים בהן עבירת הלבנת הון לא תתיישן, אף אם עבירת המקור לה כן התיישנה, ר' לעניין זה האמור בצ"א (שלום חי) 58223-11-16 נתן פורמן נ' משטרת ישראל/ הונאה צפון (פורסם בנבו, 03.08.2017): "ההתיישנות, כידוע, הינה מחסום דיוני מפני העמדה לדין ומפני הרשעה בפלילים. עם זאת, אין מניעה מלהוכיח ביצועה של עבירת שוחד, גם אם התיישנה – כ"עבירת מקור" לביצוע עבירה של הלבנת הון [וזאת כאשר הפעולות המגבשות את יסודות העבירה של הלבנת הון – לא התיישנו]."

2.2.ו. עבירות אפשריות נוספות שהיועמ"ש התעלם מהן בהחלטתו –

371. ישנן עבירות נוספות העשויות להיות רלוונטיות לפרשת המניות אשר ההתיישנות עליהן טרם חלפה. לעבירות אלו נמנע היועמ"ש להתייחס בהחלטתו, ואלו מחייבות פתיחה בחקירה.

372. **העבירה הראשונה - קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות:** לעמדת העותרת, אחזקת ורכישת המניות של ראש הממשלה בשותפות NMSD עד ליום 29.11.2010, מהווה עבירה של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות לפי סעיף 415 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**חוק העונשין**"), כלשונו: "המקבל דבר במרמה, דינו – מאסר שלוש שנים, ואם נעברה העבירה בנסיבות מחמירות, דינו מאסר חמש שנים. שהרי, נתניהו "קיבל" אחזקה של ה"דבר", קרי המניות, בהנחה של 95% לעומת שוויין הריאלי. אף שבהחלטה נטען שקבלת "הדבר" נערכה אך ורק בשנת 2007, היות שמניה מקנה למחזיק בה אגד של זכויות בחברה בהתאם להיקף אחזקתו במניות, כגון הזכות לדיבידנד, כך למעשה, שמעצם אחזקתו של נתניהו במניות אשר נרכשו בהנחה, הוא קיבל, **לכל אורך הזמן בו הוא החזיק במניות אלו**, זכויות משמעותיות מוגברות יותר בתוך החברה מאשר שהיה אמור לקבל. אחזקה זו הינה "קבלה" מתמשכת, שהסתיימה רק ביום 29.11.2010, ועליה להיבחן במועד **מכירת** המניות. עוד נציין בהקשר זה כי נתניהו נמנע מהעברת אחזקותיו אלו לידי "נאמנות עיוורת" ונמנע מלצהיר בהנחה שקיבל ביום 18.8.2009, כאשר הופיע בפני ועדת ההיתרים. לפיכך, מדובר בעבירה **מסוג פשע**, אשר ההתיישנות אשר חלה עליה מגיע לכדי 10 שנים.

373. **העבירה השניה והשלישית - עבירות איסור הלבנת הון:** על מנת לעבור עבירה לפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: "**חוק איסור הלבנת הון**"), יש לעבור על עבירת מקור, לפי סעיף 2(א) לחוק איסור הלבנת הון. מבניהן נכללת עבירת קבלת דבר במרמה שנדונה לעיל. לאור מעשיו של נתניהו יש לבחון שתי עבירות בחוק איסור הלבנת הון: **עבירת איסור הלבנת הון**, לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון, ו**עבירת איסור עשיית פעולה ברכוש אסור** לפי סעיף 4 לחוק איסור הלבנת הון. שתי העבירות הן עבירות מסוג פשע, ולמעשה יסודות שתי העבירות מתקיימות לכאורה בעניינו ביחס לפרשת המניות של נתניהו.

374. **העבירה הרביעית - עבירת שבועת שקר** – העבירה קבועה בסעיף 239 לחוק העונשין, לפיה: "מי שבידועין מוסר תצהיר שקר, בין בשבועה או בהן צדק ובין שלא בשבועה ושלא בהן צדק, לפני מי שהוסמך לקבל את התצהיר, דינו – מאסר שלוש שנים". היות שנתניהו הסתיר בידועין מועדת ההיתרים את קשריו העסקיים עם מר מיליקובסקי בעת שמסר לה את בקשתו להיתר ביום 7.1.2019 (המהווה תצהיר), מעשה שהתגלה ביום 20.2.2019 מהחלטת ועדת ההיתרים מס' 1/2019, זה עבר על יסודות העבירה. זוהי עבירה מסוג **עוון**, לפיכך, אין עליה התיישנות מאחר שעברו פחות משנתיים ממועד מסירת תצהיר השקר של נתניהו.

3.2. היועמ"ש חרג מסמכותו מקום בו לא הורה על פתיחה בחקירה פלילית

375. מרגע שנחשפה השתלשלות האירועים המפורטת לעיל היה היועמ"ש חייב להורות על פתיחה בחקירה. החלטתו של היועץ שלא לפתוח בחקירה בפרשת המניות, והתעלמותו מחקירת יתר הפרשות האמורות ברישא לעתירה מהווה הפרה של חובתו הברורה של היועמ"ש לבחון, לכל הפחות, את ההוראה על פתיחה בחקירה לנוכח חומרת החשדות ועוצמתן בשלב זה. כאמור, אין העותרת מתיימרת להיכנס בנעליו של היועמ"ש, אולם סבורה היא כי קיומם של הפרסומים עד כה, כמו גם תצהירי הבכירים שהוגשו במסגרת עתירה זו מהווים לכל הפחות ראיה המקימה את החובה לפתוח בחקירה פלילית, ולכל היותר פרישה סדורה וברורה של מסכת ראיות המכוונות בברור על הצורך בחקירת ראש הממשלה באזהרה על עבירות מתחום טוהר המידות, מתחום המיסוי, הלבנת הון ואף מתחום הפגיעה בביטחון המדינה.

376. נדבך מרכזי בחובתה של מערכת אכיפת החוק לחקור, היא החובה לבחון האם קיימת תשתית ראיתית אשר תוביל בסופו של יום לחשיפת האמת ולנקיטת הליכים משפטיים פליליים נגד החשודים המעורבים. האינטרס הציבורי המגולם בחובה זו הוא כפול – מיצוי הדין הפלילי במידת

הצורך; וחשוב לא פחות, במצב הדברים הנוכחי בו מכהן בנימין נתניהו כראש ממשלת ישראל האינטרס הציבורי מחייב את האפשרות לניקיון שמו והסרת עננת החשדות מעל ראשו של ראש ממשלה ישראל, הדמות הבכירה ביותר במערך השלטון הישראלי. (וראו ע"פ 721/80 תורג'מן נ' מדינת ישראל, פ"ד לה (2) 466, עמ' 474-475, (1981).

377. נזכיר, כי היועמ"ש אינו ראש התביעה ותו לא. היועמ"ש הוא שומר שלטון החוק. ובמקרה דנן אף שומר הסף העומד בפתח חדר החקירות הייחודי בו נחקרים ונשאלים אודות תפקודם ראשי הממשלה. בהתקיים החשד כי הופר החוק על ידי נושא התפקיד הבכיר ביותר ברשות השלטונית, חייב החשד להיבחן לעומק, ובאמצעות כל הכלים הנתונים לרשות החוקרת ולמערכות האכיפה. התייחס לחובה זאת כב' הנשיא מאיר שמגר בבג"ץ 428/86, יצחק ברזילי, עו"ד נ' ממשלת ישראל, פ"ד מ(3) 505, 555 (1986).

378. נוסף על כך נדבך נוסף, והוא הידיעה כי מבקר המדינה פנה ליועץ המשפטי לממשלה והביע חששו שמה חלקו של נתניהו בפרשת המניות עולה כדי ביצוע עבירות המחייבות בדיקה. אכן, פניית מבקר המדינה אינה "מחייבת" את היועמ"ש להורות על פתיחת חקירה, אבל היא לכל הפחות יוצרת "חזקת פליליות" בהקשר לממצאי המבקר.

379. בהתעלמותו מהחובה החלה עליו על פי דין פועל למעשה המשיב 1, היועמ"ש, בחוסר סמכות. המשפט המינהלי מתייחס גם להיעדר החלטה וגם למחדל של הרשות המינהלית, כהחלטה מינהלית במובנה הרחב. על כן, גם היעדר החלטה ואי-עשייה, כפופים לחובה, שלפיה על הרשות לפעול אך ורק בגדר הסמכויות שהוקנו לה בדין. לכן, ממילא, גם הפרת חובה זו היא בגדר חוסר סמכות, או חריגה מסמכות.

5. ההיתר למכירת הצוללות למצרים, רכישת הצוללות הנוספות, רכישת ספינות המגן וקידום רכש ספינות נגד צוללות והפרטת המספנה הישראלית, כל אלה בוצעו בהסתרה מכוונת ובניגוד לחובה המינהלית לקיומו של הליך מקצועי ושוויוני

380. ואולם, לא רק ענייני הפליליים של ראש הממשלה נתניהו עומדים על הפרק בהליך דנן. העותרת תבקש להתייחס למלוא היריעה הנפרשת בשלל התצהירים עליהם חתומים שרי ביטחון לשעבר, גורמים ביטחוניים בכירים במשרד הביטחון ובמל"ל, ואלופי צה"ל שעסקו בהתוויות המקצועיות והיוו דרג מקבל ההחלטות לכל ענייני הרכש הביטחוניים במדינה.

381. המידע המובא בתצהירים המצורפים ומוצג כעת לפני בית המשפט הנכבד, מציג שורה של רכישות ענק של צוללות נוספות וספינות המתבצעות בניגוד לדעת הגורמים המקצועיים ואף בהיחבא ובהסתר מהם. עוד עולה מהתצהירים, כי שליחים וגורמים מטעמו של ראש הממשלה שאינם מחזיקים בתפקיד מקצועי מוגדר במל"ל או במשרד הביטחון, הם אלה שדווקא התערבו ברכישות אלה.

382. רשויות החקירה לא העמיקו חקר בשאלות רבות כגון, כיצד התקבלו ההחלטות לרכוש מחברת תיסנקרופ צוללות נוספות, ספינות מגן וספינות נגד צוללות, והכל בהסתרה וללא התחשבות בשיקול הדעת המקצועי של הגורמים האמונים על הדבר לפי כל כללי המשפט המינהלי [וראו לעניין זה את ההודעה החריגה של המשטרה]. יתרה מכך, והחמור מכל מבחינתה של העותרת הוא שאף אחד מבין האישים רמי-הדרגה והגורמים הביטחוניים המובאים בשלל התצהירים המצורפים, כלל לא נחקר או נשאל במשטרה כיצד ניתן ההיתר הישראלי לגרמניה למכור צוללות מתקדמות למצרים, בהסתרה משר הביטחון, הרמטכ"ל, מפקד חיל-הים ועוד אישים רבים ובלטים בכל במל"ל ובמשרד הביטחון. וקיים ספק אם החוקרים כלל נושאים בסיווג הבטחוני המתאים כדי להיחשף

לאותו מידע.

383. לא יעלה על הדעת כי המשיב 1 כמו גם המשיב 2, יעלימו מסדר היום את נושא נתינת ההיתר לגרמנים למכור צוללות למצרים ויעצמו את עיניהם למרות פניות חוזרות ונשנות של העותרת, בדרישה לפתוח בחקירה פלילית. דברים אלה מקבלים משנה תוקף, במיוחד לאור האמור בחומר הראיות שהוצג בפני בית משפט נכבד זה, שם ישנן ראיות כי מסכת הלחצים המטורפת שמופעלת על ידי המשיב 14, מיקי גנור, נובעת כל כולה מאינטרסים כלכליים שלו ושל שותפיו.

ח. היקף התשתית העובדתית, התנהלות היועמ"ש, וחומרת הפרשה במכלול מחייבת התערבות שיפוטית בשיקול דעתו של היועמ"ש

384. כידוע, ההלכה רבת השנים גורסת כי התערבות שיפוטית בשיקול דעתו של היועמ"ש ביחס להחלטה האם להעמיד חשודים לדין תהא במקרים חריגים בלבד. התייחס לכך השופט בך בפס' 9 לפסק דינו בפרשת גנור: "התערבות בשיקול-דעתו של היועמ"ש בדבר העמדת חשודים לדין נדירה היא. הבהרנו לא אחת, כי עצם העובדה שהיועמ"ש נראית בעינינו בלתי נכונה, אין בה כדי להצדיק התערבותנו [...] החלטה כזו תתקבל רק אם משתכנעים אנו כי ההחלטה לוקה בטעות ברורה, בולטת וקיצונית".

385. אחד מפסקי הדין אשר שרטטו את קווי המתאר לאותם מקרים בהם יתערב בית המשפט בהחלטות היועמ"ש, הוא פסק הדין בבג"צ 4550/94 ניסים אישה נ' היועמ"ש ואח', פ"ד מט(5) 859, 871. באותו עניין, בו ביקש אב שכול לחייל שנורה בשוגג בידי כוחותינו ונהרג להורות ליועץ המשפטי לממשלה להגיש כתב אישום פלילי נגד מפקד יחידת "דובדבן", קבע השופט חשין:

"אלה הם המפתחות שיפתחו את שערי בית המשפט הגבוה לצדק ויביאו להתערבותו בהחלטות של רשויות התביעה – יועץ משפטי לממשלה או התביעה הצבאית – לעניין אי-פתיחתם של הליכים פליליים (או להחלטות בדומה להן):

החלטה שנתקבלה שלא ביושר או שלא בתום-לב;

החלטה שנתקבלה ממניעים נפסדים ולא טהורים;

החלטה שנתקבלה בסתירה ברורה לאינטרס הציבור;

החלטה שנתקבלה בחוסר סבירות קיצוני או מהותי (במובנו הרחב);

החלטה שהיא בלתי סבירה בעליל;

החלטה שנתקבלה בעיוות מהותי;

החלטה הנגועה במשגה היורד לשורשו של עניין."

386. בעניינו דנן, ומבלי להרחיב יתר על המידה, סבורה העותרת כי מרביתם של המפתחות האמורים הונחו בעתירה זו על שולחנו של בית המשפט הנכבד. זוהי החלטה שנתקבלה בסתירה ברורה לאינטרס הציבורי, החלטה שהתקבלה בחוסר סבירות קיצוני ומהותי, התקבלה בעיוות מהותי והיא בהחלט נגועה במשגה היורד לשורשו של עניין.

387. ויודגש. חרף עילות ההתערבות המצומצמות, לא אחת בחר בית המשפט הנכבד להתערב בשיקול דעתה של התביעה, ובפרט של היועמ"ש בהחלטות הנוגעות לפתיחה בחקירה והעמדה לדין (ראו למשל, בבג"ץ 2511/08 ליברמן נ' פרקליט המדינה (פורסם בנבו, 17.11.2008); בבג"ץ 741/05 אל-המץ נ' צה"ל (14.12.2006); בג"ץ 7074/93 סויסא נ' היועמ"ש, פ"ד מח(2) 749 (1994)).

388. בבג"ץ 4845/17 חמדאן נ' היועמ"ש (28.10.2019), קבע כב' השופט גרוסקופף כי יש להורות ליועץ המשפטי לממשלה להעמיד לדין פלילי שוטר בגין ירי שגרם למותו של חיר חמדאן ז"ל, ובלשונו:

"בעניין שלפנינו החליט היועמ"ש (להלן: "היועמ"ש") להימנע מלהעמיד לדין את השוטר שירה בחיר ז"ל. אין חולק כי החלטה זו מצויה בתחום סמכותו. אולם לטעמי אין בבסיסה שקילה ראויה של כל השיקולים

הנדרשים, ואין בהנמקתה בסיס מספיק להצדקתה. היא חורגת לשיטתי באופן קיצוני ממתחם הסבירות, ועל כן מחייבת התערבותו של בית משפט זה. חריגתה הקיצונית של ההחלטה ממתחם הסבירות נובעת משילוב של שלושה רכיבים, אשר הצטברותם מחייבת התערבות חריגה בהחלטת היועמ"ש. הרכיב הראשון, הנוגע למערכת היחסים בין המדינה לאזרח, הוא המשקל החסר, אם בכלל, שניתן לאינטרס הציבורי שבבירור אשמתו של השוטר היורה במקרה דוגמת זה, שבו נסיבות ביצוע הירי מעוררות תהיות, והן לא התבררו די צורכן; הרכיב השני, הנוגע למערכת היחסים בין המדינה לשוטר היורה, הוא התעלמות ההחלטה מהקשיים המתעוררים על רקע הגרסאות שמסר השוטר היורה לאחר האירוע, וההשלכות שיש לכך על האינטרס החברתי שבקיום בירור משפטי בסוגיית אשמתו; הרכיב השלישי, הנוגע למערכת היחסים בין הרשות השופטת לרשויות אכיפת החוק, עניינו חוסר הבהירות של הטעמים שניתנו להחלטת היועמ"ש, וכתוצאה מכך הקושי להשתכנע מהם. (בפס' 3 לדבריו).

389. מהאמור עולה כי במקרים חריגים בית המשפט הנכבד מתערב בהחלטות רשויות התביעה והיועמ"ש. לעמדת העותרת, על המקרה דנן להימנות מבין המקרים הללו. שכן, בהחלטת היועמ"ש, ניתן משקל חסר לאינטרס הציבורי שבבירור התשדות של ראש הממשלה – שהוא ראש ממשלה מכהן – ולכן האינטרס הציבורי אך מתחזק. בנוסף, ההחלטה מתעלמת הן מהראיות הקיימות לעניין הרווח המשמעותי שהפיק ראש הממשלה ממכירת המניות, וכן, מהקשיים המתעוררים על רקע הגרסאות שמסר ראש הממשלה, ועל החשד המתעורר מניסיונותיו להסתיר מידע מהרשויות. על כן מתבקשת התערבותו של בית משפט נכבד זה. ומעבר לכך, יש מקום להתערבות גם בהחלטה עצמה (מיום 15.10.2020); וגם בהיעדר ההחלטה של חקירת ראש הממשלה בפרשת העמלות ("הצוללות"), משילובם של הטעמים הללו – יחדיו ובנפרד.
390. כעת, משעמדה העותרת על הליך הפתיחה בחקירה, תעמוד היא על הצווים החליפיים – הבקשה להקמת וועדת חקירה ממלכתית.

ט. הקמת ועדת חקירה ממלכתית ולהקמת ועדת בדיקה ממשלתית

391. משעמדה העותרת על הליך הפתיחה בחקירה, תעמוד היא על הצווים החליפיים – הבקשה להקמת וועדת חקירה ממלכתית ולמצער הקמת וועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט

ט.1. התשתית הנורמטיבית – הקמת ועדת חקירה ממלכתית או הקמת ועדת בדיקה

ממשלתית

392. לצד האמור לעיל בדבר פתיחה בהליך פלילי, תבקש העותרת אף לטעון כי בתצהירים החתומים שהובאו במסגרת עתירה זו, ואשר הועברו במקביל גם ליועץ המשפטי לממשלה – **המשמש כגורם האמון על הנחיית הממשלה והשרים** – עולות מספר רב של שאלות המחייבות בדיקה נרחבת ובלתי תלויה של האירועים המתוארים בפרק העובדתי שלעיל. אירועים אלה מתייחסים לשורת נושאים לאומיים, ביטחוניים, כלכליים ומשפטיים ומתגלה בהם כשל רב-מערכתי בעל חשיבות ציבורית חיונית ביותר.
393. לפי הדין הקיים, עומדת לממשלה האפשרות להגיע לחקר בלתי-תלוי של האירועים והכשלים שתוארו לעיל ותחת שיקול דעתה הנרחב של הממשלה עומדת לה הסמכות להקים ועדת חקירה ממלכתית, ובמקרה הצורך גם ועדת בדיקה ממשלתית.
394. כך, סעיף 1 לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968 (להלן: "**חוק ועדות חקירה**") קובע כי לממשלה

הסמכות להקים ועדת חקירה ממלכתית לה עומדים על פי חוק ועדות החקירה מלוא הסל סמכויות בחינה, בדיקה וירידה לפרטי הפרטים של מושא החקירה. כך, עומדת לראש הוועדה הסמכות לזמן עדים, לגבות עדויות בחו"ל (**דבר שהוא בעל חשיבות עליונה בענייננו דנו**), ולהטיל סנקציות על עדים המסרבים להגיע (סעיף 9). כן עומדות לוועדה סמכויות חקירה היונקות את כוחן מפקודת הפרוצדורה הפלילית (מעצר וחיפוש). כך רשאית הוועדה להוציא צווי חיפוש (סעיף 12 לחוק) ואף לפעול לשם איסוף חומר בדרכים שונות – ותוך שהיא מוסמכת להפעיל פרקליטים מפרלקטור המדינה ושוטרים ממשטרת ישראל (סעיף 13 לחוק).

395. לצד הכלים המשפטיים האמורים לעיל, עומדת לוועדת החקירה הממלכתית אף חשיבות עליונה מהפן הציבורי. עקרון הפומביות הוא עיקרון מרכזי בעבודת ועדות חקירה, ועבודתה נבדלת מבית המשפט בכך שהן אינן מסתפקות בחומר המוגש להן על ידי צדדים לסכסוך אלא גם חוקרות באופן אקטיבי, ותוך שהיא מאפשרת לציבור לבחון את התנהלותה, את דפוסי עבודתה – ואף להגיע ולדבר בפני חבריה מקום בו סבור מי מאזרחי המדינה כי יש בכוחו להוסיף ולהעמיק בחומרים שהוגשו לוועדה.

396. יצויין, כי אף שעניין זה מעולם לא הוכרע, לנוכח יכולות החקירה והירידה לשורשם של פרטים הניתנת לוועדת החקירה, קיימת גישה לפיה המלצות ועדת חקירה ממלכתית מחייבות את הממשלה, למעט במקרים נדירים ויוצאי דופן (וראו לעניין זה דיון בבג"ץ 9223/10 **התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ראש הממשלה ואח'** (פורסם בנבו, 19.11.2012).

397. לצד קיומה של ועדת החקירה הממלכתית, הקים המחוקק גם אפשרות להקמתה של ועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט. כך, סעיף 8א לחוק הממשלה, התשס"א-2001 (להלן: "**חוק הממשלה**") קובע כי בסמכותו של שר למנות ועדת בדיקה לבחינת אירוע שמצוי בתחום אחריותו. **סעיף זה קובע כי שר המשפטים רשאי, באישור הממשלה, לקבוע כי לוועדת בדיקה זו, יהיו הסמכויות של ועדת חקירה ממלכתית.**

398. נציין, כי לשר הבטחון עצמו אף עומדת סמכות ייחודית על פי סעיף 537 **לחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955** למנות ועדה לבדיקת נושא או אירוע מסוים המצוי בתחום. שילובו של סעיף זה עם הסעיפים 514-515 אף מקנים לוועדה זו כח לזמן עדים ולהטיל סנקציות על אלו המסרבים להגיע.

399. יצויין, כי ביום 22.11.2020 הודיע שר הבטחון, המשיב 4 לעתירה על הקמתה של ועדת בדיקה על פי סעיף 8א בראשות כ"י השופט בדמוס סטרשנוב. ואולם וועדה זו הוקמה מבלי שקיבלה את סמכויות זימון העדים אותן יכלה לקבל לו היתה מוקמת על פי חוק השיפוט הצבאי, ומבלי שפעל שר הבטחון על מנת להעניק לה סמכויות של ועדת חקירה בקרב הממשלה.

400. ואולם הכח להקים ועדת חקירה ממלכתית מצוי אף בידי מבקר המדינה. כחלק בלתי נפרד מהתשתית הנורמטיבית עליה מבוסס טיעון משפטי זה, תפנה העותרת אף לסעיף 14(ב)(1) לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב] (להלן: "**חוק מבקר המדינה**") הקובע כי אחת מדרכי הטיפול בתוצאות הביקורת היא הקמת ועדת חקירה ממלכתית בידי הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת (להלן: "**הוועדה לביקורת המדינה**"), זאת, לאחר שהנית מבקר המדינה דו"ח בנושא זה על שולחן הכנסת.

401. כך, בכל מקרה בו יהיה מעוניין יו"ר הוועדה לביקורת המדינה לקדם ועדת חקירה ממלכתית בנושא, הלכה למעשה – נחשמת בפני יו"ר הוועדה הדרך להחליט על כך ברוב של שני שליש כנדרש בחוק. גם מטעם זה, בו נחסמה בפועל דרכה של הכנסת לבקר את פעילות הממשלה באמצעות הקמת ועדת חקירה מתאימה – סבורה העותרת כי על בית המשפט הנכבד להתערב.

402. הנה כי כן, במדינת ישראל קיים כלי חקירה ובירור אמת נוסף, והוא רב עצמה – ועדת החקירה

הממלכתית, בין אם זו תוקם על ידי הממשלה – או על ידי מי משרה בוועדת בדיקה ממשלתית בעלת סמכויות של ועדת חקירה ממלכתית – בין אם תוקם בהוראת הכנסת ובין אם לבקשת מבקר המדינה, העותרת תבקש מבית המשפט הנכבד כי יורה למשיבים הנכבדים לפעול כפי סמכותם ולהורות על הקמתה של ועדת חקירה ממלכתית, ולמצער, וועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט ובעלת סמכויות של ועדת חקירה ממלכתית.

403. **בנסיבות העניין המפורטות לעיל, תטען העותרת כי השתלשלות האירועים והחיבור ביניהם מחייב הקמת וועדת חקירה ממלכתית; למצער – ועדת בדיקה ממשלתית בראשות שופט אשר לה סמכויות לזמן עדים כאמור.**

404. כפי שהובא לעיל בהודעת המשטרה מיום 8.11.2018, בסיום חקירתה אשר ציינה את הצורך "להגן על הרכש הביטחוני מפני אינטרסים זרים והשפחות פסולות" כאשר המשמעות הדברים היא, שיש להוסיף ולחקור בכלים "מנהליים" את הליקויים החמורים שהתגלו. פעולה שיש לבצע בנסיבות באמצעות ועדת חקירה ממלכתית, ונצין גם את עמדת המשיב 1 על "שאלות כבדות משקל העולות מהתצהירים אשר נותרו לעת הזו ללא מענה".

405. העולה מהאמור הוא ש**מכלול הפרשות בעניין זה כלל לא נבדק**, ובוודאי כשמדובר בפרשות בסדר גודל כמו אלו שלפנינו; כשמדובר בהתנהלות שיטתית שמעוררת סימני שאלה פליליים המגיעים עד לעומד בראשות הממשלה ולפגיעה בביטחון המדינה; וכשאמון הציבור בהתנהלות עובדי הציבור שהוא מאבני היסוד לחוסנה של החברה הישראלית נפגע בצורה כה קשה – **בלתי סביר באופן קיצוני שלא לרדת לחקר האמת, ולפתוח בבדיקה לשם חשיפת האמת במכלול הפרשות ומכלול האספקטים.**

406. עוד תציין העותרת כי בנסיבות העניין, סמכות הרשות להקים וועדת חקירה הופכת לסמכות חובה. אי חקירת או בדיקת שלל אירועים חמורים אלה, המהווים הלכה למעשה פגיעה בביטחון המדינה, היא המקרה החרג והנדיר (כאמור בבג"ץ 2624/97 רונאל נ' ממשלת ישראל, פ"ד נא(3) 71, 79 (1997)), בו עומדת לפני בית המשפט השאלה האם להתערב להחיל על הממשלה את הביקורת השיפוטית הנדרשת; בפרט, כאשר הגורם שעתיד לעמוד במרכז של חקירה זו, גם עומד בבסיס החשדות החדשים בפרשת הפלדות, ומדובר בראש הממשלה שאמור להפעיל את הסמכות להקמת וועדת חקירה ממלכתית. ודאי הוא שמדובר במצב של ניגוד עניינים גמור – ושומה על בית המשפט הנכבד לפעול לתיקון פגם יסודי זה.

י. סוף דבר

407. מן האמור לעיל עולה בבירור, כי ישנו בסיס איתן המצדיק את קבלת העתירה דנן.

408. אשר על כן, מתבקש בית המשפט הנכבד לקבל את העתירה על כל רכיביה, ביחד ולחוד, ולהעניק לעותרים את הסעדים המבוקשים בה.

409. לעתירה זו מצורף תצהיר מטעם ד"ר שחף גל, מנכ"ל העותרת.

410. מן הדין ומן הצדק לקבל את העתירה.

אביתר אילון, עו"ד אריאל ברזילי, עו"ד תומר נאור, עו"ד ד"ר אליעד שרגא, עו"ד

ב"כ העותרת

היום, יום חמישי, יז' כסלו, תשפ"א, 03 בדצמבר 2020, בירושלים

בעניין:

התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר 580178697
ע"י ב"כ עוה"ד ד"ר אליעד שרגא ו/או תומר נאור ו/או
אריאל ברזילי ו/או רחל אל שי רוזנפלד ו/או אביתר אילון
ו/או הידי נגב ו/או גילי גוטוירט ו/או חן שופן
מרח' יפו 208 ירושלים, ת.ד. 36054 ירושלים 9136001
טל': 02-5000073; פקס': 02-5000076

העותרת

- נ ג ד -

1. היועץ המשפטי לממשלה – ד"ר אביחי מנדלבליט.
2. מ"מ מפכ"ל משטרת ישראל – ניצב מוטי כהן.
3. ממשלת ישראל.
4. שר הביטחון – מר בנימין גנץ.
5. שר החוץ – מר גבי אשכנזי.
6. שר האוצר – מר ישראל כץ.
7. שר המשפטים – מר אבי ניסנקורן.
8. שר הכלכלה – מר עמיר פרץ.
9. מבקר המדינה – מר מתניהו אנגלמן.
באמצעות פרקליטות המדינה
רח' צאלח - א - דין 29 ירושלים.
טל': 073-3925590; פקס': 02-6467011
10. כנסת ישראל.
באמצעות יועמ"ש כנסת
כנסת ישראל, קריית בן גוריון, ירושלים.
טל': 02-6408636; פקס': 02-6753495
11. ראש ממשלת ישראל – מר בנימין נתניהו.
באמצעות משרד עו"ד ד"ר יוסי כהן
רח' קלישר 17, בית גי-אה, תל אביב.
טל': 03-5168484; פקס': 03-516066
12. מר נתן מילקובסקי.
13. מר דוד שימרון.
באמצעות משרד עו"ד שמרון, מולכו פרסקי ושו"ת
הגן הטכנולוגי, מנחת מלחה, בניין 1, ירושלים.
טל': 03-6853685; פקס': 03-6853853
14. מר מיכאל (מיקי) טוביה גנור.
באמצעות משרד עו"ד בועז בן צור – בן צור ושות'
מגדלי הארבעה (מגדל צפוני) רח' הארבעה 28, ת"א.
טל': 03-7155000; פקס': 03-7155001

המשיבים

תצהיר מטעם העותרת

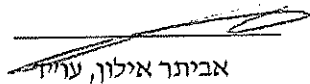
אני הח"מ שחף גל, מס' זהות 053438974, מנכ"ל העותרת, מצהיר בזאת כי העובדות המפורטות בעתירה זו נכונות לפי מיטב ידיעתי ואמונתי.

חתימת המצהיר

אישור

אני עו"ד אביתר אילון, מאשר בזאת כי ביום 3.12.2020, חתם בפני מר שחף גל, מס' זהות 053438974, על הצהרתו דלעיל, לאחר שהזהרתיו כי עליו להצהיר ולומר את האמת, וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, ולאחר שאישר את נכונות הצהרתו.

אביתר אילון, עו"ד

היועץ המשפטי לממשלה

ירושלים, כ"ז תשרי תשפ"א

15 אוקטובר 2020

מס' מסמך: 004-99-2020-023676

עיקרי הנימוקים שלא לפתוח בחקירה פלילית בפרשת המניות

פתח דבר:

1. בשנים האחרונות נחקר ראש ממשלת ישראל, מר בנימין נתניהו (להלן: **נתניהו**), כחשוד בשלושה תיקי חקירה שעניינם עבירות מתחום טוהר המידות, תיקים 1000, 1000, ו-4000. לאחר בחינת הראיות בשלושת התיקים הללו, ובהמשך להליך שימוע שנערך, החלטתי להגיש נגד נתניהו כתב אישום, והוא תלוי ועומד בפני בית המשפט המחוזי בירושלים. לצד זאת, נבחנו טענות למעורבות של נתניהו גם במסגרת "פרשת כלי השייט" המכונה גם תיק 3000, שאף עניינה בעבירות מתחום טוהר המידות. בעניין זה לא נמצאה תשתית ראייתית מספקת לחקירת נתניהו כחשוד, עם זאת נגבתה מנתניהו עדות פתוחה. כמו כן יצוין, כי במסגרת תיק 3000, מתקיימים בימים אלה הליכי שימוע לעשרה חשודים, שנמצא על ידי פרקליטות המדינה כי יש תשתית ראייתית שמצדיקה קיומם. עוד יצוין, כי בחודש פברואר 2019 דחה בית המשפט העליון עתירה שביקשה לשנות מההחלטה שלא לחקור את נתניהו כחשוד גם בתיק זה (בג"צ 8924/18).

2. החלטתי דנן עוסקת בשאלה האם קיימת תשתית ראייתית המצדיקה פתיחה בחקירה פלילית נגד נתניהו בעניין נוסף, חמישי במספר, אשר במוקד שלו מצויה רכישת זכויות שביצע נתניהו בשנת 2007 בשותפות שבבעלות בן דודו, ומי שהיטיב עם נתניהו לאורך שנים, איש העסקים האמריקני נתן מיליקובסקי ובני משפחתו הקרובים (להלן: **התאמה: רכישת המניות ו-מיליקובסקי**). רכישה אשר הניבה רווח משמעותי לנתניהו, נוכח פער גדול בין מחיר רכישת הזכויות בשנת 2007 לבין מחיר מכירתן בשנת 2010.

בחנתי האם התשתית הראייתית שמונחת בפניי - אשר כוללת מידע שהתקבל ממספר רשויות, וכן גרסאות מעורבים בהן גרסאות נתניהו ומיליקובסקי כפי שנמסרה בתיקים אחרים אך בנושאים משיקים - מעלה חשד סביר לכך שבוצעו על ידי נתניהו, אגב רכישת המניות, החזקתן ובהמשך מכירתן, עבירות פליליות ובהן עבירות שוחד ומרמה והפרת אמונים של עובד ציבור. בתוך כך, נדרשתי למספר שאלות משנה, ועם העיקריות שבהן נמנות השאלות הבאות: האם רכישת הזכויות, בנסיבותיה, מהווה טובת הנאה שקיבל נתניהו ממיליקובסקי? ככל שהתשובה לכך חיובית, האם טובת הנאה זו ניתנה בזיקה

היועץ המשפטי לממשלה

לתפקידו הציבורי של נתניהו או בעד פעולה הקשורה בתפקידו הציבורי? האם קבלת טובת ההנאה כשלעצמה מגבשת, בנסיבות העניין, חשד לביצוע עבירה פלילית כלשהי באופן המצדיק פתיחה בחקירה פלילית?

לצד זאת, גם נדרשתי כמובן לשאלת הקשר האפשרי שבין עסקת המניות ועסקיו ועיסוקיו של בן דודו של נתניהו מיליקובסקי לבין האירועים שנחקרו במסגרת פרשת כלי השייט, וביתר פירוט לשאלה, האם בכל הידוע לנו נכון לעת הזו ביחס לנושא זה יש כדי לשנות מההחלטה שלא לראות בנתניהו כחשוד בפרשת כלי השייט. בכלל זאת, האם עולה מהתשתית הראייתית שלפניי חשד סביר כי נתניהו היה מודע לקיומה של זיקה, ככל שהייתה כזו, בין עסקיו ועיסוקיו של מיליקובסקי לבין התאגיד הגרמני שמכר לישראל את אותם כלי שייט? ואם כן, האם נתניהו פעל במסגרת עסקאות כלי שייט שערכה מדינת ישראל לטובת מיליקובסקי, מיטיבו?

3. בפתח הדברים אומר ארבעה אלה:

הראשון הוא שלאחר בחינת התשתית הראייתית שנאספה במסגרת הבדיקה שבוצעה, ומכלול העמדות שהובאו בפניי, מצאתי כי יש לקבל את המלצתם הדומה של ראש אגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל - ניצב יגאל בן-שלום, פרקליטות המדינה, שניתנה על דעת שני המשנים לפרקליט המדינה שעסקו בנושא - גב' ליאת בן-ארי ומר שלמה (מומי) למברגר, והמשנים ליועץ המשפטי לממשלה - מר רוז נורי וגב' עמית מררי, ולפיה אין בנסיבות העניין תשתית מספקת כדי להורות על פתיחה בחקירה פלילית נגד נתניהו. את הטעמים שביסוד המלצתם, אשר מקובלים עליי, אפרט בהמשך.

השני - שהוא דבר ברור בעיניי ובגדר מושכלות ראשוניים - דין אחד לכולם. השאלה האם יש מקום לפתוח בחקירה נגד ראש הממשלה נבחנת על פי אותו מבחן ראייתי הנוהג לגבי הכל. אכן, תהליך בחינת הראיות במקרה של ראש ממשלה נערך על ידי ראשי המערכת באופן אישי, אולם הדרישה המהותית למסד ראייתי של "חשד סביר לביצוע עבירה" אחידה ושווה, והשאלה האם יש מקום לפתוח בחקירה פלילית הניצבת בבסיס החלטתי נבחנה רק לאורה.

השלישי הוא שהנימוקים שאציג להלן אינם כוללים את המכלול שנבדק ואת כלל הממצאים כפי שהוצגו לי בחוות הדעת ובישיבות, אלא את העיקריים שבהם.

הרביעי הוא שהחלטתי שלא לפתוח בחקירה עוסקת אך בשאלה הפלילית, להבדיל

היועץ המשפטי לממשלה

משאלות של מנהל תקין או שאלות מתחום האתיקה הציבורית שעולות מהחומר המונח בפניי.

רקע בתמצית - קשרי נתניהו מיליקובסקי:

4. נתניהו ומיליקובסקי הם, כאמור, בני דודים. כעולה מעדויותיהם שנמסרו בפרשות אחרות, התקיימו ביניהם קשרים החל מצעירותם ובמשך השנים. לטענתם, לאורך השנים מיליקובסקי נתן לנתניהו כספים, וכן סייע לו כלכלית בדרכים נוספות, למשל במימון טיסות וביגוד.

5. נתניהו ומיליקובסקי טענו כי ראו במתן טובות ההנאה המתוארות "מסורת", שהמשיכה את נוהגו של אביו של מיליקובסקי לתת כספים לאביו של נתניהו. לצד זאת, על פי הראיות שנאספו, הסיוע הכספי ניתן לנתניהו אך לא לאחיו, ומיליקובסקי תיאר כי ביקש להקל בכך על נתניהו ו"לשחרר" אותו מדאגות כספיות בשעה שהוא ממלא תפקיד ציבורי חשוב.

רקע בתמצית - התאגידים הרלוונטיים והקשרים ביניהם:

6. ThyssenKrupp AG הוא קונגלומרט גרמני הפועל ביותר מ-70 מדינות ברחבי העולם, ומנהל מאות חברות העוסקות בנושאים תעשייתיים רבים, כגון ייצור מעליות, ייצור פלדה ושירותי תעשייה מגוונים (להלן: **טיסנקרופ**). בין יתר הפעילות הענפה של טיסנקרופ, הוא מחזיק, בעקיפין, גם במספנות H.D.W הממוקמות בגרמניה, שבהן מייצרים את כלי השייט שמצויים במוקד פרשת "כלי השייט".

7. החברה האמריקנית גראפטק מתמחה בייצור ופיתוח של טכנולוגיות בתחום חומרי הגרפיט והקרבון המשמשים בתעשיות המתכת, ומייצרת בין היתר מוצר המהווה רכיב הכרחי בתהליך ייצור פלדה (להלן: **גראפטק**).

8. יצרני פלדה, כגון טיסנקרופ, רוכשים מחברות, כגון גראפטק, אלקטרודות גרפיט, ומשתמשים בהן בתהליך ייצור פלדה.

9. החל משנת 2008, לכל המאוחר, מכרה גראפטק מוצרים לטיסנקרופ, תוך שגראפטק ציינה את אחת מחברות הבת של טיסנקרופ בין לקוחותיה הבולטים. מתגובה פומבית שמסרה טיסנקרופ בשנת 2017 עולה כי היקף המסחר של התאגיד טיסנקרופ בכללותו עם גראפטק הוא "סכום זניח הנופל במובהק מ-1%" מהמחזור השנתי שלה העומד על 39 מיליארד

היועץ המשפטי לממשלה

אירו. עוד יצוין, כי לא קיימת אינדיקציה באשר להיקף המסחר בין גראפטק לחטיבה הימית של טיסנקרופ. היינו מבחינת גראפטק טיסנקרופ היוותה לקוח בולט, הגם שמבחינת טיסנקרופ, העסקאות עם גראפטק היו ככל הנראה שוליות יחסית.

10. עיקר עסקיו של מיליקובסקי בתחום הפלדה בארה"ב. בנוסף לכך, החל בשנים 2010-2011 לערך, ונכון לשנת 2017, הייתה לו פעילות עסקית מסוימת גם במדינת ישראל, שעניינה השקעה בשלוש חברות הזנק ורכישת נדל"ן.

11. החברה האמריקנית C/G Electrodes LLC (להלן: **סי.ג'י**) ייצרה אלקטרודות גרפיט, בדומה לגראפטק. חברת Seadrift Coke L.P (להלן: **סידריפט**), גם היא חברה אמריקנית, פיתחה מוצר המשמש בשרשרת הייצור של הליך הפקת פלדה, ולקוחותיה היו חברות מסוגה של סי.ג'י וגראפטק.

12. עד שלהי שנת 2010 מיליקובסקי ובני משפחתו הקרובים החזיקו במניות של סי.ג'י וסידריפט. החל במועד מסוים, בשנת 2005 או סמוך לאחר מכן, הוחזקו 61% ממניות חברת סידריפט על ידי משפחת מיליקובסקי, וזאת באמצעות שותפות בשם NMSD (להלן: **NMSD**). החל מיולי 2008, במקביל להחזקה האמורה על ידי השותפות, הוחזקו כ-19% ממניות סידריפט על ידי גראפטק.

13. בשנת 2010, נרכשו הזכויות בסידריפט (שהוחזקו על ידי **NMSD**) ובסי.ג'י, על ידי גראפטק. במסגרת העסקה הזו מול גראפטק קיבלו מיליקובסקי ובני משפחתו תמורה כספית משמעותית, וכן 11% ממניות גראפטק. לאחר המכירה מיליקובסקי החל לכהן כדירקטור בגראפטק, וזאת עד לשנת 2015.

באוגוסט 2015 התנתק מיליקובסקי מחברת גראפטק.

14. הנה, התמונה הידועה לנו היא זו - טיסנקרופ היא, בין היתר, יצרנית פלדה, המשמשת, בין היתר, לבניית כלי שיט. גראפטק מספקת לטיסנקרופ אלקטרודות הדרושות לשם ייצור פלדה. סידריפט סיפקה לגראפטק מוצר הדרוש לשם ייצור אותן אלקטרודות. שאלות פרטניות יותר – כגון מהם היקפי העסקים הכלליים בין החברות; מהם היקפי העסקים הנוגעים לתחום השייט; האם במסגרת כל ייצור של כלי שיט נדרשה טיסנקרופ לרכוש מוצרים מגראפטק – אינן בגדר הידוע.

כמו כן, עד לשנת 2010 היו למיליקובסקי אינטרסים כספיים בסי.ג'י. ובסידריפט, והחל

היועץ המשפטי לממשלה

משנת 2010 ועד לשנת 2015 היו לו אינטרסים כבעל מניות וכדירקטור בגראפטק, שהיא כאמור ספק של טיסנקרופ.

15. כאן המקום לציין כי לנתניהו הייתה מעורבות מסוימת בעסקיו האמורים של מיליקובסקי עד שנת 2010, וכעת ניגש לתאר את הדברים.

מעורבותו של נתניהו בשותפות NMSD:

16. בחודש אוגוסט 2007 השקיע נתניהו בשותפות NMSD, כך שבין השנים 2007-2010 החזיק ב-1.7% מהזכויות בשותפות NMSD, אשר כאמור, החזיקה במועדים אלה ב-61% מסידריפט, כך שנתניהו החזיק בעקיפין ב-1% מסידריפט. בדיווחיו של נתניהו למבקר המדינה ולוועדה למתן היתרים במשרד מבקר המדינה (להלן: **ועדת ההיתרים**) צוין, כי ביום 26.8.2007 נתניהו השקיע בשותפות 600,000 דולר (כ-2.5 מיליון ₪).

17. עוד במסגרת דיווחיו של נתניהו למבקר המדינה, מסר נתניהו כי ביום 29.11.2010 מכר את חלקו בשותפות NMSD בסכום של 4.47 מיליון דולר (כ-16.5 מיליון ₪). חלקו של נתניהו נמכר לשותפות אחרת שבבעלות משפחת מיליקובסקי, וזאת בצמוד וחלק מהעסקה שנוכרה לעיל שבה נמכרו כל הזכויות בסידריפט ובסי.גי לגראפטק.

18. היינו, החל מחודש אוגוסט שנת 2007, החזיק נתניהו ב-1.7% משותפות NMSD של משפחת מיליקובסקי, ובחודש נובמבר שנת 2010, סמוך למכירת סידריפט לגראפטק, מכר נתניהו את החזקותיו אלה למיליקובסקי בסכום של כ-16 מיליון ₪, כחלק מעסקה כוללת למכירת סידריפט לידי גראפטק. לאחר מכירת הזכויות כאמור חדל נתניהו, על פי הידוע, להחזיק במניות שלהן קשר לתחום הפלדה.

19. יצוין, כי נתניהו דיווח על החזקת הזכויות בשותפות NMSD בהצהרותיו העיתיות למבקר המדינה בשנים 2009 ו-2010, ואף דיווח על הרווח ממכירת המניות בהצהרתו לשנת 2011.

השתלשלות הבדיקות שנערכו על ידי רשויות אכיפת החוק:

20. ביום 20.2.2019 ניתנה החלטת ועדת ההיתרים בבקשה שהגיש נתניהו לקבלת היתר לקבל ממיליקובסקי סכום כסף גדול מאוד, אף שהוא איש ציבור הנושא בתפקיד רם, בנימוק

היועץ המשפטי לממשלה

שהדבר דרוש לו לצורך מימון הוצאות משפט. בהחלטתה, התייחסה ועדת ההיתרים להחלטה קודמת שניתנה בבקשה שהגיש נתניהו בשנת 2009, ולעניין זה צוין כי "לראש הממשלה היו בשנת 2009 אחזקות בשותפות שיתר המחזיקים בה הם מיליקובסקי ובני משפחתו המידיים, וכי שותפות זו החזיקה בחלקים ניכרים מתאגיד תעשייתי העוסק בתוספי פלדה".

הכוונה היא, כמובן, ל-NMSD.

21. הנתונים שהובאו בהחלטת הוועדה בשנת 2019 אודות אחזקות נתניהו בחברה העוסקת בתחום הפלדה, הוסיפו על חומר חקירה אחר שהיה בידי רשות אכיפת החוק אותה עת. בחודש אפריל 2017 נגבו ממיליקובסקי שתי הודעות על ידי משטרת ישראל. האחת, בתיק 1000, שם נשאל מיליקובסקי, בעיקרם של דברים, על טובות הנאה שנתן לנתניהו במשך שנים; השנייה, בתיק 3000, שם נדרשה עדותו בין היתר נוכח פרסומים בדבר קשר עסקי עקיף בינו לבין טיסנקורפ. יובהר כי אותו קשר עסקי עקיף הוא היותו של מיליקובסקי דירקטור ובעל מניות בחברת גראפטק. בהודעות אלה מיליקובסקי נמנע מלתאר את חלקו של נתניהו בעניין, דהיינו את אחזקותיו של נתניהו בשותפות NMSD עד שלהי שנת 2010.

22. נוכח המידע שעלה מהחלטת ועדת ההיתרים, ומידע אחר שהתקבל, לרבות פרסומים עיתונאיים, בנוגע לזיקה העסקית האמורה בין נתניהו למיליקובסקי, ביקשתי מפרקליטות המדינה ובהמשך ממשטרת ישראל לבחון את משמעות רכישת המניות, בשים לב למידע שנאסף קודם לכן בתיקי החקירה האחרים. במסגרת זו, אף הנחיתי לקבל ממוסד מבקר המדינה את מלוא המסמכים הנוגעים לעניין זה, וכן לקבל מידע רלוונטי שנמצא בידי הרשות לאיסור הלבנת הון ומימון טרור ובידי רשות המיסים, וכך נעשה. לאחרונה הגישה התנועה לאיכות השלטון עתירה בנושא זה (בג"צ 3921/20), אשר צורפו לה, בין היתר, תצהירים, חלקם ניתנו על ידי בכירי מערכת הביטחון לשעבר, המבקרים את התהליכים שנגעו לרכישת כלי השייט על ידי מדינת ישראל. לפיכך, ביקשתי מפרקליטות המדינה וממשטרת ישראל לבחון במסגרת זו אף את הטענות בעתירה ואת המידע שצורף אליה.

23. הן משטרת ישראל והן פרקליטות המדינה בחנו, בשים לב למכלול הנתונים שמצוי כעת בידי רשויות האכיפה, האם נכון לעת הזו קיימת תשתית ראייתית המצדיקה לפתוח בחקירה פלילית. הבחינה נעשתה בכל גוף לעצמו, ולאחר מכן גם בישיבות משותפות. לאחר בחינת הדברים הוצגה בפניי, כאמור לעיל, מסקנתם הדומה, ולפיה אין בנמצא תשתית ראייתית המצדיקה פתיחה בחקירה בפרשת המניות או שינוי העמדה ביחס לנתניהו בפרשת כלי השייט. עוד הוסיפו פרקליטות המדינה ומשטרת ישראל, כי גם אם

היועץ המשפטי לממשלה

האינדיקציות הראייתיות הקיימות היו איתנות יותר, נוכח הזמן הרב שחלף מהמעשים הנדונים ועד המועד שבו הדברים הובאו לפתחה של מערכת אכיפת החוק, אין תוחלת להעמקת חקר בנושא בכלים של חקירה פלילית. כאמור, אני סבור כי יש לקבל עמדה זו מנימוקיהם אשר להלן אעמוד על עיקריהם.

ניתוח התשתית הראייתית הקיימת:

24. הפער המשמעותי בין מחיר רכישת האחזקות בשותפות NMSD, ובעקיפין בחברת סידריפט, בשנת 2007, עליו דיווח נתניהו, לבין מחיר מכירת הזכויות בשותפות למיליקובסקי בשלהי שנת 2010, כמו גם השוואה למחיר רכישת מניות סידריפט על-ידי צד ג' בשנים אלה, העלו אפשרות כי נתניהו רכש את הזכויות בשותפות ממשפחת מיליקובסקי בסכום הנמוך באופן ניכר משווי הריאלי, ובכך קיבל טובת הנאה משמעותית ביותר. בהמשך, בשנת 2010, עת מכר נתניהו את הזכויות בשותפות למיליקובסקי, במחיר אשר, על פניו ובהתאם לאינדיקציות הראייתיות, משקף שווי ריאלי או קרוב לכך, צמח לנתניהו רווח גדול שמקורו באותה רכישה מעוררת סימני שאלה שבוצעה בשנת 2007. אמנם, נוכח חלוף הזמן הרב, קיים קושי לאסוף תשתית עובדתית מקיפה שתאפשר לקבוע ממצאים באשר לקיומה והיקפה של טובת ההנאה, הנגזר גם משאלת שווי החברות בהן עסקין. אולם, נוכח האמור לעיל, יצאתי מנקודת הנחה כי נתניהו אכן קיבל טובת הנאה משמעותית ממיליקובסקי בשנת 2007. אמשך את הניתוח לאור הנחה זו.

25. על פי ההנחה כאמור, נתניהו קיבל טובת הנאה משמעותית ממיליקובסקי. בהתבסס על כך, נדרשו משטרת ישראל ופרקליטות המדינה, בראש ובראשונה, לשאלה האם יש מקום לפתוח בחקירה בחשד לביצוע עבירת שוחד.

עבירת שוחד, ביסודה, חולשת על מצב שבו טובת הנאה ניתנת לעובד הציבור בעד פעולה הקשורה בתפקידו. מדובר בעבירת התנהגות המתגבשת, ככלל, במועד לקיחת טובת ההנאה שהיא בבחינת מתת מושחתת שקיבל עובד הציבור. לפיכך נקודת הזמן הרלוונטית שאותה יש לבחון היא מחצית שנת 2007; שם, כאמור, על פי ההנחה, המקור ממנו צמח לנתניהו רווח.

הסתכלות זו לימדה כי חרף התהיות שהמקרה מעורר, אין בסיס לקבוע כי מתקיים חשד סביר שיצדיק חקירה פלילית בעבירת שוחד. זאת, בעיקר משום שלא נמצאה אינדיקציה לקיומו של אינטרס רלוונטי של מיליקובסקי שאותו הוא היה עשוי לבקש לקדם באמצעות נתניהו, אשר כיהן באותה עת כחבר כנסת ויו"ר האופוזיציה, ולשם כך נתן לו טובת הנאה.

היועץ המשפטי לממשלה

לעניין זה נמצא, כאמור, כי רק בחלוף למעלה משלוש שנים, בשנים 2010-2011, החלה פעילות עסקית מסוימת של מיליקובסקי בישראל. בנוסף, גם אם מערכת היחסים המשפחתית הקרובה בין נתניהו למיליקובסקי, אינה שוללת אפשרות מבחינה עקרונית של מערכת יחסים שוחדית; הרי שבשים לב לגרסתם של השניים בדבר "מסורת" של תמיכה ארוכת שנים של מיליקובסקי בנתניהו, נמצא שלהעדר היכולת להצביע על אינטרס מוחשי שביקש מיליקובסקי לקדם באמצעות מתן טובת ההנאה, יש משמעות של ממש.

26. שיקולים אלה המצויים בתחום הראייתי, עומדים כשלעצמם, גם אלמלא היו בצידי קשיים משמעותיים במישור חלופי הזמן, שהרי חלפו כ-13 שנים ממועד רכישת הזכויות בשותפות. לצד שאלות משמעותיות של התיישנות מהותית שבהכרח מתעוררות במצב דברים זה, חלוף הזמן המשמעותי משפיע עד מאוד גם על תוחלתה של חקירה פלילית למצות את בירור העניין, ובעיקר קושי בהגעה לעדים ובאיסוף מסמכים אשר חלק ממשי מהם מעבר לים.

27. בחינת החשד לביצוע עבירת שוחד אינה ממצה את בדיקת ההיבטים הפליליים שעשויים לנבוע מעצם קבלת טובת ההנאה. בנסיבות מסוימות קבלת טובת ההנאה משמעותית, בפני עצמה, עשויה לגבש עבירת עוון מסוג הפרת אמונים של עובד ציבור. לצורך כך ישנה חשיבות רבה למכלול הנסיבות האופפות את הנתניהו, ובכלל זאת, יש לבחון האם טובת ההנאה ניתנה לעובד הציבור בזיקה לתפקידו הציבורי. כמובן שגם להיקף טובת ההנאה ישנה משמעות של ממש, ואף לשאלה האם עובד הציבור דיווח, במקרים המתאימים ובמצבים המתאימים, על טובת ההנאה שקיבל, השפעה על סיווג טובת ההנאה כמעוררת חשד לפלילים אם לאו (ראו ע"פ 8080/12 מדינת ישראל נ' אולמרט (29.9.2016)).

גם אם היה ניתן, מבחינה מעשית, להעמיק בבדיקת נסיבות מתן טובת ההנאה המגולמת ברכישת הזכויות בשנת 2007, לפני כ-13 שנה, ובבדיקת היקפה של אותה טובת הנאה, דבר שכאמור לשיטת כל העוסקים בעניין יש בו קושי ממש, הרי שעבירת העוון של מרמה והפרת אמונים, שהיא הרלוונטית לענייננו, כבר התיישנה מבחינת הדין הפלילי מספר שנים לפני המועד בו הובא הדבר לפתחה של מערכת אכיפת החוק. בנסיבות אלה, קיבלתי, כאמור, את המלצת משטרת ישראל ופרקליטות המדינה כי המסד הראייתי בנושא אינו מצדיק חקירה, וזאת גם בשים לב לטענה אודות מערכת היחסים הייחודית בין מיליקובסקי לנתניהו כמתואר, ולאור הזמן הרב שחלף המשפיע מאוד על האפשרות להגיע לחקר האמת, ובפרט לאור קיומה של התיישנות מהותית. אם לחדד לעניין ההתיישנות, קבלת טובת ההנאה אפשרית על ידי נתניהו ממיליקובסקי, הובאה לבחינת מערכת אכיפת החוק כאשר העבירה שהיא עשויה לגבש כבר התיישנה מספר שנים קודם לכן מבחינת

היועץ המשפטי לממשלה

הדין הפלילי.

28. הבחינה לא התמצתה בניתוח ההיבטים הפליליים האפשריים הכרוכים בעצם קבלת טובת ההנאה כמפורט לעיל, אלא נבדקו היבטים נוספים רלוונטיים. כך, נבחן האם יש תשתית ראייתית המלמדת על השפעה הדדית בין יחסיו של נתניהו ומיליקובסקי לבין נושאים שונים שנחקרו במסגרת פרשת "כלי השיט", באופן המצדיק חקירה פלילית. במוקד חיבור אפשרי זה בין נושא המניות לנושא כלי השיט ניצבה השאלה האם על רקע קשריו המשפחתיים והעסקיים של נתניהו עם מיליקובסקי, טובות ההנאה שצמחו לו מקשר זה והחזקתו בזכויות בשותפות עד לשנת 2010, פעל נתניהו במסגרת הליכי הרכש של כלי שיט מטיסנקרופ לטובת מיליקובסקי. היינו, האם מתעורר חשד סביר לפיו נתניהו פעל בניגוד עניינים?

29. אף בהתעלם מהקשיים שהוצגו עד כה, ברי שפתיחה בחקירה פלילית בנסיבות העניין מוצדקת אך בהתקיים אינדיקציה ראייתית מספקת, להבדיל מהשערות, ביחס לשני מישורים אלה: הראשון הוא שעסקיו של מיליקובסקי נתרמו, או עשויים היו להיתרם באופן ממשי, בעקבות פעולות נתניהו בקשר לרכישת כלי שיט מטיסנקרופ. השני הוא שנתניהו היה מודע בפועל לאפשרות שינבעו למיליקובסקי רווחים בעקבות עסקאות כלי שיט של מדינת ישראל. אולם, כפי שהוצג בפניי, אין ראיות המצדיקות קביעת קיומו של חשד סביר בעניין זה, וזאת נוכח המפורט להלן.

בכל הנוגע למישור הראשון - נמצא על פי המידע שבידנו כי הזיקה בין מיליקובסקי לבין עסקאות בתחום כלי השיט של טיסנקרופ היא זיקה כלכלית מעורפלת שאינה מבססת תשתית נדרשת לפתיחה בחקירה. כאמור, גראפטק מייצרת רכיב המשמש בתהליך ייצור פלדה שאותו רוכשת גם טיסנקרופ, שמייצרת מגוון מוצרים המבוססים על פלדה, ושמבחינת גראפטק, טיסנקרופ היא לקוח משמעותי. אך כלל לא ברור האם ניתן לקשור נתונים אלה לענייננו. גם בהנחה שחברת גראפטק יכולה הייתה להפיק, בעקיפין, רווחים כלשהם כתוצאה מעסקה שמבוצעת על ידי טיסנקרופ מול מדינת ישראל, בהינתן היקף השימושים של טיסנקרופ בפלדה במגוון עסקיה, היותה של גראפטק ספק של רכיב אחד מבין הרכיבים שמשמשים בייצור פלדה, והיותו של מיליקובסקי אחד מבעלי המניות בגראפטק, יש קושי להצביע על אינטרס מיוחד בעסקאות כלי השיט דווקא. עת נבחנת השאלה האם יש מקום לפתוח בחקירה פלילית, לא ניתן לצאת מהנחה שמיליקובסקי הרוויח באופן ישיר מעסקאות כלי שיט של מדינת ישראל, אלא זו היא אפשרות בלבד, אשר אין לה, כאמור, בסיס מספק בתשתית הראייתית הקיימת.

גם כאשר מיליקובסקי נשאל בחקירתו על כך שטיסנקרופ הייתה לקוחה של גראפטק במשך

היועץ המשפטי לממשלה

השנים, הוא שלל ידיעה כלשהי בנושא, וטען כי לא עסק בזהות לקוחות החברה במסגרת פעילותו כדירקטור. לדבריו, גילה על כך לראשונה כשנשאל בנושא על-ידי עיתונאי ישראלי. מיליקובסקי אמר כי הוא מכיר את טיסנקרופ מאחר שהיא חברה מובילה בתחום הפלדה, ולדבריו עוסקת בתחומים רבים, אך כלל לא ידע שהיא עוסקת בייצור צוללות.

בכל הנוגע למישור השני - מודעות נתניהו לזיקה כלכלית בין עסקי מיליקובסקי לבין עסקאות כלי שיט של מדינת ישראל מול טיסנקרופ - התמונה הראייתית חסרה אף יותר; אין בפנינו אינדיקציה ראייתית לכך שנתניהו ידע שמיליקובסקי מכהן כדירקטור בגראפטק, או שהוא מחזיק במניותיה אחרי שנת 2010, וממילא אין כל אינדיקציה ראייתית לכך שנתניהו ידע שגראפטק סוחרת עם טיסנקרופ. אם כך, טענה לפיה נתניהו ידע שקידום עסקאות מול טיסנקרופ עשויה להועיל למיליקובסקי מבחינה כספית אין לה, בתשתית הראייתית הקיימת, על מה שתסמוך. אף שגרסה זו עשויה להיראות על פני הדברים כמוקשית, זוהי העדות המצויה בפנינו.

בנוסף, לשם שלמות התמונה, יצוין, כי כאשר מיליקובסקי נחקר על הנושא, הוא מסר כי נתניהו ידע באופן כללי בלבד כי הוא עוסק בתחום הפלדה, והוסיף שספק אם נתניהו ידע במה בדיוק עוסקות החברות שבבעלותו. כמו כן תיאר מיליקובסקי כי כאשר עדכן את נתניהו על מכירת אחזקותיו בשנת 2010, נתניהו לא שאל פרטים על העסקה והוסיף כי הוא מניח שלנתניהו אין "כל כך עניין בזה". גם גרסה זו, בשים לב ליחסי הקרבה בין השניים ולקשר העסקי הקודם בשותפות, עשויה להיראות על פני הדברים כמוקשית, אך זוהי העדות המצויה בפנינו.

30. עוד יצוין בקשר לשני מישורים אלה כי העסקה לרכש "הצוללת השישית" שנחתמה בחודש מרץ 2012 - היא העסקה הראשונה בהקשר הנדון שבוצעה תחת כהונתו של נתניהו כראש הממשלה, הייתה למעשה מימוש של הסכם אופציה שכרתה מדינת ישראל מול המספנות שבבעלות התאגיד עוד בשנת 2005. קרי ראשיתה של עסקה זו מצוי מספר שנים קודם לתחילת כהונתו של נתניהו כראש ממשלה. בנוסף לכך עולה מהממצאים כי נתניהו המשיך לפעול לרכישת כלי שיט נוספים מטיסנקרופ גם לאחר עזיבתו של מיליקובסקי את חברת גראפטק.

31. על כן, בהתאם להמלצת כלל הגורמים שהיו מעורבים בבחינת העניין, מצאתי שאין תשתית ראייתית מספקת לביסוס חשד שנתניהו היה מודע לכך שלפעולותיו בנושא כלי השיט עשויות להיות השלכות כספיות על מיליקובסקי, ולנוכח זאת הרי שאין מקום לחקירה פלילית בנושא.

היועץ המשפטי לממשלה

32. בהקשר זה אציין, כי אין באמור בעתירת התנועה לאיכות השלטון שנוכרה לעיל ובתצהירים שצורפו לה כדי לשנות באופן מהותי מהתמונה הכללית שהצטיירה במישור הפלילי בעניין הקשר בין נתניהו למיליקובסקי, או בעניין מעורבותו הנטענת של נתניהו "במנגנון העמלות" שנחקר בפרשת כלי השייט. העתירה והתצהירים עוסקים, על פי האמור בהם, בעיקר בטענות לחוסר תקינות מינהלי שורשי בהליכים שסבבו את ההחלטות באשר להצטיידות המדינה בכלי השייט. חלק מן הטענות הללו שעולות בעתירה - שמצויות בעיקרן במישור המנהל התקין ונורמות ההתנהלות בשדה הציבורי - חופפות, במידה זו או אחרת, לתמונה שהצטיירה במסגרת החקירה הפלילית בתיק 3000. עם זאת, העתירה והתצהירים אינם כוללים אינדיקציות ראייתיות ממשיות כלשהן אשר יש בהן להעצים את החשד נגד נתניהו בכל הנוגע למעורבותו בעבירות פליליות לכאורה שביצעו אחרים במסגרת פרשת כלי השייט ובכל הנוגע למערכת יחסיו עם בן דודו מליקובסקי. זאת נוכח ההכרח - המתחייב, בנסיבות העניין, לצורך קיומה של חקירה פלילית, להצביע, למצער, על חשד סביר לקיומם של היסודות העובדתיים, ולקיומה של מודעות מצדו של נתניהו כי מי מהמקורבים לו עשויים ליהנות, באופן פסול, מהחלטות שהוא מקבל או מפעולות שהוא מבצע. ההתנהלות הבלתי תקינה הנטענת, אשר משתקפת, בין היתר, מעדויות רבות שנמסרו במסגרת תיק 3000 ובנטען בתצהירים האמורים, מעלה אמנם תמונה מדאיגה, אך אינה מהווה, בפני עצמה, בנסיבות העניין, טעם מספיק לפתיחה בחקירה פלילית. דהיינו, שאלות כבדות משקל שעולות מהעדויות והתצהירים, ואשר נותרו לעת הזו ללא מענה, אינן מצויות לפתחה של מערכת אכיפת החוק, העוסקת אך בבירור חשדות המצויים בשדה הפלילי.

סוף דבר:

33. חומר הראיות שהונח בפניי ביחס לעסקאות כלי השייט כולל טענות כבדות משקל וזאת מפי גורמים בכירים במערכת הציבורית, ובעלי ניסיון רב. חלקן של הטענות מתוארות מפי "כלי ראשון". הטענות מציגות, על פני הדברים, התנהלות שאינה עומדת בסטנדרטים ראויים של רשות ציבורית העוסקת בנושא כה משמעותי לאינטרסים לאומיים של מדינת ישראל. אולם, כאמור, מקובלת עליי, אפוא, עמדתם הדומה של כלל הגורמים שנדרשו לעניין, הן במשטרת ישראל והן בפרקליטות המדינה כי עת תשתית זו נבחנת במשקפי "המשפט הפלילי", דהיינו: שאלת התגבשותו של חשד סביר לביצוע עבירות פליליות, מתברר כי נכון לעת הזו פעורים בה חללים בסוגיות החשובות ביותר לשם גיבוש תזה פלילית. את החללים הללו לא ניתן למלא במקרה הזה באמצעות הנחות, השערות ואמירות כלליות אודות רכיבים עובדתיים שהתגבשו או מודעות בכוח של נתניהו להיבטים שונים. ולכך מצטרפים הקשיים המשמעותיים לאסוף מידע באמצעות חקירה פלילית, בשים לב לכך שמדובר בנושאים פיננסיים הנוגעים לחברות,

היועץ המשפטי לממשלה

חלקן פרטיות, במדינות הים, ובשים לב לחלוף הזמן המשמעותי, וכן להיבטים של התיישנות מהותית, שבנושאים מסוימים חלה, לכל הפחות, עוד לפני שהנושא הובא לפתחה של מערכת אכיפת החוק.

34. אך מעל לכך, וחשוב מכך, בכל הנוגע לשאלת עצם הקשר בין עסקיו של מיליקובסקי לרכש כלי השייט על ידי מדינת ישראל, ובעיקר למודעותו של נתניהו לקשר האפשרי בין עסקיו של מיליקובסקי לבין רכישת כלי שייט על ידי מדינת ישראל מטינסנקרופ, התשתית הראייתית חסרה אף יותר. היא מבוססת על השערות בלבד, ואין להן עיגון בממצא ראייתי ראשוני כלשהו המעורר חשד סביר במובנו של מושג זה במשפט הפלילי.

35. בהקשר זה יש מקום גם לשים לב לכך שאמנם גראפטק הייתה ספק של טיסנקרופ. אולם, היא סיפקה רכיב אחד מבין רכיבים רבים המשמשים לייצור פלדה המשמשת בתורה לייצור כלי שייט. אין מדובר במצב שבו מיליקובסקי החזיק מניות בחברה שמספקת מוצר שמזוהה באופן מתבקש עם תהליך ייצורם של כלי שייט. במצב דברים זה הישענות על השערה כיסוד לפתיחה בחקירה פלילית אינה אפשרית ואף אינה ראויה.

36. כמו כן, כמובן, כמו בכל תיק פלילי הנבחן על ידי מערכת אכיפת החוק, ההחלטות מתקבלות על פי התשתית הראייתית הקיימת. ככל שיעלה בעתיד מידע חדש המצדיק בחינה מחודשת של העניין, הדבר ייעשה כמקובל.

37. אשר על כן, כאמור בפתח הדברים, אני סבור כי יש לקבל את המלצתם הדומה של ראש אגף החקירות והמודיעין במשטרת ישראל - ניצב יגאל בן-שלום, פרקליטות המדינה, שניתנה על דעת שני המשנים לפרקליט המדינה שעסקו בנושא - גבי ליאת בן-ארי ומר שלמה (מומי) למברגר, והמשנים ליועץ המשפטי לממשלה - מר רז נזרי וגבי עמית מררי, ולפיה אין בנסיבות העניין תשתית מספקת כדי להורות על פתיחה בחקירה פלילית נגד נתניהו, וכך אני מחליט.

אביחי מנדלבליט

מדינת ישראל ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

החלטה

1. ביום 23.1.22 החליטה הממשלה להקים ועדת חקירה ממלכתית לבחינת תהליכי רכש כלי השיט (ועדת הצוללות). ביום 20.2.22 מינתה נשיאת בית המשפט העליון את חברי הוועדה. ביום 4.5.22 תיקנה הממשלה את החלטתה בהיבטים הנוגעים לסודיות עבודת הוועדה. הרכב הוועדה השתנה ביום 21.6.22.
2. ביום 26.4.22 החלה הוועדה באיסוף חומרי החקירה. בשלב הראשון אספה הוועדה עשרות אלפי מסמכים מגופים רלוונטיים, ובהם משרד ראש הממשלה, המטה לביטחון לאומי (להלן – המל"ל), משרד הביטחון וצה"ל; ניתחה ועיבדה את החומרים; וקיימה ראיונות רקע עם אישים, שמהם ניתן היה ללמוד על התהליכים המורכבים והרגישים שבהם עוסקת הוועדה. יצוין, שבשל דרישות הסודיות שמצריכות הסדרים מורכבים חל עיכוב מסוים בהתארגנות הלוגיסטית של הוועדה.
3. ביום 1.1.23 החלה הוועדה בגביית העדויות מאישים שהיו מעורבים במישורין בנושאים הנחקרים. לצד גביית העדויות ובהתאם לתמונה שהתפתחה המשיכה הוועדה באיסוף חומרים ובעריכת ראיונות רקע. הוועדה שמעה 41 עדים ו-122 מרואיינים. חלק מהמרואיינים זומנו גם לעדות.
4. ועדת החקירה ניהלה את דיוניה בדלתיים סגורות משום שחלק הארי של העדויות עסק בסוגיות אשר פרסומן עלול להביא לפגיעה קשה בביטחון המדינה וביחסי החוץ שלה. בכוונת הוועדה לפרסם בקרוב חלקים בלתי מסווגים מתוך העדויות.
5. הממשלה הטילה על הוועדה לחקור את תהליכי העבודה המקצועיים ואת תהליכי קבלת ההחלטות של הדרג המדיני בנושא הצוללות וכלי השיט בין השנים 2009-2016, לרבות החלטות מדיניות שנלוו לתהליכים אלו והתנהלות אל מול גורמי חוץ. עוד קבעה הממשלה כי הוועדה לא תחקור את התנהלותם של נאשמים בהליכים פליליים. בכך יצרה הממשלה, הלכה למעשה, הבחנה בין תפקידה של ועדת החקירה הממלכתית – לעסוק בתהליכי עבודה וקבלת החלטות – לבין ההיבטים הפליליים של רכש כלי השיט. זאת, מבלי לשלול את סמכות הוועדה לקבוע שיש חשש שנעברה עבירה אם מצאה שהדבר עולה מהחומר שבפניה.
6. בפני הוועדה העידו, בין היתר, ראשי ממשלה, שרי ביטחון, רמטכ"לים, מנכ"לי משרד הביטחון, ראשי מל"ל, מזכירים צבאיים של ראש הממשלה, מפקדי חיל הים, בכירים במערכת הביטחון ואנשי שירות החוץ הרלוונטיים. הוועדה בחנה, בין היתר, החלטות קבינט, תמלילים של דיוני קבינט, תמלילים של שיחות בין מנהיגים ובין פקידים בכירים, הסכמים מדיניים, מסמכים של צה"ל וסיכומי דיונים של גורמי מקצוע. לצד החומרים מזמן אמת קיבלה הוועדה לידיה מאות הודעות שנגבו במשטרה במסגרת חקירת ההיבטים הפליליים של רכש כלי השיט.

מדינת ישראל ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

הנושאים שהממשלה הטילה על הוועדה לחקור

7. במרכזם של מרבית הנושאים שהממשלה הטילה על הוועדה לחקור עומדות סוגיות הנוגעות לבניין הכוח הצבאי של מדינת ישראל. בעת קבלת החלטות על הצטיידות במערכות לחימה יקרות יש לבחון את הצורך באותן מערכות אל מול האיומים (תרחיש הייחוס), בהתחשב בסדרי עדיפויות. ברור שרכישה יקרה מסוימת בזרוע אחת של צה"ל משמעותה ויתור על הצטיידות אחרת וכן היא עשויה להוות העדפה על פני זרוע אחרת. כך, ההחלטות אותן חוקרת הוועדה השליכו מבחינות שונות על מוכנותה של מדינת ישראל להתמודדות עם אתגרים ביטחוניים בטווח הזמן הקצר והארוך ועל היבטים נוספים שבאחריות הממשלה.
8. יש להדגיש כי בהתאם להחלטת הממשלה התמקדה הוועדה בתהליכי העבודה וקבלת ההחלטות בנושאים שהוטל עליה לחקור מבלי שהוועדה החליפה את שיקול דעתם של הגורמים המחליטים. כך, למשל, הוועדה אינה מביעה כל עמדה בשאלה מהו מספר הצוללות הנדרש למדינת ישראל ואין להבין מהחלטתה דבר בעניין זה.
9. להלן תיאור תמציתי של הנושאים שהממשלה הטילה על הוועדה לחקור, כפי שהוועדה רואה אותם בשלב זה (הנושאים מובאים לפי סדרם בהחלטת הממשלה).

א. רכש ספינות המגן סער 6

במשך כעשור (2000-2010) ביקש חיל הים לרכוש ספינות שטח חדשות, אלא שמערכת הביטחון לא אישרה את מימון הרכש היקר. עם גילוי מאגרי הגז בים התיכון ומשהתעורר צורך בהגנתם, ביקשו חיל הים ומערכת הביטחון לרכוש ספינות שטח. הספינות הוצגו כספינות ייעודיות להגנה על מאגרי הגז ("ספינות מגן"). בדרך זו ביקשה מערכת הביטחון להביא לכך שמימון הספינות לא ייעשה מתקציב הביטחון. מיד לאחר שהממשלה אישרה למערכת הביטחון רכש ארבע ספינות להגנת מאגרי הגז פעל חיל הים לשנות את מאפייני הספינות וייעודן. תהליך זה הוביל לעלייה במחיר הספינות ולעיכוב באספקתן ובהגנה על המאגרים. כך, נרכשו ארבע ספינות סער 6 מגרמניה. המל"ל, שהיה אמון מטעם הקבינט על תקינות ההליך, היה שותף להצגת הספינות כייעודיות למאגרי הגז ולשינוי אופיין וייעודן.

ב. רכש צוללות AIP

רכש הצוללות מתחלק למספר פרשות. עיקרן של הפרשות הוא ניסיונות חוזרים ונשנים של הדרג המדיני והמל"ל לקדם רכש צוללות. יוזמות הרכש לא עלו בקנה אחד עם הצרכים המבצעיים שקבעה הממשלה ומעבודות שנערכו בנושא. חלק מהיוזמות קודמו ללא דיון ובלא תשתית תומכת וחלקן התבססו על נתונים מוטעים.

מדינת ישראל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

מאחר שצוללת היא הכלי היקר ביותר שבידי צה"ל ולעלות רכישתה מצטרפות הוצאות ארוכות טווח, החלטת הרכש טומנת בחובה למעשה גם החלטה שלא יושקעו משאבים ביכולות נחוצות אחרות. בענייננו, ההחלטות בדבר רכש הצוללות התעלמו מהפגיעה במוכנות לאתגרים ביטחוניים בטווח הזמן הקצר והארוך, אף שהפגיעה הוצגה בזמן אמת על ידי צה"ל. בנוסף, הלהיטות של הדרג המדיני והמל"ל לקדם את רכש הצוללות ועיוות התהליך גרמו להפסד כלכלי למדינת ישראל שנאמד במיליארדי ש"ח.

ג. רכש ספינות נגד צוללות

במסגרת פגישה עם קנצלרית גרמניה, ביקש ראש הממשלה לקדם רכש שתי ספינות סער 6 נוספות (שהוצגו כ"ספינות נגד צוללות"), בעלות של מאות מיליוני ש"ח. צה"ל ומשרד הביטחון לא הציגו דרישה או צורך בספינות אלו ולא ידעו על יוזמת הרכש, שהוביל המל"ל. לקראת פגישת המשך של ראש הממשלה עם הקנצלרית ועם חילופי גברי בראשות המל"ל עדכן ראש המל"ל הנכנס את מערכת הביטחון בהסכם המתגבש עם גרמניה לרכש הספינות. צה"ל ומשרד הביטחון הבהירו שאין צורך מבצעי בספינות והמהלך נבלם.

ד. הפרטת מספנות חיל הים

בהמשך לעסקאות רכש כלי השיט ביקש המל"ל – בלא שהתבקש על ידי מערכת הביטחון ובלא בחינה סדורה של הנושא – לקדם עסקה נוספת בין מערכת הביטחון לבין מספנת טיסנקרופ בגרמניה, שעניינה מעורבות של טיסנקרופ במספנת חיל הים. ואולם, בטרם הבשיל הדבר פורסמה הפרשה, והמהלך לא קודם.

ה. הסכמה למכר צוללות לצד ג'

במסגרת היחסים המיוחדים שבין גרמניה לישראל הביאה בחשבון גרמניה את עמדת ישראל בנוגע למכר כלי מלחמה לצדדים שלישיים. אגב עסקאות רכש של כלי השיט על ידי ישראל מגרמניה חל שינוי בעמדת ישראל בנוגע לאפשרות מכר צוללות גרמניות לצד ג'. העיסוק בנושא ביטחוני ומדיני רגיש זה דרש התנהלות זהירה והרמונית המבוססת על ניתוח מעמיק. ואולם, הסוגיה טופלה על ידי הדרג המדיני והמל"ל באופן לא מסודר ולא מאורגן, בערוצים סותרים וללא מעקב ובקרה. התנהלות זו לצד הסתרת מידע מגורמים רלוונטיים יצרה סיכון לביטחון המדינה ופגיעה ביחסי החוץ שלה.

10. מהתמונה הלכאורית המצטיירת בשלב זה עולה כי בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה חל שיבוש עמוק בתהליכי עבודה ובמנגנוני קבלת החלטות בשורה של סוגיות רגישות. זאת, תוך יצירת סיכון לביטחון המדינה ופגיעה ביחסי החוץ ובאינטרסים כלכליים של מדינת ישראל.

מדינת ישראל ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

הודעות לפי סעיף 15 לחוק ועדות חקירה

11. לאחר בחינתו של כלל החומר שהובא בפניה עד כה, סבורה ועדת החקירה כי ישנם גורמים העלולים להיפגע מן החקירה או מתוצאותיה כפי שהן מסתמנות בשלב זה. על כן, החליטה הוועדה לשלוח הודעות אזהרה בהתאם לסעיף 15 לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968 (להלן – **החוק**), בו נקבע –

(א) ראתה ועדת חקירה שפלוגי עלול להיפגע מן החקירה או מתוצאותיה, יודיע לו יושב ראש הוועדה במה הוא עלול להיפגע ויעמיד לרשותו, בדרך שימצא לנכון, את חומר הראיות הנוגע לאותה פגיעה והנמצא בידי הוועדה או בידי מי שהוטל עליו לאסוף חומר לפי סעיף 13; נפטר אותו אדם או שמחמת סיבה אחרת לא ניתן למסור לו את ההודעה, רשאית ועדת החקירה, אם ראתה שהדבר דרוש לעשיית צדק, להחליט כי ההודעה תימסר לקרוב משפחתו כפי שתקבע הוועדה, ויושב ראש הוועדה יעמיד לרשותו את חומר הראיות כאמור.

(ב) אדם שהודע לו כאמור בסעיף קטן (ב) רשאי להתייצב לפני הוועדה, אם בעצמו ואם על ידי עורך דין, להשמיע דברו ולחקור עדים, אף אם כבר העידו לפני הוועדה, ורשאית הוועדה להתיר לו להביא ראיות, והכל בענין הפגיעה כאמור.

(ג) מי שהועמד לרשותו חומר ראיות כאמור בסעיף קטן (א) לא יפרסם דבר מתוך החומר, אלא באישור מוקדם מאת הוועדה.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (א) רשאית ועדת חקירה שלא להודיע לפלוגי כאמור שם, ובלבד ששוכנעה שאין במהלך החקירה כדי לפגוע בו ושכדין וחשבון שלה לא תקבע לגביו ממצאים או מסקנות ולא תמליץ לגביו המלצות.

12. מסירת ההודעות נועדה לאפשר למי שעלולים להיפגע מן החקירה או מתוצאותיה לשטוח את טענותיהם בפני הוועדה, טרם גיבוש מסקנותיה הסופיות.

13. יודגש, כי הודעות האזהרה מבוססות על תמונת המצב כפי שהיא מצטיירת בפני הוועדה בשלב זה על יסוד החומר שבפניה. הממצאים והמסקנות עשויים להשתנות לאחר שהוועדה תשלים את החקירה, היינו ייושם השלב שלאחר מתן האזהרות.

14. הוועדה החליטה לשלוח הודעות אזהרה לגורמים הבולטים ביותר מבחינת אחריותם ומעורבותם בנושאים הנחקרים על ידה. במסגרת זו ניתן משקל לליקויים שהתגלו לכאורה, למידת מרכזיותו של הגורם המעורב וכן הובאו בחשבון שיקולי יעילות.

יובהר, כי ייתכן שבהמשך עבודת הוועדה יימצא שיש לכלול בהודעות עניינים שלא נכללו בהן בשלב זה, או שיעלה צורך במשלוח הודעות אזהרה לגורמים נוספים. כמו כן, האמור בהודעות האזהרה אינו ממצא את כלל הנושאים שאליהם תידרש הוועדה בדו"ח שלה, אשר יעסוק גם בהיבטים מערכתיים וכלליים הנוגעים לנושאים הנחקרים.

מדינת ישראל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

15. להלן יובא פירוט הודעות האזהרה לפי סעיף 15 לחוק.

יודגש, כי ההודעות מובאות לפי סדר בכירות המוזהרים ולא לפי מדרג חומרה או לפי מידת המרכזיות של כל מוזהר ביחס לנושאים שנבחנו על ידי הוועדה.

מר בנימין נתניהו עלול להיפגע אם הוועדה תגיע לכלל מסקנה כי בתפקידו כראש הממשלה, בשנים 2009-2016, בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה –

1. קיבל החלטות שלהן השלכות משמעותיות על ביטחון המדינה ובניין הכוח של צה"ל, ללא תהליך סדור של קבלת החלטות.

2. הגיע לסיכומים עם גרמניה בשורה של סוגיות מדיניות, ביטחוניות וכלכליות ללא תיעוד ותוך עקיפת הממשלה.

3. הפך את המל"ל לגוף ביצוע של ראש הממשלה, שפעל במקביל ובסתירה למשרד הביטחון בתחומי האחזיות והמומחיות של משרד הביטחון.

א. רכש צוללות AIP

1. הוביל לרכש צוללת שישית על יסוד הנחות בלתי מבוססות, הצדקות משתנות, ללא עבודת מטה סדורה ובסטייה מהצרכים המבצעיים שקבעה הממשלה.

2. נמנע מלדון בהשלכות הנובעות מהקצאת תקציבי עתק להצטיידות בצוללת שישית על מוכנות צה"ל לאתגרים ביטחוניים בטווח הזמן הקצר והארוך, אשר הוצגו בפניו.

3. ניסה לקדם הגדלות נוספות של צי הצוללות, שלא על בסיס עבודת מטה ובסטייה קיצונית מהצרכים המבצעיים שקבעה הממשלה.

4. קידם החלפת צוללות ישנות בחדשות ודחק את מערכת הביטחון מעיסוק בנושא המצוי בתחומי אחריותה. זאת, תוך שגרם לשיבוש תהליך מקצועי וסדור שנערך במערכת הביטחון ושעסק בעיתוי החלפת הצוללות הישנות בחדשות, באפיון הצוללות החדשות ובקביעת מחירן.

ב. רכש ספינות נגד צוללות

קידם רכש שתי ספינות סער 6 נוספות (שימשו כספינות נגד צוללות) מגרמניה ללא מעורבות מערכת הביטחון, שהנושא מצוי באחריותה, ללא דיון בצורך וללא דיווח סדור ותיעוד מהלכיו לקידום הרכש (המהלך נבלם).

מדינת ישראל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

- ג. הסכמה למכר צוללות לצד ג'
1. קיבל החלטות בשאלות מדיניות-ביטחוניות רגישות ללא בחינה סדורה ותוך הדרת גורמים ביטחוניים רלוונטיים.
 2. נמנע מתייעוד פגישות באופן ששלל את היכולת לקיים בקרה ומעקב אחר ביצוע החלטות בעלות חשיבות אסטרטגית לביטחון המדינה.
 3. יצר ערוצי פעולה מקבילים וסותרים ובכך הביא לסיכון ביטחון המדינה ולפגיעה ביחסי החוץ של מדינת ישראל.
 4. הסתיר מגורמים רלוונטיים את השיח המדיני שניהל אף שהוזהר מפני השלכות השיח על הטיפול בסוגיה.
- התנהלותו של מר נתניהו בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה הובילה לשיבוש עמוק ושיטתי בתהליכי עבודה ובניין הכוח ולפגיעה במנגנוני קבלת החלטות בשורה של סוגיות רגישות. בכך סיכן את ביטחון המדינה ופגע ביחסי החוץ ובאינטרסים כלכליים של מדינת ישראל.

מר משה יעלון עלול להיפגע אם הוועדה תגיע לכלל מסקנה כי בתפקידו כשר לנושאים אסטרטגיים בשנים 2009-2013 וכשר הביטחון בשנים 2013-2016, בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה –

- א. רכש ספינות המגן סער 6
1. פעל בניגוד להחלטת הממשלה לרכש הספינות (ב/53) בכך שהורה על פרסום מכרז בינלאומי ללא אישור ראש הממשלה ושר האוצר ומבלי ליידע את ועדת השרים להצטיידות.
 2. פעל בניגוד להחלטת הממשלה לרכש הספינות (ב/53) בכך שאישר רכש ספינות שונות ביעודן ובמאפייניהן ויקרות במאות מיליוני ש"ח מאלה שהציג לממשלה ואושרו על ידה. בכך אף גרם לעיכוב בהקמת מערך ההגנה על מתקני הגז.
 3. פעל בניגוד להחלטת הממשלה לרכש הספינות (ב/53) בכך שלא דיווח לממשלה על סטטוס מימוש ההחלטה ולא הביא לידיעתה את העיכוב בהקמת מערך ההגנה על מתקני הגז.
 4. יצר מצג שווא בתצהיר שמסר לימים לבג"ץ לפיו גורמים אחרים – ולא הוא עצמו – הובילו לרכש ספינות שונות במאפייניהן ויקרות מאלה שהוצגו ואושרו בממשלה.

מדינת ישראל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

ב. רכש צוללות AIP

הצהיר בפני בג"ץ כי החזקת צוללת שישית מהווה פגיעה בביטחון המדינה, וכי ההחלטה לרכשה התקבלה ללא צורך. זאת, בעוד שתמך בממשלה ברכש צוללת זו ובהמשך נמנע מלהכריע בשאלת גודל צי הצוללות אף שהנושא עלה בפניו.

ג. הסכמה למכר צוללות לצד ג'

פעל באופן נמהר ולא זהיר אצל גורם זר באמצעות גורם ישראלי לבירור בדבר שינוי עמדתה של מדינת ישראל לגבי מכר צוללות לצד ג', באופן שגרם למבוכה מדינית. זאת, בזמן שידע או שהיה עליו לדעת אודות שינוי העמדה.

מר יוסי כהן עלול להיפגע אם הוועדה תגיע לכלל מסקנה כי בתפקידו כראש המל"ל והיועץ לביטחון לאומי בשנים 2013-2015, בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה – התנהל בחוסר מקצועיות, בחוסר זהירות ובחוסר שקיפות בשורה של סוגיות מדיניות וביטחוניות רגישות.

א. רכש ספינות המגן סער 6

1. נמנע מלהבהיר לחברי הממשלה שינוי שערך המל"ל ברגע האחרון בנוסח החלטת הממשלה לרכש הספינות (ב/53) ואשר נתן יתרון למספנה גרמנית.
2. פעל בניגוד להחלטת הממשלה לרכש הספינות (ב/53), שהסמיכה אותו לעסוק במגעים מדיניים מול הממשל הגרמני, בכך שפנה לערוצי רכש שונים מאלה שאושרו. זאת, אף שהיה אחראי על מעקב אחר ביצוע החלטת הממשלה.
3. פעל בניגוד להחלטת הממשלה לרכש הספינות (ב/53) בכך שקידם רכש של ספינות שונות ביעודן ובמאפייניהן ויקרות במאות מיליוני ש"ח מאלה שאושרו על ידי הממשלה, באופן שהוביל לעיכוב בהקמת מערך ההגנה על מתקני הגז. זאת, אף שהיה אחראי על מעקב אחר ביצוע החלטת הממשלה.
4. הדיר את מערכת הביטחון מתהליכים שבתחום סמכותה ונמנע מעריכת תיעוד וממסירת עדכונים על מהלכי המל"ל.
5. פעל באופן שהיה בו כדי להקנות יתרון למספנת טיסנקרופ על פני מתחרים אחרים.

מדינת ישראל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

ב. רכש צוללות AIP

1. ניסה לקדם הגדלת צי הצוללות בסטייה קיצונית מהחלטות ממשלה ומעמדות מקצועיות, ללא עבודת מטה.
2. קידם החלפת צוללות ישנות בחדשות, נושא שאינו באחריות המל"ל, ללא בחינה סדורה של הצורך ותוך שדחק את מערכת הביטחון מעיסוק בנושא שטופל על ידה.
3. גרם לשיבוש תהליך מקצועי וסדור שנערך במערכת הביטחון ושעסק בעיתוי החלפת הצוללות הישנות בחדשות; באפיון הצוללות החדשות; ובקביעת מחירן.
4. הסתיר מידע ממערכת הביטחון, האמונה על חידוש משק הצוללות, נמנע מתיעוד של פגישות בעניין והעביר עדכונים חלקיים בלבד.

ג. רכש ספינות נגד צוללות

1. יזם וקידם רכש שתי ספינות סער 6 נוספות (שימשו כספינות נגד צוללות) מגרמניה, נושא שאינו באחריות המל"ל, ללא דיון בצורך (המהלך נבלם לאחר סיום תפקידו).
2. הסתיר את הפעילות לקידום הרכש ממערכת הביטחון, האחראית לנושא, ונמנע מתיעוד של פגישות בעניין.

ד. הפרטת מספנות חיל הים

- קידם הקמה ושדרוג של תשתיות אחזקה לכלי שיט של חיל הים על ידי מספנה גרמנית, נושא שאינו באחריות המל"ל, ללא דרישה של מערכת הביטחון וללא בחינת הצורך והמשמעויות (המהלך לא יצא לפועל).

ה. הסכמה למכר צוללות לצד ג'

1. טיפל בסוגיה מדינית, ביטחונית ומקצועית רגישה, ללא בחינה סדורה של השיקולים הרלוונטיים (ובכלל זה הערכת סיכונים, חלופות ומענה לאיומים).
2. העלים את הטיפול בנושא מהגורמים הרלוונטיים, לרבות באמצעות הימנעות מתיעוד ותוך יצירת מצג שווא בפני מערכת הביטחון. זאת, אף שהיה מודע לסתירה בין פעילותו לבין מהלכים אחרים ותוך שהתעלם מאזהרות.

התנהלותו של מר כהן בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה הובילה לשיבוש עמוק בתהליכי עבודה ובניין הכוח ולפגיעה במנגנוני קבלת החלטות בשורה של סוגיות רגישות. בכך סיכן את ביטחון המדינה ופגע ביחסי החוץ ובאינטרסים כלכליים של מדינת ישראל.

מדינת ישראל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

מר רם רוטברג עלול להיפגע אם הוועדה תגיע לכלל מסקנה כי בתפקידו כמפקד חיל הים בשנים 2011-2016, בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה –

1. איפשר למל"ל לעצב ולהשפיע על חוות דעת מקצועיות של חיל הים.
2. פעל עם הדרג המדיני והמל"ל לקידום רכש לחיל הים תוך עקיפת המנגנונים הסדורים בצה"ל ובמשרד הביטחון.
3. מסר לוועדת החקירה הממלכתית מידע שאינו מדויק, בין היתר, בנושא ספינות המגן סער 6, ספינות נגד צוללות וקשריו עם המל"ל.

א. רכש ספינות המגן סער 6

1. הציג מצגי שווא בנוגע לצורך המבצעי בארבע ספינות למערך ההגנה על מתקני הגז וכן הטעה את הממשלה ביחס לאיפיון שלהן.
2. הוביל לרכש של ספינות שונות ויקרות במאות מיליוני ש"ח מאלה שאושרו על ידי הממשלה ובכך עיכב את הקמת מערך ההגנה על מתקני הגז.
3. הסתיר ממשרד הביטחון עלויות נוספות של הספינות.
4. פעל למתן יתרון מסחרי למספנת טיסנקרופ וקידום רכש ממנה, תוך התערבות בנושאים שאינם בסמכותו. זאת, תוך קיום קשרים ישירים עם המל"ל ועם נציגי המספנה ללא עדכון מערכת הביטחון ותוך עקיפת שרשרת הפיקוד.
5. הפיץ מסמכים מגמתיים לצורך קידום רכש.

ב. רכש ספינות נגד צוללות

1. יזם או איפשר למל"ל לקדם רכש ספינות סער 6 נוספות (שישמשו כספינות נגד צוללות) ללא דיון בצורך וללא מעורבות הגורמים המוסמכים בצה"ל ובמשרד הביטחון (המהלך נבלם).
2. הסתיר מהרמטכ"ל וממשרד הביטחון את מעורבותו בנושא, משנשאל על כך.

ג. הפרטת מספנות חיל הים

1. פעל במישורין מול המל"ל ושלא באפיקים המקובלים לקידום כניסתה של מספנה גרמנית לפעילות הקמה ושדרוג של תשתיות אחזקה לכלי שיט של חיל הים (המהלך לא יצא לפועל).
2. הסכמה למכר צוללות לצד ג'.

גיבש עמדה מנוגדת לעמדות של ראש הממשלה, של משרד הביטחון ושל צה"ל באותה עת, ללא בחינה סדורה של השיקולים הרלוונטיים. עמדתו הועברה לגרמנים עוד בטרם הופצה בישראל ובכך פגע בעמדה שהציגה ישראל באותה עת לגרמניה והיטיב עם מספנה גרמנית.

התנהלותו של מר רוטברג בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה משקפת חריגה מנורמות התנהגות המחייבות מפקד בצה"ל והובילה לפגיעה בתהליכי עבודה ובניין הכוח. בכך יצר אפשרות לסיכון ביטחון המדינה ולפגיעה ביחסי החוץ ובאינטרסים כלכליים של מדינת ישראל.

מדינת ישראל

ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

מר אבנר שמחוני עלול להיפגע אם הוועדה תגיע לכלל מסקנה כי בתפקידו כעובד מל"ל בשנים 2010-2016, בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה –

1. פעל באופן אינטנסיבי עם חיל הים לקידום עסקאות רכש תוך טשטוש הגבולות בין גוף מטה של ראש הממשלה לבין זרוע בצה"ל ותוך עקיפת תהליכי בניין הכוח הסדורים.
2. שיתף את מנהלו לשעבר במידע ובמסמכים מסווגים בנוגע לעסקאות רכש והעביר מסרים ממנהלו לשעבר לראש הממשלה ללא ידיעת מנהלו – ראש המל"ל. זאת, בשעה שהיה מודע לקשרים בין מנהלו לשעבר לבין המספנה שמולה קודמו העסקאות.
3. ניסח מסמכים שבהם לא הציג כדבעי את עמדת מערכת הביטחון.
4. מידר את הייעוץ המשפטי של המל"ל ואת מערכת הביטחון מניסוח הסכמים משפטיים בין מדינת ישראל לבין גרמניה.

א. רכש ספינות המגן סער 6

1. שינה ברגע האחרון את נוסח החלטת הממשלה לרכוש ספינות (ב/53) באופן שנתן יתרון למספנה גרמנית, דבר שלא הובהר לחברי הממשלה.
2. היה מעורב במהלך שנועד לסכל את החלטת ראש הממשלה ואת הנחיית ראש המל"ל לצאת למכרז לרכש הספינות.

ב. רכש צוללות AIP

1. פעל לקידום הגדלת צי הצוללות בסטייה קיצונית מהחלטות ממשלה ומעמדות מקצועיות, ללא עבודת מטה.
2. קידם החלפת צוללות ישנות בחדשות, נושא שאינו באחריות המל"ל, בטרם הובהר הצורך, העיתוי והמחיר, תוך שיבוש התהליך שהובילה מערכת הביטחון בנושאים אלה.
3. הסתיר ממערכת הביטחון פעולות שהוביל המל"ל להחלפת צוללות ישנות בחדשות.

ג. רכש ספינות נגד צוללות

1. יזם וקידם רכש שתי ספינות סער 6 נוספות (שימשו כספינות נגד צוללות) מגרמניה, נושא שאינו באחריות המל"ל, בידיעה שלא התקיים דיון סדור בנושא (המהלך נבלם).
2. הסתיר את הפעילות לקידום הרכש ממערכת הביטחון, האחראית לנושא.

ד. הפרטת מספנות חיל הים

- יזם וקידם הקמה ושדרוג של תשתיות אחזקה לכלי שיט של חיל הים על ידי מספנה גרמנית, נושא שאינו באחריות המל"ל, ללא דרישה של מערכת הביטחון וללא בחינת הצורך והמשמעויות (המהלך לא יצא לפועל).

מדינת ישראל ועדת החקירה הממלכתית לעניין כלי השיט

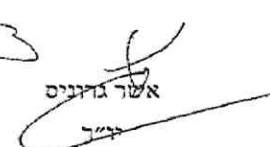
ה. הסכמה למכר צוללות לצד ג'

1. היה שותף לגיבוש עמדות בסוגיה מדינית-ביטחונית רגישה שאינן נשענות על ביסוס מקצועי, בהתעלם מעמדות מערכת הביטחון.
2. היה שותף לגיבוש מסמכים שבהם נערך ניתוח בסוגיה מסוימת כהצדקה לעסקת רכש אחת, ובמסמכים אחרים נערך ניתוח סותר באותו עניין ממש כהצדקה לעסקת רכש אחרת.

התנהלותו של מר שמחוני בנושאים הנחקרים על ידי הוועדה נעשתה בניגוד לסדרי מינהל תקין ולסדרי עבודה מקובלים בשירות המדינה. התנהלותו פגעה בתהליכי קבלת החלטות בסוגיות מרכזיות לביטחון המדינה, ליחסי החוץ ולאינטרסים כלכליים של מדינת ישראל.

16. הודעת אזהרה מפורטת נשלחה לכל אחד מהמוזהרים, אשר התבקשו להודיע לוועדה תוך 30 יום כיצד בכוונתם לממש את זכויותיהם הקבועות בסעיף 15 לחוק.
17. סדרי הדין ולוחות הזמנים לעבודת הוועדה מכאן ואילך ייקבעו בהמשך.
18. לא ניתן לסיים החלטה זו בלי להתייחס לימים הקשים שעוברים על מדינת ישראל מאז 7.10.23. דווקא על רקע האתגרים הביטחוניים המורכבים שעומדים מתמודדת המדינה בתקופה זו, יש חשיבות לקבלת החלטות סדורות בנושאי ביטחון המדינה, לרבות בניין הכוח.

ניתנה היום, י"ח בסיוון התשפ"ד (24.6.2024)

אשור גרונס קרנית פלוג גדעון פרנק קובי בורשטיין
 חבר חבר חבר חבר